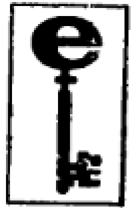
enigma

ANTOLOGIA

„ENIGMA” II

Traducerea a fost efectuată de colectivul Redacţiei de literaturi germanice a editurii.

Coperta de *Mihai Mănescu*

ANTOLOGIA „ENIGMA”

VOLUMUL II

Colecţia ENIGMA
EDITURA PENTRU LITERATURĂ UNIVERSALĂ
Bucureşti - 1969

CAMI

O FEMEIE TERIBILĂ

„Experienţa foloseşte cât un bilet de loterie după tragere.”

A. D’HOUDETOT

Mutare tragică

(Scena reprezintă un apartament.)

SOŢUL: Grozavă idee - nu? - să desfac tot mobilierul nostru în bucăţi mici; e ca un joc care-ţi cere răbdare, tenacitate. Treaba asta ne permite ca-n preajma termenului fatal să ne mutăm discret. Uite, de azi dimineaţă, în câteva drumuri am transportat toată mobila la noul apartament în care vom locui.

FEMEIA TERIBILĂ: Portăreasa n-a observat nimic?

SOŢUL: Nimic. Ştii şi tu că bucăţelele făcute din mobila noastră *puzzle* nu sunt mai mari decât cuburile de zahăr. Pot fi ascunse uşor în buzunare. Portăreasa m-a văzut ieşind. Nici n-a bănuit că în buzunarele pardesiului duceam patul şi masa din sufragerie.

FEMEIA TERIBILĂ: Recunoaşte că asta nu e viaţă! Nu eşti decât un trântor. Mai bine-ai munci să-ţi achiţi datoria la

scadenţă, în loc să-ţi deformezi buzunarele mutând mobila.

SOŢUL: Trântor, eu? Ah! Nu blestema, cucoană! Gândeşte-te că în fiecare nou apartament îmi pierd cam două luni şi jumătate cu reconstituirea mobilei. Trântor! De-abia am remontat toată mobila, pe care acum a trebuit s-o desfac ca să ne mutăm iar. Auzi, trântor!

FEMEIA TERIBILĂ: Nu mai trăncăni atâta şi dă-i bătaie. Mai ai de desfăcut cele 17.625 de piese ale şifonierului şi cele 5.425 de piese ale noptierei.

SOŢUL: N-am timp de pierdut. *(Cu ajutorul cleştelui de zahăr culege una câte una toate bucăţelele care compun noptiera.)* Gata, e demontată!!

FEMEIA TERIBILĂ: Bine. Împachetez şifonierul în ziarul ăsta vechi. (*Numără bucăţile înainte de a face pachetul.)* 17.625. Numărătoarea e bună. Bagă, ca de obicei, şifonierul în pardesiu şi hai să plecăm.

SOŢUL: Hai, putem pleca. *(În timp ce vrea să pună şifonierul în buzunar, îi scapă pe jos câteva bucăţi.)*

FEMEIA TERIBILĂ: Ridică-le, neîndemânaticule. Parcă n-ai avea unsprezece degete.

SOŢUL: De ce-ţi baţi joc de mine, cucoană? Cu ce am greşit eu dacă natura m-a cadorisit cu un deget în plus?

FEMEIA TERIBILĂ: Ţine-ţi gura, orgoliosule. Ce folos că ai un deget mai mult decât alţii? Abia că eşti mai leneş!

SOŢUL: Dar...

FEMEIA TERIBILĂ: *(cu dispreţ)* Gura, cap sec!

SOŢUL: Ştii bine că insulta asta mă scoate din sărite. *(Se repede la soţie, îi strânge nasul cu un spărgător de alune şi îi închide gura cu cleştele de zahăr. Femeia teribilă se prăbuşeşte sufocată.)*

SOŢUL: *(recâştigându-şi sângele rece)* Nu-i bine niciodată să te laşi orbit de furie. E cazul să repar treaba asta pornită dintr-o proastă dispoziţie. *(Ia un ferăstrău şi-şi taie nevasta*

în bucăţi, apoi împachetează bucăţile într-un ziar.) Trebuie imediat să împrăştii bucăţile bietei mele neveste în diferite cartiere pustii. E o metodă clasică. Şi nimic nu poate egala o metodă clasică. *(Porneşte spre uşă.)* Ah! am uitat pachetul cu şifonierul. Era să-mi pierd capul dintr-un fleac. (*În mâna dreaptă cu pachetul conţinând nevasta, în stânga cu pachetul conţinând şifonierul şi cu noptiera în buzunarele pantalonilor, părăseşte apartamentul.*)

Remuşcarea

(Scena reprezintă un cartier pustiu; se lasă noaptea.)

SOŢUL: Am să azvârl câteva bucăţi din biata nevastă-mea în şanţul fortificaţiilor. Pentru a-mi face curaj, am băut o cantitate serioasă de alcool. Ia să intru în cabaretul ăsta să mai beau... să mai beau... să beau într-una! *(Împleticindu-se, intră în cabaret. Peste două minute reapare, clătinându-se şi mai tare.)* Hai deci, e timpul să arunc ultimele bucăţi ale bietei neveste-mi în locul ăsta pustiu. *(Aruncă ultimele bucăţi pe un teren pustiu.)* Lugubra mea treabă e terminată. Să căutăm noul nostru apartament. Simt cum remuşcarea îmi năpădeşte sufletul şi-mi îngheaţă inima. La urma urmelor, e cât se poate de firesc.

(Pleacă ducând în mână pachetul cu şifonierul.)

Dulcea consoartă

(Scena reprezintă noul apartament.)

SOŢUL: *(intrând)* Iată-mă în noul apartament. Se face ziuă, mă pot apuca să reconstitui mobila. În pachetul ăsta

se găsesc bucăţile şifonierului. *(Începe să îmbuce bucăţile una în alta.)* Îmi tremură mâna, ochii mi se împăienjenesc. Nici vorbă, am băut cam... am băut cam mult... prea mult... (*Continuă tenace.*) Am ajuns la capătul trebii. Nu mai am decât trei bucăţi. Lucrez maşinal... fără să văd... din obişnuinţă. Da, am băut prea mult... prea mult... Aha! Uite! Ultima bucată! Şifonierul e reconstituit.

FEMEIA TERIBILĂ: A trebuit să te îmbeţi ca un porc ca să mă iei drept şifonier!

SOŢUL: (*trezit brusc*) Cerule! Nevastă-mea! Am înţeles! După ce-am ucis-o, am băut ca să-mi fac curaj. Apoi am încurcat pachetele! Am azvârlit şifonierul şi m-am apucat s-o reconstitui pe nevastă-mea!

FEMEIA TERIBILĂ: (*cu voce ca tunetul*) Cum? Ai aruncat bucăţile şifonierului? Ah! ţi-am spus că nu eşti bun de nimic! Trebuie să fii ultimul dintre oameni şi cel mai mare beţiv ca să presari pe străzi un şifonier de stejar, imitaţie de carpen!

SOŢUL: Dar...

FEMEIA TERIBILĂ: (*în culmea furiei*) Ţine-ţi gura! Dacă n-ai fi băut, nu s-ar fi întâmplat asta! N-ai fi încurcat pachetele, nenorocitule!

În româneşte de Constantin OLARIU

ALFREDO SEGRE

ROZE ÎN VEŞMÂNT DE CATIFEA

Azi, doctorul mi-a spus-o pe şleau: dacă ţin la viaţă, va trebui să emigrez spre meleaguri cu climă mai blândă. Dar nici prin vis nu-mi trece să părăsesc ţinutul acesta al landelor. Pentru cazul când diagnosticul medicului s-ar confirma, cred că e mai bine să-mi lămuresc prietenii, cât mai am răgazul s-o fac, cu privire la raţiunea îndelungatului meu exil.

Am sosit la S... ca să-mi petrec o vacanţă obişnuită. S... nu-i o localitate celebră ca staţiune climaterică: n-are nici păduri de pini, nici teatru de vară. Mai mult, e ocolită chiar şi de calea ferată. Am închiriat o căsuţă pe creasta unei coline la poalele căreia se desfăşura o privelişte destul de banală: cât cuprindeai cu ochii, doar pătrăţelele de şah ale ogoarelor, despărţite între ele prin îngrădituri de bolovani. Chiar mai jos de locuinţa mea, la capătul unui povârniş lin, acoperit cu mărăciniş şi tufe ierboase se cuibărea o vilişoară împrejmuită de grădină.

Adeseori zărisem în grădină un bărbat între două vârste, odihnindu-se pe un şezlong. Femeia care-mi vedea de gospodărie mă informase că domnul acela se numeşte Rogers şi că are pasiunea florilor. Fără îndoială, nu mi-aş fi dat osteneala să-i fac o vizită, dacă nu m-aş fi simţit mai singuratic chiar decât îndrăzneam să mi-o mărturisesc.

La prima noastră întâlnire, nu s-a străduit de loc să se arate ospitalier. Şi asta cu toate că ticluisem un pretext verosimil, şi anume venisem să-i cer sfatul în legătură cu

nişte plante grase pe care aveam de gând să le cumpăr, ca să-mi mai înveselesc odaia.

Răspunsul lui mă descumpăni:

— Nu mă pricep de loc la plante cărnoase... la plante cărnoase... la plante cărnoase, da, ăsta-i cuvântul, mormăi cu dezgust domnul Rogers.

Am refuzat să mă dau bătut şi am început să-i ţin o prelegere despre florile exotice. Dar pe măsură ce-mi dezvoltam punctul de vedere, mă simţeam tot mai stingherit: aveam senzaţia că sunt inoportun.

Domnul Rogers îmi tăie brusc vorba:

— Priveşte trandafirii aceştia.

Am observat atunci boschetul stufos de trandafiri din faţa lui. Roşul porfiriu al florilor îmi amintea nuanţa sucului mustos de struguri negri. Îmi trecu prin gând că petalele erau îmbibate cu zeamă de struguri şi la această idee simţii cum îmi lasă gura apă.

— Sunt nişte roze minunate! am exclamat.

— Minunate? reluă domnul Rogers. Nu - sunt unice. Înţelegi ce vreau să spun? Unice.

Şi după aceste cuvinte, domnul Rogers se înfăşură din nou în muţenie.

M-am ridicat, luându-mi la revedere, nu fără a-l încunoştiinţa mai întâi că locuiam în căsuţa de pe creasta colinei şi că aş fi încântat dacă s-ar mai ivi prilejul să-i ţin tovărăşie în grădină.

Aş minţi dacă aş afirma că domnul Rogers s-a arătat deosebit de cordial în timpul vizitelor mele următoare, dar, cel puţin, discreţia şi dorinţa de a-i respecta îndelungile-i tăceri făceau ca prezenţa mea să-i fie suportabilă. Nici mie nu-mi scăpase faptul că, uneori, gazda mea îmi punea unele întrebări - câteodată la răstimp de săptămâni - a căror legătură logică nu o prindeam pe moment, dar care

trădau strădania metodică de a limpezi o enigmă - aşa s-ar fi spus.

De pildă, după ce i-am mărturisit că aveam foarte puţini prieteni, m-am pomenit, cincisprezece zile mai târziu, explicându-i ce înţeleg eu prin noţiunea de prieten. Şi această discretă dar stăruitoare investigaţie mă făcu să devin extrem de evaziv. Numai când ne aflam în faţa trandafirului, dintr-o dată şi unul şi celălalt ne simţeam în largul nostru.

Dumnezeu ştie de ce, dar nu izbuteam să mă conving că domnul Rogers ar fi un autentic amator de horticultură. Chiar şi oamenii care sunt sclavii unei manii specifice, gândesc totuşi şi acţionează conform legilor unei anumite logici. Or, purtările domnului Rogers mă dezorientau. De pildă, într-o dimineaţă sosind la el pe neaşteptate, l-am surprins exact în momentul când aranja o oglindă mare în faţa boschetului de trandafiri şi se pregătea să-l tundă cu o forfecuţă de unghii. Într-o altă zi, l-am observat lustruindu-i ramurile cu o bucată de piele de căprioară. Şi, într-o seară, l-am văzut pe domnul Rogers în grădină, lungit ca de obicei pe şezlong, dar îmbrăcat în smoching şi cu un joben pe genunchi.

Dar incidentul cel mai bizar s-a petrecut într-o după-amiază de toamnă. Domnul Rogers nu-mi auzise zgomotul paşilor pe prundişul de pe alee. M-am oprit la câţiva metri în spatele lui, cu răsuflarea tăiată. Boschetul de trandafiri era învăluit într-un fel de giulgiu negru, care fremăta la fiece înfiorare de vânt, de parc-ar fi fost viu. Domnul Rogers gesticula, se făcea mereu nevăzut îndărătul ramurilor, şi îl puteam auzi murmurând cuvinte fără noimă. Până la urmă, am înţeles că încerca să înfăşoare trandafirul în ceea ce mi s-a părut a fi o fâşie mare de catifea, dar care nu mi-a fost mirarea când am constatat că era vorba de o rochie - o

rochie de seară din catifea neagră - şi că domnul Rogers dădea dovadă de o răbdare miraculoasă, căznindu-se, în pofida rafalelor de vânt, să îmbrace mânecile rochiei pe două ramuri - de parcă tufişul de trandafiri ar fi fost un manechin!

Ce-o fi urmărind? mă întrebam. Vrea oare să înjghebeze o sperietoare pentru vrăbii? Sau doreşte numai să protejeze rozele târzii împotriva intemperiilor toamnei? Chiar în clipa aceea, domnul Rogers ieşi din tufiş, mergând de-a-dărătelea, cu capul înclinat. Ramurile dăduseră trup rochiei de catifea şi o făcuseră să-şi înalţe braţele într-un gest de invocare. Prin decolteul de la gât ţâşnise o bogăţie de frunze şi, chiar în mijloc, se mlădia o roză splendidă.

Timp de-o secundă, m-a săgetat o durere sfâşietoare. Am tuşit. Domnul Rogers s-a întors spre mine tresărind.

— Ce faci aici?

— Nimic, am bâlbâit, tocmai... tocmai voiam să te văd şi...

Domnul Rogers mi-a încleştat braţul cu degetele şi m-a privit lung, deznădăjduit. Şi apoi, cu un glas care şi acum pare că mă cheamă de dincolo de gardul cimitirului, mă întrebă:

— Ştii dumneata ce înseamnă *a iubi?*

M-am îndepărtat încet, îndreptându-mă cu spatele spre portiţă. Rochia de catifea se zbuciuma în bătaia vântului.

„Domnul Rogers e nebun, mi-am spus, nebun de legat, şi nu mai pun piciorul în curtea lui.”

O săptămână mai târziu, mi-a bătut în poartă lăptarul şi mi-a înmânat o scrisoare. O găsise vârâtă în gâtul unei sticle goale, lângă prima treaptă de piatră de la care pornea aleea ce ducea spre locuinţa domnului Rogers. Am deschis-o:

Dragă David,

Te rog vino să mă vezi. Nu trebuie decât să împingi uşa de la intrare, care nu va fi zăvorâtă. Odaia mea e la parter. Ultima, la capătul culoarului. Vino cât mai repede ţi-e cu putinţă.

Mulţumesc

Am fost cuprins de o nelinişte atât de înfrigurată, încât am ieşit în halat şi papuci. Tăiam drumul, fără să ţin seama de cotiturile cărării şerpuite. Mărăcinii mi se agăţau de veşminte. Şi dintr-o dată, m-a năpădit o senzaţie de bucuroasă uşurare la gândul că mă întorceam iar la domnul Rogers. În timp ce traversam holul, l-am auzit strigându-mă. În trecere, am zărit în grabă scara ce ducea la primul etaj. Treptele de lemn erau acoperite cu un strat atât de gros de praf, încât, în penumbra încăperii, ai fi zis că-s de piatră.

Domnul Rogers zăcea chircit în patul lui strâmt; niciodată până atunci nu-mi dădusem seama cât era de slab.

— Nu te simţi bine? l-am întrebat.

— Ia loc.

O clipă mă cercetă cu atenţie.

— Ascultă-mă, David, mi se adresă cu voce stinsă. Am multe să-ţi spun… Îţi cer să nu mă întrerupi, deoarece mi-e teamă că nu voi mai avea tăria să continui. Şi după ce voi fi isprăvit, făgăduieşte-mi că ai să te gândeşti bine înainte de a-mi da un răspuns.

Am încuviinţat din cap.

Lângă fereastră, am observat un vas mare, plin cu flori veştede.

— Sunt douăzeci şi cinci de ani de atunci, începu el, douăzeci şi cinci de ani de când Milton Briggs a venit şi s-a instalat aici. Casa aceasta făcea parte dintr-o moştenire

importantă, pe care eu, în calitatea mea de notar, aveam sarcina să o lichidez. În consecinţă, eu i-am vândut lui Milton Briggs această vilă.

Domnul Rogers vorbea pripit, nervos, de parcă se temea ca mărturisirile să nu-i fie curmate.

— Vezi, continuă el, nu-i uşor să depeni întreaga poveste, şi nu-i uşor să dai de capătul firului. Şi cu toate acestea, sunt ani şi ani de când mi-o tot repet, încât am ajuns s-o cunosc pe de rost... până la cel mai mic amănunt. Vezi dumneata, e vorba de o poveste care curge lin, asemenea unui râu. Şi la un moment dat, cursul se încetineşte, stă locului, se pierde... Am încercat să fiu cât mai limpede. Da, iată începutul. Când a cumpărat vila şi parcul, Milton Briggs era foarte bogat şi mirosea niţel a parvenit. Câtuşi de puţin expansiv. Părea că nu-l interesează nimic în afară de casă şi de grădină. În primele şase luni după cumpărare, l-a preocupat exclusiv decorarea noii locuinţe şi amenajarea terenului într-un parc pitoresc.

După ce a modificat, pe gustul lui, faldurile ultimei draperii şi după ce o iederă stufoasă a invadat faţada casei, Milton Briggs şi-a anunţat brusc hotărârea de a-şi căuta nevastă.

La auzul acestei noutăţi, mi-am spus - ţin bine minte - că pesemne o să lipsească vreme îndelungată, pentru că un om căruia-i trebuiseră trei săptămâni până să se hotărască dacă să îmbrace pereţii sălii de baie în marmură neagră sau în plăci de faianţă albastră, nu prea risca să se îndrăgostească pe nepusă masă. Ba mergeam până acolo încât prevedeam genul de fată care avea să-i fie aleasă: sfielnică, plăpândă... Vezi dumneata, îmi făceam o idee foarte precisă asupra felului cum trebuia să arate faţa, pentru că Milton Briggs zăcuse cincisprezece ani în regiunile miniere din Africa Occidentală. Şi într-o zi mi se

destăinuise că din anii aceia i se trăgea deprinderea de a visa cu ochii deschişi. De îndată ce se lăsa seara, dădea frâu liber visurilor, ba uneori visa chiar şi ziua, mai ales când venea vremea ploilor. Iată de ce îmi închipuiam că aleasa inimii lui o să fie sfielnică şi plăpândă, aşa sunt fetele din visurile oamenilor care trăiesc stingheri în inima singurătăţilor.

Dar Briggs s-a întors după numai zece zile. Întovărăşit de soţia lui. Când am zărit-o prima dată, se afla acolo... Domnul Rogers ridică braţul şi arătă spre fereastră. N-am să încerc să ţi-o descriu. Ia doar aminte că de îndată ce-am văzut-o, m-am îndrăgostit de ea.

Iremediabil. De soţia lui Milton Briggs...

Luptam din răsputeri să mă ţin la depărtare, dar numai gândul că s-ar putea scurge o zi fără să o văd pe Hayde era de neîndurat. Milton Briggs nu o iubea. Pasiunea lui se confunda cu adoraţia, o adoraţie mută şi bântuită de nelinişti. De fiecare dată când o privea, aveam senzaţia că-şi spune în sinea lui: „Atenţie, Milton... Hayde nu poate fi reală, ştii bine doar... Hayde nu-i decât un vis care se va spulbera ca amintirea unui vis...”

Mâinile domnului Rogers aveau o paloare ca de ceară. Pe un scaun, lângă pat, zăcea smochingul. Şi deodată, mintea îmi fu obsedată de o imagine: imaginea domnului Rogers, mort, îmbrăcat în haine de ceremonie.

Reluă cu voce scăzută:

— Nu-ţi pot istorisi totul, nu pentru că n-aş îndrăzni... Vocea-i căpătă puţină viaţă şi începu să vibreze. Iubirea mea era pură... ca văpaia flăcării... şi totuşi, iubirea aceasta pură mă obliga să mint de o sută de ori pe zi pentru nimicuri şi să încerc o mie de mărunte deziluzii... Hayde nu mă lua de loc în serios: râdea, mă bătea prieteneşte pe umăr... Totuşi, într-o seară am fost aproape, foarte aproape

de ea: Milton Briggs m-a rugat să o însoţesc pe Hayde la un concert...

Dar poate că doreşti să ştii cine era Hayde? M-am întrebat şi eu în nenumărate rânduri... fără să pot afla răspuns. Vezi dumneata, e uşor să întrebi pe orice femeie: „Ce gen de literatură preferaţi?” „Dumneavoastră aţi tricotat această eşarfă?”... „Vă place călăria?” Pe orice femeie, dar nu pe Hayde.

Hayde era femeia fără de trecut... Hayde era - cum să spun? - ca aurora dimineţii. Şi poţi întreba aurora: „Spune-mi unde te-ai născut, şi de ce erai ieri atât de înnegurată, şi cum se face că azi eşti atât de strălucitoare?” Nu, ar fi fost cu neputinţă s-o chestionezi pe Hayde asupra propriei ei persoane. Hayde renăştea dimineaţă de dimineaţă, înţelegi ce vreau să spun?... De fapt e un lucru care nu ţine de înţelegere ci mai curând de intuiţie. Da, numai de intuiţie. Mă urmăreşti?

— Da, am răspuns. Da, aşa cred.

— Ei bine, închipuie-ţi-o cum arăta în seara aceea, când îmbrăcase o rochie de catifea neagră. Milton avea o criză de paludism. Totuşi a ţinut să ne conducă până la trăsură. Şi când caii dădură să pornească, a fost pe punctul să-i spună ceva. Dar Hayde îi trimise un sărut din vârful degetelor şi Milton se mulţumi să-şi încline capul şi să-i mângâie uşor obrazul cu dosul palmei.

Pe mine mă rodeau gânduri sumbre - remuşcări amestecate cu un soi de gelozie demenţială - oscilam între reflecţiile cele mai amare şi halucinaţii aproape de neîndurat. Şi chinul meu se prefăcu în agonie când ne-am urcat în trenul care ne ducea la oraş. S-ar fi spus, zău aşa, că prezenţa lui Hayde stârnea instinctele animalice latente din sufletele celorlalţi călători... N-am să uit niciodată mâna unui tânăr pe care am văzut-o furişându-se de-a lungul

rezemătoarei pentru braţ, către mâna superbei Hayde... Şi cât e de oribil să vezi la altul propriile tale gesturi, gesturile înseşi pe care tu le socoteşti sublime... Ah, scuză-mă, n-ar trebui să rătăcesc în amănunte...

O dată ajunşi în oraş, am luat-o de braţ pe Hayde. Mi se părea că trăiesc un vis devenit aievea: pentru mine, trecătorii erau transparenţi, iar vitrinele întrezărite în mers păreau străfulgerări de lumini sclipitoare. Aveam senzaţia că tot sângele din trup mi se adunase în mână, în mâna care ţinea braţul lui Hayde. Gândurile mă părăsiseră toate: un vâjâit straniu îmi ameţea capul. Hayde mă readuse la realitate printr-o exclamaţie de încântare. Îmi arătă o vitrină în care strălucea un trandafir de un roşu întunecat, un singur trandafir într-o cupă de cristal. Şi în vitrină, nimic altceva decât acel trandafir. Şi de-odată, am înţeles că Hayde şi trandafirul erau una şi aceeaşi... Încearcă să pătrunzi starea mea de spirit: asimilarea femeii cu trandafirul mi se părea de netăgăduit şi nu era plăsmuirea unei sensibilităţi poetice exacerbate... Hayde se identifica trup şi suflet cu roza din vitrină, pentru că nimic altceva de pe lume nu i se putea alătura în comparaţie - nimic decât învoalta dăruire a acestei flori unice, şi aceeaşi putere, aproape înfricoşătoare, de a fi dincolo de marginile analizei.

Am cumpărat roza şi i-am prins-o în corsajul rochiei de catifea neagră. La concert, nu am izbutit să ascult nici măcar o notă. Transportat, îi ţineam mâna în cuibul mâinii mele. Dar când sală a izbucnit în ropote de aplauze care marcau sfârşitul spectacolului, am ridicat capul şi am văzut că Hayde privea spre lojile de rangul întâi. Acolo se afla un tânăr...

Domnul Rogers îşi lăsă pleoapele în jos. Trăiam scena cu intensitate. În faţa ochilor mei scânteiau lojile aurite, stucaturile cu îngeraşi bucălaţi suflând în trâmbiţe, binocluri

de teatru pe pluşul roşu al fotoliilor.

— La ce bun să vorbim despre el? continuă domnul Rogers. De altfel nici nu-i mai ţin minte chipul. Vezi dumneata, oricine ar fi atins-o pe Hayde îmi era deopotrivă de duşman... cu excepţia lui Milton, de bună seamă.

După concert, m-am grăbit să-i aduc aminte tinerei Hayde că soţul ei se găsea pradă unui acces de febră. Nădăjduiam ca în felul acesta s-o izolez de lume, făcând apel la îndatoririle şi obligaţiile ei... eu care numai cu un moment înainte uitasem aproape cu desăvârşire de ale mele... Am stăruit îndelung asupra violenţei acceselor de paludism. Dar Hayde era de un calm neştirbit.

„Ştiu, îmi răspunse, însoţindu-şi vorbele de o degajată fluturare a evantaiului, se dezlănţuie pe neaşteptate, ca furtuna; Milton se aştepta la această criză."

Concertul era urmat de un bal. În zadar am perorat, i-am jurat că sunt foarte ostenit, m-am contrazis de douăzeci de ori; nimic n-a înduplecat-o; şi ne-am dus la bal - din moment ce asta îi era voia. Şi totul s-a petrecut întocmai cum presimţisem. Tânărul acela a venit spre Hayde, i-a murmurat ceva şi i-a cuprins mijlocul cu braţul. Hayde m-a rugat să-i păstrez eu trandafirul, ca să nu se strice. I-am ţinut floarea în timp ce valsa. I-am ţinut-o şi în tren, şi în trăsură - în tot timpul cât a durat reîntoarcerea. Milton ne aştepta. Mijiseră zorii. Hayde mi-a cerut trandafirul şi Milton i-a mângâiat petalele cu buzele.

În lungul răstimp de tăcere care urmă, m-am stăpânit cu mare greutate să nu-mi încalc făgăduiala de a nu rosti nici un cuvânt înainte ca domnul Rogers să-şi fi terminat istorisirea.

— A doua zi, reluă, cu voce înăsprită, povestitorul, cum îţi spuneam, chiar a doua zi Milton veni să-mi facă o vizită la biroul meu din oraş. Petrecusem ultimele ore ale nopţii

sfâşiat de presimţiri negre şi, în cele din urmă, luasem hotărârea să-l conving pe Milton că Hayde ar fi o mamă perfectă şi că el n-avea timp de pierdut dacă dorea să-şi mai vadă copiii mari...

Poate o să-ţi pară de prost gust asemenea sfat - fără îndoială că aşa şi era - dar aminteşte-ţi că mă sfârteca dorinţa de a-mi înăbuşi dragostea şi, în acelaşi timp, recunosc, şi dragostea altuia... Milton mi-a mulţumit că am întovărăşit-o pe soţia lui la concert, şi mi-a anunţat, cu un surâs, că Hayde luase hotărârea să plece în mod regulat la oraş ca să ia lecţii de canto. Această noutate m-a tulburat mai adânc decât aş putea spune. Mai mult, Milton m-a întrebat unde cumpărasem faimosul trandafir, şi am rămas înmărmurit de similitudinea dintre gusturile şi vederile noastre.

La început, Hayde pleca la oraş doar o dată pe săptămână. În acea zi nu mă puteam împiedica să nu mă reped până la Milton. Ne aşezam împreună în grădină; privirile noastre se ocoleau, dar sunt sigur că amândoi frământam în minte aceleaşi gânduri, cu toate că, în timp ce amărăciunea mea îmi era mai mult decât familiară, el nu şi-o trăda pe a lui prin nici o vorbă. După un timp, Hayde hotărî să sporească numărul lecţiilor. Lucrul acesta mă făcu să-mi pierd cu totul simţul demnităţii, fapt care-mi prilejui însă cea mai frumoasă zi din viaţa mea: am urmărit-o pe Hayde şi am văzut-o cu ochii mei bătând în uşa unui bătrân profesor francez, pe nume Meunier.

I-am anunţat vestea şi lui Milton, pe cale ocolită, ca să nu-i trezească nici cea mai vagă bănuială. Milton nu voia să ştie - avea destulă tărie de caracter pentru a-şi înfrâna curiozitatea. Aşa încât, o dată, când l-am poftit la o plimbare, i-am istorisit cu totul întâmplător că, aflându-mă în vizită la nişte prietene, una dintre ele a povestit că este

eleva profesorului Meunier. „Şi ştii, Milton, am adăugat, această prietenă m-a informat că cea mai bună dintre elevele lui Meunier se numeşte Hayde.”

Cunoscându-l pe Milton, nu mă îndoiam că se va mulţumi să-şi exprime sentimentul de uşurare în chip indirect. Totuşi, răspunsul lui mă surprinse prin tonul morocănos pe care i-l imprimă: „Da? făcu el. O ştiam de mult, domnule Rogers.”

Începu tortura remuşcărilor. Remuşcări că o suspectasem pe Hayde, că-l privisem pe Milton cu compătimire, că mă înjosisem să spionez. Pentru a-mi potoli conştiinţa, am hotărât să-i mărturisesc totul lui Hayde. Să-i mărturisesc iubirea mea atât de profundă... În ziua destinată lecţiei de canto, am plecat la oraş. Pe drum, nu departe de locuinţa profesorului, m-am întâlnit faţă-n faţă cu Milton. L-am întrebat dacă o însoţise pe Hayde sau dacă o aştepta ca să se întoarcă împreună la Aiken. Râse, cu o expresie copilăroasă în privire. Pregătea o surpriză, o surpriză pentru Hayde, şi mă puse să jur că n-o să divulg taina.

Ne-am dus împreună la depozitul de bagaje de la gară. Pe tejghea, trona un pachet voluminos. Mi-era cu neputinţă să ghicesc ce putea să ascundă. Milton rupse un colţ de hârtie: răscolise tot oraşul, scrisese la o duzină de pepiniere, până descoperise pomişorul ăsta. Trandafirul cu roze de un roşu întunecat, atât de intens. Trandafirii mei. Trandafirii lui Hayde.

S-a despărţit de mine spunându-mi că se întoarce acasă şi că peste noapte, în timp ce Hayde va dormi, o să planteze trandafirul într-un colţ de grădină. Şi că de îndată ce se vor deschide primii boboci, o s-o ia de mâna pe Hayde ca să i-l arate în toată splendoarea lui.

Rămas din nou singur, m-am grăbit să mă reîntorc. Ştiam că la ora patru Hayde sfârşeşte lecţia. La patru fix, Milton se

ivi în colţul străzii. Se opri în faţa uşii profesorului şi aştepta. Prezenţa lui însemna pentru mine o rechemare la ordine: nu aveam dreptul să-i mărturisesc lui Hayde iubirea ce-i purtam. Dar, în acelaşi timp - şi poate că acest lucru o să te surprindă - mă irita îngrozitor gândul că Milton a putut să mă bănuiască şi că rămăsese în oraş din pricina mea… Am decis să mă îndepărtez. Pe Hayde aveam s-o văd cu alt prilej. Dar după ce-am făcut câţiva paşi, am aruncat o privire furişă peste umăr. Milton rămăsese în acelaşi loc. Trecură zece minute. O jumătate de oră. Hayde continua să nu se arate. Deodată, Milton se apropie de uşă, apoi se opri brusc, se răsuci pe călcâie şi traversă pe celălalt trotuar. Nu voia să ştie - avea destulă tărie pentru a-şi înfrâna curiozitatea... ţi-am mai spus-o.

La cinci şi jumătate, l-am văzut consultându-şi ceasul şi apoi îndepărtându-se cu paşi domoli. O siluetă cu capul înclinat, pierind pe după colţul străzii. Dar dacă Milton nu voia să ştie, nu acelaşi lucru se putea spune şi despre mine. Bătrânul profesor Meunier mă înştiinţă că n-o mai văzuse pe Hayde de aproape o lună.

I-am mulţumit profesorului şi am plecat. La gară, am aşteptat. Hayde trebuia să prindă un tren sau altul, iar ultimul pleca la ora opt. La opt fără cinci, l-am văzut pe Milton ivindu-se în capătul peronului. I-am ieşit în întâmpinare şi am urcat amândoi în acelaşi vagon. Îndată ce ne-am instalat, amândoi ne-am repezit la fereastră, sub pretextul că uitasem să cumpărăm gazeta de seară. Aproape de opt, l-am... da, într-un fel l-am îmbrâncit pe Milton, ca să nu poată vedea ce se petrece pe peron. Dar poate că fusese prea târziu, sau poate că ochii lui Milton se deschiseseră mai demult. Nu ştiu - aşa cum ţi-am spus, între noi existau afinităţi profunde. L-am îndepărtat cu forţa pe Milton de la fereastră. Pentru că pe peron apăruse

Hayde însoţită de tânărul cu care dansase atunci, în seara concertului. Tânărul îşi petrecuse braţul pe după mijlocul ei şi Hayde îl privea cu ochi topiţi în ochii lui...

Durerea îl făcu pe domnul Rogers să se răsucească în pat.

— Cum trenul intra în gara Aiken, continuă el, şi cum Milton nu-şi descleştase dinţii în tot timpul călătoriei, am încercat să duc jocul mai departe. „Milton, i-am spus, ce-ar fi ca Hayde să se găsească în alt compartiment? Ar fi bine să coborâm repede şi s-o facem să creadă că am venit s-o aşteptam la gară. Nu eşti de aceeaşi părere?”

Se mulţumi să ridice din umeri. Trenul frână. Coborârăm în grabă şi când am zărit-o pe Hayde, i-am alergat în întâmpinare şi i l-am arătat pe Milton. Am anunţat-o pe dată că urmărisem să-i facem o surpriză. Îi scânteiau ochii. Ne-am urcat toţi trei, fără să rostim o vorbă, în trăsura care ne aştepta.

În noaptea aceea m-am căznit să citesc. Trudă zadarnică. Către orele două după miezul nopţii, m-am sculat şi am coborât colina pe cărăruia care duce de-a dreptul aici. Pe măsură ce mă apropiam de poartă, desluşeam nişte zgomote surde, care, treptat, deveniră tot mai ritmice şi înfundate. Casa era cufundată în beznă. Am înaintat pe alee până când bufniturile începură să fie distincte şi deodată l-am zărit pe Milton - nu i-am văzut chipul ci numai umerii vânjoşi, în cămaşă albă, detaşându-se din penumbră. În viaţa mea nu mă simţisem atât de umilit ca atunci: Milton planta pomişorul.

Domnul Rogers îşi duse mâna la gât şi închise ochii.

— Milton planta trandafirul - o iertase...

M-am întors acasă şi am început o scrisoare către el, scrisoare pe care însă n-am terminat-o din pricina îndoielilor ce-mi împresurau mintea: poate că Milton nu văzuse nimic

în gară, poate că nu ştia; poate că avea doar unele bănuieli şi, în acest caz, ar fi fost mai bine să stau de vorbă cu Hayde, nu despre dragostea ce-i purtam - nu aveam acest drept - ci despre dragostea lui Milton.

Când am intrat pe poarta grădinii, erau orele zece dimineaţa. L-am găsit pe Milton în acelaşi loc. Nivela cu palmele pământul din jurul trandafirului. Rămase în genunchi şi-mi vorbi fără să ridice capul: „Te aşteptam, Rogers, îmi spuse. Voiam să-mi iau rămas bun. Eu plec, Rogers... Am încheiat ceea ce aveam de făcut... De aci înainte, trandafirul acesta îţi aparţine... Curând o să dea în floare... Sunt încredinţat că ai să te îngrijeşti de roze - ca şi de casă, şi de tot restul... Pe un fotoliu, ai să-i găseşti rochia de catifea neagră...”

Un timp, domnul Rogers rămase tăcut. Faţa îi era lividă de oboseală.

— Milton a plecat chiar a doua zi. Douăzeci şi doi de ani au trecut de atunci; n-a mai revenit niciodată. Boschetul de trandafiri înfloreşte an de an, şi în fiecare zi de vară se desfoaie câte o nouă roză, pentru că Hayde renaşte o dată cu fiecare auroră. Şi i-am rămas credincios, cum i-a rămas şi Milton, iar când cobor în grădină ca să-i ţin tovărăşie sau ca s-o însoţesc la concert, ea poartă rochia de catifea neagră, cu o roză în corsaj... Şi acum, te întreb: dacă eu închid ochii, vrei să ai dumneata grijă de casă şi de grădină?

Am contemplat îndelung trăsăturile răvăşite ale domnului Rogers.

— Da, am încuviinţat.

Domnul Rogers e înmormântat aci, la opt sute de metri depărtare de casa mea, care a fost a lui, care a fost a lui Milton.

Oamenii spun şi despre mine că aş avea pasiunea florilor.

Scările care duc la primul etaj sunt acoperite cu acelaşi strat gros de colb, iar rochia de catifea neagră e sfâşiată, pe alocuri, de spinii trandafirului.

Doctorul mă conjură să emigrez spre meleaguri cu climă mai blândă, dar nici prin vis nu-mi trece să-l ascult. Aş dori cel mult să lămuresc prietenilor mei, cât mai am încă răgazul s-o fac, de ce-am ales să-mi sfârşesc zilele în acest sătuc, pierdut printre lande. Unii dintre prietenii mei îşi vor fi amintind, poate, că în urmă cu mulţi ani, am fost îndrăgostit nebuneşte de o tânără doamnă - de o tânără doamnă care n-a acceptat niciodată să-mi spună numele ei, care nu mi-a îngăduit niciodată să cunosc altceva în afară de tulburătoarea-i frumuseţe.

Ultima oară din viaţa mea când ne-am întâlnit, am însoţit-o la gară, la trenul ce pornea la ora opt spre Aiken.

În româneşte de Antoaneta RALIAN

ROY VICKERS

MORTUL CU BRAŢUL RIDICAT

Arnold Haverston, un mărunt expert-contabil, rob al propriilor sale tabieturi, era cu desăvârşire tipul de om, pe care nu-l remarci pe stradă. Dimineaţa, când se îmbrăca, îşi potrivea inconştient gesturile după mişcările femeii de serviciu - tot atât de fidelă ca şi el ritmului cotidian - şi termina de făcut nodul la cravată tocmai în momentul când ea pleca. *Breakfast*-ul îl aştepta în sufragerie, cu *Times* şi *Daily Record* alături de ceaşcă.

Locuia într-un apartament destul de mare pentru un burlac. În afară de odaia lui, avea o cameră pentru musafiri (niciodată folosită), un salon şi o sufragerie. Când intră luni în sufragerie, zări dintr-o singură privire titlurile mari din *Daily Record.* I-a fost de ajuns ca să nu mai aibă nici o îndoială. Se întoarse şi închise uşa cu un gest obişnuit, dar această operaţie simplă i-a furat astăzi câteva secunde mai mult decât în celelalte zile.

Citind ziarul, îşi spunea: „am să descopăr probabil că am comis clasica greşeală care te duce direct la spânzurătoare. Cu atât mai rău, dar dacă n-am să pot scăpa de propriul meu destin, cel puţin voi încerca să mor demn.”

Atunci când un, om de treabă şi liniştit comite o crimă, reacţiile sale se deosebesc net de cele ale canaliei pentru care crima face parte din existenţă. Este neobişnuit, totuşi, ca un om de treabă să aibă remuşcări, şi în cazul de faţă Haverston se grăbi să-şi învinovăţească victima de crima săvârşită. Şi-apoi, nu l-a determinat oarecum însuşi Webber

să acţioneze astfel? Dacă Haverston a fost precaut ca să nu fie descoperit, a făcut-o nu atât de teama spânzurătorii, cât dintr-un fel de datorie faţă de sine; şi dacă precauţiile se vor dovedi inutile, arunci vina ar trebui o dată în plus să-i aparţină ticălosului de Webber.

ASASINAREA UNUI PROPRIETAR
ENIGMATICA POZIŢIE A CADAVRULUI

anunţau titlurile mari din *Daily Record.*

„Enigmatica poziţie a cadavrului! Întrebarea e de unde se informează indivizii ăştia când fac asemenea mărturisiri!” exclamă Haverston. Apoi, scârbit, luă *Times,* un ziar serios, care consacra evenimentului doar un articolaş de cinci rânduri. *Daily Record* relata întâmplarea pe două coloane mari; le citi, mai întâi cu resemnare, apoi cu furie.

„Dar nu găsesc nimic «enigmatic» în poziţia lui! E absurd să se vorbească astfel, şi-apoi nu-i adevărat!” Continuă să citească bănuind din ce în ce mai mult că cineva pătrunsese în vila lui Webber după plecarea sa. *Asasinul s-a furişat în casă pe fereastră şi, după lovitură, a ieşit pe uşa de la intrare. Urme de paşi pe răzorul de sub fereastră, păstrând aceeaşi direcţie (vezi fotografia de pe ultima pagină). S-au mai găsit bucăţi de pământ şi pe covorul din salon.*

„Dar n-am intrat pe fereastră… A, da! Când m-am întors.”

Daily Record relata pe larg, într-un stil melodramatic, o poveste care se putea reduce la următoarele: duminică dimineaţa, un muncitor de la Telefoane, aflându-se în *bungalow*-ul locuit de Webber la capătul unui sat din Sussex, a chemat poliţia. O maşină, care nu aparţinea victimei, lăsase în grădină o urmă dublă de pneu, de la care porneau urmele tălpilor ce se îndreptau spre fereastră.

Mortul a fost găsit pe scaun, în faţa biroului său, într-o poziţie atât de neobişnuită pentru un cadavru, încât fotografiile luate de poliţişti erau mai clare decât raportul lor.

Acestea înfăţişau un bărbat corpolent - în aparenţă plin de viaţă - cu mâna stângă pe receptorul telefonului dus la ureche şi cu cotul pe masă, într-o mişcare foarte firească. Braţul drept, întins, era *suspendat în aer,* exact la douăzeci şi patru de centimetri deasupra biroului, cu pumnul strâns şi degetul gros îndreptat în jos. Îţi dădea impresia că te afli în faţa unei persoane întrerupte în mijlocul unei convorbiri telefonice de sosirea unui prieten. Continuând să discute cu amândoi, degetul gros îndreptat în jos indica prietenului că o speranţă comună li s-a năruit, dacă nu voia să indice prin acest gest vreun obiect de pe masă. În orice caz, degetul întins dădea impresia că victima insista asupra unui fapt.

Inspectorul principal Karslake, chemat de urgenţă duminică dimineaţa, consideră poziţia mortului cu adevărat enigmatică. Ea nu se putea explica decât dacă Webber ar fi fost împietrit pe loc, dar în realitate fusese omorât de un glonte de revolver. Şi trupul unui om ucis de un glonte nu poate arăta astfel, poliţistul o ştia foarte bine. Poziţia cadavrului dădea atât de bine iluzia că omul se află în viaţă, încât te aşteptai să vezi degetul gros coborând. Fără să vrei te gândeai la una dintre acele statui al căror personaj e în plină mişcare: generalul cu sabia în mâna sau un cal cu piciorul ridicat.

— Nu ştim încă dacă a vorbit la telefon, explică Karslake doctorului. Dar ştim precis că a ridicat receptorul pe la nouă şi jumătate sâmbăta seara. Receptorul n-a fost pus în furcă, de aceea l-a sunat telefonista, dar nu i-a răspuns nimeni. A doua zi dimineaţă a venit un instalator şi, când a văzut... ceea ce vedeţi şi dumneavoastră, a anunţat imediat poliţia

locală.

Karslake privi furios cadavrul.

— Aţi mai văzut vreodată ceva asemănător, doctore?

— Asemănător, nu. Dar aţi mai avut vreodată prilejul să urmăriţi efectele capricioase ale rigidităţii unui cadavru?

— Nu-i vorba de un capriciu, doctore. Omul acesta era pe cale să facă ceva: dădea un telefon. Şi priviţi poziţia degetului mare: dacă Webber n-a spus „totu-i o greşeală”, înseamnă că voia doar să apese pe soneria electrică. Dar nu-i nici o sonerie pe masă, nici măcar un fir, şi nu era nimeni în casă ca să răspundă. De altfel, un cadavru nu înţepeneşte imediat, nu?

— Nu. Timpul care trece până când un cadavru înţepeneşte complet diferă după poziţia corpului. În cazul de faţă nu pot spune exact. Asta-i sarcina laboratorului, dar cred că a durat cel puţin un ceas până când rigiditatea a devenit suficient de puternică pentru a susţine braţul întins. Da, pe puţin un ceas.

— Mi-aţi spus însă că mortul n-a fost mutat din loc după ce a murit! protestă Karslake.

— Da! Pot adăuga că moartea n-a fost instantanee. Webber a trăit şapte sau opt minute după ce a fost împuşcat. Poate a fost conştient, poate nu. Poate s-a mişcat, a apucat receptorul, dar nu cred că a putut vorbi clar. În momentul morţii, braţul stâng avea aceeaşi poziţie pe care o are acum, dar nu şi cel drept. Cu neputinţă. *Braţul drept trebuia să se sprijine pe ceva.*

— Ce părere aveţi despre următoarea idee, şefule? întrebă Rowlings, tânărul asistent al lui Karslake. Criminalul intră pe fereastră, iese pe uşa de la intrare, lăsând-o deschisă. Fiind grăbit, uită un obiect oarecare, se întoarce după un ceas şi ia acest obiect de sub mâna cadavrului.

— Ah!... oftă Karslake, vrei să spui că tot ce avem de

făcut este să-l arestăm pe asasin şi să-l întrebăm ce a căutat în vila lui Webber! Tinere, caută între timp prin casă şi adu-mi toate hârtiile care au pe ele nume şi adrese.

Fotografii îşi terminaseră prima parte a sarcinii lor. În afară de amprentele digitale ale mortului, luaseră în salon o a doua serie de amprente, iar în bucătărie o a treia. Acestea din urmă au fost mai târziu identificate ca fiind ale femeii de serviciu.

După ce mortul fu scos din casă, Karslake înconjură pavilionul, care putea fi numit *bungalow* pentru că, deşi construit solid din cărămizi, nu avea etaj. Pardoseala era acoperită cu nişte covoare destul de frumoase. Mobilierul modern, dar fără ostentaţie. Nu era foarte nou, deşi în foarte bună stare. Seiful zidit în perete nu fusese forţat. În sertarul biroului, care nu era închis cu cheia, se aflau 15 lire. Pe jos, o cutie de aur pentru ţigări. Dacă la astea adăugăm cele 30 de lire pe care mortul le avea asupra lui, este evident că nu furtul fusese mobilul crimei.

După ce s-a asigurat că subalternii săi lucrează serios, Karslake s-a dus la centrala telefonică şi a întrebat telefonista de serviciu când a avut loc crima.

— Abonatul formase numărul centralei şi am răspuns îndată. (Telefonista vorbea pe un ton cât se poate de „oficial”.) Neauzind însă nimic...

— Perfect. Dar spuneţi-mi, n-aţi auzit absolut nimic?

— Nu, nimic. Doar maşina de scris.

Această destăinuire îl surprinse oarecum pe inspectorul principal, căci nu văzuse nici o maşină de scris în *bungalow.*

— Şi cât timp s-a bătut la această maşină?

— O, nici măcar un minut! Fata părăsi tonul oficial. Şi dacă acest lucru vă este de folos, atunci vă pot spune că zgomotul nu se asemăna cu zgomotul care se aude când se bate o scrisoare. Sora mea este dactilografă, şi cunosc

zgomotul. Se gândi o clipă. Mai curând se subliniau nişte cuvinte. Dar nu un rând întreg. Un cuvânt, apoi urma o pauză înainte de a sublinia următorul, şi tot aşa în continuare.

După părerea medicului, în clipa aceea Webber probabil nu era în stare să vorbească. Karslake împrumută o maşină de scris.

— Nu vă deranjează dacă vă întoarceţi cu spatele la mine? o întrebă el pe telefonistă. Vreau să-mi dau seama ce se poate auzi din poziţia asta. Lovi o clapă la întâmplare de câteva ori în şir.

— Cam acelaşi zgomot, dar avea ceva deosebit în ritm, dacă înţelegeţi ce vreau să spun.

Instantaneu, Karslake bătu trei lovituri scurte... apoi trei lungi... şi iar trei scurte. S. O. S.

— Asta-i! exclamă ea. Exact!

Reluă proba de cincisprezece ori. Ori de câte ori făcea semnalul, telefonista îl recunoştea, fără să-şi dea însă seama că era alfabetul Morse.

Reporterii n-au găsit-o pe telefonistă decât luni dimineaţa. Amabilă, ea le povesti tot ce ştia, şi acum putea chiar să şi imite semnalul pe care ziariştii l-au recunoscut de îndată. Cele aflate erau preţioase, dar, foarte recunoscători, n-au menţionat sursa informaţiilor, temându-se că nu cumva telefonista să fie concediată pentru că furnizase date în legătură cu munca ei.

Ediţiile de după-masă îl înştiinţară deci pe Arnold Haverston că poziţia cadavrului nu mai prezenta nici un mister.

Putem înştiinţa încă de pe acum că asasinul a pătruns în bungalow *cu o maşină de scris portativă care îi aparţinea. Înspăimântat, a uitat fără îndoială această maşină care l-ar fi identificat şi s-a întors după un ceas sau două s-o ia.*

Acest fapt ar putea explica poziţia braţului, dacă presupunem că maşina se afla pe birou, cu claviatura îndreptată spre cealaltă parte a corpului. Lovit mortal, Webber a putut să mai apuce receptorul, dar nu să şi vorbească. Cu braţul drept sprijinit pe carul maşinii, a bătut în claviatură cu degetul mare, folosindu-se de alfabetul Morse pentru a face apelul S. O. S.*, exact în poziţia în care a fost găsit de poliţie, dar telefonista n-a înţeles semnalul.*

O maşină de scris portativă! Haverston nu văzuse decât în vitrină. Şi acest Morse... ce stupiditate! Dacă poliţia credea asemenea baliverne, cu atât mai bine, deoarece în felul acesta se îndepărta de la drumul cel bun.

Ceea ce era şi adevărat. Dar Haverston nu ştia, din fericire pentru el, că o maşină de scris care n-a jucat nici un rol în toată afacerea asta - mai mult încă, nici măcar n-a existat - făcea parte dintre acele dovezi care pot deveni foarte periculoase pentru un criminal, după ce-a fost greşit înregistrat de serviciul cazurilor clasate.

*

Arnold Haverston îşi dădu seama că incidentul cu maşina de scris îi calmase nervii. Se întrebase mai întâi, neliniştit, dacă nu cumva vreun obiect uitat în casa lui Webber ar putea fi folosit drept carte de vizită care să îndrepte poliţia pe urmele lui. După toate aparenţele nu era însă cazul, deoarece dacă s-ar fi întâmplat într-adevăr aşa, după patruzeci şi opt de ore de la săvârşirea crimei poliţiştii ar fi fost pe urmele sale. Webber nu lăsase desigur nici o notă printre hârtiile lui. Cât timp trecuse de fapt de la penultima întâlnire cu Webber? Paisprezece ani... da, paisprezece ani! În răstimpul acestei perioade îndelungate, calităţile de contabil ale lui Haverston îi aduseseră o clientelă destul de serioasă. Câştigase încrederea oamenilor datorită meticulozităţii sale maladive. Având o inteligenţă greoaie,

nu acţiona niciodată spontan, şi în ultimii ani devenise un om lipsit de personalitate, ale cărui obiceiuri păreau să aparţină mai curând unui bătrân decât unui bărbat de patruzeci şi trei de ani.

Şi dacă Webber observase că era urmărit? Dacă scrisese într-un loc sigur ceva de felul acesta: *dacă voi fi omorât într-o zi întrebaţi-l pe Arnold Haverston.* Nu-i urmărise oare maşina de prea multe ori? Consultă neliniştit o agendă. Să vedem... era 7 aprilie 1936. Pe pagina de la 15 februarie găsi scris următorul cuvânt: *chibrit,* şi se întrebă o clipă de ce crezuse că trebuie să se folosească de un cuvânt cheie inteligibil doar pentru el.

Tocmai vizitase un client din City. Adăpostit sub porticul unui imobil, îşi aprindea o ţigară, când Webber ieşi şi trecu pe lângă el fără să-l vadă. A avut un şoc. Fusese mai mult decât sigur că duşmanul său e în Canada - în închisoare, fără îndoială - şi că nu va mai auzi niciodată de el. Apoi observă plăcuţa de cupru de pe uşă: „Ress & Webber, misiţi”.

Intră. Cinci camere sus... şi altele, jos. Frumoasă casă! Plăcuţa nu era nouă; Webber făcea probabil de ani de zile afaceri serioase şi ajunsese să fie considerat o persoană importantă.

Neînsemnatul contabil a avut nevoie de cincisprezece zile ca să găsească garajul lui Webber. La început, n-a putut să-i urmărească maşina până la capăt. Firea lui şovăielnică făcuse din el un şofer păcătos, în timp ce Webber excelase totdeauna în activităţile ce pretindeau calităţi fizice. Haverston începu prin a se aşeza în drumul său, apoi sfârşi prin a-l urmări pe misit până în comitatul Essex, singurul loc la mai puţin de douăzeci de mile de Londra unde se mai pot găsi sate autentice. *Bungalow*-ul lui Webber era admirabil situat pentru comiterea unei crime, dar intenţiile lui

Haverston nu i se formulau încă atât de limpede în minte.

La ultima lor întâlnire de acum paisprezece ani, îl lovise pe Webber cu pumnii, convins fiind că dreptatea era totdeauna de partea lui. Bazându-se pe acest lucru, a rămas uimit văzând că Webber îi răspundea la fiecare lovitură. Webber avea zece centimetri şi douăzeci de kilograme mai mult decât el, şi Haverston a stat în pat după aceea trei zile.

„Ar putea să mă atace din nou!” Haverston se folosi de acest pretext pentru a purta mereu asupra lui revolverul din timpul primului război mondial, ceea ce era stupid dacă ar fi vrut să-şi omoare duşmanul, căci arma era înregistrată pe numele său.

Ajunse în faţa *bungalow*-ului către nouă seara şi lăsă maşina în grădină după ce stinsese farurile - comportare într-adevăr de neînţeles dacă singura lui intenţie fusese să schimbe cu Webber doar câteva cuvinte lipsite de gingăşie. Când ajunse în faţa uşii de la intrare, ea se deschise.

— Bună-seara... spuse proprietarul *bungalow*-ului, pe un ton puţin încurajator.

— Aş vrea să vorbesc cu domnul Webber.

— Lasă gluma, Arnold Haverston... te-am recunoscut! Intră, bătrâne!

În hol, Haverston recunoscu o ladă de stejar care îi aparţinuse altădată, sau mai exact aparţinuse nevestei sale. Se simţi uşor tulburat.

Webber îl conduse în salon şi Haverston regăsi alte amintiri... covoare... biroul... scaune... dulapul..., totul aparţinuse nevestei sale.

— Astea sunt mobilele Isobelei! exclamă el regretând apoi cele spuse.

— Da, e ce-am putut salva. Dar, moral dacă nu legal, îţi aparţin. Le poţi lua pe toate dacă vrei.

— Mulţumesc, nu vreau. Încerca să înţeleagă cu mintea lui cam înceată. Credeam c-au fost vândute.

— Le-am amanetat. Ca să-mi plătesc... excursia în Canada. Dar după trei luni m-am întors. Unele dintre cărţile de joc pe care le aveam în mână erau atuuri; un prieten m-a ajutat, am devenit asociaţi, şi de atunci n-am mai privit înapoi niciodată. M-am întors în Canada, unde am lucrat pentru firma noastră, şi am plecat de acolo definitiv anul trecut. În acest răstimp am amanetat toată mobila. Tonul lui Webber devenea din ce în ce mai cordial. Dragul meu, am impresia însă că şi ţie ţi-a surâs oarecum viaţa!

Haverston tăcu pentru o clipă, lăsând tăcerea să se aştearnă grea, şi-apoi răspunse:

— N-am venit să stau de vorbă, Webber, am venit doar să-ţi pun câteva întrebări. Dacă îmi răspunzi, nu te mai plictisesc cu prezenţa mea nici un minut în plus.

— Sunt pregătit să răspund la orice întrebare, răspunse Webber cu indiferenţă. Dar, la naiba, nu trebuie să faci din asta o dramă. Sunt paisprezece ani de atunci! Dacă vrei să discutăm, să discutăm liniştit. Bem ceva?

— Nu, mulţumesc.

— Atunci bea măcar o cafea cu mine ca un gentleman! Tocmai făcusem una.

Webber ştiuse întotdeauna să dea replica pe loc şi-şi păstra frumuseţea prostănacă de la douăzeci şi cinci de ani.

— Dacă ţii neapărat, atunci beau.

Haverston zări cafetiera şi ceaşca pe tavă.

— Serviciul de porţelan de Ashwinden! exclamă el.

— Da, nu mai am decât două ceşti, pe cealaltă o ţin în vitrină.

Webber se sculă şi se duse după ea. Serviciul acesta fusese cadoul de nuntă din partea tatălui ei, care îl proiectase pentru fabrica de porţelanuri Ashwinden.

Cafetiera, cana pentru lapte, zaharniţa erau intacte. Lui Haverston nu-i plăcuse niciodată serviciul acesta. Era ultramodern, cu creneluri ca o fortăreaţă, şi greu de mânuit. Capacul de metal al cănii pentru lapte, prevăzut cu un resort, sărea ca un drăcuşor dintr-o cutie cu surprize. Isobel ţinea mult la el în semn de afecţiune pentru tatăl ei, şi cu timpul Haverston se legase de el. Dar acum nu-i mai plăcea de loc şi se simţi aproape fericit când îl auzi pe Webber declarând:

— De fapt serviciul nu are valoarea pe care i-o acordăm noi. Îl trecusem pe listă cu 150 de lire, dar de la magazinul de antichităţi l-au evaluat la 20 de lire. Vrei lapte?

— Da, te rog.

Webber îl servi ţinând cafetiera într-o mână şi cana pentru lapte în cealaltă. Gestul familiar de ridicare a capacului i-o aminti lui Haverston pe Isobel. Ura nestinsă i se redeşteptă în suflet.

— Fiindcă vrei cu orice preţ să evoci trecutul, lasă-mă pe mine să vorbesc mai întâi. Ai făcut o mare greşeală obligând-o pe Isobel să-şi ia mobila. Asta îi amintea mereu că te părăsise, şi rezultatul a fost că în cele din urmă m-a părăsit şi pe mine. A ieşit foarte rău pentru toţi trei.

— Rău pentru dumneata, Webber? Cum adică? A plecat, s-a mutat singură în acest apartament, te-a scăpat de orice grijă faţă de ea, şi mai mult decât atât, atunci când a putut te-a şi ajutat. Mi-a scris odată în timp ce locuia aici. În scrisoarea aceea - singura pe care am primit-o de la ea - Isobel îmi spunea, printre alte lucruri foarte puţin măgulitoare la adresa dumitale, că îţi trimite bani. O am la mine, uite-o. I-o întinse. Poţi s-o citeşti.

— Nu mă interesează. Webber nu schiţă nici un gest spre scrisoare. Vorbeşte, Haverston, spune tot ce ai pe suflet. Ţi-am pricinuit o mare suferinţă când ţi-am sedus nevasta.

Poate că nu mi-a fost prea greu... dar să trecem peste asta. E adevărat că mi-a trimis bani. Voia - mărturisise singură într-o scrisoare - să-mi restituie cel puţin o parte din ceea ce cheltuisem pentru ea.

Haverston ridică din umeri.

— Mi-a dăruit mobila, reluă Webber. Intenţia mea era să i-o dau înapoi, dacă mi-ar fi cerut-o. N-am considerat niciodată această mobilă ca fiind proprietatea mea, până... până la moartea ei. Atunci nu aveam nici un ban, fiind într-o situaţie în care tu n-ai fost probabil niciodată. Pentru că mă curăţase într-adevăr de bani cât timp am fost împreună şi, fiindcă îmi propunea să-mi restituie o parte, i-am acceptat oferta, asta-i toată povestea.

— Cunoşteai foarte bine felul cum câştiga banii pe care ţi-i trimitea. Şi de asemenea ştiai că se droga ca să-şi învingă scârba ce i-o pricinuia meseria asta.

Webber răspunse ceea ce n-ar fi trebuit niciodată să răspundă bărbatului care-o iubise pe Isobel.

— Scârbă? Ce glumă! Nu ţi-i fi închipuind c-ai fost primul în viaţa ei? A avut duzini de bărbaţi înaintea ta, dragul meu... duzini!

Dacă Haverston ar fi acţionat deliberat, stângăcia l-ar fi făcut să dea greş, dar ochi fără să se gândească şi trase.

Dintr-o dată simţi cum se naşte în el o altă persoană. Spiritul său plutea în jur, privindu-l uimit, dar plin de admiraţie, pe acest Arnold Haverston care îl omorâse pe mârşavul Webber. Apoi redeveni o singură fiinţă, băgă pistolul în buzunar, se îndreptă spre uşa salonului şi stinse lumina. Străbătu holul cu pas victorios şi deschise uşa de la intrare. În timp ce-o închidea, fu uimit văzând holul încă luminat. Răsuci comutatorul şi, părăsind *bungalow*-ul în deplină obscuritate, trânti uşa în urmă lui. O clipă mai târziu, trânti satisfăcut şi portiera maşinii, înainte de a porni

motorul cu un zgomot asurzitor.

Se întoarse pe drumul spre Londra, bucurându-se de viaţă pentru prima oară după paisprezece ani. Nu se mai simţea un om neînsemnat şi ridicol, plin de amărăciune. Luminile din West End îi urară bun venit. În Piccadilly, încetini. O femeie tânără, cu mers şerpuit, îi zâmbi de parcă ar fi avut aceeaşi vârstă cu el. O pofti în maşină şi ea îi şopti o adresă.

Când Arnold plecă de la ea, era mai târziu de miezul nopţii. Motorul zvâcni uşor, înainte ca neînsemnatul contabil să poată pleca.

— Dumnezeule! Am uitat pe birou scrisoarea Isobelei...

Se revăzu în salonul *bungalow*-ulul, învingându-şi teama şi prejudecăţile morale obişnuite. Poliţia o să-l descopere datorită acestei scrisori. Trebuia neapărat s-o ia de acolo.

Ca şi prima oară, intră în grădină cu maşina şi doar când urca scările peronului se gândi că uşa de la intrare ar putea fi închisă. Cu ce s-o forţeze? Manivela pentru demontat pneurile! Înainte de a deschide cutia cu ustensile, se aşeză pe scara maşini şi se gândi cum să folosească acea unealtă. În acel moment, o rază de lună căzu pe una dintre terestrele salonului care nu era complet închisă. Totul deveni simplu în clipa aceea. Arnold trecu peste răzor şi se urcă pe fereastră, pătrunzând apoi în casă.

În timp ce bâjbâia în căutarea comutatorului, simţi că nervii îl părăsesc şi atunci se hotărî să nu se uite decât la scrisoare. Lumina lanternei îi era de ajuns. Puse imediat mâna pe ceea ce căuta şi se întoarse grăbit la fereastră. Înainte de a sări, ezită un moment: în lumina lămpii zărise ceaşca de cafea, şi chiar dacă serviciul de porţelan de Ashwinden nu avea o valoare comercială, era totuşi un model original, cunoscut la fabrică. Tatăl Isobelei... sinuciderea Isobelei... Webber... bărbatul Isobelei. Pornind

de la acest serviciu, poliţia ar putea da de el. Se întoarse pe propriile lui urme, folosind doar lampa de buzunar.

Cele două ceşti şi farfurioarele lor, zaharniţa, cana cu lapte. Fu cât pe ce să scape cafetiera din mâini. Aşeză lampa pe masă ca să pună totul pe tavă, dar încărcat cu toate acestea nu va putea sări uşor pe fereastră. După o clipă de meditaţie, se gândi la uşa de la intrare şi, de astă-dată, o închise uşor.

Îşi aşeză prada pe jos în maşină şi plecă spre Londra. Garajul imobilului în care locuia fusese înainte vreme curtea unui grajd. Acum era împărţit în compartimente care aparţineau diferiţilor locatari; astfel nimeni nu-l văzu urcând la el cu serviciul în braţe.

Se culcă, dormi mai liniştit decât oricând în ultima vreme, şi se trezi abia a doua zi la amiază. *Breakfast*-ul era rece şi de nemâncat. N-avea importanţă. Va lua prânzul în oraş!

„Pe unde o fi blestematul ăsta de serviciu?” se întrebă în timp ce se îmbrăca. Îşi aminti că-l pusese pe masa din hol înainte de a se duce în baie, ieri seară. Îl descoperi în cele din urmă pe raftul din bucătărie. Femeia de serviciu îl spălase şi-l pusese acolo.

Dacă l-ar face acum să dispară, femeia s-ar mira, şi n-ar mai uita întâmplarea.

*

Inspectorul Rason văzu pentru prima oară funcţionând o maşină de calculat la un an după asasinarea lui Webber. Căutând la ora *lunch*-ului pe unul dintre prietenii săi care lucra într-un birou din City, observă un funcţionar întârziat care stătea în faţa maşinii.

Tinerii sub douăzeci de ani, indiferent de clasa socială căruia îi aparţineau, erau înclinaţi să se comporte cu Rason ca şi cum ar fi fost un unchi onorific, şi o blondinetă din birou era pe cale să-i explice cum funcţionează maşina.

— Dacă loveşti clapele acestei maşini fără să ştii s-o foloseşti, nu se aude oare acelaşi zgomot ca şi atunci când baţi la maşina de scris?

— Mai bine să n-o foloseşti dacă nu ştii cum! protestă fata râzând. Dar e simplu ca bună ziua! Vreţi să încercaţi?

— Am să vă arăt ceva, răspunse Rason cu un ton misterios. Şi-i secret... Îmi cunoaşteţi meseria, aşa încât am încredere în dumneavoastră.

Formă numărul Scotland Yard-ului la telefonul alăturat şi-l ceru pe inspectorul principal Karslake.

— La telefon Rason, şefule. Ascultaţi... Bătu la maşina de calculat trei lovituri scurte... trei lungi.... trei scurte.

— Bine, înţeleg, răspunse Karslake. Ai plecat fără bani! Unde eşti?

— Păstraţi-vă sentimentele generoase! O să ne întâlnim după masă. *Bye-bye!*

Rason se întoarse la maşină şi-i citi inscripţia „Societatea pentru maşinile de calculat Ashwin”. O notă pe carnetul său, o dată cu adresa, şi se duse acolo, prezentându-se sub un nume fals drept viitor cumpărător. O jumătate de oră mai târziu, plecă încărcat cu prospecte, pliante şi alte reclame.

Karslake nu se întoarse la Yard înainte de ora trei după-amiază. Rason avu deci tot timpul să studieze afacerea Webber, al cărei dosar i-a fost înmânat după ce juriul *coroner*-ului dădu verdictul „omor săvârşit de una sau mai multe persoane necunoscute”.

Parcurgând inventarul pus la dispoziţie de magazinul de antichităţi unde Webber antrepozitase mobila în timpul călătoriei sale în Canada, Rason se opri la următorul punct: *un serviciu de porţelan de Ashwinden (valoarea 20 de lire).* Îi veni atunci în minte una dintre acele idei luminoase care îl îndreptau deseori pe căi greşite, dar care, în caz contrar,

erau puse de către colegii invidioşi pe seama „hazardului”.

— Afacerea Webber, şefule. Cred că am găsit o pistă. Cel puţin începutul uneia. Azi-dimineaţă aţi crezut că mă foloseam de o maşină de scris. Nici vorbă, era o maşină de calculat.

Karslake se încruntă şi Rason continuă grăbit.

— E vorba tot de o maşină, desigur, şi se poate bate la fel, dar specialitatea ei este matematica. Iată, am o grămadă de prospecte... o să vedeţi claviatura. Priviţi numele firmei, e foarte important!

— Sunt foarte fericit să aflu în sfârşit un lucru important, mormăi inspectorul principal. Webber folosea deci o maşină de calculat în locul unei maşini de scris. Ei şi?

Rason zâmbi cu indulgenţă.

— Iată, întocmit de oamenii dumneavoastră, inventarul cu tot ce se găsea în *bungalow.* Nici o maşină de calculat. Şi iată inventarul magazinului de antichităţi întocmit în timpul şederii lui Webber în Canada. Priviţi... acolo unde am făcut o cruce.

— Serviciu în porţelan Ash*winden...* maşină de calculat Ash*win*! exclamă Karslake.

— Întocmai ca şi: Automobile Ford, tractoare Ford*son*. E probabil un model de fantezie.

— Vorbiţi de maşină de calculat... atunci de ce este scris serviciu de porţelan? Întreab-o pe nepoata dumitale, Rason. O să-ţi spună că Ashwinden este o fabrică de porţelan cunoscută în lumea întreagă. Şi întreab-o pe telefonistă dacă ceea ce a auzit nu era zgomotul cuiva care bătea mai curând într-o ceaşcă decât la o maşină de scris. Şi crede-mă, Rason, ai face bine să te aprovizionezi cu o cutie de şocolată.

Rason strânse dosarul şi plecă. Karslake era cu siguranţă un om foarte de treabă, dar extrem de limitat. În definitiv,

probabil că existau o groază de firme intitulate Fordson, despre care Henry Ford nu auzise niciodată. De ce să nu se întâmple acelaşi lucru cu Ashwin şi Ashwinden? Şi apoi, oricine ar fi putut greşi copiind un inventar. Rason hotărî să viziteze totuşi magazinul de antichităţi.

Şi-a prezentat legitimaţia oficială şi directorul l-a primit imediat şi l-a condus la serviciul de evaluare, unde a dat ordin funcţionarilor să fie complet la dispoziţia poliţistului. Şeful acestui serviciu ceru dosarul lui Webber şi văzându-l exclamă:

— Îmi amintesc totul acum! Webber declarase la început că acest serviciu de porţelan valora 150 de lire. Am luat legătura cu fabrica...

— Va să zică e vorba de un serviciu de ceai? întrebă Rason, complet deconcertat.

— Nu, de un serviciu de cafea. Fabrica ne-a răspuns că se renunţase la acest model încă înainte de a fi executat pentru comerţ. Putea avea deci oarecare valoare ca piesă de colecţie, nu foarte mare, şi atunci noi l-am evaluat la 20 de lire.

Şi nimic despre o maşină de calculat! Trebuia să revină la serviciul de porţelan. „Karslake marchează un punct”, gândi Rason în timp ce bea o ceaşcă de ceai.

„Numai să nu...” Începu să lovească farfurioara cu ceaşca în speranţa zadarnică că va putea imita zgomotul unei maşini de scris, dar nu reuşi decât s-o alarmeze pe femeia care servea ceaiul.

În timp ce făcea puţină ordine pe biroul său şi punea inventarele în dosar, îi veni o nouă idee: Serviciul de la Ashwinden figura în inventarul magazinului de antichităţi, dar nu şi în cel al poliţiei! Poate că Webber l-a vândut între timp. Nu, ce nevoie ar fi avut să-şi vândă vesela, de vreme ce la moartea sa avea câteva mii de lire depuse pe numele

lui la bancă, acţiuni la întreprinderea unde lucra şi, pe deasupra, pe nimeni în grijă.

„E necesară o discuţie cu fosta femeie de serviciu a răposatului”, îşi spuse Rason.

— Îi pregăteam micul dejun sărmanului domn în fiecare zi, în afară de duminică. Celelalte mese le lua în oraş; cu asta îmi terminam treaba la amiază.

— Şi cafeaua, tot dumneata o pregăteai?

— Nu. O cumpăram doar, domnul şi-o pregătea singur. Pesemne îi era teamă să nu-i sparg serviciul cel preţios, de aceea îl spăla întotdeauna singur şi-l punea apoi în vitrina din salon. Aş fi vrut să vedeţi mizeria pe care o lăsa în chiuvetă după ce termina treaba!

— Ai spus poliţiei că nu lipsea nimic din *bungalow.* Ai văzut acest preţios serviciu când ai fost chemată luni dimineaţa?

— Nu pot să spun că l-am văzut, dar am observat că pachetul de cafea pe care-l cumpărasem sâmbăta era desfăcut, şi-atunci m-am gândit că şi-a băut cafeaua ca de obicei, şi-apoi a fost omorât, sărmanul de el!

— Chiuveta era murdară în dimineaţa aceea?

— Nu, dacă stau să mă gândesc acum. Poate că domnii ăia de la poliţie au spălat singuri. S-or fi gândit ei că în situaţia asta nu puteau să se bizuie pe mine!

Deci Webber mai avea serviciul de cafea în momentul crimei. Cu toate acestea, duminică dimineaţă serviciul nu mai era acolo. Pe drum, la întoarcere, Rason încercă să găsească o explicaţie acestui mister.

„Ei bine... asasinul soseşte cu un revolver şi o maşină de scris pe care o scoate din husă. Are de gând să-l lichideze pe Webber ca să-i şterpelească serviciul de cafea. Trage şi crede că şi-a omorât victima pe loc. Ia serviciul, uită maşina de scris pe care Webber bate S. O. S. Înainte de răsăritul

soarelui, asasinul se întoarce să-şi ia maşina - în fond de ce nu o maşină de calculat? - şi-i pune husa. Nu luase serviciul prima oară, şi-l ia acum, de data asta. Da, dar în cazul acesta la plecare ar fi avut ambele braţe încărcate...”

Jonglând cu astfel de idei ciudate, mintea lui Rason deveni mai activă. Când faptele stabilesc că un om disperat se comportă ca un debil mental, asta dovedeşte că unul dintre fapte e prost evaluat.

A doua zi se duse la fabrica de porţelan Ashwinden.

— Serviciul acesta, i s-a răspuns, a fost proiectat pentru noi de către un domn, pe nume Thane. Majoritatea proiectelor sale erau foarte bune, dar acesta, îmi pare rău că trebuie să spun, a fost una dintre puţinele sale greşeli. Firma i-a vândut doar piesele fabricate pe o sumă pur nominală. Iată fotografiile şi devizul descriptiv.

— Arată ca un nou castel Windsor! exclamă politicos Rason. Mi-aţi putea da adresa domnului Thane?

— A murit. Fabrica plăteşte văduvei sale o pensie. Doriţi adresa ei?

Rason se duse s-o vadă pe doamna Thane, mama Isobelei Haverston, aflând astfel tragica poveste a fiicei sale.

Era noaptea când reluă legătura cu inspectorul principal.

— Aveţi dreptate, şefule. Nu era decât un serviciu de cafea, nu de ceai. Vorbesc despre afacerea Webber. E ca şi rezolvată! Dacă vă simţiţi, obosit, mă pot ocupa singur de arestare!

— Nu eram obosit, dar încep să fiu, răspunse Karslake cerând amănunte.

Ascultă relatarea subalternului său cu un interes crescând şi fu cât pe ce să-şi manifeste aprobarea. Dar se abţinu la timp şi se mulţumi să spună:

— Dacă n-aş fi fost acolo să te împiedic, l-ai fi arestat pe

omul acela fără să fi avut cea mai mică dovadă.

În ciuda expresiei morocănoase a lui Rason, adăugă:

— Dacă a luat serviciul ca să şteargă o urmă, poţi fi sigur că nu-l ţine în vitrină din mijlocul salonului, aşteptând vizita dumitale. Ceea ce este necesar acum e să faci rost de amprentele lui digitale. Dacă corespund cu cele luate în *bungalow*, mergem la el. Şi te însoţesc.

*

În decurs de un an, Haverston se schimbase mult. Gesturile-i şovăielnice deveniseră simple ticuri, şi se îngrăşa văzând cu ochii. Când o saluta însă pe femeia de serviciu, aceasta îi răspundea cu o răceală evidentă, deoarece găsise nu o dată urme de ruj pe batistele domnului, şi nu-i plăcea felul său nou de viaţă.

După anchetă, regăsindu-şi curajul, neînsemnatul contabil putu să examineze lucid situaţia. O scurtă călătorie în Olanda (în timpul nopţii) i-a dat posibilitatea să-şi arunce revolverul în Marea Nordului, şi după aceasta se simţi în stare să înfrunte toate întrebările pe care poliţia i le-ar fi putut pune.

Trecură săptămâni, luni, şi puţin câte puţin se linişti complet. Când Rason şi Karslake veniră la el, era în salon într-o companie galantă. Poftindu-i pe cei de la Yard în sufragerie, trebui să facă un efort ca să-şi amintească planul apărării sale.

— Domnule Haverston, cred că-l cunoaşteţi pe Francis Webber, nu? îl întrebă Rason.

— Da... desigur. Adică l-am cunoscut.

— Când l-aţi văzut ultima oară?

— În seara morţii. Pe la opt, în *bungalow*-ul lui.

Acest răspuns, pregătit acum zece luni, reprezenta prima operaţie a planului A, prevăzut pentru o anchetă obişnuită, de rutină. Îi văzu pe detectivi schimbând o privire mirată -

ceea ce corespundea întocmai planului A.

— Nu m-am prezentat atunci la poliţie, pentru că nu vă puteam fi de folos cu nimic. Şi-apoi aveam un motiv serios să nu mă fac cunoscut: cu ani în urmă, nevasta mea a fugit cu Webber. Prezenţa dumneavoastră dovedeşte fără îndoială că sunteţi la curent.

— Asta nu era motiv să tăceţi, răspunse sever Karslake. Am luat în *bungalow* nişte amprente digitale a căror provenienţă ne intrigă foarte mult.

— Vai, îmi pare foarte rău că a trebuit să căutaţi! Am stat cinci sau şase minute în salon la el; probabil, deci, amprentele sunt ale mele.

— Probabil! mormăi Karslake. O să controlăm.

Deşi cazul îi aparţinea lui Rason, Karslake, şeful său, preluă această obligaţie. Scoase din trusă tamponul cu tuş şi-i dădu lui Haverston instrucţiunile dorite, pe care acesta le execută cu bunăvoinţă exagerată.

În timp ce inspectorul principal compara rezultatul muncii sale cu amprentele luate în *bungalow*, Rason întrebă:

— Când aţi intrat în salonul lui Webber, n-aţi remarcat vreun obiect care să vă fie familiar?

Poliţiştii ştiau deci de existenţa serviciului de cafea. Planul A nu presupunea acest lucru. Haverston recurse la planul B. Riscurile creşteau.

— Am observat totul. Mobila din salon şi din hol - şi probabil din tot *bungalow*-ul - aparţinuse nevestei mele şi făcuse parte din căminul nostru. Asta este motivul indirect pentru care l-am vizitat, dar trebuie să vă explic mai întâi... L-am pierdut pe Webber din vedere acum paisprezece ani... nu, cincisprezece ani. Haverston învăţase aceste explicaţii pe dinafară anul trecut. De astă dată nu trebuia să comită nici o eroare. Îl credeam plecat în Canada, şi moartea bietei Isobela închisese definitiv acest nefericit capitol din viaţa

mea. Anul trecut, în februarie, Webber şi cu mine ne-am întâlnit întâmplător în City. Ne-am recunoscut fără să ne vorbim.

La 5 aprilie, întorcându-mă acasă, l-am găsit în faţa garajului. Mă aştepta de ore întregi. Avea acasă mobila nevestei mele, îmi explică el, şi considera că-i datoria lui să mi-o restituie, dacă voiam. Am fost politicoşi amândoi, dar întrevederea era lipsită de cordialitate.

I-am spus că putea păstra mobila, dar că doream să iau serviciul de cafea care avea pentru mine o valoare sentimentală. Fusese proiectat de tatăl nevestei mele, care lucra pentru fabrica de porţelan Ashwinden.

— O, gemu Rason, în timp ce pe buzele inspectorului principal se stingea un zîmhet larg.

— Continuaţi, domnule Haverston, spuse Karslake.

— Fireşte, Webber a acceptat să mi-l restituie. I-am propus să vin să-l iau cu maşina ca să nu-l mai plictisesc cu împachetarea. Ne-am înţeles să plecăm îndată spre *bungalow*-ul său. L-am urmat în maşina mea şi am ajuns acolo pe la opt seara.

— Ce s-a întâmplat cu serviciul de cafea? întrebă Rason.

— E în salonul meu. Vi-l aduc imediat, dacă vreţi să-l vedeţi.

Haverston ieşi, lăsând uşa deschisă în spatele lui. Karslake spuse cu jumătate de glas:

— Nimic, dragul meu! Îţi aminteşti de amabila dumitale propunere de a-l aresta în locul meu, dacă aş fi fost prea obosit s-o fac singur?

Se auzi glasul lui Haverston explicând prietenei sale:

— Nu, se uită doar la bibelouri şi pleacă. Poţi să rămâi, draga mea.

Se întoarse să pună serviciul pe masa din sufragerie. Cafetiera... cana pentru lapte care semăna atât de mult cu

castelul Windsor... zaharniţa... ultimele două ceşti.

Rason scoase nişte fotografii şi devizul descriptiv, ca să-l verifice, şi întrebă în treacăt:

— Domnule Haverston, eraţi ofiţer de infanterie în 1915? Mai aveţi revolverul?

— Nu... adică... nu! răspunse contabilul deconcertat. Revolverul nu figura în planul B. Mi-a dispărut de ani de zile. Probabil mi l-a furat cineva.

Karslake aşteptă întrebarea lui Rason, dar acesta în loc să asculte răspunsul, se ocupa de cafetieră măsurând-o cu o riglă gradată.. Inspectorul principal se hotărî să pună şi el o întrebare.

— Când eraţi în salon, se afla o maşină de scris sau una de calculat pe masă?

— Nu-mi amintesc să fi văzut. (Planul B prevăzuse această întrebare.) Am citit în jurnale că un obiect asemănător servise pentru a lansa semnale Morse, dar nu pot să vă dau nici o indicaţie.

Rason scoase o altă fotografie din servietă şi o întinse gazdei.

— Priviţi această fotografie, domnule Haverston.

Contabilul luă cartonaşul, tresări şi fu cât pe ce să-l scape din mână.

Fotografia, făcută după moartea lui Webber, înfăţişa cadavrul într-o poziţie ciudată.

— E... oribil, murmură Haverston.

— Priviţi bine diagrama de pe margine, continuă grăbit Rason. Priviţi linia punctată care porneşte de la braţul cadavrului şi coboară pe masă. Acest braţ se ţinea fără nici un suport la douăzeci şi patru de centimetri deasupra mesei. Înţelegeţi? *Iar cafetiera dumneavoastră măsoară exact douăzeci şi patru de centimetri înălţime!* Aţi luat cafetiera câteva ore după ce l-aţi omorât pe acest om

domnule Haverston.

— Eu...

— Nici un cuvânt. Tot ceea ce veţi spune va fi reţinut, putând fi folosit împotriva dumneavoastră. Deşi nu mai are nici o importanţă acum! Iată cum reconstitui scena...

Se apleca peste masă, cu mâna stânga lângă ureche, de parcă ar fi ţinut receptorul unui telefon. Braţul drept era uşor întins, antebraţul sprijinindu-se pe capacul crenelat al cafetierei.

— Degetul mare e la cincisprezece centimetri deasupra mesei. Dacă măsuraţi, şefule, o să vedeţi că este exact.

Coborî degetul mare până ce ultima falangă atinse ţumburuşul de pe capacul cănii de lapte şi, din cauza greutăţii, jumătatea din capacul metalic se ridică brusc că un drăcuşor cu arc ţişnind dintr-o cutie.

Inspectorul începu să bată cu degetul mare în capac: trei lovituri scurte... trei lungi... trei scurte...

În româneşte de Irina RUNCAN

Arthur CONAN DOYLE

S-A PIERDUT UN TREN SPECIAL

Mărturisirile lui Herbert de Lernac, în prezent condamnat la moarte la Marsilia, au făcut posibilă lămurirea uneia dintre cele mai inexplicabile crime ale secolului - întâmplare fără precedent, cred, în analele criminalistice ale tuturor ţărilor. Deşi cercurile oficiale refuză să discute cazul şi presa a primit prea puţine informaţii, există totuşi indicii că declaraţiile acestui abil criminal sunt confirmate de fapte şi că s-a găsit în sfârşit dezlegarea uneia dintre cele mai uluitoare întâmplări.

Deoarece cazul s-a petrecut acum opt ani, iar importanţa lui a fost oarecum estompată de o criză politică ce a acaparat atenţia publicului în perioada aceea, ni se pare necesar să facem o expunere a faptelor, în măsura în care am reuşit să le verificăm autenticitatea. Sunt luate din ziarele de atunci din Liverpool, din procesele-verbale ale anchetei deschise asupra lui John Slater, mecanic de locomotivă, şi din rapoartele pe care cu multă amabilitate mi le-a pus la dispoziţie compania de cale ferată *London and West Coast.* Pe scurt faptele s-au petrecut precum urmează.

La 3 iunie 1890, un domn, care s-a recomandat drept Louis Caratal, a cerut să vorbească cu Mr. James Bland, inspector în gara Liverpool al companiei de cale ferată *London and West Coast.* Era un bărbat mic de statură, de vârstă mijlocie şi negricios; mergea adus de spate de parcă ar fi avut o diformitate la şira spinării. Îl însoţea un prieten,

un bărbat cu o înfăţişare impozantă, care-i arăta un respect şi o atenţie deosebite, ceea ce atesta calitatea lui de subordonat. Acest prieten sau însoţitor, al cărui nume n-a fost pronunţat, era cu siguranţă străin, şi, dat fiind tenul lui oacheş, probabil spaniol sau sud-american. Atrăsese atenţia faptul că în mâna stângă ducea o mică servietă din piele neagră, şi un funcţionar de la Biroul Central, cu ochii pătrunzători, observase că servieta era prinsă de încheietura mâinii cu o cureluşă. Atunci nimeni nu acordase vreo importanţă acestui amănunt, dar evenimentele ulterioare au arătat că el avea o anumită însemnătate. Domnul Caratal fu introdus în biroul lui Mr. Bland, în timp ce însoţitorul său rămase afară.

Domnul Caratal îşi expuse repede doleanţele. Sosise în după-amiaza aceea din America Centrală. Afaceri de cea mai mare importanţă reclamându-i prezenţa la Paris, nu putea să piardă nici o oră. Şi scăpase expresul de Londra. Un tren special trebuie să i se pună la dispoziţie, banii nu contau. Doar timpul avea importanţă. Dacă îl ajuta să plece imediat, compania de cale ferată putea să-i ceară orice preţ.

Mr. Bland sună, îl chemă pe Mr. Potter Hood, şeful circulaţiei, şi în cinci minute aranjă totul. Trenul avea să plece peste trei sferturi de oră. Era nevoie de acest timp ca să se elibereze linia. La puternica locomotivă Rochdale (în registrele companiei figura cu nr. 247) au fost ataşate două vagoane de pasageri şi un vagon de bagaje, la coadă. Primul vagon fusese pus doar pentru a atenua zdruncinăturile. Cel de-al doilea era împărţit, ca de obicei, în patru compartimente: unul de clasa întâi, altul de clasa întâi pentru fumători, al treilea de clasa a doua şi al patrulea de clasa a doua pentru fumători. Primul compartiment, cel mai apropiat de locomotivă, fu dat

călătorilor. Celelalte trei rămaseră goale. Conductorul trenului special era James McPherson, salariat al companiei cu vechime de câţiva ani. Fochistul, William Smith, era un angajat nou.

Ieşind din biroul inspectorului, domnul Caratal se apropie de însoţitorul lui şi după semne evidente se vedea că aşteaptă cu extremă nerăbdare să plece cât mai repede. După ce plătiră preţul cerut, care s-a ridicat la cincizeci de lire şi cinci şilingi, după tariful de cinci şilingi mila pentru un tren special, rugară să li se arate vagonul în care se instalară imediat, deşi fuseseră asiguraţi că linia nu va putea fi eliberată decât după aproape o oră. În acest timp, în biroul pe care domnul Caratal tocmai îl părăsise se petrecea o stranie coincidenţă.

O cerere pentru un tren special nu-i lucru prea neobişnuit într-un mare centru comercial, dar două cereri pentru trenuri speciale în aceeaşi după-amiază era ceva cu totul ieşit din comun. Or, de-abia terminase Mr. Bland cu primul călător, când un al doilea intră în birou cu o cerere similară. Acesta era un oarecare Mr. Horace Moore, un bărbat cu o înfăţişare de militar, care, pretextând faptul că soţia lui se îmbolnăvise grav la Londra, voia să plece imediat, fără să piardă nici un minut. Durerea şi neliniştea îi erau atât de evidente, încât Mr. Bland făcu tot ce-i stătu în putinţă pentru a-i satisface dorinţa. Despre un al doilea tren special nu mai putea fi vorba, deoarece serviciul local obişnuit fusese şi aşa oarecum perturbat de cel dintâi. S-ar fi putut însă că Mr. Moore să împartă cu domnul Caratal cheltuielile trenului şi să călătorească în celălalt compartiment de clasa întâi, care era gol, dacă domnul Caratal nu l-ar fi primit în cel ocupat chiar de el. Nu era de presupus că o asemenea combinaţie ar fi putut întâmpina obiecţii, şi totuşi domnul Caratal, căruia Mr. Potter Hood îi făcu propunerea, refuză

categoric s-o ia în consideraţie. Trenul era al lui, spunea domnul Caratal şi ţinea să-l aibă în folosinţă exclusivă. Nici un argument nu reuşi să-i înfrângă împotrivirea răuvoitoare, şi, până la urmă, ideea trebui abandonată. Mr. Horace Moore părăsi gara profund îndurerat, după ce află că nu-i rămâne altceva de făcut decât să ia personalul care pleca din Liverpool la ora şase. Exact la ora patru şi treizeci şi unu, după ceasul gării, trenul special, în care se aflau diformul domn Caratal şi însoţitorul lui uriaş, ieşi din gara Liverpool. Linia fusese între timp eliberată, aşa că trenul nu trebuia să aibă nici o oprire până la Manchester.

Trenurile campaniei *London and West Coast* aveau să folosească liniile altei companii de cale ferată până la Manchester, unde trenul special urma să ajungă înainte de ora şase. La şase şi un sfert mare fu mirarea şi consternarea funcţionarilor de la Liverpool când primiră de la Manchester o telegramă în care li se anunţa că trenul nu sosise încă. Cerându-se informaţii la St. Helens, staţie ce se găsea la un sfert, din drumul dintre cele două oraşe, li se răspunse:

„Către James Bland, inspector, gara L. & W. C. Liverpool - Trenul special trecut aci 4,52 ora prevăzută - Dowser, St. Helens.”

Telegrama fusese primită la 6,40. La 6,50 un al doilea mesaj din Manchester anunţa:

„Nici o ştire despre trenul special anunţat de dumneavoastră”.

Şi zece minute mai târziu, un al treilea mesaj, şi mai derutant:

„Presupunem că trenul special a greşit traseul. Trenul local din St. Helens, care trebuia să vină după el, tocmai a sosit şi n-a văzut nici un tren special. Rugăm telegrafiaţi instrucţiuni. Manchester”.

Întâmplarea lua un aspect nemaipomenit, deşi dintr-un anumit punct de vedere ultima telegramă venea ca un fel de uşurare pentru autorităţile din Liverpool. Dacă trenul special ar fi avut vreun accident, nu ar fi fost posibil ca trenul local să treacă pe aceeaşi linie şi să nu observe nimic. Şi totuşi, ce altceva s-ar fi putut întâmpla? Unde era trenul? Să fi fost tras pe o linie secundară ca să lase personalul să treacă? Nu era exclus, dacă ar fi avut nevoie de o reparaţie urgentă. Se trimiseră telegrame la toate gările dintre St. Helens şi Manchester; inspectorul şi şeful circulaţiei aşteptau, într-o tensiune îngrozitoare, să li se telegrafieze răspunsurile din care trebuiau să afle exact ce se întâmplase cu trenul dispărut. Răspunsurile sosiră în ordinea în care fuseseră trimise telegramele, adică ordinea gărilor începând cu prima de după St. Helens:

„Trenul special trecut ora cinci - Collins Green”.

„Trenul special trecut ora cinci şi şase - Eearlestown”.

„Trenul special trecut ora cinci şi zece - Newton”.

„Trenul special trecut ora cinci şi douăzeci - Kenyon Junction”.

„Nici un tren special nu a trecut pe aici - Barton Moss.”

Cei doi funcţionari se uitară unul ia altul, uluiţi.

— Aşa ceva nu mi s-a întâmplat niciodată în cei treizeci de ani de când lucrez, spuse Mr. Bland.

— Absolut fără precedent şi inexplicabil, domnule. Trenul special a greşit drumul între Kenyon Junction şi Barton Moss.

— Totuşi, dacă-mi amintesc bine, nu există nici o bifurcaţie între cele două staţii. Probabil că a deraiat.

— Dar atunci cum a putut trenul următor, cel de patru cincizeci, să treacă pe aceeaşi linie fără să-l vadă?

— Altă soluţie nu există, Mr. Hood. *Trebuie* să fie aşa. Poate că trenul local o fi observat ceva care ar putea să

lămurească cât de cât toată povestea. Să cerem la Manchester informaţii suplimentare, iar La Kenyon Junction să trimitem instrucţiuni ca linia să fie imediat cercetată până la Barton Moss.

Răspunsul de la Manchester sosi după câteva minute.

„Nici o ştire despre trenul special dispărut. Mecanicul şi conductorul trenului personal susţin că n-a fost nici un accident între Kenyon Junction şi Barton Moss. Linia complet liberă şi nimic care să indice ceva anormal - Manchester”.

— O să le arăt eu lor, mecanicului şi conductorului ăstuia, spuse Mr. Bland, sinistru. S-a întâmplat un accident şi ei n-au văzut nimic. E clar că trenul special a deraiat fără să deterioreze linia - cum de s-a putut aşa ceva, asta depăşeşte capacitatea mea de înţelegere - dar altfel n-are cum să fi fost şi vom primi în curând o telegramă din Kenyon sau Barton Moss în care o să mi se anunţe că trenul a fost găsit la poalele vreunui terasament.

Dar profeţia lui Mr. Bland nu era sortită să se împlinească. După o jumătate de oră sosi următorul mesaj de la şeful gării din Kenyon Junction:

„Nici o urmă a trenului special dispărut. E sigur că a trecut pe aici şi nu a ajuns la Barton Moss. Am detaşat locomotiva de la tren de marfă şi m-am dus eu însumi pe linie; e complet liberă şi nicăieri nici un semn de accident”.

Uluit, Mr. Bland îşi smulse părul din cap.

— Îţi vine să înnebuneşti, nu alta, Hood! exclamă el. Se poate oare să dispară un tren în Anglia, ziua în amiaza mare? E absurd, absurd. O locomotivă, un tender, două vagoane de pasageri, unul de bagaje, cinci oameni - totul pierdut, pe o linie dreaptă de cale ferată! Dacă până într-o oră nu aflăm ceva precis, îl iau pe inspectorul Collins şi mă duc chiar eu acolo.

În sfârşit sosi o ştire precisă, sub forma unei telegrame din Kenyon Junction.

„Cu părere de rău vă informăm că a fost găsit cadavrul lui John Slater, mecanicul trenului special, într-un tufiş de dobriţă la patru kilometri de gara Junction. A căzut de pe locomotivă pe terasament şi s-a rostogolit în tufiş. În cădere s-a lovit la cap, în câteva locuri, ceea ce pare a-i fi provocat moartea. Împrejurimile au fost cercetate cu atenţie şi nu s-a găsit nici o urmă a trenului dispărut.”

Ţara se afla, aşa cum s-a mai spus, în plină criză politică, şi atenţia publicului era îndreptată asupra importantelor şi senzaţionalelor evenimente de la Paris, unde un scandal monstru ameninţa să răstoarne guvernul şi să compromită reputaţia multor oameni politici din Franţa. Ziarele nu vorbeau decât despre aceste evenimente şi ciudata dispariţie a trenului special trezi mult mai puţin interes decât ar fi făcut-o într-o perioadă mai liniştită. Caracterul neverosimil al întâmplării îi atenuă importanţa, deoarece ziarele erau prea puţin înclinate să dea crezare faptelor aşa cum le erau relatate. Mai multe ziare din Londra calificară întâmplarea drept o farsă ingenioasă; şi abia ancheta procurorului în legătură cu moartea nefericitului mecanic (o anchetă care nu dădu la iveală nimic important) reuşi să convingă opinia publică de tragismul incidentului.

Mr. Bland, însoţit de inspectorul Collins, detectivul principal al companiei, plecară la Kenyon Junction chiar în seara aceea şi cercetările lor durară toată ziua următoare, dar se soldară cu un rezultat absolut negativ. Nu numai că nu se găsi nici o urmă a trenului dispărut, dar nu se putu face nici măcar o presupunere care să fi ajutat la explicarea faptelor. În acelaşi timp raportul oficial al inspectorului Collins (pe care-l am în faţa mea acum când scriu) arată că ipotezele erau mai numeroase decât s-ar fi crezut.

„Între aceste două localităţi, de-a lungul căii ferate, spunea el, regiunea este presărată cu forje şi mine de cărbuni. Dintre acestea unele sunt în exploatare, altele au fost părăsite. Nu mai puţin de douăsprezece mine au mici linii înguste pe care circulă vagonete până la linia principală.

Acestea, bineînţeles, nu trebuie luate în consideraţie. Dar mai sunt şapte mine care au sau au avut linii proprii ce merg până la linia principală, unde se face racordarea prin macaz, pentru ca producţia să fie transportată direct de la gura minei la marile centre de distribuţie. În toate cazurile, aceste linii n-au decât câţiva kilometri lungime. Din şapte, patru duc la mine epuizate, sau la puţuri de extracţie care nu mai sunt folosite. Acestea sunt minele Redgauntlet, Hero, Hough of Despond şi Heartsease, ultima fiind, cu zece ani în urmă, una dintre principalele mine din Lancashire. Aceste patru linii trebuie eliminate din ancheta noastră, deoarece, pentru a preveni accidente posibile, şinele din apropierea liniei principale au fost scoase, şi racordarea nu mai există.

Rămân celelalte trei linii secundare care duc:

a) spre forjele Carnstock;

b) spre mina de cărbuni Big Ben;

c) spre mina de cărbuni Perseverance.

Dintre acestea, linia Big Ben nu e mai lungă de patru sute de metri şi se termină în faţa unei grămezi de cărbuni care aşteaptă să fie transportată din gura minei. Nimic special nu s-a văzut sau auzit aici. Pe ziua de 3 iunie linia care duce spre forjele Carnstock a fost blocată de şaisprezece vagoane de minereu. Fiind doar o singură linie, nimic n-ar mai fi putut trece pe acolo. Cât priveşte linia Perseverance, aceasta este o linie dublă şi largă, cu trafic considerabil, deoarece producţia minei este foarte mare. Pe ziua de 3

iunie traficul s-a desfăşurat în chip obişnuit; sute de oameni, printre care o echipă de muncitori de cale ferată, au lucrat de-a lungul celor patru kilometri cât măsoară linia, şi e de neconceput ca un tren neanunţat să fi trecut pe acolo fără să nu atragă atenţia tuturor. În concluzie, trebuie remarcat că această derivaţie este mai aproape de St. Helens decât locul unde a fost descoperit mecanicul de locomotivă, aşa încât avem toate motivele să credem că trenul trecuse de derivaţie atunci când s-a petrecut nenorocirea.

În ceea ce-l priveşte pe John Slater nici cadavrul lui, nici leziunile de la cap nu dovedesc nimic. Nu putem spune decât că, după toate aparenţele, şi-a găsit sfârşitul căzând de pe locomotivă, dar de ce a căzut sau ce s-a întâmplat cu locomotiva după ce el a căzut este o problemă la care nu mă simt în stare să dau vreun răspuns”.

La sfârşitul raportului inspectorul îşi înainta demisia, fiind foarte iritat de faptul că ziarele din Londra îl acuzau de incompetenţă.

Trecu o lună, în care timp atât poliţia cât şi compania de cale ferată continuară cercetările, dar fără nici cel mai mic succes. Se oferi o recompensă şi se promise iertarea în caz de crimă - însă tot zadarnic. În fiecare zi publicul deschidea ziarele cu speranţa că un mister atât de fantastic va fi până la urmă limpezit, dar săptămânile treceau şi rezolvarea rămânea la fel de îndepărtată. În plină zi, într-o după-amiază de iunie, într-o regiune dintre cele mai populate ale Angliei, un tren de călători a dispărut definitiv, de parcă un mare maestru în nobila artă a chimiei l-ar fi făcut să se evapore. De altfel, printre diversele supoziţii făcute în presă erau şi unele care afirmau cu seriozitate că, fără îndoială, acţionaseră forţe supranaturale sau cel puţin extranaturale şi că diformul domn Caratal era probabil un personaj

cunoscut mai degrabă sub un nume mai puţin onorabil. Alţii îl acuzau pe oacheşul lui însoţitor a fi autorul nenorocirii, dar ce a făcut acesta exact nimeni nu putea formula în cuvinte.

Printre numeroasele ipoteze emise de diverse ziare sau de indivizi particulari, una sau două erau destul de plauzibile pentru a capta atenţia publicului, Astfel un detectiv amator, care se bucura de o anumită celebritate în vremea aceea, încerca, într-o scrisoare apărută în *Times,* să trateze cazul într-o manieră critică şi semiştiinţitică. Pentru ilustrare un fragment e de ajuns, iar cine doreşte poate găsi scrisoarea în întregime în numărul din 3 iulie.

„Este un principiu elementar al raţionamentului practic, observa el, că atunci când imposibilul a fost eliminat, ceea ce rămâne, *oricât de improbabil* ar părea, trebuie să cuprindă adevărul. Este cert că trenul a plecat din Kenyon Junction. Este cert că n-a ajuns la Barton Moss. Este cu totul improbabil, dar totuşi posibil, s-o fi apucat pe una din cele şapte linii secundare practicabile. Fiind absolut imposibil ca un tren să meargă fără şine, trebuie să reducem improbabilităţile la cele trei linii utilizabile şi anume minele Carnstock, Big Ben şi Perseverance.

Există oare acolo o societate secretă a minerilor, o *camorra* [1] englezească, în stare să distrugă un tren cu pasageri cu tot? Este improbabil, dar nu imposibil. Mărturisesc că nu pot să sugerez nici o altă soluţie. Aş sfătui compania de cale ferată să depună toate eforturile pentru a ţine sub observaţie aceste trei linii şi pe muncitorii care lucrează la capătul lor. O supraveghere atentă a dughenelor ţinute de negustorii de haine vechi din district

[1] Societate secretă în Italia de sud.

ar putea aduce unele elemente preţioase în clarificarea faptelor.”

Ipoteza, venind de la o autoritate recunoscută în materie, a trezit un viu interes, dar şi o opoziţie înverşunată din partea acelora care considerau această declaraţie drept o calomnie absurdă la adresa unor oameni cinstiţi şi merituoşi. La această critică „autoritatea” a răspuns doar că-i desfide pe oponenţi că ar putea da publicului explicaţii mai plauzibile. Ca replică, au fost emise alte două ipoteze (*Times,* 7 şi 9 iulie). Prima sugera că probabil trenul a deraiat şi a căzut în canalul Lancashire şi Staffordshire, care se întinde paralel cu calea ferată pe o porţiune de câteva sute de metri. Această sugestie a fost respinsă de comisia de anchetă din cauza adâncimii canalului, cu totul insuficientă pentru a ascunde un tren întreg. Cel de-al doilea corespondent atrăgea atenţia asupra servietei, singurul bagaj al călătorilor, şi presupunea că ar fi putut să conţină un tip de exploziv cu o fantastică putere de dezintegrare. Dar era o absurditate evidentă să presupui că întreg trenul a fost făcut praf în timp ce şinele n-au suferit nici o avarie. Investigaţiile ajunseseră în acest punct mort când se întâmpla ceva cu totul neaşteptat.

Mrs. McPherson primi o scrisoare de la soţul ei, James McPherson, conductorul trenului dispărut. Scrisoarea, datată din 5 iulie 1890, fusese trimisă din New York, şi ajunsese în mâinile destinatarei la 14 iulie. Au fost exprimate unele îndoieli în ce priveşte autenticitatea ei, dar Mrs. McPherson recunoscu scrisul, iar faptul că în plic se găsi o sută de dolari în hârtii de câte cinci era edificator, aşa că ipoteza unei mistificări fu înlăturată. Scrisoarea nu indică nici o adresă a expeditorului şi suna precum urmează:

Draga mea soţie,

M-am gândit mult şi îmi vine foarte greu să renunţ la tine şi la Lizzie. Încerc să nu mă mai gândesc, dar gândul e mai puternic decât mine. Îţi trimit ceva bani pe care îi poţi schimba pentru douăzeci de lire engleze. Îţi va ajunge ca să traversezi Atlanticul, împreună cu Lizzie, şi vei constata că vapoarele din Hamburg, care fac escală la Southampton, sunt foarte bune şi mai ieftine decât cele de la Liverpool. Dacă vei reuşi să vii aici şi să tragi la *Johnston House,* voi încerca să-ţi comunic unde să ne întâlnim, dar acum am foarte multe greutăţi şi nu sunt foarte fericit, fiindu-mi cumplit de greu să renunţ la voi două. Atât deocamdată, de la soţul tău iubitor

James McPherson.

Un timp s-a crezut sigur că această scrisoare va lămuri întreaga poveste, cu atât mai mult cu cât s-a stabilit că un pasager, semănând ca două picături de apă cu conductorul trenului dispărut, a părăsit pe ziua de 7 iulie portul Southampton, sub numele de Summers, pe pachebotul Vistula, care face ruta Hamburg-New York. Mrs. McPherson, împreună cu sora ei Lizzie Dolton, a plecat la New York aşa cum i se indicase şi a stat la *Jhonston House* trei săptămâni, fără să primească nici o ştire de la soţul dispărut. S-ar putea ca unele comentarii stângace din presă să-l fi avertizat că poliţia va folosi cele două femei drept momeală. Orice ar fi fost, sigur e că nici n-a scris, nici n-a apărut, iar cele două femei au fost nevoite să se întoarcă la Liverpool.

Şi lucrurile s-au oprit aici, şi aici au rămas până în acest an 1898. Oricât ar părea de incredibil, în cursul celor opt ani n-a ieşit la iveală nimic care să fi aruncat o cât de slabă lumină asupra extraordinarei dispariţii a trenului special în

care se aflau domnul Caratal şi însoţitorul lui.

În urma unor cercetări serioase privind antecedentele celor doi călători s-a stabilit doar faptul că domnul Caratal era binecunoscut ca financiar şi agent politic în America Centrală, şi că în timpul călătoriei în Europa se arătase foarte nerăbdător să ajungă la Paris. Însoţitorul lui, care se înscrisese pe lista pasagerilor cu numele de Eduardo Gomez, avea o reputaţie de om violent şi un renume de bandit şi ucigaş. Era însă evident că fusese sincer devotat intereselor domnului Caratal şi că acesta, fiind atât de pirpiriu, îl folosea ca pază şi protector. Trebuie adăugat că de la Paris nu s-a primit nici o informaţie cu privire la scopul călătoriei precipitate a domnului Caratal.

Cele expuse mai sus cuprind tot ce se cunoştea în cazul trenului dispărut, până la apariţia, în ziarele din Marsilia, a recentei mărturisiri a lui Herbert de Lernac, în prezent condamnat la moarte pentru asasinarea unui negustor numit Bonvalot.

Declaraţia sună precum urmează:

„Nu din orgoliu şi nici ca să mă laud m-am hotărât să vorbesc, căci dacă aş fi împins de asemenea mobiluri aş putea povesti o duzină de alte acţiuni la fel de splendide; dar relatez această întâmplare pentru ca anumiţi domni din Paris să priceapă că în cazul când - din cine ştie ce motive - comutarea pedepsei, pe care o aştept, nu soseşte destul de repede, aşa cum vorbesc despre soarta domnului Caratal, aş putea declara şi în al cui interes şi la cererea cui a fost comisă acţiunea. Băgaţi de seamă, domnilor, înainte de a fi prea târziu! Îl cunoaşteţi pe Herbert de Lernac şi ştiţi că se ţine de cuvânt. Grăbiţi-vă deci, sau sunteţi pierduţi!

Deocamdată n-am să pomenesc nici un nume - dacă aţi şti despre cine e vorba, ce v-aţi mai minuna! - mă voi

mărgini doar la a vă povesti cât de ingenios am lucrat. Atunci m-am purtat loaial faţă de patronii mei, şi nu mă îndoiesc că şi ei se vor purta la fel faţă de mine acum.

Sper cel puţin şi, până nu mă voi convinge că m-au trădat, aceste nume, care ar face să se cutremure toată Europa, nu vor fi divulgate. Însă în ziua în care mă vor trăda... dar deocamdată nu spun mai mult.

Deci, pe atunci, în 1890, avea loc la Paris un proces faimos în legătură cu un îngrozitor scandal politic şi financiar. În afară de agenţii secreţi, printre care eram şi eu, nimeni nu putea şti cât de îngrozitor era scandalul. Onoarea şi cariera multor conducători din Franţa erau ameninţate. Aţi văzut de multe ori o grămadă de popice stând drepte, rigide, inflexibile. Şi deodată, de departe, vine bila şi pop, pop, pop - popicele sunt la pământ. Acum imaginaţi-vă că vreo câţiva dintre cei mai de vază oameni din Franţa sunt popicele şi domnul Caratal bila ce se rostogoleşte de departe. Dacă domnul Caratal ar fi ajuns la Paris, ar fi fost pop, pop, pop pentru toţi aceştia. În consecinţă, s-a hotărât să nu ajungă.

Nu-i acuz pe toţi aceşti oameni că ar fi ştiut întocmai ce avea să se întâmple. Erau în joc, aşa cum am mai spus, mari interese financiare şi politice, şi a fost creată o organizaţie pentru a conduce acţiunea. Unii au aderat la ea fără să fi înţeles prea bine ce urmărea. Dar alţii au înţeles perfect şi îi asigur că nu le-am uitat numele. Fuseseră anunţaţi de sosirea domnului Caratal, cu mult înainte ca acesta să fi părăsit America de Sud, şi ştiau că dovezile pe care le deţinea însemnau distrugerea lor, a tuturor. Organizaţia dispunea de sume de bani nelimitate, înţelegeţi, absolut nelimitate. Era nevoie de un om capabil să dirijeze această putere gigantică. Cel ales trebuia să fie inventiv, hotărât, maleabil - un om cum nu se găsesc doi la

un milion. L-au ales pe Herbert de Lernac şi trebuie să recunosc că n-au greşit.

Eu aveam datoria de a-mi alege subordonaţii, de a folosi cum credeam de cuviinţă puterea pe care ţi-o dă banii, şi de a face în aşa fel încât domnul Caratal să nu sosească niciodată la Paris. Cu energia care mă caracterizează, la o oră după ce primisem instrucţiunile, am pornit să-mi îndeplinesc misiunea, iar măsurile pe care le-am luat erau cele mai bune pentru atingerea scopului urmărit.

Un om în care aveam încredere a fost trimis de îndată în America de Sud, ca să călătorească cu domnul Caratal spre Europa. Dacă ar fi ajuns la timp, vaporul n-ar mai fi intrat niciodată în Liverpool, dar, vai! vaporul plecase înainte ca agentul meu să se fi putut îmbarca. Am echipat şi înarmat un mic bric ca să intercepteze vasul, dar nici de data asta n-am avut mai mult noroc. Ca toţi marii organizatori, eram totuşi pregătit pentru un eşec, şi aveam concepute câteva alternative, una dintre ele trebuind neapărat să-mi reuşească. Nu cumva să subapreciaţi greutăţile acţiunii mele, sau să vă închipuiţi că un asasinat vulgar m-ar fi satisfăcut. Nu numai domnul Caratal trebuia făcut să dispară, dar şi documentele domnului Caratal, şi însoţitorii domnului Caratal, dacă am fi avut motive să credem că le-a comunicat şi lor secretele sale. Nu uitaţi că şi aceşti domni erau în gardă şi foarte atenţi să nu se lase prinşi în vreo cursă. Sarcina se dovedea demnă de mine, deoarece eu sunt cât se poate de perseverent, acolo unde, un altul s-ar da bătut.

Eram gata să-l primesc pe domnul Caratal la Liverpool şi nerăbdarea mea era cu atât mai mare cu cât aflasem că aranjase ca de la Londra până la Paris să fie însoţit de o escortă impresionantă. Trebuia deci acţionat între momentul când punea piciorul pe cheiul din Liverpool şi

momentul sosirii lui la Londra, la capul terminus al liniei *London and West Coast.* Elaborasem şase planuri, unul mai amănunţit decât altul; care dintre ele urma să fie folosit depindea de ceea ce ar fi făcut domnul Caratal. Dar orice ar fi făcut, noi eram pregătiţi. Pentru eventualitatea că ar fi rămas la Liverpool, aveam un anumit plan, dar eram pregătiţi şi pentru cazul în care ar fi luat un tren obişnuit, un expres, sau un tren special. Totul fusese prevăzut şi pus la punct în cele mai mici amănunte.

E clar că n-am putut face toate astea de unul singur. Ce ştiam eu despre şinele de cale ferată? Dar cu bani găseşti agenţi serviabili în orice parte a lumii, şi curând avui la dispoziţie, ca să mă ajute, una dintre cele mai ascuţite minţi din Anglia. N-am să dau nici un nume, dar n-ar fi cinstit din partea mea să-mi asum toate meritele. Aliatul meu englez era demn de o asemenea alianţă. Cunoştea foarte bine linia companiei *London and West Coast* şi angajă un grup de muncitori inteligenţi şi de încredere. Ideea îi aparţinea, şi mie mi se ceru părerea numai în ce priveşte amănuntele. Am cumpărat câţiva funcţionari, cel mai important dintre ei fiind James McPherson, pe care l-am găsit foarte indicat pentru a fi conductorul unui tren special. Smith, fochistul, era de asemenea în serviciul nostru. Am încercat să-l cumpărăm şi pe John Slater, mecanicul de locomotivă, dar s-a dovedit a fi periculos de încăpăţânat, aşa că am renunţat. Nu aveam certitudinea că domnul Caratal va lua un tren special, dar considerăm acest lucru ca foarte probabil, căci era extrem de important pentru el să ajungă la Paris fără întârziere.

De aceea am făcut pregătiri speciale în vederea acestei eventualităţi, pregătiri care fuseseră puse la punct până în cele mai mici amănunte cu mult înainte că vaporul să atingă ţărmul Angliei. V-ar amuza poate să ştiţi că pe bordul

vasului-pilot care a ajutat pachebotul să ancoreze se afla unul dintre agenţii mei.

În clipa când Caratal debarcă în Liverpool am ştiut că presimţea o primejdie şi că era în gardă. Luase cu el ca însoţitor un tip periculos, numit Gomez, care avea asupra lui arme şi n-ar fi pregetat să le folosească. Acest tip ducea documentele secrete ale lui Caratal şi era gata în orice moment să le apere atât pe ele cât şi pe stăpânul lor. Nu era exclus ca domnul Caratal să-l fi pus la curent cu secretele lui, aşa că a-l face să dispară pe Caratal fără a-l face să dispară şi pe Gomez ar fi fost o inutilă pierdere de energie. Se impunea să împărtăşească aceeaşi soartă, iar planurile noastre în vederea acestui scop au fost mult uşurate de faptul că au cerut un tren special. Veţi şti că pe acest tren special doi din cei trei angajaţi ai companiei erau în serviciul nostru, la un preţ care le dădea posibilitatea să trăiască după aceea fără griji toată viaţa. N-am să merg atât de departe încât să spun că englezii sunt mai cinstiţi decât oricare altă naţiune, dar am constatat că pentru a-i cumpăra trebuie să plăteşti mult mai scump.

V-am vorbit mai sus despre agentul meu englez - un om de mare viitor, dacă o boală a gâtului n-o să-i curme viaţa prea devreme. El a organizat totul la Liverpool, în timp ce eu m-am instalat la un han din Kenyon, unde aşteptam un mesaj cifrat ca să încep să acţionez. Când trenul special a fost aprobat, agentul meu mi-a telegrafiat imediat şi m-a anunţat să termin pregătirile cât mai repede. El însuşi, sub numele de Horace Moore, a solicitat de asemenea un tren special, în speranţa că va putea să plece cu domnul Caratal, ceea ce în anumite condiţii ne-ar fi fost de folos. Dacă, de exemplu, marea noastră lovitură ar fi eşuat, agentul meu avea datoria să-i împuşte pe amândoi şi să le distrugă hârtiile. Caratal era totuşi circumspect şi refuză să

accepte vreun alt călător. Atunci agentul meu părăsi gara, se întoarse pe o altă uşă, se introduse în vagonul de bagaje al trenului special prin partea cea mai depărtată de platformă, unde dădu de McPherson, conductorul trenului.

Poate vreţi să ştiţi ce făceam eu între timp. Totul fusese pregătit cu câteva zile înainte şi nu mai era nevoie decât de un ultim retuş. Linia secundară pe care o alesesem se întâlnise odată cu linia principală, dar racordarea fusese demontată. Nu aveam decât de pus la loc câteva şine pentru a racorda din nou cele două linii. Aceste şine au fost instalate pe cât s-a putut fără ca cineva să bage de seamă, şi nu mai rămăsese decât să se facă joncţiunea cu linia principală şi să se aranjeze macazul în poziţia respectivă. Traversele nu fuseseră scoase niciodată, iar şinele, eclisele şi niturile erau gata pregătite, deoarece le luasem de pe porţiunea abandonată a unei linii secundare. Cu grupul meu de muncitori, puţini dar pricepuţi, terminasem totul cu mult înainte ca trenul special să sosească. Când a sosit, a trecut pe mica linie secundară atât de uşor, încât cei doi călători nici n-au simţit slaba zdruncinătură provocată de macaz.

Planul nostru era ca Smith fochistul să-l cloroformizeze pe John Slater, mecanicul de locomotivă, ca să dispară o dată cu ceilalţi. În acest punct, şi numai în acest punct, planul nostru a dat greş - nu vorbesc despre imbecilitatea criminală a lui McPherson de a-i fi scris soţiei. Fochistul nostru acţionă atât de stîagaci încât Slater, luptându-se, căzu de pe locomotivă, şi cu toate că soarta a ţinut cu noi, căci în cădere şi-a frânt gâtul, el rămâne totuşi ca o pată pe ceea ce, altfel, ar fi fost ana dintre acele capodopere desăvârşite pe care nu poţi decât să le contempli într-o admiraţie tăcută. Un expert în criminalistică îl va considera pe John Slater singura fisură din minunata noastră combinaţie. Un om ca mine, care a avut atâtea succese, îşi

poate permite să fie franc, de aceea am curajul să-l consider pe John Slater ca o fisură.

Trenul nostru special trecuse pe mica linie secundară, lungă de vreo doi kilometri şi care ducea la mina părăsită din Heartsease, cândva una dintre cele mai mari mine de cărbuni din Anglia. Veţi întreba cum de nimeni n-a văzut trenul trecând pe această linie nefolosită. La aceasta răspund că linia trece pe toată lungimea ei printr-o excavaţie adâncă şi trenul nu putea fi văzut decât dacă cineva s-ar fi aflat sus pe marginea acestei excavaţii. Şi cineva *se afla* acolo. Eu. Acum vă voi spune ce am văzut.

Unul dintre subalternii mei rămăsese la macaz ca să supravegheze trecerea trenului pe acolo. Cu el mai erau patru oameni înarmaţi, pentru ca în cazul când trenul ar fi deraiat - se putea întâmpla, pentru că macazul era foarte ruginit, - s-ar fi năpustit asupra călătorilor. După ce văzu trenul apucând-o liniştit pe linia secundară, îmi lăsă mie conducerea în continuare a operaţiunilor. Stăteam într-un loc de unde puteam supraveghea gura minei; eram înarmat, ca şi cei doi însoţitori ai mei. După cum vedeţi orice s-ar fi întâmplat, eram pregătit.

După ce trenul intră bine pe linia secundară, Smith, fochistul, a încetinit viteza, şi apoi după ce a trecut iar la viteză maximă, împreună cu McPherson şi cu locotenentul meu englez, au sărit jos, înainte de a fi fost prea târziu.

Încetinirea vitezei îi alarmă poate pe călători, dar când îşi scoaseră capetele pe fereastra deschisă, trenul alerga cu toată viteza. Îmi vine să zâmbesc când îmi imaginez cât de uluiţi trebuie să fi fost. Închipuiţi-vă ce aţi fi simţit dacă, privind pe fereastra elegantului dumneavoastră compartiment, aţi fi observat deodată că şinele pe care aleargă trenul sunt roase, îngălbenite şi înroşite de rugină. Răsuflarea li s-o fi oprit brusc când şi-au dat seama că la

capătul acestei linii sinistre îi aştepta nu Manchesterul, ci Moartea. Trenul alerga cu o viteză nebună, rostogolindu-se şi zguduindu-se pe şinele putrezite, în timp ce roţile făceau un vacarm îngrozitor pe fiarele ruginite. Eram aproape de ei şi puteam să le văd feţele. Caratal se ruga, aşa cred, căci din mână i se bălăbănea ceva ce semăna cu nişte mătănii. Celălalt urla ca un taur care flerează mirosul de sânge dintr-un abator. Ne văzu stând sus pe taluz, şi-şi agită braţele spre noi ca un nebun. Apoi îşi rupse cureluşa de la încheietura mâinii şi aruncă servieta pe fereastră, în direcţia noastră. Bineînţeles, semnificaţia gestului era clară. Ne dădeau documentele şi ne promiteau să tacă dacă le-am salva viaţa. Ne-ar fi plăcut s-o facem, dacă am fi putut, dar afacerile sunt afaceri. De altfel trenul ne scăpase de sub control, aşa cum le scăpase şi lor.

Gomez încetă să urle când trenul gemu la curbă şi amândoi văzură deschizindu-li-se în faţă hăul negru al minei. Scoseserăm scândurile care o acopereau şi curăţaserăm porţiunea de la intrare. Mai demult şinele duceau foarte aproape de puţul de extracţie pentru a uşura încărcarea cărbunelui; şi noi am adăugat doar câţiva metri de şină pentru ca linia să ajungă chiar până la marginea puţului. De fapt, lungimea şinelor nefiind perfect corespunzătoare, linia noastră se continua cam un metru deasupra vidului. Vedeam cele două capete la fereastră: Caratal dedesubt, Gomez deasupra; dar amândoi amuţiseră de groază.

Şi totuşi, nu puteau pleca de la fereastră. Ceea ce vedeau părea să-i fi paralizat.

Mă întrebam ce se va întâmpla cu trenul care gonea în mare viteză când va intra în puţul minei, unde îl îndreptasem eu, şi-l urmăream plin de nerăbdare. Unul dintre colegii mei spunea că va sări pur şi simplu peste el

din viteză şi era cât p-aci să se întâmple aşa. Din fericire, saltul a fost prea scurt şi tampoanele locomotivei se izbiră de cealaltă margine a puţului cu o bubuitură înspăimântătoare. Coşul locomotivei zbură în aer. Tenderul, compartimentele şi vagonul de bagaje se făcură praf într-un talmeş-balmeş, care, împreună cu resturile locomotivei, înfundară câteva clipe gura puţului. Apoi ceva cedă în mijloc şi întreaga masă de fier verde, de cărbuni fumegând, de piese de aramă, roţi, lemnărie şi perne se prăvăli cu un vacarm infernal în fundul minei. Auzirăm tot fe lul de zgomote când *débris* [1]-urile se, loviră de pereţi, şi în fine, după un timp răsună bubuitul surd care ne înştiinţă că resturile trenului atinseseră fundul minei. Explodase probabil cazanul cu aburi căci un trosnet puternic se auzi după bubuitură, şi un nor dens de vapori şi fum se ridică în vârtejuri din hăul negru, pentru a cădea într-o ploaie deasă în jurul nostru. Apoi vaporii se destrămară în fâşii subţiri, care se îndepărtară plutind în soarele de vară şi totul se linişti iar în mina Heartsease.

După ce ne îndepliniserăm planul cu atâta succes, nu ne mai rămânea decât să înlăturăm orice urme. Micul nostru grup de muncitori de la capătul celălalt al liniei scosese deja şinele şi racordarea cu linia secundară, punând totul la loc, aşa cum fusese înainte de a porni la acţiune.

Aveam de lucru şi la mină. Am aruncat în puţ coşul locomotivei şi alte resturi, gura minei a fost din nou acoperită cu scânduri, iar şinele care duceau la ea au fost smulse şi duse de acolo. Apoi, fără agitaţie, dar fără să pierdem vremea, ne luarăm tălpăşiţa, cei mai mulţi dintre noi plecând la Paris, colegul meu englez la Manchester, şi McPherson la Southampton, de unde emigră în America.

[1] Resturile (lb. fr.).

Ziarele englezeşti de atunci au relatat cât de conştiincios am lucrat, şi cum i-am derutat pe cei mai inteligenţi detectivi.

Vă amintiţi că Gomez a aruncat servieta cu documente pe fereastră, şi cred că nu trebuie să mai spun că am ridicat-o şi am predat hârtiile patronilor mei. Dar poate că pentru aceşti patroni nu e lipsit de interes să afle că am sustras din servietă una sau două hârtiuţe, aşa ca amintire. Nu intenţionez să public aceste documente; totuşi, în lumea asta, fiecare pentru sine, şi ce altceva îmi mai rămâne de făcut dacă prietenii mei nu mă vor ajuta atunci când voi fi la nevoie? *Messieurs*, trebuie să ştiţi că Herbert de Lernac este la fel de extraordinar când e împotriva voastră ca şi atunci când e cu voi, şi nu este el omul să meargă la ghilotină mai înainte de a fi sigur că fiecare dintre dumneavoastră este *en route* [1] pentru Noua Caledonie. În interesul vostru, dacă nu într-al meu grăbiţi-vă, *Monsieur* de..., şi General... şi Baron... (puteţi completa chiar dumneavoastră locurile albe când veţi citi). Vă promit că în ediţia următoare nu vor mai fi locuri albe de completat.

P. S. Recitindu-mi declaraţia, nu observ decât o singură omisiune. E vorba de nenorocitul de McPherson, care a fost destul de necugetat ca să-i scrie soţiei şi să-i dea întâlnire la New York. Vă puteţi închipui că atunci când interese ca ale noastre erau în joc, nu puteam să riscăm ca un om de teapa asta să le divulge unei femei. Îşi călcase jurământul, scriindu-i soţiei, aşa că nu mai puteam avea încredere în el. Am luat deci măsuri ca să nu-şi mai vadă niciodată soţia. Mă gândeam uneori că ar fi frumos din partea mea să-i scriu femeii şi s-o asigur că nimic n-o mai poate împiedica

[1] în drum (lb. fr.)

să se remărite.”

În româneşte de Linica MOSCOVICI

LEV ŞEININ

Din volumul „Un vechi cunoscut”
Goshtizdat, 1957

POMELNICUL MORŢILOR

Soţii Şcerbinin erau religioşi. Locuiau într-o mahala veselă din Rostov, în casa lor, construită încă prin 1929. Casa era mare, solidă, cu fundaţie de cărămidă. În spatele casei aveau o livadă mănoasă, optzeci şi unu de pomi pe rod, care le aduceau un câştig bunicel. Pe lângă asta, creşteau păsări şi capre, ceea ce le mai rotunjea venitul.

Copii n-aveau şi, cum se întâmplă totdeauna cu oamenii vârstnici, a căror bătrâneţe nu e încălzită de urmaşi, duceau o viaţă izolată, singuratică şi plicticoasă. Ce-i drept, Anna Timofeevna avea nişte neamuri în Rostov, dar le vedea foarte rar.

Anna Timofeevna era femeie de serviciu la fabrica de macaroane, iar după slujbă avea de furcă până seara târziu cu treburile gospodăriei, ba în livadă, ba la grădina de zarzavat, ba cu păsările şi cu caprele. Şcerbinin, un bătrân zdravăn, întunecat la faţă şi cu sprâncene dese, care-i ascundeau ochii, lucra tâmplărie şi mai făcea puţin negoţ. Cu cât creştea gospodăria, livada, numărul caprelor şi al păsărilor, cu atât devenea şi bătrânul mai zgârcit. Lucra din zori până-n noapte fără o clipă de răgaz, îi impunea nevestei-si aceeaşi muncă istovitoare, făcea economie şi la un capăt de aţă, slujind cu frenezie, ca un fanatic, unui singur zeu - zeul lăcomiei.

De altfel, i se părea că e credincios, că se închină altui dumnezeu, că are toate motivele să obţină un locşor călduţ pe lumea cealaltă.

Poate că de asta nu lipsea de la nici o slujbă, pereţii casei se încovoiau sub greutatea chivotelor şi icoanelor, iar el era membru permanent în consiliul enoriaşilor şi, cu toată zgârcenia, nenumăratele candele nu duceau niciodată lipsă de ulei.

Aşa li se scurgea viaţa, zilele se perindau una după alta, şi nici una nu le aducea nimic nou.

În 1936, soţii Şcerbinin au închiriat bucătăria de vară Dariei Nesterova, o văduvioară de vreo treizeci de ani, isteaţă, singură.

La început Daria s-a împăcat bine cu Anna Timofeevna, dar pe urmă s-au pornit neînţelegerile. Şcerbinina era geloasă pe chiriaşă. Pesemne că avea motive, pentru că în ultima vreme bătrânul se schimbase într-adevăr, începuse să lucreze mai puţin, avea ochii galeşi, umbla ţanţoş şi devenise mai vesel.

Îşi făcea mereu drum la bucătărie şi de acolo se auzea râsul cochet al chiriaşei şi vocea de bas, cu accente duioase, a moşneagului.

Anna Timofeevna era tot mai geloasă, scenele dintre ea şi Nesterova tot mai dese; ajunseseră chiar la păruială.

Desigur că viaţa cu soţul ei nu mai era de suferit, fiindcă în ziua de Sfânta Treime, la 20 iunie 1937, Anna Timofeevna şi-a luat lucrurile şi a plecat pentru totdeauna.

Mai întâi s-a dus la Bataisk, de acolo la Ordjonikidze, pe urmă la Soci şi, în sfârşit, a poposit în Extremul Orient. De pretutindeni a trimis scrisori, lui Şcerbinin şi la două vecine - Kalinina şi Sidorova. Iar cum Anna Timofeevna nu ştia carte, scrisorile i le făceau diferiţi oameni, la rugămintea ei.

În octombrie 1937, o rudă îndepărtată a Şcerbininei i-a

anunţat dispariţia la secţia a IX-a a miliţiei din Rostov. S-au făcut cercetări, dar constatându-se că există scrisori de la dânsa, dosarul a fost închis.

În august 1938, rudă a reclamat din nou, la aceeaşi secţie de miliţie, că Şcerbinina n-a mai dat semne de viaţă şi că dispariţia ei e suspectă.

A fost chemat bătrânul, care a povestit calm cum se petrecuseră toate şi a prezentat cinci scrisori din diferite oraşe, scrise de diverse persoane la cererea fostei sale soţii. La miliţie au citit scrisorile şi bătrânului i-au dat drumul.

— Ciudată bătrânica dumitale, a şters-o englezeşte - i-a spus în încheiere un inspector de miliţie.

— Da, nu s-a purtat creştineşte Anna Timofeevna, a încuviinţat Şcerbinin.

În sfârşit, în 1939, aceeaşi rudă fără astâmpăr a înaintat a treia reclamaţie. De data asta s-a făcut şi o percheziţie la Şcerbinin, dar nu s-a descoperit nimic suspect. Pe urmă, cazul l-a interesat pe procurorul raionului Feroviar din Rostov, un tovarăş tot fără astâmpăr, probabil. Acesta l-a însărcinat pe anchetatorul Bagdarov să reia cercetările asupra dispariţiei neaşteptate a Şcerbininei.

Şi iată-l pe anchetatorul Bagdarov acasă la Şcerbinin. Bătrânul lucra în grădină. Au intrat amândoi în casă.

— Am venit în legătură cu soţia dumitale, i-a spus Bagdarov. N-ai mai primit scrisori?

— La început a scris - i-a răspuns Şcerbinin - dar uite că se împlineşte anul de când nu mai dă nici o veste. Mă tot freacă miliţia cu treaba asta, şi eu ce pot să spun? Nu demult mi-au făcut şi percheziţie, dar nici ei nu ştiu ce caută.

Aşa a început discuţia. Apoi s-a ivit şi Nesterova. Neştiind că se află un străin în casă, a intrat desculţă, îmbujorată,

veselă, cu aerul degajat şi sigur al femeii care se simte stăpână în casă.

— Unde-ai dispărut, scumpule? - începu ea să ciripească, dar tăcu brusc, văzându-l pe Bagdarov.

— Chiriaşa noastră, răspunse-scurt bătrânul, la întrebarea mută a anchetatorului.

— De mult locuieşti aici?

— Păi, de vreo trei ani.

După ce a terminat interogatoriul lui Şcerbinin, care a povestit amănunţit împrejurările plecării Annei Timofeevna, Bagdarov i-a prezentat mandatul de percheziţie.

— Mă rog, căutaţi, a ridicat din umeri bătrânul. Aveţi tot dreptul, dar să ştiţi că degeaba îmi amărâţi bătrâneţele.

Spre sfârşitul percheziţiei, care nu dăduse nici un rezultat, anchetatorul s-a apropiat de ungherul unde atârnau icoanele. Aici, sub un chivot, erau frumos aranjate biblii mari şi mici, evanghelii şi vieţile sfinţilor.

Văzând că Bagdarov întinde mâna spre cărţi, Şcerbinin se încruntă şi-i spuse aspru:

— Eu sunt un om credincios, iar cărţile astea sunt sfinte. De aceea vă rog să nu atingeţi cărţile şi celelalte lucruri de credinţă şi să nu-mi obidiţi sufletul.

— De unde obidă? îi răspunse calm Bagdarov. Noi nu obidim pe nimeni. Mă uit numai, cu mare fereală.

Şi s-a uitat într-adevăr cu fereală, dar şi cu atenţie, până a dat peste un carneţel legat frumos în piele, având pe copertă o cruce şi scris „Pomelnicul morţilor”.

În carneţel erau trecute foarte ordonat, cu date şi cifre, numele diferiţilor adormiţi întru Domnul, rude şi prieteni, pentru care se ruga Şcerbinin. Iar printre alte însemnări, meticulosul Bagdarov a găsit una care glăsuia astfel:

„20 iunie. Pentru odihna veşnică a roabei lui Dumnezeu

Anna Timofeevna, care şi-a dat sufletul astăzi.”

— Cum aşa, dumneata încurci viii cu morţii? l-a întrebat Bagdarov.

Şcerbinin a zâmbit şi i-a răspuns calm:

— Pentru mine, Anna Timofeevna nu se mai află printre cei vii. Pentru oameni trăieşte, dar pentru mine e moartă.

— De ce asta?

— Pentru că la douăzeci iunie şi-a părăsit soţul legiuit şi a plecat. Ca soţie, pentru mine a murit.

Şi a continuat să insiste asupra acestei interpretări a însemnării, însă anchetatorul avea altă părere, şi de aceea a început să caute cadavrul Annei Timofeevna.

Zile întregi, s-au săpat gropi în diferite locuri din întinsa grădină a lui Şcerbinin. Bagdarov împărţise terenul în treizeci şi cinci de parcele, dispuse ca pătratele pe o tablă de şah.

Şcerbinin urmărea sumbru, dar liniştit, cum se sapă o groapă după alta. Numai din când în când le arunca scurt săpătorilor osteniţi:

— Mai uşurel cu lopata, că stricaţi rădăcinile pomilor.

Bagdarov dădea indicaţii. Era şi el obosit, însă nu se lăsa. Gropile apăreau una după alta, fără nici un rezultat, şi toată tevatura asta părea absurdă, ridicolă şi penibilă. Dar anchetatorul continua săpăturile, sigur pe intuiţia lui.

În sfârşit e gata şi ultima groapă, a treizecişicincea, dar cadavrul nu se găseşte.

Anchetatorul căzuse pe gânduri.

Şcerbinin se apropie de el şi i se adresă fără pic de răutate:

— V-am spus că degeaba vă bateţi capul. Chiar degeaba. A plecat, şi pace bună.

Bagdarov zâmbi şi îi răspunse:

— Mai fac o ultimă încercare. O să caut în dormitor, sub duşumea. Dacă nici acolo n-o găsesc, norocul dumitale.

Şi au intrat în casă. Oamenii au scos duşumeaua din micul dormitor, apoi au săpat în adânc. Şcerbinin asista la fel de sumbru şi calm.

În cele din urmă, la o adâncime de doi metri şi jumătate, au dat peste trupul Annei Timofeevna. Când i-au descoperit ceea ce fusese o dată faţa, anchetatorul a spus:

— Poftim, Şcerbinin, salut-o pe nevasta dumitale.

Bătrânul şi-a făcut cruce şi a murmurat în şoaptă:

— Acuma scrieţi. Eu am ucis-o. Din cauza chiriaşei, a Dariei. Tot ea m-a ajutat s-o îngrop pe Anna Timofeevna. Iar scrisorile de la ea le-a ticluit Daria şi le-a trimis cu ocazii de prin diferite oraşe.

Poate că acum, când am povestit faptele, treaba făcută de anchetatorul Bagdarov pare simplă. Dar aşa-s toate cazurile penale: o dată rezolvate, par o bagatelă.

Cititorul va vedea însă, dincolo de această simplitate aparentă, de această uşurinţă înşelătoare, situaţia dificilă a anchetatorului, ascuţimea intuiţiei sale, perseverenţa, mintea sa limpede.

1939

În româneşte de Dan DEMETRESCU

FRANCIS ILES

PLIMBARE SUMBRĂ

Cayley era pe punctul de a săvîrşi un asasinat. Îl pregătise în cele mai mici amănunte. De săptămâni de zile frământa planul. Îl cântărise, îl examinase, îl discutase cu sine însuşi, în lumina fiecărei eventualităţi, iar acum îl considera satisfăcător, inatacabil. Aşadar, acum avea să-l pună în aplicare.

De fapt, Cayley nici nu dorea cu tot dinadinsul s-o omoare pe Rose Fenton.

Perspectiva aceasta îl făcea dimpotrivă să se înfioare, chiar şi când era băut. Însă ce ar fi putut face altceva? Ajunsese la capătul răbdării; Rose nu vroia să-i dea drumul. Credea că are drepturi asupra lui, şi era decisă să se folosească de aceste drepturi. Or, Cayley n-avea câtuşi de puţin intenţia s-o ia în căsătorie pe Rose Fenton.

Nu se gândise niciodată să se însoare cu ea. Un funcţionar într-un birou de avocatură, care abia de acum încolo trebuia să-şi croiască drum în viaţă - un funcţionar cu toate şansele de a ajunge într-o bună zi asociatul patronului său - nu-şi putea permite să se însoare cu o femeie că Rose Fenton. Baza unei cariere de avocat o constituie caracterul onorabil. Şi, pe lângă acestea, acuma mai exista şi Miriam. Miriam Seale, unica fiică a bătrânului Seale însuşi, asociatul principal al firmei de avocatură unde lucra Cayley...

Cayley îşi vedea aşadar întregul viitor compromis de legătura sa cu Rose. La început nici nu i-ar fi venit să creadă. Şi alţi bărbaţi au aventuri, deci de ce să nu aibă şi

el? Însă pentru avocaţi, aventurile de acest fel nu sunt niciodată rentabile, iar Rose nici măcar nu era o aventură, ci pur şi simplu o povară. Rose era o fată cu mare putere de voinţă, Cayley avea toate motivele să ştie asta. Şi deocamdată, Rose nu ştia nimic despre Miriam.

Cayley îşi amintea cu uimire vremea când fusese îndrăgostit până peste urechi de Rose. Acum, bineînţeles, o detesta. Rămânea ceasuri întregi închis în casă, cu o sticlă de whisky, gândindu-se cât de mult o detesta pe Rose. Înainte de clipa când Rose devenise imposibilă, cu neputinţă de suportat, nu bea niciodată singur. Acum devenise într-o tot mai mare măsură sclavul whisy-ului, şi situaţia nu mai putea continua. Trebuia să se termine, într-un fel sau altul.

În definitiv, Rose îşi căutase singură soarta. Nu voia să-l lase liber. Nu vroia să înţeleagă, că orice aventură trebuie să aibă un sfârşit. Cayley nu dorea câtuşi de puţin s-o omoare pe Rose, însă era cuprins de o bucurie sălbatică la gândul că această femeie avea să dispară. Nu-şi va regăsi libertatea decât atunci când Rose va fi moartă. Ştia bine asta. Nu, Cayley n-avea de loc poftă s-o omoare pe Rose, însă ce altceva putea face?

În momentul acesta aştepta ca Rose să se înapoieze: o aştepta pe marginea drumului, noaptea, ameţit de whisky, cu un revolver în buzunar.

În timpul aşteptării, Cayley îşi simţea trupul ca de plumb. Noaptea era călduţă; însă lui nu-i era nici cald, nici frig: nu se simţea nici deosebit de curajos, dar nici nu-i era frică, nu avea nici febră şi nici nu era toropit. Nu simţea absolut nimic. Trupul şi spiritul îi erau inerte, şi nu făcea altceva decât să aştepte, de-abia dându-şi seama că trece vremea.

Zgomotul autobuzului îl smulse din această stare de semi-inconştienţă. Cayley îl ascultă apropiindu-se pe şosea:

zgomotos atunci când nici un obstacol nu-i oprea sunetul, motorul autovehiculului avea o rezonanţă ciudată, întretăiată de tăceri subite atunci când trecea prin spatele gardurilor vii sau al accidentelor de teren. Rose se afla în autobuz, însă pe Cayley gândul acesta nu-l impresiona în nici un fel. Totul devenea din ce în ce mai inevitabil, scăpând oricărui control al voinţei.

Cayley aştepta în josul pantei, la vreo două sute de metri de cotitură. De acolo se deschidea un mic drum de ţară, bine bătătorit, pe care Cayley îl remarcase cu multe săptămâni în urmă, în clipa când îi venise ideea s-o omoare pe Rose. Venise împreună cu Rose acolo, la un picnic, într-o duminică - era după-amiaza liberă a Rosei. Se aşezaseră pe larga peluză care mărginea drumul şi Cayley se gândise că avea să fie simplu să-şi oprească aici motocicleta cu farurile stinse, aşteptând-o pe Rose. Într-un loc atât de pustiu, noaptea, cu farurile stinse, ar fi fost cu neputinţă ca întâlnirea lor să fie remarcată.

La început Rose nu înţelesese de ce Cayley ţinea s-o aştepte într-un loc aşa de izolat şi de singuratic, departe de pavilionul lui şi departe de Merchester; însă Cayley reuşise s-o convingă.

Ceea ce plănuia el să facă şi să spună cerea ca întâlnirea cu Rose să rămână tainică. Aşa se explica, de altfel, pentru ce Rose venea la întâlnire, cu ultimul autobuz de la Stanford spre Merchester, şi nu cu cel de la Merchester spre Stanford, deşi Rose locuia la Merchester şi tot acolo îşi avea şi Cayley serviciul.

Stanford şi Merchester erau două localităţi de o oarecare importanţă, la vreo treizeci de kilometri una de cealaltă, şi dacă ar fi fost probabil ca Rose, care nu era de prin partea locului, să fie recunoscută la plecarea din Merchester, era aproape cu neputinţă ca cineva s-o remarce la plecarea din

Stanford. Cayley nu lăsase nimic la voia întâmplării.

Autobuzul se oprise cu zgomot chiar înainte de cotitura drumului şi acum motorul pufnea din nou. Cayley auzi în întuneric paşi care făceau să scârţâie pietrişul drumeagului. Aşteptă nemişcat să se apropie paşii, fără să ţină seama de vocea Rosei care, înaintând prin beznă, îl chema mereu, cu glas mai ridicat decât ar fi dorit el.

— Rose, spuse în cele din urmă, încetişor.

Rose scoase un chicotit:

— Ah, uită-te! M-ai speriat. Nu puteai să răspunzi când te-am chemat?

— Ţi-ai lăsat geamantanul la gară?

Pentru planurile lui Cayley era neapărat necesar ca în după-amiaza aceea Rose să-şi fi lăsat bagajele la gara din Liverpool Street din Londra.

— Sigur că da... Ei cum, se alintă Rose nu mă sărută nimeni?

— De ce crezi că te-am aşteptat?

Inima lui Cayley bătu ceva mai repede atunci când o îmbrăţişa pe Rose pentru ultima oară. Îi veni în minte Iuda. Se simţi tulburat, însă nu-şi scurtă prea mult sărutul, că nu cumva ea să bănuiască ceva,

— Ai băut, nu-i aşa? întrebă Rose.

— Nu mare lucru, răspunse Cayley liniştit, căutându-şi pe pipăite motocicleta în întuneric. O picătură.

— Prea multe picături de câtva timp încoace, scumpule. O să am eu grijă şi de asta. N-am de loc chef să mă trezesc cu un bărbat beţiv; aşa ceva nu-i pentru mine.

Cayley se simţi cuprins de un val de furie. Glasul Rosei exprima un sentiment de dominaţie, certitudinea insolentă că de acum încolo ea avea să organizeze după bunu-i plac existenţa lui Cayley. Dacă i-ar mai fi rămas vreun scrupul, vocea Rosei i l-ar fi risipit.

— Haide, spuse brusc. Să plecăm de aici.

— Bine, bine. Ce eşti aşa de grăbit? Unde-i motocicleta? A, uite-o, n-o văzusem. E întuneric beznă.

Cayley îşi împinsese motocicleta în şosea şi-i aprinsese farurile. O ajută pe Rose să se instaleze în ataş şi urcă el însuşi în şa.

— Minunat. Parc-am pleca în luna de miere, râse Rose. Închipuie-ţi că am fi în luna de miere, Norm.

— Mda, spuse Cayley.

Curios, deşi era ultima lor întâlnire, diminutivul acesta al numelui său folosit de Rose îl irită mai cumplit decât oricând.

Cayley conducea încet în jos pe şosea.

— Ai întâlnit vreo cunoştinţă la Stanford? întrebă el cât putu mai degajat.

— Chiar că ar fi fost şi de aşteptat! Cunosc atâta lume...

— Dar n-ai văzut pe nimeni?

— Nu, n-am văzut pe nimeni. Altceva mai ai să mă întrebi?

Intraseră pe şoseaua principală, şi Cayley acceleră.

Whisky-ul pe care-l băuse nu-l deranja la conducere. Ţinea ghidonul cu mână sigură, sporind în acelaşi timp viteza, nerăbdător să se vadă ajuns şi să termine o dată cu toată chestia asta. Nu-i aruncă nici o privire Rosei, care se instalase confortabil în ataş. Era ultima plimbare pe care avea s-o facă Rose vie în acest ataş, şi cu toate astea prezenţa ei acolo îl exaspera mai mult dccît oricând, ca şi felul cum îşi strângea picioarele sub ea ridicându-şi genunchii bine la vedere. Cayley îşi urmărea reacţiile cu destulă surprindere. S-ar fi aşteptat să simtă o oarecare indulgenţă faţă de gesturile Rosei. Constată, uşurat, că hotărârea lui rămăsese la fel de nezdruncinată. Acum, când trebuia să înceapă a-şi pune planul în aplicare, era de un

calm desăvârşit.

Ştia prea bine că de obicei nu era un om calm, şi se temuse să nu-şi piardă capul şi să încurce lucrurile; îî fusese teamă că va avea un aer ciudat, că o să tremure, că o s-o facă pe Rose să simtă că pune la cale ceva groaznic. Însă nu era nici o primejdie. Rose nu bănuia ce avea să i se întâmple, iar Cayley, el însuşi, se simţea aproape indiferent, ca şi cum întreaga poveste nu l-ar fi privit nici în cea mai mică măsură. Totul fusese pregătit; evenimentele aveau să se înlănţuie de la sine; nici el, nici Rose, şi nici nimeni altcineva nu mai putea să schimbe nimic.

Cayley conducea nepăsător. O auzea vag pe Rose protestând împotriva vitezei exagerate, însă nu ţinea de fel cont de spusele ei. De acum încolo Rose n-avea decât să-şi piardă vremea dacă s-ar mai fi gândit să protesteze împotriva vreunui gest de-al lui.

Micul pavilion izolat al lui Cayley nu se afla lângă şosea. Se afla dincolo de o cotitură a drumului, la vreun kilometru de sat. Satul era şi el destul de mic - vreo două duzini de case şi două-trei prăvălii. Lui Cayley însă îi convenea faptul că se afla la oarecare distanţă de această aşezare - iubea singurătatea. Mai ales de când se hotărâse s-o omoare pe Rose, înţelegea cât îi era de favorabilă vechea lui înclinaţie spre singurătate. Un astfel de amănunt neînsemnat avea să-l ajute s-o suprime pe Rose.

Părăsind drumul mare, se simţi pătruns de dragostea lui de singurătate. Visase vreodată Rose că avea s-o primească în colţişorul acesta de univers pe care şi-l clădise numai pentru sine, pe ea, Rose, cu incurabila ei vulgaritate de gândire şi de limbaj?

Un fior de ură îl străbătu: îşi imagină o clipă silueta robustă a femeii învârtindu-se în jurul căsuţei care nu fusese decât o ruină calcinată când o cumpărase cu micile

lui economii pentru a o reconstrui cu propriile sale mâini. Rose, plimbând-se ca un grenadier prin grădiniţa creată de el! Rose, atât de sigură de drepturile ei asupra tuturor celor ce se aflau în jurul acestei căsuţe, încât el însuşi s-ar fi simţit un intrus în propriul său domeniu! Miriam nu s-ar fi purtat niciodată astfel. Şi apoi, Miriam era...

Cayley se surprinse gândindu-se cu aviditate cum totul avea să fie din nou liniştit şi frumos o dată ce Rose va fi fost înlăturată; atât de liniştit şi de promiţător!

Ajuns la vreo sută de metri de pavilion, opri motorul. Deşi era târziu, s-ar fi putut ca bătrâna doamnă Wace, menajera lui, să nu fi plecat încă. Îi plăcea să mai întârzie seara făcându-şi de lucru, şi Cayley evitase să comită greşeala de a-i spune să plece mai devreme. Cu toate că era cam surdă, s-ar fi putut să audă motocicleta apropiindu-se de micul hangar unde o gară el, în fundul grădinii. Cayley avusese grijă să repete această parte a programului. Evident, Rose protestă când opri vehiculul, însă Cayley îşi avea răspunsul pregătit.

— Nu mai am benzină, spuse el calm. Din fericire aproape am ajuns. Ajută-mă puţin s-o împing, Rose.

— Ca să vezi! Asta zic şi eu politeţe - să-i ceri aşa ceva unei doamne, protestă Rose din principiu.

Împinseră amândoi motocicleta în spatele pavilionului. Înainte de a ajunge la hangar, Rose consideră că demnitatea ei îi impunea încă un protest.

— Asta e o muncă prea grea pentru mine. Te rog să nu mă mai pui la aşa ceva, Norm.

— Bine, spuse Cayley încet. Acuma pot să mă descurc şi singur.

Nu mai rămâneau de parcurs decât vreo câţiva metri.

— În fond, a fost vina ta...

Cayley nu mai răspunse. Motocicleta era grea şi avea

nevoie să-şi economisească suflul. Rose venea în spatele lui.

— Hei, stai niţel. Să-mi scot valiza cât mai e motocicleta afară...

— Nu te mai osteni, îi răspunse Cayley peste umăr. Ţi-o scot eu într-o clipă.

Lăsă motocicleta lângă hangar şi deschise uşa.

Rose, siluetă întunecată în noaptea de august, contempla stelele.

— Niciodată n-a fost atât de întuneric, niciodată.

— Luna răsare după miezul nopţii, răspunse Cayley absent; se străduia să întoarcă motocicleta cu faţa spre şosea. Mai bine s-o întoarcă de acum, să fie gata.

— O noapte tocmai bună pentru o răpire, îţi spun eu. Vocea Rosei suna ironic. De asta ai şi ales-o, nu? Cu vârsta devii chiar galant, nu, Norm? E o oarecare diferenţă, cred şi eu.

Cayley îşi îndreptă corpul ştergându-şi fruntea.

— Diferenţă? Faţă de ce?

— Faţă de nimic. Mă gândeam doar că ai fost cam distrat zilele astea.

Era o notă sentimentală, aproape tandră, în vocea Rosei.

— Prostii, draga mea. Bineînţeles că nici vorbă de aşa ceva.

— Ba nu. Chiar pot să-ţi spun. Am avut la un moment dat impresia că-mi pregăteşti o surpriză neplăcută.

— Îţi pregătesc o surpriză plăcută, dimpotrivă, spuse Cayley.

— Ne mai iubim noi oare, Norm?

— Sigur că da.

— Dar unde eşti?

Degetele lui Cayley se strânseră pe micul revolver pe care-l avea în buzunar.

— Aici.
— Nu poţi să vii mai aproape, ce Dumnezeu? spuse Rose râzând.
Cayley o apucă de braţ.
— Vino o clipă în hangar, Rose.
— Dar de ce?
— Aşa, te rog eu.
Rose râse din nou.
— Ştii, Norm, eşti într-adevăr o figură!
Cu buzele şi gâtul uscate, Cayley o împinse pe Rose înăuntru şi închise uşa. Nu-i era frică. Din nou avea senzaţia că visează. Totul devenise ireal. Retrăiau scene din trecut. Rose murise de fapt. Asemenea unor fantome, nu făceau altceva decât să retrăiască gesturi şi acţiuni dintr-un trecut îndepărtat, dintr-o altă viaţă; fiecare cuvânt şi fiecare gest le erau impuse, nu puteau schimba nimic şi nici măcar nu doreau să schimbe ceva.
Rose dădu din nou drumul râsului ei stupid, gutural.
— De ce închizi uşa? E şi aşa destul de întuneric.
Numeroase experienţe îi demonstraseră lui Cayley că, stând în casă, doamna Wace nu putea auzi o împuşcătură din hangarul cu uşile închise; dar, bineînţeles că nu-i putea explica asta Rosei.
Mereu calm, scoase revolverul din buzunar.
În întuneric, două mâini calde se agăţau de el şi trebui să facă un efort ca să ţină revolverul deoparte.
— Eu te iubesc mereu, la fel de mult, Norm, şopti Rose.
— Şi eu, Rose. Unde eşti?
— Ce întrebare! Unde vrei să fiu? Nu mă simţi?
— Ba da.
Cayley îi găsi umărul şi i-l strânse încet, încercând în acelaşi timp să alunece în spatele ei. Metodic, îi pipăi ceafa şi plasă acolo ţeava revolverului.

— Hei, fii atent la pălăria mea, te rog. Ce-i asta... ce faci, Norm?

Cayley trase.

Zgomotul detunăturii fu atât de asurzitor, încât Cayley îşi imagină că toată lumea, din pavilion şi până în sat, îl auzise. Un spasm de teroare îl străbătu. Exista oare vreo fiinţă în întreaga Anglie care să nu-l fi auzit? Rămase nemişcat aşteptând alarma care, fără îndoială, avea să fie dată.

Nimic nu se clinti.

Lui Cayley îi veni inima la loc. Evident, detunătura nu fusese mai violentă decât alte daţi, când încercase ziua. Nu era momentul să se lase stăpânit de asemenea spaime. Îşi dădu seama că mai ţinea încă în braţe trupul Rosei. Fusese atât de aproape de ea când tresărise, încât căzuse spre el şi o prinsese maşinal în braţe. O întinse pe podeaua hangarului. Apoi aprinse o lumânare pe care o adusese anume acolo, cu câteva zile înainte. Hangarul nu avea ferestre şi uşa rămăsese închisă.

Cayley nu putea crede că Rose era moartă.

Totul se petrecuse prea uşor; prea repede. Nu era cu putinţă să fi murit atât de repede. Nu Rose. Era prea viguroasă, prea plină de vitalitate pentru ca viaţa s-o fi putut părăsi într-o atât de infinitezimală fracţiune de secundă. O privi cum zăcea întinsă acolo, îmbrăcată în rochia ei cea mai bună, de mătase albastră, cu pălăria de pai neagră, cu pantofii negri şi ciorapii de mătase de nuanţă deschisă. Oamenii sângerează - nu? - când primesc un glonte în trup. Şi totuşi, nu se vedea de loc sânge. Rose nu sângera de loc. Fruntea lui Cayley se acoperi de o sudoare rece. Iată, aşadar, că Rose nu era moartă! Îşi greşise ţinta pe întunericul acesta. Revolverul nu fusese

proptit de ea, ci de cine ştie ce altceva. Rose nu era decât leşinată. Şi încă... poate se prefăcea doar: era o comedie.

Cayley căzu în genunchi alături de ea şi îi căută febril inima. Constată că Rose era moartă, însă lucrul acesta i se păru imposibil. Totuşi, inima nu-i bătea.

— Rose, rosti el cu vocea tremurătoare, Rose, poţi să vorbeşti? Rose!

Nu putea crede în moartea ei.

Rose zăcea întinsă pe spate, cu faţa spre tavanul hangarului, cu pleoapele pe jumătate coborâte peste ochi. Cayley nu ştia nici el de ce îi vorbea cu vocea atât de scăzută. Rose nu-i putea răspunde, desigur. Murise.

Îi dădură lacrimile. Înţelegea acum, când era prea târziu, că asasinarea Rosei ar fi putut fi evitată. Dacă ar fi fost un om ferm, totul s-ar fi aranjat. Rose ar fi înţeles, Rose avusese întotdeauna bun simţ. Şi acum, pentru că el fusese un om slab, Rose era moartă, iar el un criminal.

— Dumnezeule! gemu. Cât aş vrea să n-o fi făcut. Doamne, cât aş da să nu fie nimic adevărat.

Însă era adevărat, şi Rose murise. Cayley se ridică încet. Era groaznic s-o vadă pe Rose, întinsă pe jos, cu capul pe podea. Era o pernă veche pe o etajeră. Cayley o luă şi o strecură sub capul Rosei. Şedea mai bine aşa.

De altfel, s-ar fi putut că Rose să nu fie moartă. Dacă-şi revenea, o pernă sub cap ar fi făcut-o să se simtă mai bine.

Cayley rămase deodată înţepenit locului. Se auzise un zgomot afară? Rămase nemişcat, de-abia îndrăznind să respire. Era cineva? Ascultă cu intensitate. Ascultă cu efort, căci sângele îi zvâcnea violent în urechi. Era ca foşnetul înăbuşit al valurilor pe o plajă îndepărtată, acoperită cu pietriş. În afară de vâjiitul acesta, nu auzea nici un sunet.

Foarte încet, încercă să mişte clanţa. Era o clanţă veche şi, în ciuda unor precauţii infinite, cedă brusc. Cayley tresări

violent. Clanţa nu făcuse decât un sunet neînsemnat, însă pentru urechile lui sună ca trompeta Judecăţii de Apoi.

Împinse uşa, ieşi afară şi o închise în urma sa. Apoi încremeni din nou, ascultând. Nu se auzea nimic. Reîncepu să meargă încet spre pavilionul aflat la vreo cincizeci de metri.

Înainta din ce în ce mai încet. Avea dintr-o dată o impresie înfiorătoare: cineva îl urmărea, pas cu pas. Capul îi vâjâia şi părul i se făcu deodată măciucă; avea senzaţia că cineva deschisese uşa hangarului şi că Rose ieşise fără zgomot. Acum îl urmărea.

Îi simţea prezenţa în spatele său. Picături de sudoare îngheţată îi lunecau pe şira spinării. Ar fi vrut să aibă putere să-şi întoarcă o clipă capul, să vadă că Rose nu era cu adevărat în spatele lui, însă îi fu cu neputinţă. Să privească îndărăt, spre uşa hangarului, era acum pentru Cayley o imposibilitate fizică. Reuşi totuşi să se oprească, să asculte, în ciuda zvâcnetului pe care îl simţea în timpane. Îl treceau fiori reci şi pielea i se încreţea pe braţe. Aştepta ca dintr-o clipă într-alta Rose să se apropie, să-l atingă. Credea chiar că-i simte atingerea. Cu greu se putu stăpâni să nu ţipe.

În sfârşit, cu un fel de geamăt, se sili să se întoarcă.

Nu era nimeni în spatele lui. Doar întunericul cel mai de nepătruns.

Însă exista ceva mai puternic decât el; undeva în obscuritate, între hangar şi locul unde se afla el, trebuia să fie cineva sau ceva. Scoase revolverul din buzunar şi-l îndreptă spre hangar. Trebuia să fie pregătit: în fiece moment o siluetă se putea isca din beznă. Aştepta, crispat, cu gâtlejul uscat, în cele din urmă, cu un efort brusc, se precipită spre hangar.

Uşa era tot închisă.

Cayley îşi vârî din nou revolverul în buzunar şi se

îndreptă cu paşi repezi spre pavilion.

Rămase în faţa uşii câtăva vreme, mişcându-şi maxilarele pentru a-şi umezi buzele şi gâtlejul crispat. Bucătăria era în spatele casei. Din colţul grădinii, Cayley putea să vadă careul de lumină al ferestrei. Doamna Wace era încă aici.

Genunchii lui Cayley tremurau atât de tare încât i se atingeau. Doamna Wace era acolo şi trebuie să fi auzit detunătura. Cu neputinţă să n-o fi auzit, oricât ai fi fost de surdă. Greşise calculele. El făcuse experienţe cu împuşcăturile ziua, dar noaptea zgomotele se transmit mai limpede. Nu ţinuse seama de asta. Doamna Wace auzise detunătura şi acum îl aştepta să afle ce s-a întâmplat. O clipă Cayley fu stăpânit de o panică atât de violentă, încât îi clănţăneau dinţii. Nu se mai putea stăpâni. Reuşi totuşi să se târască dincolo de colţul casei, şi să se furişeze, observator nevăzut, până la ferestrele bucătăriei.

Doamna Wace îşi făcea de lucru lângă dulapul cu provizii. Îşi pusese pălăria. Cayley o văzu luând în mână trei cepe, examinându-le, punând una în plasa ei cu provizii, iar pe celelalte două la loc în dulap. Îi scrută chipul. Nu părea preocupată decât de gesturile proprii. Poate că totuşi nu auzise nimic.

Trecu repede prin faţa casei şi intră în camera sa de lucru.

Luă de pe o etajeră o sticlă de whisky şi un pahar. Apoi, împingând la o parte paharul, scoase dopul şi bău cu aviditate alcoolul, direct din sticlă. Lichidul scăzuse la jumătate când puse sticla la loc.

Imediat se simţi mai bine. Aşteptă încă puţin până ce căldura binefăcătoare i se răspândi în tot trupul. Apoi pătrunse cu pas hotărât în bucătărie.

Doamna Wace tocmai ieşea pe uşa din spate. Se opri locului văzându-l, şi lui Cayley i se păru că-l priveşte ciudat.

Degetele lui Cayley se crispară pe revolver; prin buzunar ţintea spre capul femeii.

— A, v-aţi întors? îl întâmpină doamna Wace bine dispusă.

Cayley suspină uşurat. Degetele lăsară revolverul. O clipă mai târziu se strânseră iarăşi pe armă.

— Întors? Nici n-am plecat. Am ieşit în grădină să fumez.

— Da? De, fiecare cu gusturile lui, observă liniştită doamna Wace. Noapte bună, domnule Cayley.

— Noapte bună, doamnă Wace.

Cayley reveni în camera sa de lucru, epuizat. Dacă doamna Wace ar fi auzit ceva, sau ar fi formulat vreo bănuială, ar fi împuşcat-o. Era sigur de asta. Ar fi fost o nebunie, dar ar fi făcut-o. Luă sticla de whisky şi un pahar de cocteil de pe etajeră şi-şi servi o doză respectabilă. Îşi dădu seama că tremură din toate încheieturile.

Deodată, avu impresia că în hangar Rose nu era moartă. Nu fusese decât ameţită. Dacă i-ar da puţin whisky, şi-ar reveni. Cu sticla în mână se îndreptă spre hangar, traversând grădina cufundată în noapte.

În faţa uşii se opri. Cu neputinţă să intre, să pătrundă în încăperea aceasta. Dacă cumva...

— Rose, şopti stins. Rose!

Tremura ca varga.

Îi trebui un minut întreg şi o nouă doză de whisky pentru a-şi mai veni în fire.

Rose zăcea exact în aceeaşi poziţie. Era moartă de-a binelea.

Cayley bău o nouă înghiţitură de whisky, de data asta mai mică şi, cu o mână care de acum încolo nu mai avea să tremure, puse sticla pe o scândură. Ce idiot fusese! Totul mersese ca pe roate. Tot ce avea de făcut în continuare era să-şi ducă planul până la capăt.

Era un plan excelent.

Directoarei ei din Merchester şi singurei rude pe care o mai avea, o mătuşă bătrână de la Streatham, Rose le scrisese, după indicaţiile lui Cayley, că pleca să se mărite în Canada. Canada era mai plauzibilă decât Statele Unite. Rose crezuse cu adevărat că Norman Cayley avea să deschidă în Canada o filială a biroului său.

Cu privire la bagaje, fusese de asemenea foarte abil. Rose trebuise să plece de la Merchester spre Londra în după-amiaza aceasta, să-şi înregistreze bagajele la gara din Liverpool Street. Într-un loc atât de aglomerat, cum era gara din Liverpool Street, Rose n-avea cum să fie remarcată şi nimeni nu va putea, să-şi amintească de ea acolo. Tot atât de discret, Cayley putea să-i scoată mai târziu bagajul cu recipisa care trebuia să fie undeva în poşeta Rosei şi să-l facă să dispară în linişte. Nimic în această operaţie nu ar fi putut fi pus în legătură cu dispariţia Rosei.

Evident, Rose ridicase obiecţii. Din moment ce de la Merchester se afla doar la zece kilometri de pavilionul lui Cayley, la ce bun să mai facă tot drumul până la Londra ca să revină apoi la Stanford. Însă Cayley reuşise s-o convingă; plecau spre Canada de-abia a doua zi. Era foarte important ca Rose să nu fie văzută la pavilion, fiindcă asta ar fi putut arunca o pată pe bună sa reputaţie, chiar dacă a doua zi, înainte de a se îmbarca, aveau să se căsătorească la Londra. Argumentul o convinsese, căci Rose era foarte sensibilă la ce putea scorni gura lumii.

Deşi obiectase de asemenea împotriva cheltuielilor, căci era o fată cam strângătoare, Rose acceptase în cele din urmă. Dacă n-ar fi fost de acord cu acest plan, Cayley n-ar fi îndrăznit niciodată s-o omoare. Rose îşi semnase singură condamnarea la moarte acceptând să-şi transporte bagajele la gara din Liverpool Street.

Şi acum, încremenit în hangar, Cayley o privea, întinsă la picioarele lui.

Cadavrul nu-l mai înspăimânta. Whisky-ul pe care-l înghiţise îl făcea sentimental. Două lacrimi îi alunecară grotesc pe obraji. Sărmana Rose. În fond nici nu fusese chiar atât de rea. O adevărată ruşine că fusese silit s-o omoare. Cayley ar fi dat orice să nu fi trebuit s-o ucidă.

Brusc, sentimentalismul fu măturat de un val de teroare.

Dar dacă Rose nu adusese cu ea recipisa de la biroul de bagaje al gării? Dacă o lăsase undeva, sau însărcinase pe altcineva să-i scoată bagajele? Cayley îşi dădu dintr-o dată seama că aici putea să apară fisura planului său atât de bine pus la punct.

Nu luase toate măsurile cuvenite şi nu verificase dacă Rose avea recipisa asupra ei; presupusese de la început că o avea. Şi dacă n-o găsea, dacă n-ar fi putut să scoată bagajele, totul se prăbuşea. Mai devreme sau mai târziu bagajele aveau să fie deschise, deci se va descoperi dispariţia Rosei şi atunci…

Cayley se înfioră.

Încerca zadarnic să-şi spună că chiar dacă dispariţia Rosei ar fi fost descoperită, faptul n-avea de ce să fie pus în legătură cu el însuşi. La Merchester se arătase întotdeauna foarte discret în relaţiile cu Rose. Însă, în spaima de care fusese cuprins, îi era cu neputinţă să accepte o astfel de argumentare. Pentru el totul depinde de această întrebare vitală: avea Rose asupra ei recipisa de la gară?

Poşeta zăcea pe podea, pe jumătate prinsă sub trupul femeii. Cayley înlătură cu brutalitate cadavrul pentru a putea s-o ridice. Degetele îi tremurau atât de violent, încât abia o putu deschide.

O clipă mai târziu scoase un suspin de uşurare. Recipisa se afla acolo. „Un cufăr…” Literele îi jucau în faţa ochilor.

Era salvat.

Trebui să recurgă din nou la sticla de whisky.

Era salvat. Acum trebuia să termine cât mai curând şi mai calm punerea în aplicare a planului.

N-ar fi crezut niciodată că Rose era atât de grea. În teorie păruse simplu s-o aşeze în ataş, s-o fixeze într-o poziţie cât mai firească, şi s-o ducă la o carieră de piatră părăsită, unde groapa îi şi fusese săpată şi avea pregătită o lopată ca s-o astupe. Însă, în practică, era cumplit să trebuiască s-o ridice pe sus ca pe un sac de cartofi, şi să bâjbâie cu ea în braţe prin întuneric spre uşă. Când ajunse la motocicletă, era la capătul puterilor.

Însă efortul fizic îi făcuse bine. Nu mai era nervos. Acum se simţea cuprins de exaltare. Ca să-ţi reuşească o crimă aveai nevoie de curaj şi de inteligenţă. După ce până acum fusese torturat de îndoieli, Cayley înţelegea deodată că le avea pe amândouă. Şi când te gândeşti că existau unii oameni - Cayley ştia foarte bine asta - care-l considerau un om slab, un şovăitor. Acum putea să râdă el mai bine. Chiar şi animalele blânde pot să muşte. Înainte de a pleca spre cariera de piatră, reintră în hangar. Trebuia să înlăture lumânarea şi să verifice cu grijă totul, să fie absolut sigur că nu lăsase nici o urmă. Riscul era infim, însă Cayley nu dorea să-şi asume nici un risc, oricât de infim; în orice zi ar fi putut să treacă pe-acolo vreun vagabond.

Nu exista nici o urmă. Doar câteva pete de sânge pe pielea pernei, pe care le şterse cu puţină vată, arsă apoi la flacăra lumânării. Nimeni n-ar fi putut bănui că hangarul acesta fusese scena unui asasinat.

Înainte de a stinge lumânarea, scoase preţioasa recipisă din buzunarul pantalonului unde o strecurase la început, pentru a o pune mai la siguranţă în portofel. Curios că-şi pierduse capul atât de rău pentru un detaliu aşa de mărunt,

îl mai cercetă o dată cu ochii înainte de a-l strânge în portofel. Scrisul care adineauri îi tremurase prin faţa ochilor, era acum perfect lizibil.

În aceeaşi clipă simţi cum i se opreşte inima. Apoi începu să-i bată tot atât de repede ca şi motorul propriei sale motociclete. Căci recipisa nu provenea de la gara din Liverpool Street; nici chiar de la cea din Stanford. Era de la gara cea mai apropiată de pavilionul lui. Rose nu se mai dusese până la Londra. Păstrase banii daţi de Cayley şi se deplasase doar până la gara locală. Cayley săvârşise o greşeală fatală atunci când subestimase avariţia Rosei. Şi ca urmare a acestei avariţii, se putea acum stabili o apropiere între ultima apariţie a Rosei şi amantul său.

Cu un fior de oroare, Cayley se aşeză pe prag prinzându-şi capul cu amândouă mâinile. Gemu cu voce tare. Ce să facă acum? Pentru numele lui Dumnezeu, ce mai putea face?

Cayley nu avea să ştie niciodată cât timp rămase astfel, buimăcit, copleşit de deznădejde şi de milă pentru sine însuşi; nici cât timp îi trebui să-şi poată aduna gândurile. Primul şoc ce-i repuse spiritul în mişcare fu gândul la Rose care aştepta acolo - care-l aştepta în ataşul motocicletei. Cayley îşi înăbuşi un râs isteric. Rosei nu-i plăcuse niciodată să aştepte.

Se ridică dintr-un salt.

Brusc, ca şi cum n-ar fi fost nevoie decât de destinderea muşchilor pentru ca gândurile să i se pună în mişcare, văzu că, în fond, situaţia nu era chiar atât de disperată. Cufărul putea rămâne la gară zile, săptămâni întregi poate, înainte ca cineva să-şi pună întrebări. Şi până atunci, dacă lucrurile aveau să se încurce, Cayley putea ajunge în America de sud.

Însă poate că cel mai bun lucru ar fi fost ca el însuşi să-l

scoată după o zi sau două. Era prea puţin probabil că funcţionarul şi-ar mai fi amintit cine îl depusese. Rose nu era cunoscută prin partea locului. Nu ar fi avut de ce să stârnească bănuieli. Bănuielile nu se nasc decât atunci când o persoană e declarată dispărută. Rose nu va fi niciodată declarată dispărută. Nu, situaţia nu era de loc disperată. Cayley începea să-şi revină în fire. Situaţia nu era nici măcar critică. În afara unui amănunt sau două de mică importanţă, planul rămânea perfect în picioare.

Începu chiar să fluiere în timp ce o înfăşură cu grijă pe Rose într-o cuvertură. Apoi demară. Cariera de piatră nu era decât la o depărtare de vreo trei kilometri. Într-un sfert de oră totul se va termina.

Da, lucrul cel mai simplu este adeseori şi cel mai bun. Avea să scoată el însuşi bagajul. Putea să-şi prevadă şi o mică deghizare, pentru orice eventualitate. O deghizare. Şi pe urmă...

Gândurile lui Cayley se curmară brusc. Scoase o înjurătura. Se oprise motorul.

Trase pe marginea drumului. Până era simplă - nu mai avea benzină. Se simţi cuprins de spaimă. Umpluse rezervorul înainte de a pleca s-o aştepte pe Rose; cum de se golise atât de repede? S-ar fi spus că-l urmărea fatalitatea...

Nu era fatalitatea, ci pur şi simplu o scurgere din rezervor. Strânse febril şurubul desfăcut, şi, împingând-o fără menajamente pe Rose la o parte, scotoci în ataş după bidonul de rezervă. Îşi binecuvânta prevederea care-l făcuse să-şi ia un bidon de rezervă. Într-adevăr, prevăzuse totul.

Când tocmai urcase în şa, un zgomot îl făcu să împietrească. Cineva se apropia pe şoseaua pustie. Cineva cu pas greu. Cineva cu o lanternă electrică. Existase o

şansă la o mie că un asemenea lucru să se întâmple, şi totuşi se întâmplase.

Cayley apăsă disperat cu piciorul pe pedală de pornire, însă carburatorul se descărcase. Apăsă, apăsă deznădăjduit fără a reuşi să smulgă motorului măcar un singur sunet. În sfârşit, când paşii ajunseră alături de el, încetă să mai acţioneze asupra pedalei, şi aşteptă nemişcat.

— Aţi rămas în pană? îl întrebă poliţistul.

Cayley îşi trecu limba uscată peste buzele şi mai uscate. „Nu, ar fi vrut să murmure. Doar puţin... benzina... îmi umplu...”

— A, dumneavoastră sunteţi, domnule Cayley? Frumoasă noapte, nu-i aşa?

— Mda. E, trebuie să plec.

Cayley se rugă cerului ca vocea să nu-i sune atât de spart cât i se părea lui. Lumina lanternei poliţistului îi tremura pe faţă şi avu o instinctivă mişcare de recul. Înainte de a se fi putut stăpâni, cuvintele îi ţâşniră de pe buze:

— Stinge dracului lanterna asta blestemată!

— Scuzaţi-mă, domnule Cayley.

Poliţistul avea aerul jignit.

— Mă orbea, murmură Cayley.

— Da, are baterie nouă. Ei, atunci, noapte bună, domnule Cayley. Nu pot să vă ajut cu ceva?

— Nu, mulţumesc.

Cayley apăsă pe pedală. Fără nici un rezultat. Poliţistul mai întârzie o clipă.

— Un adevărat noroc să întâlneşti pe cineva pe un drum pustiu cum e ăsta.

— Da, ai dreptate.

Cayley încerca mereu să demareze. Ar fi vrut să-i strige omului aceluia să plece o dată. Într-o clipă avea să

izbucnească. Nu, nu trebuia să ridice vocea. Trebuia să-şi stăpânească nervii, aşa cum reţii capetele unei plăgi deschise, trebuia să-şi împiedice panica lăuntrică să ţâşnească în afară.

— Noapte bună, articulă el răspicat.

— Ei, noapte bună, domnule Cayley. Ia te uită! Văd că aveţi un colet!

— Da. Cayley îşi plecase capul. Vorbea acum printre dinţii aproape încleştaţi: Nişte cartofi pe care...

— Cartofi?

— Da, un sac de cartofi. Ţi-am spus o dată să stingi lanterna aia!

— Uşurel, uşurel! Domnule Cayley, nu am de primit ordine de la dumneavoastră. Ştiu eu mai bine ce am de făcut şi mi se pare...

— Lasă pătura! urlă Cayley.

Poliţistul se opri stupefiat. Apoi vorbi calm, ţinând încă în mână un colţ al păturii.

— Domnule Cayley, trebuie să vă cer să-mi arătaţi ce aveţi aici în ataşul motocicletei. Nu au de loc aerul să fie cartofi. Şi pe lângă asta...

— Foarte bine, atunci, şi dracu' să te ia! Glasul lui Cayley urcase isteric: Foarte bine!...

Zgomotul detunăturii se confundă cu izbucnirea bruscă a motorului, căci, aplecându-se să tragă, Cayley apăsase cu piciorul pe pedală de pornire... De data aceasta motorul răspunse. Motocicleta fu proiectată brusc înainte.

Cayley conducea drept înainte, cât de repede îi permitea motocicleta. Faţa îi era strâmbată de spaimă. Ştia că nu-l omorâse pe poliţist, căci îl văzuse sărind în lături în clipa când motocicleta pornise.

Ce-l apucase aşa deodată, să tragă? Şi să tragă fără să-şi omoare adversarul, ceea ce era şi mai rău? Acum, pentru el

totul se terminase. Cayley simţea că singura sa şansă era să se întoarcă, să-l găsească pe poliţist şi să-l omoare pe loc. Era singura sa şansă de acum încolo - şi nu se putea decide s-o folosească. Nu, nu putea.

Ce era de făcut?

În momentul acesta poliţistul dăduse probabil alarma. În curând poliţia avea să fie pe urmele lui. Nu trebuia să se mai oprească. Singura sa speranţă era să se îndepărteze cât mai mult în timpul cel mai scurt.

Mergea cu o viteză sălbatică, ignorând cu totul direcţia în care se îndrepta, când la dreapta, când la stânga, la întâmplare, după cum întâlnea încrucişări pe şosea, încercând doar să-şi încurce urmele şi să se depărteze de poliţist.

Conduse astfel până când ochii îi fură aproape orbiţi, şi braţele îi înţepeniră pe ghidon. Şi Rose era alături de el, tot timpul alături de el.

Rose!

Nu vroia să scape de ea, nu îndrăznea s-o lase undeva. Nu îndrăznea nici măcar să se oprească. Dacă se oprea, puteau să dea de el. Şi atunci aveau s-o găsească. Şi dacă nu se oprea - măcar atâta timp cât i-ar fi trebuit s-o îngroape undeva - tot aveau s-o găsească până la urmă. Însă nu îndrăznea să se oprească. Singura sa dorinţă era să continue să alerge. Atâta vreme cât era în mişcare, rămânea în siguranţă.

Are să meargă mai departe, nebuneşte, oriunde, atâta vreme cât o să mai fie în stare. Ochii nu-i părăseau şoseaua, din faţă; însă după un timp buzele începură să-i tremure. Vorbea cu Rose, cea de alături, din ataş.

— Am muncit pentru tine, Rose. Tu voiai să pui mâna pe mine, în loc să-ţi vezi de treaba ta. Ei, uite, ai izbândit! Ultima noastră plimbare, Rose. Sper că e pe gustul tău.

Nu îndrăznea să se gândească la ce avea să se întâmple când se va termina benzina. Nu voia să se gândească la asta. Creierul îi era ameţit. Nu mai ştia decât două lucruri: să conducă înainte motocicleta, să fugă, să fugă de poliţist şi de alarma pe care o dăduse acesta. N-avea nici cea mai vagă idee unde se găsea, nici care erau satele şi localităţile străbătute în trombă.

Nimic nu avea nici un fel de importanţă atâta vreme cât putea continua să meargă mai departe. Un singur cuvânt i se mai agăţa în mintea învălmăşită: Scoţia. Îşi imagina că odată ajuns în Scoţia ar mai fi avut o şansă.

Străbătea noaptea ca o furtună - spre Scoţia, împreună cu Rose.

Însă Cayley nu avea să ajungă niciodată în Scoţia. Fie că animalul uman se învârteşte în cerc când este înnebunit de spaimă, fie că în subconştientul său paralizat mai dăinuia încă o licărire din marele plan, fapt este că, pe când se credea în drum spre Scoţia, Cayley apucase din instinct pe drumul desfundat care se deschidea la dreapta, şi că drumul acesta se termină brusc chiar deasupra carierei de piatră unde trebuia să fie îngropată Rose.

Însă asta Cayley n-avea s-o mai afle niciodată, după cum nu recunoscu nici balustrada de scânduri de la marginea drumului atunci când îi ţâşni în întâmpinare în fasciculul de lumină al farurilor. Apoi fu prea târziu ca să mai recunoască ceva pe lumea asta.

Mai erau şi alte lucruri pe care Cayley nu avea să le ştie vreodată. N-avea să ştie niciodată că poliţistul, care era şi el motociclist, îi observase mişcarea involuntară a piciorului pe pedala de pornire. N-avea să ştie niciodată că poliţistul, foarte amuzat, îşi dăduse perfect seama că pornirea neaşteptată a vehiculului îl luase prin surprindere pe conducător. Mai mult încă - şi lucrul acesta de asemenea

Cayley n-avea să-l afle vreodată - poliţistul nu bănuise nici o clipă că asupra lui se trăsese un foc de revolver.

În româneşte de Mircea IVĂNESCU

RAYMOND CHANDLER

PEŞTIŞORII DE AUR[1]

1

Nu prea mă ţinusem de treabă în ziua aceea; pur şi simplu zăceam, urmărindu-mă cum îmi bălăbăneam picioarele. Răbufniri de vânt cald pătrundeau pe fereastra biroului aducând pale de funingine de la crematoriul hotelului „Mansion House”, pe care le purtau de-a lungul aleii şi le depuneau pe cristalul biroului meu, în particule infinitezimale, plutind ca polenul pe pământ viran.

Tocmai mă gândeam să mă duc la masă, când intră în cameră Kathy Horne.

O blondă înaltă, clorotică şi cu ochi melancolici, care lucrase cândva în poliţie şi-şi pierduse slujba pentru că luase de bărbat un mărunt falsificator de cecuri, Johnny Horne, pe care voia să-l reformeze. Nu izbutise să-l reformeze, dar acum îl aştepta să iasă de la închisoare, ca să mai încerce o dată. Până atunci însă, ţinea debitul de tutun de la „Mansion House” şi privea şmecherii şi escrocii care i se plimbau prin faţă, învăluiţi în fumul argintiu al ţigărilor de foi. Şi, din când în când, împrumuta câte unuia dintre ei zece dolari ca s-o poată şterge din oraş. Aşa era ea, bună la inimă. Se aşeză pe un scaun, îşi deschise poşeta mare, lucioasă, scoase un pachet de ţigări şi-şi

[1] Titlul original „*Goldfish*”; publicată prima dată în „Black Mask” în anul 1936.

aprinse una cu bricheta mea de birou. Suflă un rotocol de fum şi-l urmări, încreţindu-şi nasul.

— Ai auzit vreodată de perlele Leander? mă întrebă. Ia te uită ce lustrin albastru porţi! După ţoalele astea se vede că ai bani la bancă.

— Nu, şi cu asta răspund la ambele tale întrebări. N-am auzit în viaţa, mea de perlele Leander şi nu am bani la bancă.

— Atunci poate că nu ţi-ar strica o porţie de douăzeci şi cinci de mii de dolari.

Mi-am aprins o ţigară din pachetul ei. Kathy se ridică de pe scaun şi închise fereastra, spunând:

— Mi-e de-ajuns cât înghit mirosul, ăsta de hotel când sunt la debit.

Se aşeză iar şi continuă:

— S-a întâmplat cu nouăşpe ani în urmă. Tipul a stat cinşpe ani la Leavenworth şi de patru ani i-au dat drumul. O matahală de cherestegiu din nord, unul Sol Leander, le-a cumpărat pentru nevastă-sa - perlele, vreau să spun - numai două dintre ele. Valorează două sute de mii de dolari.

— Cred că i-a trebuit un vagonet ca să le urnească din loc.

— Văd că te pricepi grozav la perle, răspunse Kathy Horne. Nu mărimea contează. Oricum, azi le-a crescut valoarea şi recompensa de douăzeci şi cinci de mii de dolari pe care o oferă cei de la Asigurări stă încă în picioare.

— Înţeleg. Cineva le-a umflat.

— Ei, acu mai vii de-acasă. Îşi depuse ţigara într-o scrumieră, lăsând-o să ardă, aşa cum obişnuiesc femeile. A trebuit să i-o sting eu. De asta a fost băgat tipul la Leavenworth, numai că n-au putut dovedi că el le luase. A fost o chestie de furt în vagonul poştal. Tipul a reuşit să se

ascundă în vagon, şi sus, în Wyoming, l-a împuşcat pe curier, a umflat coletele recomandate şi a întins-o. A trecut de postul de control înainte de a fi fost prins. Dar pe marfă n-au putut pune mâna - cel puţin atunci. N-au pus mâna decât pe el. A încasat pe viaţă.

— Ei, dacă-i o poveste aşa de lungă, hai să bem ceva.

— Nu beau niciodată înainte de apusul soarelui. Aşa-ţi menţii tăria de caracter.

— Grea e viaţa eschimoşilor! am spus eu. Mai ales vara.

Kathy m-a urmărit în timp ce scoteam o sticlă plată.

Apoi continuă:

— Sype îl chema - Wally Sype. A făcut-o de unul singur. Despre marfă n-a suflat o vorbă, nici un cuvinţel. Pe urmă, după cinşpe ani l-au graţiat, cu condiţia să predea toată prada. A predat absolut totul în afară de perle.

— Dar unde le ţinea? În pălărie? am întrebat.

— Uite ce-i, mie nu-mi arde de glumă. Am dat de firul bilelor.

Mi-am astupat gura cu palma şi am luat o înfăţişare solemnă.

— A ţinut-o morţiş că în viaţa lui n-a pus ochii pe perle şi se vede că l-or fi crezut, fiindcă altfel nu l-ar fi graţiat. Totuşi perlele erau printre coletele poştale recomandate şi de atunci nimeni n-a mai dat de ele.

Începeam să-mi simt gâtul uscat. Continuăm să tac.

Kathy Horne îi trăgea înainte:

— O dată, la Leavenworth, o singură dată în toţi anii ăia, a băut un bidon de şerlac alb şi s-a îmbătat criţă. În celulă cu el mai era unul, Peeler Mardo. Fusese condamnat la douăzeci şi şapte de luni pentru că falsificase hârtii de douăzeci de dolari. Sype i-a spus atunci că îngropase perlele undeva în Idaho.

M-am aplecat uşor înainte.

— Începe să-ţi trezească interesul, ha? Atunci află următoarele: Peeler Mardo locuieşte în casa mea, e cocainoman şi vorbeşte în somn.

M-am rezemat din nou de spetează.

— Ia te uită, am spus. Şi eu care pur şi simplu îmi cheltuiam banii de recompensă fără să ştiu.

Îmi aruncă o privire tăioasă. Apoi faţa i se destinse.

— Foarte bine, replică puţin descurajată. Ştiu că totul pare o aiureală. Au trecut atâţia ani, şi câte capete deştepte n-or fi încercat să dezlege misterul, oameni de pe la poştă sau de la agenţii de detectivi particulari. Şi deodată un cocainoman să scoată iar totul la suprafaţă. Dar i-un derbedeu simpatic şi într-un fel îl cred. Ştie unde se află Sype.

Am întrebat-o:

— Şi toate astea le ciripeşte în somn?

— Fireşte că nu. Dar mă ştii pe mine. O poliţistă bătrână are urechi ascuţite. Poate că m-am vârât prea mult, dar l-am mirosit eu că-i fost puşcăriaş şi m-am arătat îngrijorată că ia prea mult drog. E singurul chiriaş pe care-l am acum. Şi am eu un fel de a mă strecura pe lângă uşa lui şi de a trage cu urechea când vorbeşte de unul singur. Mi-a fost de-ajuns ca să-l pot încolţi. Restul mi l-a spus singur. Vrea să-şi adune ajutoare.

M-am înclinat din nou în faţă.

— Unde-i Sype?

Kathy Horne zâmbi şi clătină din cap.

— Ăsta-i singurul lucru pe care nu vrea să-l spuie. Ăsta şi ce nume poartă astăzi Sype. Dar se găseşte pe undeva prin nord, în sau pe lângă Olympia, Washington. Peeler l-a văzut pe acolo, şi a aflat unde stă, dar zice că Sype nu l-a observat.

— Dar Peeler ce face aici?

— Aici au pus gheara pe el când l-au trimis la Leavenworth. Nu ştii că un puşcăriaş se întoarce întotdeauna să se uite la poteca pe care i-a alunecat piciorul. Dar acu nu mai are nici un prieten pe aici.

Am aprins încă o ţigară şi am mai tras o duşcă.

— Spui că Sype a ieşit de patru ani. Peeler a făcut douăzeci şi şapte de luni. Cu ce s-a ocupat tot timpul de atunci încoace?

Kathy Horne îşi deschise larg ochii de porţelan albastru, privindu-mă cu milă.

— Îţi închipui cumva că nu mai există şi altă închisoare unde să poată intra?

— O.K. am răspuns. Crezi că o să stea de vorbă cu mine? Bănuiesc că are nevoie de cineva care să discute cu cei de la Asigurări, în cazul când ar exista asemenea perle şi Sype i le-ar pune în palmă. Este?

Kathy Horne oftă.

— Da, o să stea de vorbă cu tine. Asta aşteaptă. Se teme de ceva. N-ai vrea să te duci acuma la el, înainte de a-şi lua porţia de seară?

— Desigur - dacă asta ţi-e dorinţa.

Scoase din geantă o cheie plată şi scrise apoi o adresă pe agenda mea. Se ridică încet în picioare.

— Sunt două apartamente lipite. Partea mea e separată. Între ele există o uşă despărţitoare, cu o cheie în broască, înspre apartamentul meu. Asta pentru cazul când n-o veni să-ţi deschidă uşa de la intrare.

— O.K., am răspuns.

Am suflat fumul în tavan şi m-am uitat la ea. S-a îndreptat spre uşă, s-a oprit, s-a întors. Şi-a aţintit privirea în podea.

— Să ştii că nu pun mare bază pe povestea asta, îmi spuse. Poate că n-o să iasă nimic. Dar dacă aş putea avea

şi eu o mie-două de dolari pentru Johnny, când or să-i dea drumul, poate că...

— Poate c-ai să-l aduci pe calea cea bună, i-am tăiat eu vorba. E un vis, Kathy. Totul nu-i decât un vis. Dar dacă nu e vis, atunci primeşti o treime dreaptă.

Îşi ţinu răsuflarea şi mă privi dilatându-şi ochii, pentru a-şi stăpâni lacrimile. Se îndreptă spre uşă, se opri şi se întoarse din nou.

— Nu-i vorba numai de asta, îmi spuse. Mai e şi nenorocitul ăla - Sype. A stat cincisprezece ani la răcoare. A plătit. A plătit cu vârf şi îndesat pentru ele. Nu-ţi dă senzaţia că ce facem noi e meschinărie?

Am scuturat din cap.

— El le-a furat, nu-i aşa? A omorât un om. Din ce trăieşte?

— Nevastă-sa are bani, răspunse Kathy Horne. El îşi omoară vremea cu peştişori de aur.

— Peştişori de aur? Lua-l-ar dracii!

Kathy ieşi din cameră.

2

Ultima oară când am fost prin districtul Gray Lake am ajutat unui procuror districtual, Bernie Obis, să împuşte un gangster, Poke Andrews pe nume! Dar asta s-a petrecut mai sus, pe coasta dealului, la considerabilă depărtare de lac. Locuinţa lui Kathy era situată ceva mai jos, în bucla pe care-o face strada înconjurând pintenul dealului. Se ivea izolată şi cocoţată pe pantă, cu un zid coşcovit în faţă şi terenuri virane în spate.

Întrucât la origine fusese o locuinţă dublă, avea două uşi de intrare, cu două rânduri de scări. La una dintre uşi era un bilet prins de grătarul care acoperă vizorul: Sună 1432.

Mi-am parcat maşina şi am urcat aleea spre scările din dreapta, am trecut printre două răzoare de garoafe, am mai suit câteva trepte, îndreptându-mă spre uşa cu biletul. Îmi spuneam că aceea trebuie să fie locuinţa chiriaşului. Am sunat. Cum n-a răspuns nimeni, m-am îndreptat spre uşa cealaltă. Nici aici nu-mi răspunse nimeni.

În timp ce aşteptam, un Dodge-cupeu cenuşiu scrâşni la curba străzii şi o fată mărunţică şi drăguţă, în albastru, mă privi o secundă. Nu am observat cine mai era în maşina. N-am dat nici o atenţie. Nu ştiam că era important. Am scos cheia dată de Kathy Horne şi am pătruns într-o odaie cu geamurile închise, care mirosea a terebentină. O încăpere mobilată doar atât cât trebuie, cu perdele curate, şi o rază domoală de soare care se cernea pe sub draperiile uşii din faţă. Am străbătut apoi o sufragerie mică, o bucătărie, un dormitor, care, evident, aparţinea blondei Kathy, o cameră de baie, un alt dormitor mai în faţă, ce părea să fi fost transformat într-un fel de atelier de croitorie.

În această din urmă încăpere se afla uşa care dădea în cealaltă locuinţă.

Am descuiat-o, şi am intrat parcă într-o oglindă. Toate camerele păreau reflectate aidoma, cu excepţia mobilei. În odaia de zi din partea cealaltă se afla un pat dublu, care n-avea aerul să fi fost folosit.

M-am dus spre încăperile din spate, trecând pe lângă baie şi am bătut în uşa închisă ce corespundea dormitorului ocupat de Kathy.

Nici un răspuns. Am apăsat clanţa şi am intrat. Omuleţul întins pe pat era, probabil, Peeler Mardo. Primul lucru pe care l-am observat la el au fost picioarele; deşi era îmbrăcat în pantaloni şi cămaşă, picioarele-i erau desculţe şi atârnau peste marginea patului. Legate strâns cu o funie în jurul gleznelor.

Tălpile îi fuseseră arse de ajunseseră carne vie. În cameră, cu toate că geamul era deschis, plutea un miros de carne friptă. Ba şi de lemn ars. Un fier de călcat electric, vârât în priză, se afla încă pe masă. M-am dus şi l-am deconectat.

M-am înapoiat în bucătărie la Kathy şi am găsit în frigider o sticlă de o jumătate de Brooklin Scotch. Am tras câteva înghiţituri, am respirat adânc şi un timp am rămas cu privirile pierdute spre locurile virane. În spatele casei se întindea o alee îngustă, pavată, cu câteva trepte de lemn verde ce duceau în stradă.

M-am întors în camera lui Peeler Mardo. Pe un scaun atârna o haină cafenie vărgată cu dungi subţiri, roşii; buzunarele erau întoarse cu căptuşeala în afară, şi conţinutul lor împrăştiat pe jos.

Peeler Mardo purta pantalonii de la haină, şi buzunarele pantalonilor erau de asemenea întoarse. Pe pat, lângă dânsul, se găseau câteva chei, nişte mărunţiş, o batistă, şi o cutie de metal, ca o pudrieră, din care se risipise o pulbere albă, strălucitoare. Cocaină.

Era un bărbat scund, nu mai înalt de 1,60, cu păr castaniu, rărit, şi urechi mari. Ochii nu aveau o culoare definită. Erau pur şi simplu ochi, larg deschişi şi morţi. Braţele-i erau smucite în lături şi legate la încheietura mâinilor cu o funie care trecea pe sub pat.

Am cercetat dacă n-are răni provocate de glonţ sau de cuţit, şi n-am găsit nimic. Nici o altă urmă în afara tălpilor. Şocul spaimei sau o criză de inimă, sau amândouă la un loc îi făcuseră figura. Era cald încă, iar căluşul din gură era cald şi umed.

Am şters bine toate obiectele pe care le atinsesem şi, înainte de a părăsi casa, am privit un timp pe fereastra de la uşa de intrare folosită de Kathy.

Erau orele trei şi jumătate când am păşit în holul de la „Mansion House” şi m-am îndreptat spre ghişeul cu ţigări din colţ. M-am rezemat de tejgheaua de sticlă şi am cerut un pachet de Camel.

Kathy Horne mi-a azvârlit pachetul, mi-a strecurat restul în buzunarul de la piept şi mi-a dăruit zâmbetul ei rezervat clienţilor.

— Ei, ce se-aude? Nu ţi-a luat mult timp, îmi spuse aruncând o privire piezişă spre un beţiv care se căznea să aprindă o ţigară de foi cu o brichetă de tip vechi, cu cremene.

— E lată, i-am răspuns. Pregăteşte-ţi sufletul.

Se întoarse repede şi-i împinse beţivului, pe tejgheaua de sticlă, un plic cu chibrituri de carton. Omul bâjbâi după ele, scăpă pe jos şi chibriturile şi trabucul, le adună furios de pe podea şi se îndepărtă uitându-se într-una peste umăr, de parcă aştepta pe cineva să-i tragă un picior în fund.

Kathy privi peste capul meu, cu ochi reci şi pustii.

— Sunt pregătită, spuse.

— Pupi o jumătate întreagă din recompensă. Cu Peeler s-a zis. I-au venit de hac - chiar în patul lui.

Pleoapele i se zbătură. Două degete se zgârciră pe sticlă, lângă cotul meu. O linie albă i se ivi în jurul buzelor. Atâta tot.

— Ascultă-mă, i-am atras atenţia. Nu sufla o vorbă până nu termin. A murit din pricina şocului. Cineva i-a ars picioarele cu un fier ieftin de călcat. Nu al tău. Am cercetat. Aş spune că a murit repede şi nu a putut divulga mare lucru, încă mai avea căluşul în gură. Îţi mărturisesc sincer, când m-am dus acolo eram convins că toate nu-s decât gogoşi. Acum nu mai sunt la fel de sigur. Dacă a dat drumul la ce ştia, ne-am ars, şi s-a zis şi cu Sype, afară doar dacă reuşesc să dau eu mai întâi de el. Amicii care au făcut-o n-

au prea multe reţineri. Dacă însă n-a vorbit, atunci mai avem timp.

Întoarse capul şi-şi aţinti privirile pe uşa rulantă a holului. Pete albe i se lăţeau pe obraji.

— Ce trebuie să fac eu? întrebă cu răsuflarea tăiată.

Am deschis o cutie de trabucuri şi am vârât cheia înăuntru. Degetele ei lungi o scoaseră fără greutate şi o ascunseră.

— Când te duci acasă, îl descoperi. Nu ştii absolut nimic. Nu pomeneşti nimic despre perle, nu pomeneşti nimic despre mine. Or să-i ia amprentele, or să vadă că are cazier şi or să-şi închipuie că-i vorba de-o răfuială.

Mi-am desfăcut pachetul de ţigări şi am aprins una, continuând un moment s-o privesc pe Kathy. Nu se clintise.

— Crezi că poţi face faţă? am întrebat. Dacă nu, acuma-i momentul s-o spui.

— Te cred.

Sprâncenele i se arcuiră.

— Arăt eu a ciripitoare?

— Te-ai măritat cu un escroc, i-am răspuns încruntat.

Obrajii i se aprinseră, ceea ce urmărisem şi eu.

— Nu-i escroc! E numai un imbecil fără leac. Şi nimeni nu şi-a schimbat părerea bună despre mine, nici măcar băieţii de la Direcţia generală.

— Foarte bine. Aşa te vreau. La urma urmei nu noi l-am omorât. Şi dacă am vorbi acum, poţi spune la revedere oricărei părţi din recompensă - dacă se va plăti vreodată vreuna.

— Să fie al naibii ăl care suflă, exclamă Kathy Horne cutezătoare. Oh, bietul nenorocit, şi aproape că hohoti în plâns.

Am bătut-o încetişor pe braţ, i-am rânjit cât de inimos am putut şi am ieşit din „Mansion House”.

3

Birourile Companiei de Asigurări se aflau în imobilul Graas, unde ocupau trei cămăruţe lipsite de orice personalitate. Aveau suficientă mobilă ca să-şi poată îngădui să apară neglijente şi îmbâcsite cât le poftea inima.

Directorul general se numea Lutin, un om între două vârste, chel, cu ochi calmi şi degete îngrijite care mângâiau o ţigară de foi pestriţă. Stătea în spatele unui birou masiv şi bine şters de praf şi se uita blajin la bărbia mea.

— Carmady, da? Am auzit de dumneata. Cu un deget mic strălucitor, îmi atinse cartea de vizită. Şi ce doreşti?

Mi-am învârtit ţigara între degete şi mi-am coborât glasul:

— Vă amintiţi de perlele Leander?

Îmi răspunse cu un zâmbet molcom, puţin plictisit.

— Ar fi greu să le uit. Au însemnat pentru Compania mea o pagubă de o sută cincizeci de mii de dolari. Eram pe vremea aceea un băgător de seamă june şi plin de fumuri.

Am continuat:

— Eu am o idee. S-ar putea ca totul să fie un foc de paie. E probabil. Totuşi m-aş încumeta să încerc. Recompensa de douăzeci şi cinci de mii de dolari pe care o oferiţi dumneavoastră stă încă în picioare?

Chicoti.

— Douăzeci de mii, Carmady. Diferenţa am cheltuit-o cu cercetările noastre. Îţi pierzi timpul de pomană.

— E timpul meu. Deci douăzeci de mii. În ce măsură pot conta pe sprijin?

— Ce fel de sprijin?

— Îmi puteţi da o scrisoare de recomandaţie pentru celelalte sucursale ale dumneavoastră? În cazul când ar

trebui să plec în alte state. În cazul că aş avea nevoie de sprijinul organelor judiciare locale.

— Şi în care stat anume pleci?

I-am zâmbit. Îşi ciocăni trabucul pe muchea unui platou şi-mi întoarse zâmbetul. Dar nici unul dintre zâmbetele noastre nu era sincer.

— Fără scrisoare, îmi răspunse. La New York nu s-ar prinde. Avem şi noi limitările noastre. Dar în rest, oricât sprijin doreşti - confidenţial. Şi cei douăzeci de mii, dacă-ţi merge. Dar n-o să-ţi meargă.

Mi-am aprins ţigara şi m-am lăsat pe speteaza scaunului, trimiţând fumul în tavan.

— Nu? Şi de ce mă rog? Voi n-aţi putut pune mâna pe bilele alea. Şi totuşi au existat, nu?

— Te cred c-au existat. Şi dacă mai există, nouă ne aparţin. Dar două sute de mii de dolari nu zac îngropaţi douăzeci de ani ca apoi să ţâşnească deodată la suprafaţă.

— Foarte bine. O fac pe timpul meu.

Scutură scrumul trabucului şi mă privi de sus în jos.

— Îmi place mutra dumitale, chiar dacă eşti sărit, îmi spuse. Dar noi suntem o organizaţie puternică. Dacă te filăm începând din clipa asta? Ce faci atunci?

— Mă las păgubaş. Am să-mi dau seama dacă-s filat. Nu m-am născut ieri. Las totul baltă, declar la poliţie ce ştiu, şi mă duc acasă.

— Dar de ce să amesteci poliţia?

M-am aplecat din nou spre biroul lui.

— Pentru că, i-am răspuns răspicat, tipul care avea în mână firul afacerii a fost omorât astăzi.

— O-o-oh!

Lutin îşi frecă nasul.

— Nu eu l-am omorât, am adăugat.

Urmă un răstimp de tăcere. După care Lutin reluă:

— Nu-ţi trebuie nici un fel de scrisoare. Nici măcar n-ai s-o porţi asupra dumitale. Şi acum, după ce mi-ai spus asta, ştii foarte bine că nu m-aş încumeta să-ţi dau vreuna.

M-am ridicat în picioare; am rânjit, m-am îndreptat spre uşă. Se ridică şi el, foarte grăbit, înconjură biroul în fugă şi-mi puse pe braţ o mână mică, îngrijită.

— Ascultă, ştiu că eşti ţicnit, dar dacă găseşti ceva, fă să ne parvină nouă, prin băieţii noştri. Avem nevoie de reclamă.

— Dar din ce dracu-ţi închipui că trăiesc eu? am mârâit.

— Douăzeci şi cinci de mii.

— Parcă ziceai douăzeci.

— Douăzeci şi cinci. Dar îţi spun că eşti ţicnit. Sype n-a avut niciodată perlele. Dacă le-ar fi avut, ar fi căutat de multă vreme să ajungă la o înţelegere cu noi.

— O.K. Aţi avut destul timp să vă faceţi o părere.

Ne-am strâns mâinile, ne-am zâmbit ca doi băieţi şmecheri care deşi ştiu că nu duc pe nimeni, tot nu se lasă.

Când m-am întors la birou, era cinci fără un sfert. Am dat două păhăruţe pe gât, mi-am îndesat pipa şi m-am aşezat la discuţie cu mintea mea. Telefonul începu să sune.

O voce de femeie întrebă:

— Carmady?

Era o voce seacă, rigidă, rece. N-o cunoşteam.

— Da.

— N-ar strica să te duci să-l vezi pe Rush Madder. Îl cunoşti?

— Nu, am minţit. De ce să-l văd?

La capătul firului se auzi un clinchet de râs rece ca gheaţa.

— Din cauza unui individ cu dureri de picioare, răspunse vocea.

Se auzi ţăcănitul receptorului. Am agăţat şi eu telefonul

în furcă, am scăpărat un chibrit şi am rămas cu ochii pironiţi pe zid până când flacăra mi-a ars degetele.

Rush Madder era un şmecher de avocăţel din Quorn Building. Un vânător de ambulanţe, un şperţar, un ticluitor de alibiuri, gata să se vâre în orice afacere putredă care-i aducea un ban. Nu auzisem însă numele lui legat de vreo acţiune mai serioasă ca de pildă arderea tălpilor unui om.

4

Pe Spring Street era forfota obişnuită la ora de închidere a birourilor. Taxiurile stopau lângă bordura străzii, stenografele o porniseră spre casă cu câteva minute mai devreme, tramvaiele se înşirau ciorchine şi agenţii de circulaţie împiedicau lumea să cotească legal la dreapta.

Quorn Building era un imobil cu faţada îngustă, de culoarea muştarului uscat, având la intrare o reclamă mare ce înfăţişa o dantură falsă. Lista locatarilor cuprindea nume de dentişti care fac extracţii fără dureri, nume de oameni care te învaţă cum să devii scriitor, nume fără nimic altceva, sau numere fără nici un nume. Rush Madder, avocat, era la camera 619.

Am ieşit din cuşca bâţâită a unui lift deschis, am aruncat o privire spre o scuipătoare murdară de pe un covoraş de cauciuc murdar, am înaintat de-a lungul unui coridor care mirosea a mucuri de ţigară, şi am încercat clanţa de sub geamul mat al camerei cu numărul 619. Uşa era încuiată. Am bătut.

Pe geamul mat se proiectă o umbră şi uşa se deschise cu un scârţâit. Mă aflam faţă-n faţă cu un om îndesat, cu bărbia moale şi rotundă, sprâncene groase şi negre, pielea unsuroasă şi o mustaţa tip Charlie Chan, care făcea ca mutra să-i apară şi mai grasă decât era.

Întinse spre mine două degete pătate de tutun.

— Ia te uită, bătrânul hingher în persoană. Ochiul care nu uită niciodată. Carmady e numele, dacă nu mă înşel.

Am intrat şi am aşteptat scârţiitul de închidere a uşii. O încăpere fără covor, cu podeaua acoperită doar de un linoleum cafeniu, un birou plat şi altul acoperit cu un capac rulant, fiecare în câte un colţ, un seif mare, verde, care părea la fel de rezistent ca o pungă cu delicatese, două fişiere, trei scaune, o debara zidită în perete, şi o chiuvetă în colţ, lângă uşă.

— Ei, ei, ia loc, mă îndemnă Madder. Mă bucur să te văd. Se foi prin spatele biroului, aranjă o pernă cu căptuşeala plesnită şi se aşeză pe ea. Drăguţ din partea dumitale că ai trecut pe la mine. Interes de afaceri?

M-am aşezat, am luat o ţigară între dinţi şi l-am măsurat din priviri. N-am scos o vorbă. Urmăream cum îi ţâşnesc broboanele de sudoare. I se iviseră întâi în păr. Luă un creion şi începu să deseneze pe sugativă. Îşi ridică o clipă ochii fulgerându-mă cu o privire pătrunzătoare, apoi îi coborî din nou pe sugativă. După care, se adresă sugativei:

— Vreo idee, ceva? întrebă încet.

— În legătură cu ce?

Continuă să nu se uite la mine.

— În legătură cu vreo mică afacere pe care am putea-o întreprinde împreună. Să zicem, pietre preţioase.

— Cine era femeia? am întrebat.

— Cum? Care femeie?

Nu-şi clinti ochii.

— Aia care mi-a telefonat.

— Ţi-a telefonat cineva?

Am pus mâna pe telefonul lui, un aparat de tip vechi. Am ridicat receptorul şi am început să formez foarte încet numărul Direcţiei Generale a Poliţiei. Eram sigur că ştie

numărul acela cum îşi ştie pălăria.

Întinse mâna şi apăsă furca în jos.

— Stai puţin, începu să se lamenteze. Prea te pripeşti. De ce chemi sticleţii?

I-am răspuns rostind cuvintele rar:

— Pentru că doresc să stea de vorbă cu dumneata. Deoarece dumneata cunoşti o fată care ştie ceva despre un om cu dureri de picioare.

— Şi e nevoie s-o luăm pe calea asta?

Gulerul îi devenise prea strâmt. Începu să-l smucească.

— În ceea ce mă priveşte, nu e nevoie. Dar dacă-ţi închipui că am să stau aici, lăsându-te să-mi pui reflexele la încercare, atunci e nevoie.

— În regulă, răspunse cu voce joasă. În regulă. Nu te înfuria.

— Atunci încetează să te mai joci de-a v-aţi ascunselea cu mine, am mormăit. Vorbeşte normal. Dacă ai ceva pentru mine, probabil că-i o treabă prea murdară ca să mă tenteze. Totuşi am să te ascult.

Dădu din cap. Acum se simţea la largul lui. Ştia că mizez pe bluf. Scoase un vălătuc de fum albicios şi-l privi cum pluteşte.

— În regulă, repetă cu voce domoală. Mai fac şi eu pe prostul din când în când. Adevărul este că ştim cum stau lucrurile. Carol te-a văzut intrând în casă şi apoi plecând. Şi n-ai chemat reprezentanţii legii.

— Carol?

— Carol Donovan. O prietenă a mea. Ea ţi-a telefonat.

Am încuviinţat dând din cap.

— Spune mai departe.

Dar nu spuse nimic. Rămase nemişcat, privindu-mă fix.

Am rânjit, m-am aplecat puţin peste birou şi i-am trântit:

— Am să-ţi spun eu ce te frământă: nu ştii ce-am căutat

acolo şi, din moment ce-am fost, de ce n-am chemat poliţia. La asta-i lesne de răspuns. Am socotit că e un secret.

— Stăm amândoi şi ne tragem de limbă, ripostă Madder cu acreală,

— Bine, am răspuns. Atunci hai să vorbim despre perle. Aşa-ţi convine?

Ochii îi scânteiară. Voi să-şi dea frâu liber curiozităţii, dar se reţinu. Răspunse cu o voce joasă, rece:

— Carol a dat într-o noapte peste el, peste individul ăla. Un tip cam într-o ureche, îndopat cu cocaină, dar c-o idee bine înşurubată în ţeastă. Vorbea, despre perle, despre unu din nordul Canadei care le-a dosit acu nu ştiu câţi ani şi le-ar mai avea încă. Numai că nu voia să spuie cine-i ăla sau unde-i. Făcea pe şmecherul când venea vorba de asta. Îşi ţinea gura. N-aş putea spune de ce.

— Fiindcă simţea nevoia să-i ardeţi picioarele, am răspuns.

Lui Madder îi tremurară buzele şi o nouă boare de transpiraţie îi umezi părul.

— N-am făcut-o eu, răspunse cu glas sugrumat.

— Dumneata sau Carol, ce importanţă are? Tipul a murit. Pot s-o transforme în caz de omucidere. Dar n-aţi aflat ce-aţi vrut. De asta mă găsesc *eu* aici. Îţi imaginezi că deţin unele informaţii pe care dumneata nu le-ai obţinut. Scoate-ţi asta din cap. Dacă eu aş fi ştiut destul, n-aş fi venit aici, şi dacă dumneata ai fi ştiut destul, nu m-ai fi chemat. Pricepi?

Rânji foarte încet, de parcă îl durea. Se mişcă în fotoliu, trase un sertar adânc dintr-o parte laterală a biroului, scoase o sticlă cafenie, frumos modelată, şi două pahare vărgate. Murmură:

— Drumurile noastre se vor despărţi. Rămânem numai dumneata şi cu mine. Pe Carol o las naibii. Prea-i dură, Carmady. Am mai văzut eu femei dure, dar asta-i platoşă

de oţel. Şi când te uiţi la ea, n-ai crede o mie de ani aşa ceva, nu?

— Am văzut-o?

— Cred că da. Ea spune c-ai văzut-o.

— A, fata din Dodge.

Dădu din cap şi umplu cu generozitate două pahare, apoi puse sticla la loc şi se ridică în picioare.

— Apă? În al meu pun.

— Nu. Dar de ce mă vâri pe mine alături de dumneata? Nu cunosc date în plus faţă de cele pe care mi le-ai înşirat. Sau, oricum, prea puţin. În nici un caz atâta cât îţi trebuie ca să faci asemenea planuri.

Mă privi pieziş, prin pahar.

— Eu ştiu unde se pot căpăta cincizeci de mii pentru perlele Leander, adică de două ori cât aştepţi dumneata. Îţi pot da toată suma pe care contezi, şi să-mi păstrez partea mea. Dumneata ai faţada care-mi trebuie ca să pot lucra deschis. Vrei să-ţi torn apă?

— Nu vreau apă.

Se îndreptă spre chiuvetă, dădu drumul la robinet şi se întoarse cu paharul pe jumătate plin. Se aşeză din nou, rânji, ridică paharul. Am băut.

5

Până acum făcusem numai patru greşeli. Prima, că mă amestecasem în toată povestea asta, fie chiar şi din simpatie pentru Kathy Horne. A doua, că am continuat să mă amestec chiar şi după ce am descoperit cadavrul lui Peeler Mardo. A treia, că-l lăsasem pe Rush Madder să înţeleagă că ştiu ce-i în mintea lui. A patra, şi cea mai gravă, că acceptasem paharul de whisky.

Avusese un gust ciudat chiar când îl dădusem pe gât.

Apoi a urmat momentul acela de acută luciditate când am ştiut, exact ca şi cum aş fi văzut, că avocatul schimbase băutura lui cu una inofensivă, aflată în debaraua zidită în perete.

Am rămas o clipă nemişcat, cu paharul gol între degete, concentrându-mi forţele. Mutra lui Madder mi se lăţea în faţa ochilor, devenea tot mai confuză şi mai vagă. În timp ce mă privea, un zâmbet gras îi juca pe sub mustaţa Charlie Chan.

Am vârât mâna în buzunarul de la şold şi am scos o batistă înnodată, bine burduşită. Se părea că Madder nu-i observase conţinutul. Cel puţin nu se clinti, după primul reflex de a-şi duce mâna la buzunarul interior al hainei.

M-am ridicat, am înaintat clătinându-mă ca un om beat şi l-am pocnit drept în creştetul capului,

Gâfâi ca sufocat. Dădu să se ridice în picioare. I-am tras una în falcă. Se lăsă moale, mâna vârâtă sub haină îi lunecă şi răsturnă paharul aflat pe cristalul biroului. Am îndreptat paharul şi am rămas nemişcat, trăgând cu urechea, luptându-mă cu un val de amorţeală care creştea în mine, stârnindu-mi greaţă.

M-am îndreptat spre o uşă de comunicare şi i-am încercat clanţa. Încuiată. Începeam să mă împleticesc. Am tras un scaun de birou spre uşa de intrare şi i-am proptit speteaza sub clanţă. M-am rezemat de uşă, respirând cu greutate, scrâşnind din dinţi, blestemându-mă singur. Am scos din buzunar o pereche de cătuşe şi m-am dus iar la Madder.

O fată foarte drăguţă cu păr negru şi ochi cenuşii ieşi din debara şi întinse spre mine o ţeavă de calibru 32. Purta un taior albastru foarte elegant croit. O pălărie ca o farfurioară răsturnată îi cădea pe frunte retezându-i-o drept. De o parte şi de alta a borului străluceau bucle negre. Ochii îi erau cenuşii ca ardezia, reci şi totuşi luminoşi. Obrazul

proaspăt, tânăr, delicat, dar tăios ca o daltă.

— În regulă, Carmady, întinde-te şi dormi. Nu mai rezişti.

M-am împleticit spre ea fluturându-mi mica măciucă. Scutură din cap. Pe măsură ce se mişca, faţa părea să i se lăţească. Contururile i se pierdeau, tremurau. Revolverul pe care-l ţinea în mână putea fi orice de la un tunel până la o scobitoare.

— Nu fi idiot, Carmady, îmi spuse. Câteva ore de somn pentru tine, câteva ore de avans pentru noi. Nu mă face să trag. N-am să şovăi.

— Dracu să te ia, am mormăit. Cred că n-ai să şovăi.

— Clar ca lumina zilei. Sunt o femeie care ştie ce vrea. E limpede. Aşază-te.

Podeaua mă sălta şi mă împingea în sus. Stăteam cu picioarele pe duşumea, dar parcă m-aş fi aflat pe o plută purtată de valuri furtunoase. Îmi concentram puterea în palme. Abia de mai simţeam podeaua. Mâinile îmi amorţiseră. Întregul corp mi-era amorţit.

Am încercat să o măsor din cap până în picioare.

— Ha-a! Ucigaşo! am chicotit.

Îmi aruncă un râs îngheţat pe care abia de l-am mai auzit. Începuseră să-mi bubuie tobe în cap, bubuituri de tobe războinice venind dintr-o junglă îndepărtată. În faţa ochilor îmi unduiau valuri de lumină, umbre negre şerpuiau şi ceva foşnea ca vântul printre frunze. Nu voiam să mă întind pe jos. M-am întins pe jos.

Vocea fetei veni de departe, o voce de spiriduş:

— Drumurile noastre se vor despărţi, aşa-i? Nu-i plac metodele mele, aşa-i? Binecuvântată fie inima lui nobilă şi duioasă! Avem noi grijă de el.

Foarte vag, de parc-aş fi plutit prin aer, am simţit o vibraţie înfundată care putea fi o împuşcătură. Speram că-l împuşcase pe Madder, dar lucrurile nu s-au petrecut tocmai

aşa. Mă ajutase doar pe mine să-mi pierd cunoştinţa dându-mi în cap cu propria mea măciucă.

Când mi-am revenit, se înnoptase. Păcănea ceva deasupra casei, cu un zgomot sec. Prin fereastra deschisă din spatele biroului, o lumină galbenă împroşca zidul înalt al unei clădiri. Apoi se auzea din nou păcănitul şi lumina pierea. O reclamă luminoasă pe acoperiş.

M-am ridicat de pe podea ca un om care se despotmoleşte din mâl vâscos. M-am îndreptat clătinându-mă până la chiuvetă, mi-am stropit faţa cu apă, mi-am pipăit creştetul capului şi m-am cutremurat, apoi m-am dus, poticnindu-mă, spre uşă şi am dibuit comutatorul.

Pe birou era un talmeş-balmeş de hârtii risipite, capete de creion, plicuri, o sticlă goală, cafenie, de whisky, mucuri de ţigară şi scrum. Rămăşiţe din sertare golite în pripă. Nu mi-am pierdut vremea să le cercetez. Am ieşit din birou, am coborât în stradă cu liftul care se bâţâia, am intrat într-un bar şi am luat un rachiu, apoi m-am urcat în maşina mea şi m-am dus acasă.

Mi-am schimbat hainele, mi-am strâns câteva lucruri într-o valiză, am băut puţin whisky şi am răspuns la telefon. Era aproape nouă şi jumătate.

Kathy Horne întrebă:

— Aşadar n-ai plecat încă. Speram să nu fi plecat.

— Eşti singură? am întrebat cu glas încă năclăit.

— Da, dar n-am fost. Ceasuri întregi mi-au mişunat sticleţii în casă. S-au purtat cuviincios, cu consideraţie. Au presupus că-i vorba de vreo răfuială veche.

— Şi probabil că telefonul e pus acum sub observaţie, am mârâit. Şi unde gândeai că am plecat eu?

— Ei, ştii tu. Prietena ta mi-a spus.

— O fată mică, brunetă? Foarte ţepoasă? O cheamă Carol Donovan?

— Avea cartea ta de vizită. Cum, nu era...

— N-am nici o prietenă, am răspuns eu cu simplitate. Şi pun rămăşag că absolut întâmplător, fără să-ţi dai seama, ţi-a scăpat un nume de pe buze, numele unui oraş din nord. Nu-i aşa?

— D... d... da, recunoscu slab Kathy Horne.

Am prins avionul de noapte spre nord.

A fost o călătorie plăcută, cu excepţia faptului că aveam o durere în moalele capului şi că simţeam o sete nebună de apă la gheaţă.

6

Hotelul „Snoqualmie” din Olympia se găsea pe Capitol Way, peste drum de obişnuitul scuar al grupului de clădiri centrale. Am lăsat în urmă cafeneaua şi am pornit-o la vale, pe un dâmb, până am ajuns la ultima şi cea mai singuratică porţiune a Canalului Puget, cu apă scăzută şi puturoasă, mărginită de debarcadere scoase din uz. Pe chei, în faţă, erau îngrămădite stive de lemne de foc; câţiva moşnegi tândăleau printre ele, sau şedeau pe cutii, trăgând din pipă, cu capul rezemat de placarde pe care scria: „Lemne de foc şi surcele. Livrarea gratuită”.

În spate se ridica un ţărm stâncos, teşit, pe care se căţărau uriaşii pini din nord, profilaţi pe un cer albastru-cenuşiu.

Doi dintre bătrâni se aşezaseră pe nişte cutii aflate doar la vreo şapte metri depărtare una de alta, dar nu se luau de loc în seamă. M-am apropiat de unul. Purta nădragi de catifea dungată şi ceva ce fusese cândva o bluză impermeabilă, roşu cu negru. Pălăria de fetru era impregnată cu urmele de sudoare adunată în douăzeci de veri. Într-o mână strângea o pipă scurtă neagră, iar cu

degetele jegoase ale celeilalte trăgea încet, precaut, extatic, de un fir de păr lung şi creţ, care-i ieşea din nas. Mi-am tras o cutie la marginea cheiului, m-am aşezat, mi-am umplut şi eu pipa, am aprins-o, am suflat un nor de fum şi, arătând cu mâna spre apă, am spus:

— Nici n-ai crede că ăsta ajunge în Oceanul Pacific.

Se uită la mine. Am continuat:

— Canal mort, liniştit, stătut, ca şi orăşelul dumneavoastră. Îmi plac oraşele de felul ăsta.

Continuă şi moşul să se uite la mine.

— Pun rămăşag, am zis mai departe, ca un om care a trăit în oraşul asta îi cunoaşte pe toţi de pe aici şi de prin împrejurimi.

Întrebă:

— Pe cât pui rămăşag?

Am scos din buzunar un dolar de argint. Pe acolo mai aveau încă destulă valoare. Bătrânul îl privi, dădu din cap, şi deodată îşi smulse din nas firul lung de păr şi-l ţinu în lumină, ca să-l privească.

— Ai să pierzi, îmi răspunse.

Mi-am aşezat dolarul pe genunchi.

— Ştii pe cineva, prin jur, care se ocupă cu creşterea peştişorilor de aur? am întrebat.

Se zgâi la dolar. Celălalt bătrân din apropiere purta salopetă şi pantofi fără şireturi. Se holbă şi el la dolar. Amândoi scuipară în aceeaşi secundă. Primul bătrân întoarse capul şi zbieră cât îl ţinea gura:

— Ştii pe vreunu care creşte peşti de aur?

Al doilea bătrân sări de pe cutia lui, înşfăca un topor mare, aşeză un buştean pe muche, trânti cu putere toporul în el şi-l despică în două bucăţi egale. Aruncă primului bătrân o primire triumfătoare şi urlă:

— Nici eu nu-s ăla.

— E cam fudul de-o ureche, îmi explică primul.

Apoi se ridică încet şi se îndreptă spre o cabană clădită din scânduri vechi, de lungimi inegale. Intră înăuntru, trântind uşa după el.

Al doilea bătrân zvârli toporul, scuipă cu obidă în direcţia uşii care se trântise, şi pieri printre stivele de lemne.

Uşa colibei se deschise iar, şi omul cu bluza impermeabilă scoase capul afară.

— Culegător de crabi, asta-i tot, şi uşa se trânti din nou.

Mi-am vârât dolarul în buzunar şi am pornit-o iar la deal. Mi-am zis că mi-ar lua prea mult timp până să le învăţ limbajul.

Capitol Way se întindea spre nord şi spre sud. Un tramvai verde şi amărât făcea naveta ducând la un loc numit Tumwater. În depărtare se zăreau clădirile palatului administrativ.

Spre nord, strada trecea prin faţa a două hoteluri, a câtorva prăvălii, apoi se ramifica la dreapta şi la stânga. Dac-o luai în dreapta, te ducea la Tacoma şi Seattle. În stânga, dădeai de un pod care ajungea în Peninsula Olympiei.

Dincolo de această ramificaţie la dreapta şi la stânga, strada devenea subit veche şi părăginită, cu gropi în asfalt, un restaurant chinezesc, un cinematograf într-o baracă de scânduri, o dugheană de cămătar. O firmă care ieşea în afară, peste trotuarul murdar, indica: „Bar”, şi dedesubt, cu litere mici, de parcă nădăjduia că nimeni n-o să le vadă, era scris: „Biliard”.

Am intrat, trecând pe lângă un raft cu reviste ţipător colorate şi pe lângă o vitrină cu ţigări de foi şi muşte. Pe stânga era o tejghea lungă de lemn, câteva automate cu ţigări, şi o singură masă de biliard. Trei puşti îşi făceau de lucru pe la automate, iar un bărbat înalt şi slab, cu nas lung

şi bărbie retezată, juca biliard de unul singur, ţinând între buze un trabuc stins.

M-am cocoţat pe un scaun şi un om cu ochi ageri şi capul chel se ridică de pe un jilţ de după tejghea, îşi şterse mâinile într-un şorţ gros şi cenuşiu şi-mi oferi la vedere un dinte de aur.

— O secărică, am cerut. Cunoşti pe cineva care creşte peştişori de aur?

— Da, a răspuns. Nu.

A turnat ceva pe după tejghea şi mi-a împins un pahar din sticlă groasă.

— Şase pence.

Am mirosit lichidul, am strâmbat din nas.

— Când ai spus „da”, te gândeai la secărică?

Chelul ridică o sticlă mare cu o etichetă pe care scria ceva despre: „Cremă Distilată din Rachiu de Secară Garantată Vechime Cel Puţin Patru Luni”.

— O.K., am zis. Văd că tocmai ţi-a sosit în prăvălie.

Am subţiat-o cu puţină apă şi am dat-o pe gât. La gust era întocmai ca o cultură de microbi de holeră. Am zvârlit un sfert de dolar pe tejghea. Barmanul mi-a mai arătat un dinte de aur în cealaltă parte a gurii, a proptit de tejghea două mâini voinice şi şi-a îndreptat bărbia spre mine.

— Despre ce trăsnaie îndrugai? mă întrebă aproape cu amabilitate.

— Am sosit de curând în oraş, am spus. Caut nişte peştişori de aur ca să-i pun în vitrina principală a prăvăliei mele. Peştişori de aur.

Barmanul îmi răspunse rostind cuvintele foarte rar:

— Am eu mutră să cunosc pe unu cu peşti de aur?

Pălise puţin la faţă.

Omul cu nas lung care terminase de jucat cu el însuşi o partidă de biliard, rezemă tacul, veni la tejghea, aproape de

mine, şi aruncă o monedă.

— Dă-mi ceva de băut până nu te duci să te pişi.

Barmanul îşi desprinse cu mare greutate mâinile de pe tejghea. M-am uitat să văd dacă degetele nu lăsaseră adâncituri în lemn. Combină un cocteil, îl amestecă puţin cu un pai, trase adânc aer în plămâni şi-i dădu apoi drumul pe nări, mormăi ceva şi se îndreptă spre o uşă pe care stătea scris „Toaletă”.

Omul cu nas lung ridică paharul cu cocteil şi se privi în oglinda pătată din spatele barului. Colţul din stânga gurii îi zvâcni scurt. Şi pe acolo ţâşni un fir de voce neclară, zicând:

— Ce face Peeler?

Mi-am împreunat degetul mare cu arătătorul, le-am dus la nas, le-am adulmecat şi am scuturat din cap cu tristeţe.

— Ţinteşte sus, hai?

— Da, am răspuns. Nu ţi-am reţinut numele.

— Spune-mi Soare-apune. Mă trag mereu tot mai spre apus. Crezi c-o să-şi ţie gura?

— O să-şi ţie gura, am răspuns.

— Cum ţi se spune?

— Dodge Willis, El Paso.

— Ai luat cameră pe undeva?

— Hotel.

Lăsă jos paharul gol.

— S-o-ntindem.

7

Am intrat în camera mea, ne-am instalat şi am început să ne măsurăm unul pe celălalt pe deasupra a două pahare de scotch şi bere, de ghimber. Soare-apune mă cercetă cu ochii lui apropiaţi şi lipsiţi de expresie, aruncându-mi din

timp în timp căutături scurte, dar din ce în ce mai scormonitoare, şi părând apoi să le adune pe toate cap la cap.

Îmi sorbeam băutura şi aşteptam. În cele din urmă, mă întrebă cu vocea aceea care ieşea fără să mişte buzele:

— Cum de n-a venit chiar Peeler?

— Din acelaşi motiv pentru care n-a rămas aici, când a fost.

— Adică?

— Dă-ţi seama şi singur.

Încuviinţă de parcă într-adevăr i-aş fi spus ceva cu cap şi coadă.

Apoi:

— Cât e recompensa?

— Douăşcinci de mii.

— Rahat!

Soare-apune deveni emfatic, ba chiar violent.

M-am lăsat pe speteaza scaunului, am aprins o ţigară, am suflat fumul înspre fereastra deschisă şi m-am uitat cum îl prelua briza şi-l destrăma.

— Ia ascultă, începu Soare-apune să se lamenteze. Eu nu te cunosc de la meciul de duminica trecută. Poate că eşti sticlete. Nu ştiu nimic.

— De ce m-ai agăţat?

— Doar aveai cuvântul de ordine, nu?

Am plonjat cu ochii închişi. I-am rânjit cu gura până la urechi:

— Da. „Peştişorii de aur” era cuvântul de ordine. Şi barul era locul de întâlnire.

Totala lui lipsă de expresie mă făcu să înţeleg că o nimerisem. Era o baftă din acelea cum îţi apar numai în vis, dar nici măcar în vis nu te pricepi cum să profiţi de ele.

— Bun, care-i mişcarea următoare? întrebă Soare-apune

sugând un cub de gheaţă scos din pahar şi începând să-l sfărâme în dinţi.

Am râs.

— O.K., Soare-apune. Îmi place că le prinzi din zbor. Dacă nu, am mai fi putut-o lungi săptămâni întregi cu întrebările. Hai să dăm cărţile pe faţă. Unde-i individul?

Soare-apune strânse buzele, le umezi, le strânse din nou. Aşeză cu un gest foarte lent paharul pe masă; mâna dreaptă îi atârna moale pe coapsă. Am ştiut că săvârşisem o greşeală, pentru că, de bună seamă, Peeler cunoştea exact unde-i individul. Aşadar ar fi trebuit să ştiu şi eu.

Nimic din glasul lui Soare-apune nu-mi dădu a înţelege că greşisem.

Mi se adresă furios:

— Vrei să spui că de ce nu dau eu cărţile pe faţă ca dumneata să te holbezi la ele! Rahat!

— Aşa, atunci ce părere ai de asta? am mârâit. Peeler e mort.

O sprânceană şi un colţ de gură zvâcniră. Ochii îi deveniră şi mai lipsiţi de expresie, dacă e cu putinţă. Vocea îi sună hârşâit, ca atunci când îţi treci degetul peste piele scorţoşată.

— Cum s-a întâmplat?

— Nişte rivali de care voi doi habar n-aveaţi.

M-am lăsat pe spate şi am zâmbit.

Revolverul scânteie în lumina soarelui cu un licăr blând, metalic. Nici nu-mi dădeam seama de unde răsărise. Dar ţeava era rotundă, neagră şi goală şi privea către mine.

— Nu ţi-ai găsit omul potrivit să-l duci cu muia, spuse Soare-apune cu o voce moartă. Nu-s eu fraierul pe care să se bizuie şnapanii.

Mi-am încrucişat braţele, atent ca mâna dreaptă să fie pe deasupra, la vedere.

— Aşa ar fi, dacă te-aş duce. Dar nu te duc. Peeler a avut de-a face cu o fată care l-a tras de limbă - până la un anumit punct. Nu i-a spus însă adresa bătrânului. Aşa că fata şi cu asociatul ei s-au dus să-i facă o vizită lui Peeler acasă. I-au ars tălpile c-un fier de călcat. A murit din cauza şocului.

Soare-apune nu părea impresionat.

— Mai am încă destul loc gol în urechi, îmi spuse.

— Şi eu la fel, am mârâit, prefăcându-mă brusc mânios. De la dumneata ce dracu altceva am scos până acum decât că-l cunoşti pe Peeler?

Răsuci revolverul pe degetul arătător şi-l privi în timp ce se învârtea.

— Bătrânu Sype e la Westport, mă anunţă cu o voce indiferentă. Asta îţi spune ceva?

— Da. Are bilele?

— De unde dracu vrei să ştiu?

Încetă să mai rotească revolverul şi-l aşeză pe coapsă. Ţeava nu mă mai ţintea.

— Şi unde-s rivalii ăia de care ziseşi?

— Sper să-i fi lăsat în urmă. Dar n-aş pune mâna-n foc. Pot să-mi cobor braţele şi să-mi torn un pahar?

— Da, vezi-ţi de treabă. Şi dumneata cum ai picat în afacerea asta?

— Peeler locuia la soţia unui prieten al meu care-i la gherlă. O fată cumsecade, pe care te poţi bizui. Peeler a vorbit cu ea şi ea a vorbit cu mine - pe urmă.

— După omor? Dumneata cu câţi te împărţi? Eu iau jumătate, asta-i stabilit.

Am dat pe gât băutura şi am împins în lături paharul gol.

— Stabilit, pe dracu!

Revolverul se înălţă cu câţiva centimetri, apoi coborî din nou.

— Câţi sunt cu totul? întrebă.

— Acum că Peeler a murit, suntem trei. Dacă-i putem ţine departe pe ceilalţi.

— Arzătorii de tălpi? Nici o grijă. Cum arată?

— Tipul, Rush Madder, o puşlama de avocăţel din sud, cincizeci de ani, gras, mustaţă pe oală, păr negru rărit în creştet, un metru şaptezeci, optzeci de kilograme, cam slab de înger. Fata, Carol Donovan, păr negru, lung, ochi cenuşii, frumuşică, trăsături fine, douăşcinci-douăşopt de ani, un metru cincizeci şi cinci, cincizeci de kilograme, ultima oară a fost văzută îmbrăcată în albastru. Nu prea ştie de glumă. Aliaj dur ca oţelul.

Soare-apune dădu din cap cu indiferenţă, şi-şi aşeză revolverul deoparte.

— Las’ c-o muiem noi dacă-şi vâră nasul. Am o rablă acasă. Hai să luăm drumul spre Westport şi să vedem despre ce-i vorba. Dumneata ai să-i tragi povestea cu peştişorii de aur. Se zice că-i complet ţăcănit după peşti. Eu rămân la adăpost. E prea rafinat pentru mine. Eu put a hazna.

— Grozav! am răspuns vesel. Toată viaţa m-am dat în vânt după peşti.

Soare-apune întinse mâna după sticlă, îşi turna două degete de scotch şi puse sticla la loc. Se ridică în picioare, îşi smuci gulerul îndreptându-şi-l, şi, atât cât îi stătu în putere, îşi împinse în afară falca fără de bărbie.

— N-o lua prea uşor, băiete. O să fie o chestie tare. În primul rând înseamnă să ne înfundăm în inima pădurii, şi-apoi o să se lase şi cu niscaiva oase rupte. O să cam fie un fel de jaf.

— E-n regulă. Doar îi avem în spate pe cei de la Asigurări.

Soare-apune îşi trase în jos colţurile vestei şi se scărpină la ceafă. Mi-am pus pălăria pe cap, am încuiat sticla de

scotch în valiza de lângă scaunul pe care şezusem, m-am îndreptat spre fereastră şi am închis-o.

Am pornit spre ieşire. Tocmai când am pus mâna pe clanţă, bătăi puternice răsunară în uşă. I-am făcut semn lui Soare-apune să se lipească de zid. M-am uitat o clipă la uşă şi apoi am deschis-o.

Cele două ţevi de revolver apărură la acelaşi, nivel - una mică de calibru 32, una mare, „Smith and Wesson”. Cum nu putură pătrunde amândoi o dată pe uşă, fata intră prima.

— E-n regulă, zmeule! Mâinile sus.

8

M-am retras încet în cameră, mergând de-a-ndăratelea. Cei doi vizitatori înaintau spre mine. M-am împiedicat de valiză, am căzut pe spate şi cu un geamăt m-am răsucit pe o parte.

Soare-apune spuse cu indiferenţă:

— Ăştia-s pungaşii ăia? Binişor!

Simultan, două capete se întoarseră spre el încetând să se mai aplece asupră-mi, aşa încât am putut să-mi scot arma şi s-o pun lângă mine. Continuam să gem.

Urmă o tăcere. N-am auzit vreun revolver descărcându-se. Uşa camerei era încă larg deschisă, iar Soare-apune rămăsese lipit de perete, mai mult sau mai puţin ascuns de uşă. Fata rosti printre dinţi:

— Rush, ţine-l pe gabor sub armă - şi închide uşa. Slăbănogul nu poate să tragă aici. Nimeni nu poate trage.

Apoi, într-o şoaptă pe oare abia am desluşit-o, adăugă: Trânteşte-o!

Rush Madder se îndreptă de-a-ndăratelea spre uşă, clătinându-se şi ţintind spre mine revolverul „Smith and Wesson”. Era cu spatele la Soare-apune şi gândul acesta

făcea să i se învârtească ochii în cap. Aş fi putut trage în el cu destulă uşurinţă, dar nu ăsta era jocul. Soare-apune stătea cu picioarele răscrăcărate şi cu limba afară. Ceva ce putea fi luat drept zâmbet îi încreţea pleoapele turtite. Se uita fix la fată şi fata îl fixa pe el. Revolverele lor se fixau unul pe celălalt.

Rush Madder ajunse la zid, dibui cu mâna, apucă muchea uşii şi-i făcu vânt cu putere. Ştiam precis ce se va petrece. În clipa când se va auzi bufnitura uşii trântite, ţeava de calibru 32 se va descărca. Dacă zgomotele se vor produce exact în aceeaşi secundă, nimeni n-o să-şi dea seama. Explozia va fi acoperită de bufnitura uşii.

M-am întins, am apucat-o pe Carol Donovan de încheietura mâinii şi am smucit-o cu forţă. Uşa s-a trântit cu zgomot. În aceeaşi clipă, revolverul s-a descărcat şi glonţul a ciobit tavanul.

Carol se răsuci brusc spre mine izbind din picior. Cu firul lui de voce tărăgănată, dar într-un fel pătrunzătoare, Soare-apune grăi:

— Dacă-i asta, atunci asta-i. Hai să mergem!

Piedica se lăsă cu un ţăcănit pe Coltul lui.

Ceva din vocea lui Soare-apune o domoli pe Carol Donovan. Se destinse, lăsă în jos revolverul şi se îndepărtă de mine arucându-mi peste umăr o privire sinistră. Madder răsuci cheia în broască şi se rezemă de uşă, respirând zgomotos. Pălăria îi lunecase pe o ureche şi de sub bor apăreau capetele a două fâşii de leucoplast.

Toată lumea rămase pe loc, în timp ce gândurile mi se perindau prin minte. Afară, în hol, nu se auzea nici un zgomot de paşi, nici un fel de alarmă. M-am opintit în genunchi, mi-am camuflat arma, apoi m-am sculat în picioare şi m-am dus la fereastră. Pe trotuar nu se vedea nimeni care să se uite în sus, la etajele hotelului

„Snoqualmie”.

M-am aşezat pe pervazul lat, de modă veche, al ferestrei; făceam o mutră stânjenită, de parcă mi-ar fi spus popa o vorbă de dojană.

— Deşteptul ăsta-i partenerul tău? se repezi fata-n mine.

N-am răspuns nimic. Faţa i se îmbujora uşor şi ochii-i aruncară scântei. Madder întinse o mână şi începu să se agite:

— Ascultă, Carol, ascultă-mă ce-ţi spun. Nu în felul ăsta...

— Tacă-ţi gura!

— Da, răspunse Madder cu o voce mieroasă. Da, sigur.

Pentru a treia sau a patra oară Soare-apune o măsură pe fată din priviri. Mâna care ţinea revolverul i se rezemă uşor de şold şi întreaga lui atitudine trăda destindere. Speram însă că după ce-l văzuse cu arma în mână, fata ştia ce-i poate pielea.

Soare-apune rosti rar:

— Am auzit de voi doi. Care-i oferta voastră? Nici n-aş sta de vorbă, numai că nu-mi trebuie mie proces pentru omor prin împuşcare.

Fata răspunse:

— E destul pentru patru.

Madder încuviinţă scuturând cu vigoare din cap, şi aproape că reuşi să schiţeze un zâmbet.

Soare-apune îmi aruncă o privire. Am dat din cap.

— Patru... fie, oftă el. Şi cu asta, basta. Mergem acasă la mine să ne gargarisim. Nu-mi place aici.

— Trebuie să arătăm cât mai firesc, spuse fata cu o voce ostilă.

— Să omorâm cât mai firesc, răspunse tărăgănat Soare-apune. Am avut eu de-a face cu mulţi. De asta mergem să stăm de vorbă. Nu trebuie să facem acolo o întrecere de tir.

Carol Donovan scoase de sub braţul stâng o pungă de

antilopă şi vârî înăuntru revolverul de calibru 32. Zâmbi. Era drăguţă când zâmbea.

— Eu mi-am depus miza, anunţă ea calm. Primesc să joc. Unde-i casa?

— Water Street. Mergem c-un taxi.

— Ia-o înainte, vitejie!

Am părăsit camera, am coborât cu liftul şi am străbătut - ca patru buni amici - holul înţesat cu coarne de cerb, păsări împăiate şi flori de câmp presate sub geamuri de sticlă.

Taxiul o luă pe Capitol Way, trecu de scuar, trecu de un bloc mare roşu, prea mare pentru oraş atunci când nu aveau loc întrunirile Consiliului legislativ. Lăsarăm în urmă palatul Congresului şi monumentalele porţi închise ale reşedinţei guvernatorului.

Trotuarele erau străjuite de stejari. Pe după zidurile ce împrejmuiau grădinile, se zăreau câteva clădiri mai somptuoase. Taxiul trecu în zbor pe lângă acestea şi viră pe un drum ce ducea spre extremitatea canalului. Peste puţin timp, într-un luminiş strâmt, înghesuit între nişte arbori înalţi, se ivi o casă. În depărtare, pe după trunchiurile arborilor, sclipea apa. Casa avea o verandă acoperită şi o mică pajişte în faţă, cotropită de bălării şi de lăstăriş crescut în voie. La capătul unei alei neîngrijite, se găsea un şopron sub care se cuibărea un autoturism de tip antic.

Am coborât şi am plătit şoferului. Toţi patru am aşteptat grijulii să dispară taxiul. După care, Soare-apune ni se adresă:

— Locuinţa mea e la etaj. Jos stă o profesoară. Nu-i acasă. Hai să mergem să ne gargarisim.

Am străbătut pajiştea până la verandă; Soare-apune deschise o uşă şi ne arătă nişte scări înguste.

— Doamnele au întâietate. Ia-o înainte, frumuseţe. În oraşul ăsta nimeni nu încuie uşa.

Fata-i aruncă o privire de gheaţă, trecu pe lângă el şi începu să urce. Am urmat-o, Madder venind după mine, şi Soare-apune la urmă.

9

Unica încăpere care ocupa cea mai mare parte a etajului era întunecoasă din pricina copacilor, avea o lucarnă, un pat încăpător adăpostit sub clina tavanului mansardat, o masă, câteva scaune de răchită, un aparat mic de radio şi o sobă rotundă, neagră, plantată în mijlocul camerei. Soare-apune se strecură într-o chicinetă şi ieşi de acolo cu o sticlă pătrată şi câteva pahare. Umplu paharele, ridică unul şi le lăsă pe celelalte pe masă.

Ne-am luat băuturile şi ne-am aşezat.

Soare-apune îşi goli paharul dintr-o înghiţitură, se îndoi că să-l aşeze pe podea şi se ridică ţinând Coltul în mână.

În tăcerea de moarte care se lăsă brusc, auzeam gâfâitul lui Madder. Gura fetei zvâcni de parcă era gata să izbucnească în râs. Apoi se aplecă în faţă, ţinându-şi în mâna stânga paharul aşezat peste poşetă. Buzele lui Soare-apune se strânseră încetul cu încetul până ajunseră să alcătuiască o linie subţire, perfect dreaptă. Rosti încet şi cu grijă:

— Arzători de picioare, ha? I-aţi fript picioarele asociatului meu, ha?

Madder se înecă, dădu să-şi agite mâinile grăsune. Colţul se îndrepta spre el. Îşi puse palmele pe genunchi încleştându-i cu degetele.

— Şi fraieri pe deasupra, continuă Soare-apune cu o voce sleită. Îi prăjeşti unui om picioarele ca să-l faci să cânte şi pe urmă dai buzna în salonul unuia din partenerii lui. Nu prea sunteţi duşi pe la biserică.

— B-b-bine. C-c-care-i p-preţul? întrebă Madder cu voce zgâlţâită.

Fata zâmbi vag, dar nu scoase o vorbă. Soare-apune rânji.

— O funie, răspunse moale. O funie cu noduri zdravene şi bine udată. Pe urmă eu cu amicul ăsta al meu ne ducem să prindem fluturi - sau perle dacă vreţi - şi pe urmă, când ne întoarcem... se opri din vorbă şi îşi duse palma stângă la grumaz. Ce zici de ideea asta? întrebă uitându-se la mine.

— Bine, dar nu mai face atâta tărăboi, am răspuns. Unde ţi-e funia?

— În birou, spuse Soare-apune indicând cu o ureche către colţul odăii.

Am pornit într-acolo, cu spinarea lipită de zid. Madder scoase un scâncet slab, ochii i se rotiră în orbite şi căzu leşinat cu faţa-n jos.

Asta-l zăpăci pe Soare-apune. Nu se aşteptase la o figură atât de stupidă. Mâna lui dreaptă coborî cu o smucitură, până când ţeava revolverului ajunse să ţintească spatele lui Madder.

Mâna fetei dibui pe sub poşeta care se înălţă cu câţiva centimetri. Pistolul ascuns acolo, într-o despărţitură secretă - pistolul pe care Soare-apune îl credea în interiorul poşetei - îşi scuipă glonţul într-o clipită.

Soare-apune tuşi. Coltul său bubui şi o bucată de lemn se desprinse din spătarul scaunului pe care şezuse Madder.

Soare-apune scăpă pistolul din mână, îşi lăsă bărbia în piept şi încercă să-şi ridice privirea în tavan. Picioarele lungi îi lunecară înainte şi podeaua hârşâii sub călcâiele lui. Rămase aşa, inert, cu bărbia în piept şi ochii în tavan. Mort pe vecie.

Dintr-o lovitură de picior, am făcut să zboare scaunul de sub domnişoara Donovan, care se răsturnă pe o parte, într-

un vârtej de picioare în ciorapi de mătase. Pălăria i se strâmbă. Scoase un chelălăit. Mi-am pus piciorul pe mâna ei, apoi, retrăgîndu-mi-l brusc, am făcut să-i zboare revolverul în celălalt capăt al mansardei. Poşeta luă acelaşi drum - împreună cu pistolul aflat în ea. Începu să ţipe.

— Scoală-te! am mârâit.

Se ridică încet, depărtându-se de mine de-a-ndăratelea, cu o privire sălbatică în ochi şi muşcându-şi buza, o fetişcană păcătoasă, aflată la ananghie. Continuă să se retragă până ajunse la perete. Ochii îi scăpărau pe faţa albă ca varul.

Am privit în jos spre Madder şi m-am îndreptat spre o uşă închisă. Camera de baie. Am răsucit cheia şi i-am poruncit fetei printr-un gest:

— Înăuntru!

Străbătu podeaua calcând ţeapăn şi trecu prin faţa mea aproape atingându-mă.

— Gabore, ascultă aici un minut...

Am împins-o înăuntru, am trântit uşa în urma ei şi am întors cheia în broască. Dacă avea chef să sară pe fereastră, eu n-o opream. Văzusem de jos la ce înălţime erau ferestrele. M-am apropiat apoi de Soare-apune, am bâjbâit cu mâna până am simţit într-un buzunar umflătura tare a legăturii de chei înşirate pe o verigă, şi le-am scos afară fără să urnesc câtuşi de puţin cadavrul de pe scaun. N-am mai căutat nimic altceva.

Pe verigă erau şi chei de maşină. M-am uitat din nou la Madder şi am observat că degetele îi erau livide ca zăpada. Am coborât scările strâmte şi întunecoase, am ieşit din verandă, am dat ocol casei şi m-am suit în maşina veche de sub şopron. Una dintre chei se potrivise în siguranţa portierei.

Maşina demară cu o zgâlţâitură şi am dat îndărăt pe

aleea murdară până am ajuns la bordura trotuarului. Din casă nu se vedea şi nu se auzea nici o mişcare. Pinii înalţi din faţa şi din spatele clădirii îşi legănau apatic cununile şi o lumină solară crudă şi rece licărea intermitent, o dată cu mlădierea ramurilor. Am coborât iar pe Capitol Way şi am luat-o în jos cu maximum de viteză la care mă încumetam, am trecut de scuar şi de hotelul „Snoqualmie” şi am traversat podul spre ocean şi spre Westport.

O oră de viteză maximă prin zona de păduri subţiate în urma defrişărilor, întreruptă numai de trei opriri pentru apă şi punctată de tusea continuă a motorului, mă aduse în punctul de unde începeam să desluşesc zgomotul valurilor. Şoseaua lată, albicioasă, traversată la mijloc de o dungă galbenă care-o împărţea în două culoare, şerpui ocolind coasta unui deal, un mănunchi de case miji în lumina irizată a oceanului şi drumul se bifurcă. În stânga, un indicator marca: Westport - 9 mile, iar clădirile rămâneau de partea dreaptă. Drumul ducea peste un pod de bârne măcinate şi se înfunda într-o regiune cu livezi de meri cu trunchiuri contorsionate de vântoase.

Peste alte douăzeci de minute intram în Westport, o limbă de pământ nisipos, cu case de lemn răzleţe, presărate pe moviliţele de dincolo de plajă. Istmul trimitea în mare un dig lung şi îngust, la capătul căruia zăcea un ciorchine de bărci cu câte un singur catarg de care fluturau şi se izbeau pânzele pe jumătate lăsate. Mai încolo, un canal marcat de geamanduri, după care se întindea o fâşie lungă, neregulată, de apă gălbuie, tulbure din pricina unui banc de nisip ascuns vederii.

Dincolo de bancul de nisip, Pacificul se pregătea să scalde Japonia. Era punctul cel mai avansat al coastei, extremitatea vestică cea mai îndepărtată de pe care te mai puteai considera încă pe ţărmul Statelor Unite. Un loc

straşnic ales pentru un fost puşcăriaş ca să se ascundă cu două perle ale altuia, mari cât cartofii noi - cu condiţia să n-aibă duşmani.

Am oprit maşina în faţa unei vilişoare cu o firmă în curte: „Servim prânzul, ceaiul şi cina”. Un omuleţ pistruiat, cu o mutră de iepure, gonea două orătănii negre agitând o greblă. Păsările păreau să se răţoiască la el, indignate.

Când motorul maşinii lui Soare-apune izbucni într-un acces final de tuse, omul întoarse capul.

Am coborât, am deschis portiţa şi am arătat către firmă:

— Gata prânzul?

Zvârli cu grebla în păsări, îşi şterse mâinile de pantaloni şi privi firma chiorâş.

— Nevastă-mea a născocit asta, îmi mărturisi cu o voce piţigăiată, şăgalnică. De fapt, nu-nseamnă decât ouă cu şuncă.

— Ouă cu şuncă nu-mi strică la stomac, am răspuns.

Am intrat în casă. Trei măsuţe acoperite cu muşama imprimată, nişte cromolitografii pe perete, iar pe cămin, într-o sticlă, o corabie cu toate pânzele sus. M-am aşezat. Gazda ieşi pe o uşă batantă, cineva zbieră ceva la el, iar dinspre bucătărie se auzi un sfârâit de grăsime încinsă. Patronul reveni, se întinse peste umărul meu şi aşternu pe muşama o faţă de masa de hârtie şi nişte tacâmuri.

— E prea devreme pentru un rachiu de mere, nu-i aşa? murmură.

L-am asigurat că părerea lui era cu totul greşită. Ieşi din nou şi se întoarse cu pahare şi un sfert dintr-un lichid chihlimbariu, cristalin. Se aşeză cu mine la masă şi turnă. În bucătărie, pe deasupra sfârâitului, se înălţa o voce plină, baritonală, care cânta „Chloe”. Am ciocnit paharele, am băut şi am aşteptat să ni se împrăştie căldura prin măduva spinării, în jos.

— Nu eşti de prin partea locului, nu? întrebă omuleţul.

L-am contrazis.

— Poate de prin Seattle? Ai nişte ţoale de soi pe dumneata.

— Seattle, am încuviinţat.

— Nu prea ne calcă străinii pe aici, adăugă privind la urechea mea stângă. Unde să se ducă? Ei, altceva era înainte de abrogare...

Îşi curmă vorba şi-şi mută sfredelul privirii de ciocănitoare la urechea mea dreaptă.

— A, înainte de abrogare, am spus schiţând un gest larg, şi am băut ca omul care ştie despre ce-i vorba.

Se aplecă peste masă şi-mi suflă în bărbie:

— Ce mai, puteai să încarci orice magazie de peşte de pe chei. Marfa intra pe sub încărcăturile de crabi şi de stridii. Ce mai, Westportul puţea de marfă, nu alta. Ajunseseră copiii să se joace cu lădiţele de scotch. În oraşul ăsta nu era maşină să doarmă în garaj, domnule. Garajele erau pline ochi de whisky canadian. Ce mai, aveau un cuter care făcea de pază pe coastă, supraveghind descărcarea vapoarelor o dată pe săptămână. Vinerea. Întotdeauna în aceeaşi zi.

Îmi făcu cu ochiul.

Am aprins o ţigară, iar sfârâitul şi interpretarea baritonală a lui „Chloe” continuară în bucătărie.

— Fir-ar al naibii, dumneata nu cred să te ocupi cu spirtoasele, îmi spuse.

— Nu, pe naiba. Eu cumpăr culturi de peştişori de aur.

— O.K., făcu îmbufnat.

Am turnat încă un rând din rachiul de mere.

— Asta mi-o treci mie în socoteală, am spus. Şi mai iau încă două sticle cu mine.

Se lumină la faţă.

— Cum ai spus că te cheamă?

— Carmady. Crezi că te duc cu peştii de aur. Să ştii că-s serios.

— Fir-ar al naibii, doar nu poţi scoate o pâine din flecuşteţele alea, nu?

I-am ridicat în faţa ochilor mâneca hainei.

— Ai zis că-s ţoale de soi. Te asigur că poţi scoate o pâine din cultura speciilor decorative. Numai să ai mereu specimene noi, tipuri noi. Am fost informat că se află pe aici pe undeva un bătrân care are o adevărată colecţie. Poate că s-ar învoi să vândă. Unele soiuri le-a scos chiar el.

Am turnat încă un rând din rachiul de mere. O femeie voinică, mustăcioasă, împinse cu piciorul uşa batantă şi strigă:

— Ia de-aici ouăle cu şuncă!

Gazda mea se grăbi într-acolo şi se întoarse cu bucatele. Am mâncat. Mă cerceta cu de-amănuntul. După un timp, îşi plesni deodată pe sub masă picioarele slăbănoage.

— Bătrânul Wallace, chicoti. Desigur, pe bătrânul Wallace vrei să-l vezi. Fir-ar al naibii, nu prea-l cunoaştem bine pe aici. Se cam ţine deoparte.

Se suci pe scaun şi arătă în depărtare către un deal care se zărea prin perdelele străvezii. Pe creasta dealului, strălucea în soare o căsuţă galbenă cu alb.

— Acolo locuieşte, fir-ar al naibii. Are o herghelie de peşti. Peşti de aur, ha? Fir-ar al naibii, ai fi putut să mă dărâmi c-o scobitoare.

Obţinusem de la omuleţ tot ce mă interesa. Mi-am înfulecat mâncarea, am plătit pentru ea şi pentru trei litre de rachiu de mere a câte un dolar fiecare, am dat mâna cu patronul şi m-am întors la maşină.

Nu părea să fie pricină de grabă. Rush Madder avea să-şi revină din leşin şi s-o elibereze pe fată. Dar ei habar n-

aveau de Westport. Soare-apune nu pomenise acest nume în prezenţa lor. Când sosiseră în Olympia, nu ştiuseră nimic, altfel s-ar fi dus direct acolo. Şi dacă ar fi tras cu urechea la uşa camerei mele de hotel, atunci ar fi ştiut că nu eram singur. Din felul cum acţionaseră când au năvălit la mine, nu s-ar fi spus că ştiau.

Aşadar, aveam timp berechet. Am luat-o pe jos pe chei şi l-am examinat cu atenţie. Arăta bine utilat. Pe margine se înşirau magazii de peşte, câteva spelunci, un tripou pentru pescari, o sală de biliard, o galerie cu diverse automate, barăci cu diascoape prin care te uitai la poze obscene. Peştişorii de momeală se zbăteau şi se zvârcoleau în bazine mari de lemn cufundate în apă de-a lungul ţăruşilor. Pe chei se învârteau câteva haimanale cu mutre prevestitoare de rău pentru cine şi-ar fi căutat beleaua cu ei. N-am văzut în jur nici un reprezentant al legii.

Am luat-o înapoi, urcând dealul spre căsuţa galbenă cu alb. Era foarte singuratică, la considerabilă depărtare de cea mai apropiată aşezare. Avea în faţă răzoare cu flori, o pajişte verde, îngrijită, o grădină stâncoasă. O femeie într-o rochie imprimată cafeniu cu alb, stropea insecticid cu o pompă. Mi-am oprit rabla, am coborât, mi-am scos pălăria.

— Aici locuieşte domnul Wallace?

Femeia avea o faţă frumoasă, liniştită, hotărâtă. Dădu din cap.

— Doriţi să-l vedeţi?

Avea şi o voce liniştită, fermă, cu accent corect.

Nu prea suna ca vocea nevestei unui jefuitor de trenuri.

I-am comunicat numele meu, i-am spus că auzisem jos, în oraş, despre peştii lor. Mă interesau peştişorii de aur, decorativi. Lăsă din mână pompa cu insecticid şi intră în casă. Albine îmi zumzăiau în jurul capului, albine mari, păroase, rezistente la briza rece a mării. Departe, ca un

fundal de muzică, se auzeau valurile spărgându-se de ţărmul nisipos. Strălucirea soarelui nordic mi se părea pustiită de căldură, nu dogorea văpaie în inima ei.

Femeia ieşi din casă şi lăsă uşa deschisă.

— E sus, îmi spuse, dacă doriţi să urcaţi.

Am trecut pe lângă două balansoare rustice şi am intrat în casa omului care furase perlele Leander.

10

De jur împrejur, încăperea mare era plină cu bazine de peşti, aşezate pe două rânduri de rafturi consolidate, bazine spaţioase, prelungi, cu rame de metal, unele primind lumina de la un bec dinafară, altele cu lumini interioare. Ierburi de mare se împleteau la nimereală în ghirlande pe după sticla pătată de alge, iar apa avea o transparenţă verzuie spectrală, prin care săgetau peşti de toate culorile curcubeului.

Erau peştişori lunguieţi şi mlădioşi, ca nişte suliţe de aur, peşti japonezi cu coada înfăşurată în voaluri, trăgând după ei fantastice trene, peşti cu raze X, transparenţi de parcă erau din sticlă colorată, peştişori minusculi, lungi numai de-un centimetru, peştişori pestriţi, pătaţi cu poala miresii şi *moori* chinezeşti, mari şi greoi, cu ochi telescopici, capete ca de broască şi aripioare inutile, legănându-se prin apa verzuie ca nişte burjui burduhănoşi în drum spre un ospăţ. În cea mai mare parte, camera primea lumina din tavan, printr-un luminator înclinat. La o masă de lemn, neacoperită, aflată sub luminător, stătea un bărbat înalt şi slab, ţinând în mâna stânga un peştişor roşu care se zvârcolea, iar în dreapta o lamă de ras întărită cu o fâşie de leucoplast.

Se uită la mine pe sub nişte sprâncene groase, cărunte.

Ochii îi erau înfundaţi în orbite, lipsiţi de culoare, opaci. M-am apropiat de el şi am privit peştişorul pe care-l ţinea.

— Ciupercă? am întrebat.

Dădu încet din cap.

— Ciupercă albă.

Aşeză peştişorul pe masă şi-i întinse cu precauţie aripioara dorsală. Aripioara era sfârtecată şi plesnită, iar marginile zdrenţuite aveau o culoare albă vâscoasă.

— Ciuperca albă nu-i prea periculoasă, adăugă. Îl tund un piculeţ pe domnişorul ăsta şi o să fie iar curat ca ploaia. Cu ce vă pot fi de folos, domnule?

Mi-am învârtit ţigara între degete şi i-am zâmbit:

— Ca şi la oameni, am spus. Mă refer la peşti; şi cu ei se petrec uneori lucruri în neregulă.

Ţinu peştele pe lemnul mesei şi-i reteză vârfurile zdrenţuite ale aripioarei. Efectuă aceeaşi operaţie şi asupra cozii. Peştele încetă să se mai zbată.

— Unii pot fi vindecaţi, spuse, şi alţii nu. De pildă, când se îmbolnăvesc la băşica de înot, n-ai ce le face. Ridică ochii spre mine. Dacă gândiţi că-l doare, să ştiţi că nu simte. Poţi să loveşti într-un peşte până-l omori, dar nu-l doare ca pe om.

Lăsă jos lama de ras, muie un şomoiog de vată într-un lichid roşietic şi frecă părţile tăiate. Apoi vârî un deget într-un borcănaş cu vaselină albă şi o întinse pe aceleaşi locuri. Cufundă peştele într-un bazin mic, dintr-un colţ al camerei. Peştişorul începu să înoate calm, aproape mulţumit.

Slăbănogul îşi uscă mâinile, se aşeză pe marginea unei banchete şi mă privi cu ochii lui lipsiţi de viaţă. Cândva, de mult, trebuie să fi fost bărbat frumos.

— Vă interesează peştii? întrebă.

Vocea lui avea murmurul potolit, prudent, al celui învăţat cu zidul celulei şi curtea închisorii.

Am scuturat din cap.

— Nu în mod special. A fost doar un pretext. Am făcut cale lungă ca să te văd, domnule Sype.

Îşi umezi buzele şi continuă să mă privească. Atunci când glasul i se făcu din nou auzit, suna sleit şi moale.

— Numele meu e Wallace, domnule.

Am suflat un colac de fum de ţigară şi mi-am trecut degetul prin el.

— Pentru ce mă interesează pe mine, va fi Sype.

Se înclină în faţă, îşi vârî mâinile între genunchii osoşi şi-şi încleştă palmele. Mâini mari, ciolănoase, care împliniseră munci grele la vremea lor. Îşi lungea gâtul spre mine şi ochii lui lipsiţi de viaţă sticleau reci pe sub sprâncenele sârmoase. Dar vocea îi rămăsese domoală.

— N-am mai văzut un gabor de ani de zile. O vorbă n-am mai schimbat cu vreunul. Care-i baiul?

— Ghiceşte, am răspuns.

Vocea i se îndulci şi mai mult:

— Ascultă aici, poliţistule. Am o casă frumoasă, liniştită. Nimeni nu mai are nimic cu mine. Nimeni nu mai are dreptul să mă sâcâie. Am primit graţierea direct de la Casa Albă. Am peştişorii ăştia cu care mă joc şi omul îndrăgeşte orice suflet de care are grijă. Nu datorez nimănui nimic. Am plătit cu vârf şi îndesat. Nevastă-mea are destul loz ca să putem trăi amândoi. Nu cer decât să fiu lăsat în pace, poliţistule. Se opri din vorbă, scutură din cap. Nu mă mai poţi scoate din ale mele - s-a zis cu asta.

Nu am răspuns nimic. Am zâmbit vag şi am continuat să-i privesc.

— Nimeni nu mă poate atinge, continuă. Mi-a venit graţierea direct din cabinetul preşedintelui. Nu vreau decât să fiu lăsat în pace.

Am dat din cap şi am continuat să-i zâmbesc.

— Asta-i singurul lucru pe care n-ai să-l obţii niciodată, atâta timp cât n-ai să recunoşti.

— Ascultă-mă, răspunse blând. Se vede că eşti proaspăt în cazul ăsta al meu. Pentru dumneata e-o noutate. Gândeşti c-o să-ţi faci faimă cu el. Da eu, eu am fost frecat douăzeci de ani cu chestia asta, şi aşa s-au frecat şi mulţi alţii, printre care destule capete deştepte. Toţi ştiu că n-am nimic care să nu-mi aparţină. Nici n-am avut vreodată. Altcineva a pus mâna pe ele.

— Funcţionarul de la poştă, de bună seamă, am spus.

— Ascultă-mă, continuă el, tot cu voce blajină. Mi-am executat pedeapsa. Cunosc problema sub toate unghiurile ei. Ştiu că n-or să înceteze nici un moment să se minuneze - atâta timp cât o mai trăi vreunul dintre ăia care-şi amintesc. Mai ştiu că din când în când o să trimită pe câte un boboc care să încerce să dezgroape morţii. O.K. Nu port pică nimănui. Şi acum, mă rog, ce-ar trebui să fac ca dumneata să te duci acasă?

Am scuturat din cap şi am privit, peste umărul lui, la peştii care pluteau în bazinele lor mari, liniştite. Mă simţeam ostenit. Calmul casei stârnea fantome în imaginaţia mea, fantomele unor ani de mult trecuţi. Un tren străbătând prin beznă, un borfaş ascuns în vagonul poştal, un foc de revolver, un funcţionar prăbuşindu-se mort pe podea, o săritură agilă din tren pe un apeduct, un om care timp de nouăsprezece ani a păstrat o taină, sau aproape a păstrat-o.

— Ai comis o greşeală, am rostit iar. Ţii minte pe unul Peeler Mardo?

Îşi înălţă capul. Îmi dădeam scama că-şi scormonea memoria. Numele părea să nu-i spună nimic.

— Un tip pe care l-ai cunoscut la Leavenworth, am

adăugat. Unu pricăjit, închis pentru falsificarea hârtiilor de douăzeci de dolari

— Da, răspunse. Îmi amintesc.

— Ăstuia i-ai spus că ai perlele.

Era limpede că nu mă credea.

— Se vede c-am vrut să-l duc, răspunse cu voce înceată, golită de expresie.

— Se poate. Dar chestia stă altfel. El a luat-o de bună. Acum câtva timp a venit prin locurile astea cu încă unul, care-şi spunea Soare-apune. Te-au văzut nu ştiu pe unde şi Peeler te-a recunoscut. Şi pe dată a început să coacă un plan cum să stoarcă ceva din treaba asta. Dar Peeler se droga şi vorbea în somn. O fată a ciulit urechile, pe urmă au mai intrat pe fir o altă fată şi un escroc. Peeler s-a ales cu picioarele prăjite şi a murit.

Sype se holba la mine fără să clipească. Brazdele din colţurile gurii i se adânciseră.

Mi-am scuturat ţigara şi am continuat:

— Nu ştiu cât şi ce a vorbit Peeler, dar escrocul şi fata sunt în Olympia. Şi Soare-apune e în Olympia, da-i mort. L-au omorât. Nu ştiu dacă cei doi îţi cunosc adresa sau nu. Dar mai devreme sau mai târziu, o vor afla, şi dacă nu ei, or s-o afle alţii. Pe sticleţi poţi să-i faci să se lase păgubaşi, dacă nu-ţi găsesc perlele şi dacă nu încerci să le vinzi. La fel pe cei de la Compania de asigurări şi chiar pe cei de la poştă.

Pe faţa lui Sype nu se clintea nici un muşchi. Mâinile ciolănoase, încleştate între genunchi, nu se urniseră. Ochii lipsiţi de viaţă mă priveau fix.

— Dar pe şnapani nu-i poţi face să se sature. N-or să se lase niciodată. Întotdeauna or să se găsească doi sau trei care să aibă destui bani, şi destul timp, şi destulă ticăloşie ca să se ţină de treaba asta. Într-un fel sau altul or să afle

ce vor să ştie. Or să-ţi răpească nevasta sau or să te atragă în pădure şi or să te tortureze. Şi n-ai să ai încotro... Uite ce-i, eu unul vreau să-ţi fac o propunere chibzuită şi dreaptă.

— Din care gaşcă eşti? mă întrebă brusc Sype. Întâi ziceam că miroşi a poliţie, dar acuma nu mai sunt aşa de sigur.

— De la Asigurări, am răspuns. Şi uite ce-ţi propun: recompensa toată e douăşcinci de mii. Cinci mii i se cuvin fetei care mi-a vândut pontul. A obţinut informaţia pe cale dreaptă şi are dreptul la suma asta. Zece mii iau eu. Eu am făcut toată treaba şi m-am chiorât în toate ţevile de revolver. Şi zece mii dumitale, prin intermediul meu. Dumneata personal n-ai putea pune mâna pe-o para chioară. Îţi surâde? Ce părere ai?

— Mi se pare grozav, răspunse amabil. Cu o singură rezervă. Şi anume că nu am perlele, gabore.

M-am încruntat la el. Îmi epuizasem miza. Alte argumente nu aveam. M-am îndepărtat de la perete, am zvârlit mucul de ţigară pe podeaua de lemn şi l-am strivit sub talpă. Am dat să plec.

Se ridică în picioare şi întinse o mână.

— Aşteaptă o clipă, îmi spuse grav, şi am să-ţi dovedesc.

Trecu prin faţa mea şi ieşi din încăpere. Am privit peştii şi am început să-mi sug buzele. De undeva, nu din apropiere, răzbea zgomotul unui motor de automobil. Pocnetul unui sertar care se deschise şi se închise se auzi dintr-o cameră alăturată.

Sype se înapoie în acvariu. În pumnul osos strângea un Colt strălucitor, de calibru 45. Pistolul părea lung ca un braţ de om.

Ţinti ţeava spre mine şi-mi spuse:

— În ăsta ţin perlele, ba chiar şase perle de plumb. Şi mă

pricep să nimeresc musca de la şaizeci de metri. Tu nu eşti gabor. Acuma ia-ţi picioarele în spinare... şi spune-le prietenilor tăi cu fundul încins că-s gata să-i fac să-şi culeagă dinţii de pe jos în oricare zi din săptămână, iar duminica, matineu şi seară.

N-am schiţat nici un gest. În ochii lui lipsiţi de viaţă, scăpăra nebunia. Nu cutezam să fac vreo mişcare.

— Astea-s vorbe de paradă, am spus cu glas potolit. Am să-ţi dovedesc că sunt poliţist. Dumneata eşti fost puşcăriaş şi comiţi un delict că deţii biciuşca asta. Las-o jos şi discută ca de la om la om.

Automobilul pe care-l auzisem păru să oprească în faţa casei. Frâne scrâşniră pe pavaj. Paşi răsunară pe o alee, pe trepte. Larmă bruscă de voci, o exclamaţie înăbuşită.

Sype se retrase de-a-ndăratelea în încăpere, până când se află între masă şi un bazin mare de vreo optzeci sau nouăzeci de litri. Rânji spre mine; rânjetul larg, hotărât, al luptătorului aflat în impas.

— Văd că prietenii te-au ajuns din urmă, mormăi. Scoate-ţi imediat arma şi zvârle-o pe jos, cât mai ai timp... şi respiră adânc.

Nu m-am clintit. Îmi ţineam privirea aţintită asupra smocurilor de păr care-i adumbreau ochii. Îmi ţineam privirea aţintită asupra ochilor lui. Ştiam că dacă aş fi mişcat - chiar făcând ce-mi spunea el - ar fi tras pe dată.

Paşi urcau scările. Paşi poticniţi, înfundaţi, sugerând luptă.

Trei oameni pătrunseră în cameră.

11

Prima intră doamna Sype, călcând ţeapăn, cu privirea sticloasă, braţele rigid îndoite din cot şi mâinile întinse în

gol, cu degetele încârligate ca nişte gheare, căutând parcă să se prindă de ceva ce nu era. Era mânată de un revolver pironit în coaste, unul dintre micile revolvere de calibru 32 ale Carolei Donovan, şi purtat cu îndemânare de mica şi neînduplecată mână a Carolei Donovan.

Madder venea la urmă. Era beat, şi băutura îl făcea curajos, roşu la faţă şi aprig. Îşi îndrepta spre mine revolverul „Smith and Wesson” şi privi cu coada ochiului.

Carol Donovan o împinse pe doamna Sype într-o parte. Femeia mai în vârstă se împletici şi căzu în genunchi, buimăcită.

Sype privea înmărmurit la Carol Donovan. Rămăsese năuc văzând că-i fată, că-i tânără, că-i drăguţă. Nu era deprins cu tipul ăsta de duşman. Apariţia ei îi curmase zelul. Dacă ar fi intrat pe uşă bărbaţi, n-ar fi pregetat să tragă-n ei până-i făcea zob.

Fetişcana brunetă cu pieliţa albă îl înfruntă cu răceală şi-i spuse cu vocea ei seacă şi îngheţată:

— În regulă, papa. Aruncă pocnitoarea aceea. Hai, nu face nazuri.

Sype se apleca încetişor, fără să-şi desprindă ochii de pe faţa ei. Aşeză pe podea Coltul uriaş.

— Împinge-l cu piciorul, papa.

Cu vârful piciorului, Sype împinse revolverul, îndepărtându-l. Arma lunecă pe scândurile goale, oprindu-se în mijlocul camerei.

— Aşa, moşulică. Supraveghează-l, Rush, cât îl dezarmez eu pe gabor.

Cele două pistoale îşi schimbară direcţia, iar ochii cenuşii necruţători erau acum fixaţi asupră-mi. Madder se apropie puţin de Sype şi-şi îndreptă ţeava pistolului spre pieptul acestuia.

Fata zâmbi, un zâmbet lipsit de drăgălăşie.

— Te crezi deştept, hai? Îţi pui pielea-n joc de fiecare dată, da? Ai făcut o dobitocie cât tine de mare, gabore. Nu l-ai scotocit pe slăbănog. Avea o hartă într-un pantof.

— Eu n-aveam nevoie de hartă, am răspuns cu voce dulce şi i-am rânjit.

Am încercat să-mi fac rânjetul cât mai atrăgător pentru că doamna Sype îşi mişca uşor genunchii pe podea, şi fiecare mişcare o apropia tot mai mult de pistolul bărbatului ei.

— Dar acum s-a zis cu tine, cu tine şi cu zâmbetul tău frumos. Sus labele cât te caut de arme. Sus, domnul meu.

Era o fetişcană înaltă de un metru cincizeci şi cinci şi cântarea cincizeci de kilograme. Mi-am ridicat mâinile şi i-am ars un şut în falcă.

A fost un gest nebunesc dar mă săturasem până peste cap de comedia Donovan-Madder, de revolverele Donovan-Madder, de vorbăria Donovan-Madder. I-am tras una în falcă. Zbură cam un metru îndărăt şi jucăria din mâna i se descarcă. Simţii arsura unui glonţ în coastă. Carol începu să cadă încet, ca într-un film turnat cu încetinitorul, căzu. Scena avea în ea ceva stupid.

Doamna Sype puse mâna pe Colt şi o împuşcă în spate. Madder se întoarse brusc şi în aceeaşi secundă Sype se repezi la el. Madder făcu un salt îndărăt, scoase un strigăt şi îndreptă din nou pistolul asupra lui Sype. Acesta încremeni din nou şi rânjetul de nebun i se răspândi la loc pe faţa osoasă.

Glonţul pornit din Colt o împinse pe fată întâi înainte, ca o uşă trântită de un vânt puternic. O învâlvorare de mătăsuri albastre, ceva ce-mi izbi uşor pieptul - capul ei. O frântură de secundă, cât se clătină spre spate, i-am zărit faţa - o faţă stranie, pe care nu i-o mai văzusem niciodată. După aceea n-a mai fost decât ceva ghemuit pe podea la picioarele

mele. Ceva micuţ, mort, stins, de sub care se prelingea lichid roşu, iar femeia înaltă, stăpânită, din spate, strângea cu ambele mâini un Colt fumegând.

Madder trase în Sype două focuri. Sype se aplecă înainte, cu rânjetul încremenit pe faţă, şi izbi marginea mesei. Lichidul roşiatic cu care oblojise peştişorul bolnav, ţâşni şi-l împroşcă tot. Madder trase încă o dată şi Sype se nărui.

Mi-am scos dintr-o mişcare Lugerul meu şi l-am împuşcat pe Madder în locul cel mai dureros dintre cele pe care nu le socotesc mortale: spatele genunchiului. Se prăbuşi exact ca şi cum s-ar fi împiedicat de o sârmă invizibilă. I-am pus cătuşe la mâini înainte de a fi apucat măcar să geamă.

Am împins în lături cu piciorul revolverele împrăştiate pe jos, m-am îndreptat spre doamna Sype şi i-am luat din mâini Coltul cel mare.

Câteva clipe, în încăpere stăpâni o tăcere de moarte.

Zdrenţe de fum se destrămau spre luminator, ca o ceaţă cenuşie, pălind în lumina soarelui de după-amiază. Auzeam mugetul mării, în depărtare. Pe urmă am auzit un sunet şuierător în apropiere.

Sype încerca să spună ceva. Soţia se târî până la el, tot în genunchi, şi se grămădi lângă dânsul. Sype avea pe buze sânge şi clăbuci. Clipea din ochi cu putere, încercând să-şi limpezească mintea. Îi zâmbi nevesti-şi. Vocea lui şuierătoare şopti abia auzit:

— *Moorii*, Hattie... *moorii.*

După aceea grumazul i se relaxă şi zâmbetul i se stinse pe faţă. Capul i se rostogoli într-o parte, pe podeaua goală.

Doamna Sype îl atinse, apoi se ridică foarte încet în picioare şi se uită la mine calm, cu ochii uscaţi.

Mi se adresă cu un glas scăzut, dar limpede:

— Vrei să-mi ajuţi să-l transport în pat? Nu-mi place să-l las aici, printre oamenii ăştia.

— Sigur. Ce-a vrut să spună?

— Nu ştiu. Ceva, vreo trăsnaie în legătură cu peştii lui, aşa cred.

L-am ridicat pe Sype de umeri, iar ea l-a apucat de picioare şi împreună l-am transportat în dormitor şi l-am întins pe pat. Nevastă-sa i-a încrucişat mâinile pe piept şi i-a închis pleoapele. După aceea s-a dus la ferestre şi a tras obloanele.

— Asta-i tot, mulţumesc, spuse fără să mă privească. Telefonul e jos.

Se aşeză pe un scaun lângă pat, şi-şi lăsă capul pe cuvertură, lângă braţul lui Sype.

Am ieşit din odaie şi am închis uşa.

12

Piciorul lui Madder sângera încet, neprimejdios. Mă privi cu ochi înnebuniţi de spaimă în timp ce-i legam strâns o batistă deasupra genunchiului. Îmi imaginam c-o fi având vreun tendon tăiat şi poate rotula zdrobită. Poate că avea să şchiopăteze niţel în drum spre spânzurătoare.

Am coborât şi am stat în prag privind la cele două maşini din faţa casei, şi apoi în vale, spre chei. Nimeni n-ar fi putut spune de unde veniseră împuşcăturile, doar dacă s-ar fi nimerit cineva să treacă pe acolo. Şi după toate probabilităţile, nici nu s-a sesizat nimeni. De bună seamă că de acolo, din pădure, se auzeau deseori împuşcături.

Am intrat din nou în casă şi am aruncat o privire spre telefonul cu manivelă, agăţat în peretele odăii de zi, dar deocamdată nu m-am atins de el. Mă muncea un gând. Am aprins o ţigară, şi am privit pe fereastră în timp ce o voce fantomatică îmi şoptea în ureche: *„Moorii,* Hattie. *Moorii”.*

M-am reîntors în acvarium. Madder gemea, gemete

groase, gâfâite. Dar ce-mi păsa mie de un ticălos ca Madder.

Fata zăcea moartă. Nici unul dintre bazine nu fusese atins. Peştii înotau în apa lor verzuie, calm, lin, uşor. Nici lor nu le păsa de Madder.

Bazinul cu *moorii* negri chinezeşti, un bazin mare de vreo patruzeci de litri, se afla într-un colţ. Înăuntru erau doar patru exemplare de peşti, mari, lungi de vreo zece centimetri fiecare, negri ca tăciunele. Doi dintre ei sorbeau oxigenul din stratul de la suprafaţa apei, doi pluteau lenevos la fund. Erau lătăreţi şi pântecoşi, cu coada în evantai, aripioare dorsale ţuguiate, iar ochii bulbucaţi, telescopici, îi făceau să semene cu o broască, atunci când îşi împingeau capul spre tine.

I-am urmărit cum scurmau prin vegetaţia verde crescută în bazin. Vreo doi melci de baltă, roşii, frecau geamurile. Cei doi peşti de la fund arătau mai lăbărţaţi şi mai greoi decât cei doi de la suprafaţă. M-am întrebat de ce oare.

Între două bazine se găsea o strecurătoare din sârmă împletită, prevăzută cu un mâner lung. Am luat-o şi am pescuit cu ea prin bazin, până, am prins unul dintre cei doi *moori,* şi l-am scos afară. L-am întors pe spate în plasa strecurătorii, şi i-am cercetat pântecele cu irizări argintii. Am descoperit o dungă ca o cusătura. Am pipăit locul. Dedesubt se simţea o bulfă tare.

Am scos şi celălalt peşte de la fund. Aceeaşi cusătura, aceeaşi bulfă tare. Am scos unul dintre peştii care respirau oxigen la suprafaţă. Nici o cusătură, nici o bulfă tare. De altfel îl şi prinsesem cu mai multă greutate.

L-am cufundat din nou în bazin. Cu ceilalţi doi aveam eu treabă. Îmi plac şi mie peştişorii, aşa cum îi plac oricui, dar afacerile-s afaceri şi crima-i crimă. Mi-am scos haina, mi-am suflecat mânecile cămăşii şi am luat de pe masă lama de

ras întărită cu fâşia de leucoplast.

A fost o treabă neplăcută. A durat vreo cinci minute, şi după aceea le-am avut în palmă, peste un centimetru jumătate în diametru, grele, perfect sferice, albe-sidefii, iradiind acea luminiscenţă interioară pe care nici o altă nestemată nu o are. Perlele Leander.

Le-am spălat, le-am înfăşurat în batistă, mi-am tras în jos mânecile cămăşii şi mi-am îmbrăcat haina. M-am uitat la Madder, la ochii lui mici, torturaţi de spaimă, la faţa îmbrobonită de sudoare. Nu mă sinchiseam de Madder. Era un ucigaş, un ticălos.

Am ieşit din acvarium. Uşa dormitorului era închisă. Am coborât şi am învârtit manivela telefonului de perete.

— Aici e casa Wallace din Westport, am spus. A avut loc un accident. Avem nevoie de un medic şi va trebui anunţată poliţia. Ce puteţi face?

Telefonista răspunse:

— O să încerc să vă trimit un doctor, domnule Wallace. Dar s-ar putea să ia puţin timp. Există un şef de post municipal, credeţi că vă poate fi de folos?

— Cred că da, am răspuns mulţumindu-i şi agăţând receptorul în furcă.

Un telefon de ţară îşi are în fond avantajele lui.

Am mai aprins o ţigară şi m-am aşezat într-unul din balansoarele rustice de sub portic. După scurt timp se auziră paşi şi doamna Sype ieşi din casă. Rămase o clipă în picioare, cu privirile pierdute spre poalele dealului, apoi se aşeză alături, în celălalt balansoar. Ochii care nu vărsaseră o lacrimă mă priveau insistent.

— Dumneata eşti detectiv, presupun, spuse încet, cu neîncredere.

— Da. Reprezint compania care a asigurat perlele

Leander.

Continuă să privească în zare.

— Credeam că aici o să aibă parte de linişte, spuse. Că n-o să-l mai hărţuiască nimeni. Că locul ăsta o să fie un soi de sanctuar.

— N-ar fi trebuit să încerce să păstreze perlele.

Îşi întoarse capul, de astă dată eu repeziciune. Întâi păru năucită, pe urmă speriată.

Mi-am vârât mâna în buzunar, am scos batista înnodată, am desfăcut-o în palmă. Zăceau acolo, pe pânza albă, una lângă alta, pricini de crime, în valoare de două sute de mii de dolari.

— Ar fi putut să-şi aibă sanctuarul, am zis. Nimeni nu i l-ar fi tulburat. Dar nu s-a mulţumit numai cu atât.

Rămase îndelung cu privirea aţintită la perle. Apoi buzele îi tremurară. Rosti cu voce răguşită:

— Sărmanul Wally. Aşadar, le-ai găsit. Nu eşti prost de loc. Ştii? A spintecat zeci de peşti până a învăţat şmecheria. Mă privi în faţă. Un licăr de mirare îi mijise în ochi. Continuă: Găseam odios lucrul ăsta. Îţi aminteşti de vechea teorie din Biblie cu ţapul ispăşitor?

Am făcut semn din cap că nu.

— Animalul pe seama căruia erau trecute păcatele unui om şi pe care apoi îl izgoneau în sălbăticie. Peştii erau ţapul lui ispăşitor.

Îmi zâmbi. Nu i-am răspuns la zâmbet. Adăugă, continuând să surâdă vag:

— Ştii, el pe vremuri a avut perlele, pe alea adevărate, şi faptul că a îndurat atâta de pe urma lor, l-a făcut să aibă impresia că-i aparţin de drept. Dar nu le-ar fi putut valorifica în nici un fel, chiar dacă le-ar mai fi regăsit. Se pare că în vreme ce era la închisoare s-au schimbat marcajele de pe şosea şi n-a mai putut descoperi niciodată

locşorul din Idaho unde le-a îngropat.

Un deget de gheaţă mi se plimba încet pe şira spinării, în sus şi în jos. Am deschis gura şi ceva despre care presupuneam că putea fi vocea mea, făcu:

— Hă?

Întinse un deget şi atinse una dintre perle. Le ţineam încă la vedere, de parcă mâna mea era o etajeră bătută în perete.

— Aşa că şi le-a făcut pe astea, adăugă. La Seattle. Sunt goale pe dinăuntru, umplute cu ceară albă. Nu mai ţin minte cum se cheamă procedeul de confecţionare. Sunt foarte reuşite. Desigur, eu n-am văzut în viaţa mea perle veritabile.

— Şi de ce şi le-a făcut pe astea? am cârâit.

— Nu înţelegi? Perlele acelea erau păcatul lui. Simţea nevoia să-şi ascundă sălbăticia în sălbăticie. Le-a ascuns în peşti. Şi, ştii... se aplecă din nou spre mine şi ochii îi scânteiară. Apoi rosti foarte încet şi foarte grav: Uneori cred că în ultimul timp, în ultimul an sau aşa ceva, începuse să creadă de-a binelea că ascunde perlele adevărate. Dumneata poţi înţelege una ca asta?

Mi-am privit perlele. Mâna şi batista se strânseră încet asupră-le.

Am spus:

— Eu sunt un om cu idei simple, doamnă Sype. Teoria asta cu ţapul ispăşitor mă cam depăşeşte. Eu aş spune că Sype încerca să se amăgească singur un pic - ca tot omul care a suferit o pierdere grea.

Zâmbi din nou. Era frumoasă când zâmbea. Apoi înălţă uşor din umeri.

— Desigur, dumneata vezi lucrurile în felul ăsta. Dar eu... Întinse mâinile. Ei, în sfârşit, acum nu mai are nici o importanţă. Pot să le păstrez ca amintire?

— Să le păstrezi?

— Perlele... perlele astea, doar nu-s alea manglite. Doar n-ai de gând...

M-am ridicat în picioare. Un Ford vechi, decapotat, urca dealul păcănind de zor. Înăuntru era un bărbat cu o stea mare pe piept. Icnitul motorului semăna cu un gâjâit de maimuţă bătrână, cheală şi furioasă, din grădina zoologică.

Doamna Sype stătea lângă mine, cu mâna pe jumătate întinsă, şi o expresie de implorare în ochi.

I-am adresat un rânjet feroce:

— Da, da, un timp ţi-ai jucat rolul foarte bine, i-am spus. Aproape că m-am prins. Şi nu mi-a fost cald de loc, cucoană. Dar mi-ai sărit în ajutor. Cu „manglitul” ai cam ieşit din rol. Şi-apoi ai mânuit Coltul acela cu dexteritate şi fără cruţare. Dar cel mai mult cuvintele din urmă ale lui Sype ţi-au stricat rostul. *„Moorii,* Hattie. *Moorii*”. Dacă pietrele erau false, nu l-ar mai fi frământat. Doar nu se smintise ca să se înşele singur până-ntr-atâta.

O clipă expresia ei rămase neschimbată. Apoi se schimbă. În ochi îi scânteie ceva cumplit. Îşi ţuguie buzele şi mă scuipă. Intră în casă trântind uşa.

În gând, şi vârâsem douăzeci şi cinci de mii de dolari în buzunarul vestei. Douăşpe mii cinci sute pentru mine, douăşpe mii cinci sute pentru Kathy Horne. Parcă îi vedeam ochii când îi aduceam cecul, când îl depunea la bancă, aşteptând ca Johnny să fie eliberat de la Quentin pe cauţiune.

Fordul garase în spatele celorlalte două maşini. Omul de la volan scuipă peste marginea maşinii, puse frâna de siguranţă şi sări jos fără să deschidă portiera. Era un flăcău voinic, cu mânecile suflecate.

Am coborât scările ca să-l întâmpin.

În româneşte de Antoaneta RALIAN

ARTUR LUNDKVIST

SERVITORUL HARR

Un melon nu-i ceva comun. În schimb e elegant şi face impresie. Se poartă la costum negru, la ocazii şi la pantaloni vărgaţi, ba chiar şi la haine de toate zilele. Este aproape o piesă de uniformă - ca o şapcă de amploaiat. Dar asta n-are importanţă. De altminteri are un nume caraghios: melon. Aşa-i numită în popor pălăria tare. Acest soi de pălărie provine din Anglia. Plin de demnitate, se-nţelege. Un gentleman e totdeauna bine îmbrăcat. Şi poartă pălărie. Asta impune respect. Să porţi pălărie nu-i tocmai comod, dar nici incomod. Nu, în nici un caz incomod, chiar dacă iarna îţi muşcă urechile un vânt rece ca gheaţa. O asemenea pălărie e, de fapt, tare ca tinicheaua, dar e elegantă şi impune respect.

Numele lui e Harr. Un nume neobişnuit, care e confundat adesea cu *Herr* [1]. *Herr* Harr. Iar numeroşii *rr* sunt greu de pronunţat. Se poticnesc de limbă sau transformă gâtlejul într-o scândură de spălat rufe. Harr? întreabă lumea. Vă cheamă, într-adevăr, Harr? *Herr* Harr. Ha! ha! ha! Dar chiar aşa îl cheamă: Harr.

Discret, ia o priză de tabac. Asta limpezeşte mintea şi gândurile aleargă că mecanismul unui ceasornic. Harr nu fumează, n-a fumat niciodată. Fumatul înceţoşează capul şi distruge plămânii. Dar ia, când şi când, câte o priză de

---

[1] În limba germană *Herr* înseamnă domn.

tabac. S-a deprins aşa de la bătrânul domn Faber, binefăcătorul lui din vremea când a intrat prima oară în serviciu; era încă foarte tânăr pe atunci. Bătrânul domn Faber lua cu plăcere o priză de tabac din tabachera sa grea de argint. De cele mai multe ori rămânea apoi cu tabachera în mână şi o frecă de jur împrejur cu degetele. Tabachera era poleită, dar, în adânciturile ornamentelor, care s-ar fi putut să reprezinte un motiv floral, argintul începuse să se înnegrească. Uneori bătrânul domn Faber îl mângâia pe cap cu mâinile lui ciolănoase şi reci de bătrân, oferindu-i în glumă o priză de tabac, ca să se simtă un domn distins. În casa domnului Faber nu se fuma.

Harr era un om foarte îngrijit. În buzunarul vestei avea întotdeauna o oglinjoară rotundă, înrămată în celuloid albastru. O scotea adesea la iveală şi-şi privea nasul pe care nu trebuia să existe nici cel mai mărunt firicel de tabac. Numai pe batistă se găseau urme de tutun. Dar batista este un bun personal. Nimeni nu cercetează batista semenului său. De altminteri, a sa ar fi rezistat oricărei comparaţii cu ale celorlalţi oameni care, de cele mai multe ori, erau murdare. La el, Harr, nu acesta era cazul. Tabacul îndepărtează microbii şi batista lui nu era niciodată prea întrebuinţată.

Harr purta un baston, din trestie uşoară de mare, baston care nu folosea la absolut nimic. Nici măcar să te sprijini în el nu puteai. Dar Harr îl purta nonşalant - ca pe un fir de pai - prin valurile vieţii. Uneori îl atârna pe braţ, atunci când, fie vară, fie iarnă, voia să-şi vâre mâinile în buzunare. Căci el, Harr, nu ieşea niciodată din casă „dezbrăcat”, cum spun danezii, nu purta pur şi simplu un costum, ci întotdeauna o redingotă, chiar dacă din când în când o desfăcea din nasturi. Vara purta o redingotă de culoare deschisă, iarna una neagră, iar în anotimpurile de tranziţie, primăvara şi

toamna, o redingotă stropită în alb şi negru. Acorda multă importanţă acestui vesmânt, ţinând seama de poziţia şi meseria sa. Când te respecţi singur, şi ceilalţi te respectă.

Se putea intitula servitor şi adesea chiar aşa i se spunea. Dar acest cuvânt nu-i făcea plăcere. Prefera cuvântul camerist, chiar dacă nici acesta nu era titlul spre care năzuia, acela fiind: valet. Harr nu voia să recunoască faptul că trecea printr-o perioadă grea. N-avea serviciu şi se vedea serios primejduit. Nu era vina lui că-şi pierduse ultima slujbă. Deces! Nu găsea nimic altceva care să-i fie pe plac, deşi, iată, se-mplineau câteva luni de când căuta. Îmbrăcămintea îi era uzată, dar tot curată, corectă şi nicăieri nu se vedea vreo ruptură. Numai tocurile pantofilor erau scâlciate şi ciorapii găuriţi. Când se aşeza, avea grijă să ascundă şi una, şi alta. Se-nţelege că avea nişte economii. Dar te cuprinde neliniştea, dacă eşti nevoit să cheltuieşti bănişorii munciţi din greu. Asta nu-i zgârcenie, ci prevedere. Harr obişnuia să-şi calculeze bine cheltuielile, căci voia să stea pe teren sigur. Totuşi acum, încetul cu încetul, pământul acesta sigur începu să se clatine în chip ameninţător, sau, pe scurt, îi fugea pământul de sub picioare. Harr nu avea nici o vină în toate astea.

Totuşi, continua să aibă o înfăţişare îngrijită şi se ţinea tare. Era totdeaunea ras ca-n palmă şi întotdeauna cam flămând. Dar asta nu se vedea. Avea un loc bun la cafenea: un domn singuratic, discret, care-şi sorbea pe-ndelete ceşcuţa de cafea. Nu o simplă ceaşcă de cafea, nu, atât de sărac nu voia să pară. La asta se adăuga o prăjitură obişnuită, din aluat franţuzesc, pe care-o mesteca încet, până la ultima fărâmitură. Nu arăta câtuşi de puţin afectat. Ziarele le citea pe gratis. Zi de zi studia anunţurile. Dar nu găsea nimic convenabil. Când şi când, încerca totuşi să se ducă personal sau să cheme telefonic, în vederea unui post.

Nimic însă. Îi era de-ajuns felul în care îl priveau sau i se răspundea la telefon. Nu erau pentru el. Nu cadrau cu rangul lui. N-aveau stil.

Din aparatul de radio se revărsa încet melodia unui vals vienez. Asta îi plăcea lui Harr; i se părea atmosfera potrivită. Era plină de demnitate şi totodată plutea lin; înfrânare îmbinată cu graţie. La masa învecinată şedea un domn şi-l privea. Harr se simţea observat. Dar nu-l supăra. Mai curând era o senzaţie de tainică înţelegere şi simpatie. Domnul cel străin se apropie cât se poate de corect de masa lui Harr, se prezentă, îşi ceru scuze şi îl rugă să-i acorde o scurtă convorbire.

— Cu ce vă pot fi de folos? întrebă Harr, tot atât de corect.

Nu l-ar fi prins mirarea ca străinul să poarte şi el melon. Fără-ndoială, se afla agăţat deasupra locului pe care-l ocupase. Dar Harr nu văzu acolo decât o pălărie gri de catifea.

Harr intrase iar în serviciu şi îşi îndreptase situaţiei. După toate aparenţele, era un post de durată, ceva de viitor. O locuinţă mare, cam demodată, dar elegantă, într-o casă de prim rang, cu etaj şi cu lift, care însă era rareori folosit. Casa da într-un parc, unde dimineaţa aburul se ridica printre copaci sau era învăluit în ceaţă albă şi deasă. Miros de pământ, rodnicie şi umezeala arborilor. Mireasma morţii şi a vieţii! În vestibul nu se aflau cărucioare de copii, iar pe scări nu se zbenguiau ţânci. Chiar şi poştaşul umbla încet şi nu zornăia cutia de scrisori.

Harr se obişnui repede şi se împăca bine cu domnul Charles, cu domnişoara Johnson şi cu domnul Nero. Pe domnul Farin, stăpânul casei, nu avea decât rareori prilejul să-l vadă. Şi atunci când se întâmpla acest lucru, abia dacă

i se adresa. Domnul Charles era mijlocitorul, mandatarul, poate un camerist ceva mai de soi. Era mâna dreaptă a domnului Farin, omul de încredere şi confidentul lui. Era domnul cu pălărie gri de catifea şi cu mănuşi de culoare deschisă, din piele de căprioară, care-l angajase pe Harr. Domnişoara Johnson era bucătăreasă şi totodată menajeră. Odaia ei se afla lângă bucătărie şi, din când în când, îl invita acolo pe Harr, la o cafeluţă. În asemenea momente, oaspetele şedea pe sofa şi privea cu acest prilej fotografiile la care menajera ţinea atât de mult. Domnişoara Johnson era un om minunat, o persoană de încredere şi foarte hotărâtă. Chiar dacă era cam coaptă, pentru vârsta ei arăta totuşi încă bine şi sprintenă. Din pricina unor tainice decepţii sau din convingere, nu se căsătorise, cu toate că nu părea în nici un caz indiferentă în ce priveşte bărbaţii, se-nţelege, când era vorba de domni onorabili şi cu purtare aleasă.

Domnului Nero i se spunea aşa parte în glumă, parte din respect faţă de stăpânul său, căci era animalul preferat al acestuia. Era negru ca pana corbului, avea ochi verzi, înflăcăraţi şi măsura începând de la vârful mustăţilor aproape o jumătate de metru. Pe deasupra era şi castrat. Era o veche tradiţie ca în casă să existe un cotoi negru, castrat. La nevoie, era înlocuit cu un altul. Animalul mort era îndepărtat şi numele şi locul îi era luat, pe nesimţite, de un nou cotoi tânăr. Trebuia doar să nu facă murdărie în casă şi să aibă un temperament paşnic - şi apoi era de îndată castrat.

Printre îndatoririle lui Harr se număra şi aceea de a-i purta de grijă domnului Nero. La anumite răstimpuri trebuia să-i dea de mâncare şi să-l plimbe zilnic o oră bună prin grădină. Îl lăsa liber pe domnul Nero să alerge primprejur, dar trebuia să fie atent, ca animalul să nu pricinuiască

stricăciuni şi să-l prindă iar, când, ca să-şi păstreze mobilitatea şi agilitatea, începea să se caţere în copaci, sau vâna păsărele. Domnul Nero nu era de acord cu această tutelă. În definitiv, toate astea erau dreptul lui, de care se-nţelege că profita. Deşi nu se lăsa tulburat, rămânea cuviincios, plin de demnitate, mulţumit cu sine însuşi: un adevărat domn, care cerea să fie respectat şi chiar merita acest respect. În orice caz, domnul Nero nu era neprietenos. Se lipea de pantaloni, îşi agita tihnit încoace şi încolo coada ridicată şi între timp torcea plăcut. Dar toate astea le făcea numai din propria-i voinţă şi numai în împrejurări pe care singur, le alegea. Domnul Nero era mândru, distant - un caracter.

Harr primea ordine de la domnul Charles şi, neabătut, în ultima zi a lunii, la ora douăsprezece la prânz, salariul. Domnul Charles nu era meschin. Nu-i scădea niciodată lui Harr ceva din leafă, chiar dacă pricinuise vreo pagubă. Nu se ocupa de amănunte, dispoziţiile sale erau numai de ordin general.

Domnul Charles era aproape cu desăvârşire chel. Doar o coroană de păr rar şi bălai îi înconjura capul, care arăta ca un ou bine lustruit. Dar nu un ou natural, ci unul din porţelan. Făcea impresia unui om nervos, avea trăsături regulate şi era de vârstă mijlocie, ce nu putea fi precizată. Evident, reprezenta ceva, dar făcea impresia că e cu totul lipsit de importanţă. După cât se părea, nu-l interesau nici prietenii, nici cunoscuţii; nu primea niciodată vizite şi nu avea convorbiri telefonice decât în probleme de afaceri. Din când în când pleca de acasă pentru câteva ore, dar niciodată noaptea sau după lăsarea serii. S-ar fi zis că domnul Farin are nevoie de el şi noaptea. Domnul Charles îşi îndeplinea serviciul cu multă conştiinciozitate, dacă, în general, activitatea depusă de el se putea numi serviciu.

Dar Harr nu îndrăznea să judece acest lucru.

Chiar din primele zile fu prezentat domnului Farin. Apoi se scurseră însă săptămâni şi luni, până când îl văzu din nou la faţă. Ce-i drept, ştia că domnul Farin există, chiar dacă abia-i simţea prezenţa, atât de liniştit şi de retras trăia. La prima întrevedere, domnul Farin şedea într-un fotoliu, cu picioarele înfăşurate într-o pătură. O pereche de ochelari îi ferea ochii de lumina puternică a zilei. Domnul Farin avea păr alb, lung, pieptănat cu grijă şi purta mănuşi. După toate aparenţele era un om rece, mai în vârstă. Vorbea încet, şuierând puţin, ceea ce făcea să fie doar cu greu înţeles. Harr îşi încorda la extrem auzul, ca să nu apară în ochii stăpânului său ca un bădăran greoi la minte, care nu vrea şi nu e în stare să priceapă nimic.

Ceea ce spusese domnul Farin era lipsit de însemnătate, ba chiar banal, totuşi era domnul Farin cel care rostea toate acestea. Mai târziu repetă în faţa domnişoarei Johnson:

— Domnul Farin mi-a spus: „Astăzi parcul e atât de umbros!” Am crezut că ochelarii lui fumurii sunt de vină, dar i-am răspuns: „Da, copacii cresc”. Aşa i-am spus. „Da, copacii cresc” - şi cred că a fost un răspuns destul de prompt. Acelaşi lucru îl gândea se pare, şi domnul Farin, căci mi-a răspuns: „Da, da, copacii cresc, cresc, da, da”.

După aceea domnul Farin n-a mai putut fi văzut multă vreme. Domnul Farin n-avea nevoie de el. A fost aproape o întâmplare când s-au întâlnit data următoare. Dar Harr nu se putu abţine să împărtăşească asta domnişoarei Johnson, care nu-l mai văzuse pe domnul Farin de aproape zece ani. Când şi când, Harr arunca în treacăt:

— Astăzi, domnul Farin mi-a spus: „Aici e parchet, nu e nevoie de covor”. Şi: „Gândeşte-te la păsări. E zăpadă şi ele sunt afară şi ciugulesc din fereastră.” Dar afară nu-i pic de zăpadă. Iar păsările pe care zice el că le aude nu sunt decât

picături de ploaie. Dar ce să-i faci, e bătrân!

— Desigur, trebuie să fie bătrân, încuviinţă domnişoara Johnson. Socot că trebuie să aibă peste optzeci de ani.

— Atât de bătrân? se miră Harr. N-aş fi crezut. Dar nu-i poţi vedea niciodată mâinile, căci poartă întotdeauna mănuşi. Şi mâinile trădează multe în privinţa vârstei.

Mai târziu Harr putu să observe un lucru ciudat. Poate nu chiar de-a dreptul ciudat. Ar fi, poate, un cuvânt prea tare. Dar era un lucru care merita să fie stabilit. Şi anume: domnul Charles nu se afla niciodată acasă când Harr avea prilejul să dea ochii cu stăpânul] său. Poate era o simplă întâmplare, dar uşor de explicat. Domnul Farin avea nevoie de Harr numai atunci când domnul Charles nu se afla acasă. Sau invers: Harr nu era solicitat, când domnul Charles era prezent. Dar ce înseamnă solicitat? Domnul Farin nu cerea nimic de la Harr. Niciodată nu-l ruga să-i dea nici cel mai mic ajutor. Avea ce-i trebuia, era în permanenţă îngrijit în toate privinţele. Dacă domnul Farin l-ar fi rugat pe Harr să-i facă un serviciu cât de mic, s-ar fi putut interpreta greşit, spunându-se că domnul Charles nu-i poartă de grijă, în toate privinţele, în chipul cel mai atent cu putinţă.

Prin urmare, când Harr spunea „era solicitat”, înţelegea numai că trebuie să-i ţină de urât domnului Farin. Acestuia îi plăcea să ştie şi să vadă că în odaie, în apropierea lui, e cineva, că locuinţa nu e pustie, în cazul când ar izbucni, de pildă, un incendiu sau vreo pasăre neobişnuit de mare ar intra în zbor pe fereastră. Harr voia să spună, bineînţeles: să spargă geamul şi să pătrundă; asta totuşi s-ar fi putut petrece cu totul întâmplător, şi ar fi fost o nenorocire. În definitiv, domnul Farin e bătrân şi foarte sensibil. Chiar şi zornăitul unui geam care s-ar sparge i-ar putea provoca moartea.

Domnişoara Johnson şi Harr petreceau împreună multe ore plăcute. În asemenea momente şedeau în bucătărie sau în odaia ei - menajera nu-l vizitase niciodată în camera lui - şi tăifăsuiau la o ceaşcă de cafea sau bând un păhărel. De coniac, se-nţelege, şi doar din când în când lichior. De fapt, Harr prefera lichiorul. Dar nu voia ca domnişoara Johnson să observe asta. În curând ajunseră în relaţii cât se poate de bune. Amândoi erau servitori de încredere, excelenţi, amândoi aveau câte ceva depus la bancă. Se completau de minune unul pe celălalt. Când e vorba de oameni atât de cumsecade, de minunaţi, nu este exclus şi nici fără rost, să se simtă tot mai aproape unul de celălalt. Şi unul şi altul erau liberi, aveau oarecare experienţă şi nici unul dintre ei nu se socotea nici prea tânăr, nici prea bătrân.

Se întâmpla ca după un păhărel domnişoara Johnson să-l înghiontească pe domnul Harr într-o coastă, ştrengăreşte. Uşor de tot, şi aproape nevinovat. Se poate, de asemenea, ca Harr să-şi fi strecurat braţul, cuprinzând mijlocul domnişoarei Johnson. În nici un caz impetuos, dar nici atât de uşor încât să treacă neobservat. Îi făcea într-un fel bine, căci ceea ce îl atrăgea acolo era într-adevăr ispititor. Dar Harr vru să lupte împotriva ispitei, adică încercă momentan, o dată. De fapt, domnişoara Johnson nu se temea câtuşi de puţin că s-ar putea să vină cineva în camera ei, după-amiază, la o oră atât de târzie. Pentru orice eventualitate însă întoarse cheia în broască.

Nici Harr, nici domnişoara Johnson nu făcură greşeala să renunţe brusc la titlurile lor şi să se tutuiască. Ştiau chiar şi în clipele cele mai intime să-şi păstreze ţinuta. Aveau presimţirea că s-ar putea să nu fie totdeauna atât de intimi unul cu celălalt. Harr era grozav de mulţumit. Se putea spune că se lăsase din toată inima pradă plăcerii, aşa încât aproape răstimpul unei clipe îşi dădu uitării demnitatea.

Când îşi veniră în fire, se purtară ca şi cum nu se întâmplase nimic. Şi data următoare Harr fu foarte mulţumit, iar a treia oară nu mai puţin. A patra oară devenise oarecum rutină. Nici unul dintre ei nu mai era tânăr şi Harr nu avea nevoie de suprasaturaţie. Numai din când în când o mică priză, o dată pe săptămână, sau o dată la două săptămâni, o scurtă întâlnire intimă.

Harr avea atâta bun-simţ încât să n-o invite pe domnişoara Johnson în camera lui. Socotea că aşa ceva nu se cuvine, în odaia lui curată de burlac nu trebuia să se simtă nimic altceva decât mirosul aspru al tabacului de prizat şi acela al rufelor proaspăt spălate. Harr nu voia să rămână vreo mireasmă de femeie sau rufărie intimă. Nu dorea ca vreo mână de femeie să facă ordine, căci n-ar izbuti decât să încurce totul. Odaia îi era locşorul de odihnă, insulă singuratică a viselor sale.

În camera sa atârna un tablou pe care-l privea adesea. Era o frumoasă litografie în culori, înrămată, care înfăţişa, cu o autenticitate ce-ţi trezea entuziasmul, o scenă de viaţă din Anglia, pictată într-o manieră desăvârşită. Dedesubt scria *Fox-hunt*[1]. Harr nu ştia ce înseamnă asta. Dar putea să vadă că e vorba de o vânătoare de vulpi. Tabloul nu te obosea; era ceva care îngăduia privirii să rătăcească şi înviora sufletul.

De altminteri, nici în restul locuinţei nu te plictiseai. Şi în celelalte încăperi, în care trebuia să facă zilnic curăţenie, atârnau de asemenea tablouri. Vechi maeştri, de o mare nobleţe, la care predominau culorile întunecate, ca şi cum pe vremurile acelea lumina zilei arăta altfel.

Harr nu-şi putu da seama niciodată cu exactitate câte încăperi avea locuinţa. Domnul Farin ocupa cel puţin două

---

[1] Vânătoare de vulpi (engl.)

odăi, pe care Harr trebuia să le rânduiască şi să le măture. Dar era posibil ca domnul Farin să ocupe şi alte camere; căci existau şi uşi încuiate. Harr nu ştia unde răspund. Domnul Charles locuia într-o cameră unde Harr făcea zilnic curăţenie, şi o a doua, în care servitorul nu avea voie să pătrundă. Domnul Charles o ţinea întotdeauna încuiată. De bună seamă că se aflau acolo lucruri pe care voia să le ferească de priviri curioase. Asta era de-nţeles. Odăile domnului Farin erau măturate cu schimbul, câte una în fiecare zi. Pesemne că nu voia să fie stingherit, şi nici măcar văzut împotriva voinţei sale. Nici una dintre încăperi nu lăsa să se vadă urme demne de a fi amintite, care să îngăduie a socoti că a stat cineva în ele. Totul se afla la locul său. Pe mobile şi pe celelalte obiecte nu se aduna decât foarte puţin praf. Făcea impresia că nimeni nu se învârteşte pe-acolo, ca şi cum praful nu era niciodată răscolit. Dulapurile cu haine erau ticsite, dar aproape toate obiectele de îmbrăcăminte se dovedeau a fi demodate. Nu prea arătau că ar fi des purtate, dar erau - bineînţeles - de cea mai bună calitate.

Încăperile pe care Harr nu trebuia să le măture rămâneau închise pentru el. Sistemul de organizare, introdus de domnul Charles, funcţiona fără cusur. Chiar dacă s-ar fi îmbolnăvit, totul s-ar fi desfăşurat conform planurilor sale. În ceea ce o privea pe domnişoara Johnson, ea era aproape o parte componentă a bucătăriei, cu toate că nu exista nici o interdicţie care s-o oprească a intra în celelalte încăperi.

Harr servea masa pe o tavă de argint. N-ar fi putut niciodată relata cu precizie dacă domnul Charles prânzea măcar ocazional împreună cu domnul Farin sau mânca fiecare separat, ceea ce era mai probabil. Adesea Harr trebuia să lase tava în odaia domnului Charles, cea în care avea voie să intre, dar, din când în când, avea acces şi într-

una din încăperile ocupate de domnul Farin. După exact o oră trebuia să ia tava. Felurile de mâncare erau atinse, dar nu consumate. Totdeauna ducea înapoi în bucătărie aproape toată mâncarea.

Harr îi spunea domnişoarei Johnson: „Astăzi n-au mâncat aproape nimic!” sau „Cred că astăzi le-a plăcut mult!” Iar domnişoara Johnson replica: „E de neînţeles de ce lasă atâta, în loc să mănânce totul ca lumea! Şi totuşi, n-am putut să-mi dau niciodată seama ce fel de mâncare preferă. Nu poţi auzi nici un cuvinţel, fie că mâncarea e bună ori rea.” La care Harr răspundea: „Fii sigură că domnul Charles e mulţumit. Altminteri de mult ţi-ar fi spus ceva.” Cu asta domnişoara Johnson trebuia să fie de acord.

Într-o zi se întâmplă ceva neprevăzut, surprinzător. Harr fu chemat de domnul Farin, care şedea, ca de obicei, în fotoliul său. Dar era ceva neobişnuit la el. Brusc, în mintea lui Harr se făcu lumină: domnul Farin nu purta mănuşi! Şi mâinile sale nu erau de om bătrân, zbârcite şi cu vine albastre, cum presupusese Harr, ci aproape de om tânăr, fine şi netede.

Domnul Farin observă privirea încremenită a servitorului. Abia în clipa aceea îşi dădu seama că nu poartă mănuşi. Poate că a rămas surprins, în orice caz nu s-a trădat cu nimic. La urma urmelor, era vară, cald şi, deci, cât se poate de explicabil că o dată se dispensează şi el de mănuşi. Totuşi spuse:

— Sunt un om bătrân, dar am să trăiesc mult. Am găsit un preparat tainic, pe care nu-l ştiu decât puţini, şi socot că voi atinge cel puţin sută de ani.

Ei, va să zică aşa! În cazul acesta nu era de mirare că avea mâini atât de netede, care arătau atât de tinere. Oricum, o dată uitase să-şi pună mănuşile sau şi le scosese fiindcă era vreme călduroasă de vară. Şi până acum, nu se

mai întâmplase niciodată.

Bineînţeles că mâinile se pot asemăna. Nu întotdeauna poţi descoperi deosebiri. Când într-o zi Harr privi mai îndeaproape mâinile domnului Charles, îl izbi grozav cât de mult semănau cu acelea ale domnului Farin. Asta putea fi pură întâmplare. La fel de bine se putea ca lui Harr să-i fi trecut ceva prin minte. Nu era oare posibil ca domnul Charles să fie fiul domnului Farin? Poate nelegitim? Asta ar aduce lumină în anumite privinţe. Dar el n-avea nevoie să-şi lămurească nimic. Nu-l priveau toate astea. Avea o slujbă bună şi voia să şi-o păstreze.

Şi la asta continua să se adauge faptul că domnul Charles nu era nici o dată acasă, când Harr avea prilejul să dea ochii cu domnul Farin. Totuşi, Harr nu observase că domnul Charles să fi părăsit vreodată casa. Află numai de la domnul Charles însuşi că are de gând să plece. Poate că în vremea asta - contrar afirmaţiilor sale - stătea în încăperile interzise lui Harr; căci odaia cealaltă rămânea cu cea mai mare încredere deschisă. Dacă domnul Charles pleca sau nu în asemenea ocazii, asta n-a putut afla niciodată Harr. Nu-şi putea permite să cuteze a ciocăni pe neaşteptate la uşa zăvorâtă. Ce explicaţii sau ce pretext ar fi putut să găsească? Şi la ce i-ar fi folosit? Să iscodească prin gaura cheii era inutil; de asta se convinsese de mult servitorul. Iar ca să sfredelească în taină o bortă în uşă, ar fi fost o cutezanţă cu succes cam îndoielnic. Lui Harr nici prin minte nu-i trecea să rişte o asemenea ispravă. La drept vorbind, nu voia să ştie nimic. Ăsta era cel mai bun lucru. Căci, la ce i-ar fi folosit să ştie?

Chiar dacă Harr avea unele bănuieli, ele nu-i erau pe de-a-ntregul limpezi. Şi se ferea să facă măcar vreo aluzie în faţa domnişoarei Johnson.

Aşa trecură câţiva ani. Rânduiala casei rămase

neschimbată. Domnul Farin părea că nu îmbătrâneşte. Domnul Charles de asemenea. Cel puţin nu se observa nimic. Numai domnişoara Johnson îmbătrâni vădit. Nu mai era atât de prietenoasă şi gata să petreacă ceasuri de intimitate cu Harr, care fu destul de bucuros de această schimbare, deşi faptul că menajera devenise inaccesibilă îi pricinuia uneori cheltuieli nedorite sau care îl împovărau în chip inutil. Dar, la urma urmelor, voia să trăiască. Şi, în afară de asta, avea forţe care-i prisoseau. În ciuda acestor neajunsuri, economiile lui Harr sporeau încet, dar sigur.

În toiul nopţii, domnul Charles se îmbolnăvi subit. Avea dureri violente şi febră şi trebui să fie transportat de îndată la spital, unde urma să i se facă o operaţie. Nu era timp să se ceară, consimţământul domnului Farin. Harr stătea în casă, fără instrucţiuni şi nu ştia ce are de făcut. Uşile care duceau spre odăile domnului Farin erau încuiate. Când Harr ciocăni, nu primi nici un răspuns. Strigă cu discreţie prin uşă, căci nici aici nu se putea zări nimic prin gaura cheii. Din cameră răzbătu un zgomot uşor. Oare era domnul Farin care răspundea cu glas slab? Nu cumva se îmbolnăvise şi el?

Harr striga mai tare:

— Domnule Farin! Deschideţi! Deschideţi uşa! Sunt eu, Harr. Domnul Charles s-a îmbolnăvit!

Dar de răspuns nu răspunse decât acelaşi glas subţire şi miorlăitor de mai înainte. Deodată, Harr înţelese că nu era glasul domnului Farin, ci cel al domnului Nero. Era cotoiul, flămând, închis în odaia stăpânului, care cerea să fie scos la plimbarea zilnică prin parc. Domnul Nero se jeluia, şi avea întru totul dreptate. Harr era cu gândul şi cu inima alături de el. Dar domnul Nero nu putea să descuie uşa. Şi nici el nu putea s-o facă. Cât despre domnul Farin, acesta nu

dădea nici un semn de viaţă. De ce oare? Ce i se întâmplase? Trebuia doar să li se ducă de mâncare. Şi nici nu putea fi lăsat singur. Harr stătea descumpănit în faţa uşii. Nu primise nici un fel de indicaţii.

Domnul Charles fusese, dus la spital şi operat. De abia s-a trezit din anestezie şi e încă prea slab, aşa că nu poate fi deranjat, i se răspunse lui Harr, când acesta se interesă la telefon. Dar aici, acasă, domnul Farin era încuiat, ca şi domnul Nero. Şi lucrurile nu puteau să mai rămână aşa. Trebuia să întreprindă ceva. Dar ce? Şi cum?

Harr se sfătui cu domnişoara Johnson; despre bănuielile lui ascunse nu pomeni nimic. Şi se arătă mai agitat decât era în realitate. Căci, de fapt, acum, după atâta încordare şi aşteptare, se simţea salvat, eliberat de orice povară.

— E limpede, spuse cu fermitate domnişoara Johnson, că bietul domn Farin nu poate rămâne încuiat acolo.

— Şi domnul Nero?

— Da, cotoiul. Fireşte, nici el, recunoscu domnişoara Johnson. Adu un lăcătuş. Să deschidă uşa.

Harr socoti că nu e prudent să procedeze astfel, într-o asemenea împrejurare. Ar fi poate mai bine să se adreseze poliţiei.

— Poliţiei?

Domnişoara Johnson se îngrozi. Se gândea că n-avusese în viaţa ei de-a face cu poliţia. Şi nu puteai şti niciodată ce-ţi aduce în casă.

Harr mai zăbovi o vreme până să ia o hotărâre. Se uită la ceas şi constată că era timpul ca domnul Nero să fie scos la plimbare. Dar domnul Nero era încuiat. Harr se duse la fereastră, privi afară, spre parc, şi îşi imagina cum s-ar plimba acolo, jos, cu domnul Nero. Animalul se bucura de acele momente de libertate. Era un cotoi încă tânăr, adus în casa domnului Farin abia de vreun an. Pe una din labele

dindărăt avea o pată albă. Prin urmare nu era cu desăvârşire negru. Era, dacă vrei, un cusur neînsemnat. Când domnul Nero sărea, pata aceea albă lucea, de parcă era un petic de hârtie albă, care se lipise de laba dindărăt, ceea ce arăta uneori tare nostim. Şi apoi domnul Nero ţâşnea în câte un copac. Iar un stol de păsărele se năpustea din coroana pomului, împrăştiindu-se în toate cele patru vânturi. Domnul Nero se uita în urma lor, lovind cu coada stufoasă, ridicată năbădăios, şi lingându-se pe bot cu limbuţa lui roşie.

Nu, Harr aşteptase destul. Chemă în cele din urmă poliţia şi ceru ajutor.

— Sfinte Dumnezeule! exclamă fără voie domnişoara Johnson, apucându-se cu mâinile de cap. Trebuie oare să mă arăt şi eu?

— Nu-i necesar, fu de părere Harr. Dar s-ar putea să fie nevoie de dumneata ca martor ocular. De altminteri, cine ştie, toate astea pot să fie foarte interesante.

Poliţistul veni. Se uită de jur împrejur, prin toată casa, privi cercetător uşa încuiată şi-l privi tot atât de cercetător pe Harr. Puse întrebări şi-şi însemnă totul într-un carnet negru. Apoi se duse plin de demnitate la uşă şi o controlă. Era încuiată! Declaraţiile corespundeau realităţii. Strigă:

— Deschideţi uşa! Deschideţi uşa! Poliţia!

Trase cu urechea. Nu se auzea nici un zgomot: Nici măcar cotoiul. Domnul Nero nu răspundea poliţiei. Funcţionarul îl privi cu neîncredere făţişă pe Harr. Atunci strigă Harr. De data asta cotoiul răspunse. Poliţistul dădu zelos din cap.

— Unde e lăcătuşul?

Harr rămase încremenit; nu trimisese după nici un lăcătuş.

— N-aţi chemat nici un lăcătuş? întrebă poliţistul.

Domnul Harr era la pământ.

— Am crezut, credeam că însăşi poliţia... bâigui el.

— Doar nu vă închipuiţi că descuiem broaştele cu mâinile goale? întrebă ironic poliţistul. Prin urmare, telefonaţi o dată să vină un lăcătuş. Ce mai aşteptaţi?

Harr telefonă. Lăcătuşul nu putea să vină, cel puţin nu putea într-un răstimp mai mult sau mai puţin apropiat. Următorul. Imposibil. Altul. Da, fireşte, numaidecât. Harr şi poliţistul aşteptară. Poliţistul îşi ţinea mâinile încrucişate la spate. O clipită privi afară pe fereastră, apoi începu să măsoare-n sus şi-n jos odaia, iar în cele din urmă se aşeză pe un scaun. Se aşeză şi Harr. Ascultă, atent la orice zgomot, în bucătărie era linişte deplină. Domnişoara Johnson ar fi putut veni în casă, pentru a-i oferi poliţistului o ceaşcă de cafea sau un păhărel de băutură. Dar nu, se ţinea deoparte. El, Harr, trebuia să poarte singur povara.

Deodată cineva sună tare la uşă. Era lăcătuşul. Avea obrazul uşor înroşit şi era bine dispus. Îi salută familiar pe servitor şi pe poliţist şi se duse de-a dreptul la uşa încuiată, de parcă ştia care e. O clipă studie, ca un specialist ce era, broasca. Apoi scoase o legătură uriaşă de chei, o scutură, iscând un zornăit puternic, şi apucă una dintre ele. Nu, nu se potrivea. Dar cheia următoare alunecă fără nici o piedică în broască şi se învârti în ea. Încuietoarea cedă şi uşa se deschise. Şi - în faţa lor sta, cu ochi mari şi plini de atenţie, domnul Nero. O clipă cotoiul şovăi. Apoi ţâşni, dintr-o săritură, pe dinaintea celor trei bărbaţi. Altminteri încăperea era goală. Mirosea a cotoi. Căci, la urma urmelor, pe undeva trebuia să-şi fi făcut nevoile domnul Nero.

Uşa spre camera cealaltă era doar închisă. Poliţistul porni înaintea lăcătuşului şi o împinse. Odaia era goală! Nici aici nu era nimeni. Nici urmă de domnul Farin. Poliţistul privi în jur cu scepticism şi ironie. Devenea tot mai neîncrezător.

— Domnule Farin! strigă Harr nesigur, cu jumătate glas.

— Ei, aici nu e, zise poliţistul.

Dădură fuga în odăile domnului Charles. În încăperea din fund, Harr găsi o perucă din păr alb. O cunoştea. De parcă domnul Farin ar fi fost scalpat, gândi el. În clipa aceasta bănuiala lui deveni certitudine. Acum ştia ceea ce presimţise de multă vreme, dar nu avusese dovezile necesare.

Harr avu de suportat câteva neplăceri. Fu interogat la postul de poliţie şi trebui să stea la dispoziţia autorităţilor în timpul cercetărilor. Fu nevoit să se înfăţişeze la spital cu prilejul audierii domnului Charles. În rest, deretica locuinţa, ca de obicei, şi-i împărtăşea cu zgârcenie, ba chiar cu ţârâita, domnişoarei Johnson din ceea ce ştia. Era discret şi misterios. Îl ducea pe domnul Nero la plimbare, în parc. Domnul Nero nu păţise nimic de pe urma acestei întâmplări.

Poate şi uitase că a fost închis cândva. Era vesel şi tânăr şi nu-şi făcea nici un fel de griji cu privire la domnul Charles ori domnul Farin. Adică, domnul Charles alias domnul Farin, după cum se afirma în ancheta poliţiei. Căci bietul, bogatul domn Farin fusese ucis cu mai bine de cincisprezece ani în urmă, aşadar cu mult înainte ca Harr să intre în acest serviciu. Perfidul domn Charles, slujitorul de încredere, îl omorâse şi luase el locul stăpânului. Îşi însuşise averea domnului Farin şi rămăsese în acelaşi timp şi domnul Charles. Harr îşi făcea reproşuri că nu-şi dăduse mai demult seama de toate aceste treburi, chiar dacă n-ar fi folosit propriilor sale interese. Şi totuşi, de la început, n-ar fi trebuit să aibă încredere în domnul Charles, de vreme ce omul purta o pălărie de catifea.

În româneşte de Suzi HIRSCH

Honoré de BALZAC

CASA DE LA GRANDE-BRETÈCHE

La vreo sută de paşi de Vendôme, pe malurile râului Loir, se poate vedea o casă veche, cafenie, cu acoperişul foarte înalt - şi atât de izolată încât nu veţi găsi în preajmă-i nici acele tăbăcării urât-mirositoare, nici acele hanuri mizerabile pe care le întâlnim pe la marginile mai tuturor orăşelelor. În faţa casei se află o grădină ce se întinde până pe malul gârlei şi unde tufele de merişor - care pe vremuri erau tunse şi formau alei - cresc astăzi în voia lor. Câteva sălcii, cu rădăcinile în apă, au crescut repede, ca şi gardul viu, încât casa e pe jumătate ascunsă privirilor. Buruieni de tot felul împodobesc cu frumoasa lor vegetaţie taluzul malului. Pomii, neîngrijiţi de zece ani, nu mai dau fructe, iar lăstarii lor alcătuiesc un adevărat desiş. Spalierele par nişte adevărate păduri. Potecile, cândva aşternute cu nisip fin, sunt acum năpădite de iarbă-grasă; la drept vorbind, nici nu se mai văd. De sus, de pe muntele încununat de ruinele vechiului castel al ducilor de Vendôme - singurul loc de unde privirea poate îmbrăţişa întreaga proprietate - ai impresia că odinioară, într-o epocă greu de precizat, pe moşia asta se desfăta cine ştie ce nobil, ocupându-se de trandafiri, de lalele, cu un cuvânt, amator de horticultură, dar, mai ales, mare amator de fructe de soi. Se mai poate vedea un umbrar sau, mai bine zis, rămăşiţele unui umbrar, cu o masă pe care intemperiile încă nu au distrus-o de tot. Privind grădina asta care nu mai este, nu-i greu să ghiceşti acele bucurii negative ale unei tihnite vieţi de provincie,

aşa cum poţi reconstitui viaţa unui bun negustor citindu-i epitaful de pe mormânt. Parcă anume pentru a ne întregi ideile triste şi duioase care ne cuprind, unul dintre pereţi ne oferă imaginea unui cadran solar, ornat de o inscripţie burghez de creştină: *Ultimam cogito!* [1] Acoperişul casei e oribil de distrus, persienele sunt trase, balcoanele pline de cuiburi de rândunică, uşile veşnic închise. Spaţiile dintre pavele sunt năpădite de buruieni, ferecăturile sunt mâncate de rugină. Luna şi soarele, vara, iarna, zăpada au mâncat lemnăria, au scorojit podelele au distrus zugrăvelile. Tăcerea sumbră care domneşte acolo nu e tulburată decât de păsări, pisici, dihori, guzgani şi şoareci care umblă de colo până colo în toată voia, se încaieră, se sfâşie. O mână nevăzută a scris pretutindeni cuvântul: *mister.*

Dacă, mânat de curiozitate, veţi privi casa dinspre stradă, veţi băga de seamă o poartă înaltă şi boltită în care copiii din împrejurimi au făcut numeroase găuri. Mai târziu, am aflat că poarta era de zece ani blocată. Prin aceste spărturi neregulate, aţi fi putut observa desăvârşita armonie care există între aspectul grădinii şi cel al curţii. Şi aici, şi dincolo, aceeaşi paragină. Pavelele sunt încadrate de buruieni. Pereţii sunt brăzdaţi de crăpături enorme, cu marginile înnegrite şi înlănţuite de miile de vrejuri ale paracherniţelor. Treptele intrării sunt smintite de la locul lor, funia clopotului e numai putregai, streşinile sunt fărâmate. Ce trăsnet din ceruri să fi căzut acolo? Care tribunal să fi poruncit a se azvârli germenii nimicirii peste această aşezare omenească? L-a supărat cineva pe Dumnezeu? A trădat cineva Franţa? Iată ce întreabă lumea. Dar reptilele se târăsc fără a răspunde. Această casă goală şi pustie este o imensă enigmă, pe care nimeni n-a izbutit

[1] Gândeşte-te la ceasul tău din urmă! (l. lat.).

s-o dezlege.

Odinioară, acolo era o mică feudă ce se numea Grande-Bretèche. Pe când locuiam la Vendôme, o bucată de vreme am simţit o vie plăcere să privesc această ciudată aşezare. Nu era oare mai interesantă decât nişte ruine? Ruinele se asociază cu unele amintiri a căror autenticitate nu poate fi pusă la îndoială; dar aşezarea asta - care încă stătea în picioare, deşi un braţ răzbunător o dărăpăna cu încetul - avea secretul ei, un gând necunoscut; ea trăda cel puţin un capriciu. De câte ori, serile, nu mă apropiam de gardul viu, crescut în paragină, care împrejmuia curtea! Fără să iau seama la zgârieturi, pătrundeam în această grădină a nimănui, în această proprietate care nu mai era nici publică, nici particulară; şi ceasuri întregi priveam dezordinea din juru-mi. Nu voiam să pun nici o întrebare nici unui locuitor mai vorbăreţ, care mi-ar fi putut împărtăşi povestea acestui bizar spectacol. Acolo, îmi imaginam tot felul de poveşti plăcute, mă dedam unor mici dezmăţuri melancolice, care mă încântau.

Căci a afla taina - poate, vulgară - a acelei case părăsite, ar fi însemnat să renunţ la toată poezia cu care mă îmbătăm. Pentru mine, acel refugiu reprezenta imaginile cele mai variate ale vieţii omeneşti, întunecată de nefericiri: când o mănăstire fără călugări, când un ţintirim fără morţii care-ţi vorbesc prin epitafurile de pe lespezi; astăzi îmi părea a fi casa unui lepros, mâine cea a Atrizilor - dar cele mai adesea îmi venea în minte provincia, cu ideile ei reculese, cu viaţa ei de clepsidră. În grădina aceea am plâns adesea; niciodată n-am râs însă. De câte ori nu m-am simţit cuprins de teamă auzind, deasupra capului, fâlfâitul înăbuşit al aripilor vreunui guguştiuc grăbit! Pământul e jilav; la tot pasul trebuie să te fereşti de şopârlele, de viperele, de broaştele care se plimbă de colo până colo în

deplină libertate a naturii: dar mai ales trebuie să te fereşti de frig, căci după numai câteva clipe simţi pe umeri o mantie de gheaţă - ca mâna comandorului pe grumazul lui Don Juan. Într-o seară m-au trecut toţi fiorii: vântul pusese în mişcare o giruetă veche şi ruginită, care scârţâia aşa fel încât mi se păruse că însăşi casa gemea tocmai în clipa când imaginaţia mea încheiase o dramă destul de sinistră în chip de explicaţie a acestui monument al durerii. M-am întors la hanul meu, pradă gândurilor celor mai negre. După ce am cinat, mă pomenesc că-mi intră în odaie hangiţa şi, cu un aer misterios, îmi spune:

— Domnule, a venit domnul Regnault.

— Dar cine-i domnul Regnault?

— Cum, domnul nu-l cunoaşte pe domnul Regnault? Vai, curios! spuse ea ieşind din odaie.

N-a trecut mult şi a apărut un bărbat înalt, firav, îmbrăcat în negru, cu pălăria în mână, cu înfăţişarea unui berbec gata să se năpustească asupra rivalului său, arătându-mi o frunte teşită, o scăfârlie mică şi ascuţită şi o faţă palidă, care semăna îndeajuns cu un pahar de apă murdară. Avea aerul unui uşier de minister. Necunoscutul purta o haină veche, cu marginile foarte uzate; dar la jaboul cămăşii avea un diamant, iar la urechi cercei de aur.

— Domnule, cu cine am onoarea? am întrebat.

Necunoscutul se aşeză pe un scaun, lângă focul meu, îşi puse pălăria pe o măsuţă şi îmi răspunse frecându-şi mâinile:

— A, ce frig e. Domnule, eu sunt domnul Regnault.

M-am înclinat, zicându-mi în gând: „Caută.”

— Sunt notar la Vendóme, continuă el.

— Încântat, domnule, i-am răspuns, dar, pentru motive care mă privesc, n-am de gând să-mi fac testamentul.

— O clipă, reluă el ridicând mâna ca pentru a mă opri să

continui. Daţi-mi voie, domnule, daţi-mi voie! Am aflat că vă plimbaţi din când în când prin grădina de la Grande-Bretèche.

— Da, domnule.

— O clipă, spuse el repetând gestul, acest lucru constituie un adevărat delict. Domnule, am venit ca, în numele şi ca executor testamentar al defunctei contese De Merret, să vă rog să renunţaţi la vizitele dumneavoastră. O clipă! Nu sunt turc şi nu vreau să vă acuz de vreo crimă. De altfel, aveţi tot dreptul să nu cunoaşteţi împrejurările care mă silesc să las în paragină cel mai frumos palat din Vendôme. Cu toate astea, domnule, păreţi a fi un om instruit; ar trebui să ştiţi că legea interzice, sub sancţiuni aspre, violarea unei proprietăţi împrejmuite. Un gard viu e ca un zid. Adevărat însă că starea în care se află casa ar putea scuza curiozitatea dumneavoastră. Eu, unul, n-aş avea nimic împotrivă să umblaţi cât doriţi prin casa asta; dar însărcinat fiind să execut voinţa testatoarei, am onoarea, domnule, să vă rog să nu mai intraţi în grădină. Nici eu însumi, domnule, de la deschiderea testamentului, n-am mai călcat în acea casă care, după cum am avut onoarea a vă comunica, depinde de succesiunea doamnei De Merret. Ne-am limitat la a constata uşile şi ferestrele în scopul fixării impozitelor anuale pe care le plătesc din fondurile lăsate în acest scop de defuncta doamnă contesă. A, stimate domnule, testamentul ei a făcut multă zarvă în Vendóme.

Spunând acestea, bravul domn Regnault se opri o clipă pentru a-şi sufla nasul. I-am respectat limbuţia, înţelegând de minune că succesiunea doamnei De Merret era evenimentul vieţii sale, întreaga sa reputaţie, glorie, Restauraţie. Trebuia să spun adio frumoaselor mele visări, romanelor mele; iată de ce nu m-am împotrivit plăcerii de a

afla adevărul în chip oficial.

— Domnule, i-am spus, dacă nu sunt indiscret, cum se explică toată ciudăţenia?

La vorbele astea, chipul notarului se lumină de acea plăcere pe care o simt maniacii când li se oferă prilejul să vorbească despre ideea lor fixă. Plin de un fel de îngâmfare, notarul îşi ridică gulerul cămăşii, îşi scoase tabachera, o deschise, mi-o întinse; după gestul meu de refuz, luă o priză copioasă. Era fericit! Cine nu are vreo idee fixă nu ştie cât de frumoasă poate fi viaţa. „O idee fixă reprezintă punctul de mijloc între pasiune şi monomanie." În clipa aceea am înţeles în toată vastitatea ei această frumoasă sentenţă a lui Sterne [1] şi mi-am format o idee completă despre bucuria cu care unchiul Tobie încăleca, ajutat de Trim, calul său de luptă.

— Domnule, îmi spuse domnul Regnault, eu am fost primul secretar de cancelarie al maestrului Rognin, de la Paris. Excelent birou de notariat - poate că aţi auzit de el? Nu! Cu toate astea, un nefericit eşec l-a făcut celebru. Neavând destulă avere ca să pot practica la Paris - în 1816, când preţurile funcţiilor crescuseră - am preluat biroul predecesorului meu. Aveam rude la Vendôme - printre ele şi o mătuşă foarte bogată, care mi-a dat-o pe fie-sa în căsătorie.

Domnule, reluă el după o scurtă pauză, într-o seară, trei luni după ce fusesem aprobat de excelenţa-sa ministrul justiţiei, am fost convocat de doamna contesă De Merret la castelul său de la Merret. Camerista - o fată vrednică, ce slujeşte astăzi în această pensiune - mă aştepta la scară, într-una din caleştile doamnei contese. A, o clipă! uitasem să vă spun, domnule, că domnul conte De Merret murise la

---

[1] *Laurence Sterne* (1713—1768), romancier englez.

Paris, cu două luni înainte de a mă fi stabilit eu aici. Murise în mod mizerabil, pe urma exceselor de tot felul. Înţelegeţi, nu? După ce i s-a prăpădit soţul, doamna contesă a părăsit casa de la Grande-Bretèche, luând cu ea şi mobilierul. Spun unii că ar fi pus pe foc mobilele, tapiseriile, în sfârşit, toate lucrurile fără mare valoare care umpleau spaţiul actualmente închiriat susnumitului domn... (Doamne, dar ce tot spun! Vă rog să mă scuzaţi, credeam că dictez un contract de închiriere.) Şi pe care le-a ars, reluă notarul, pe câmpul de la Merret. Aţi fost vreodată la Merret, domnule? Nu, răspunse tot el. A, ce locuri frumoase!

Timp de vreo trei luni, continuă notarul clătinând uşor din cap, domnul conte şi doamna contesa trăiseră cam ciudat; nu mai primeau pe nimeni, doamna locuia la parter iar domnul la catul întâi. După ce doamna contesă a rămas singură, nu s-a mai arătat decât la biserică. Mai apoi, când unii prieteni şi prietene veneau la castel s-o vadă, refuza să-i primească. Încă din clipa când a părăsit proprietatea de la Grande-Bretèche pentru a se muta la Merret, era foarte schimbată. Scumpa doamnă... (spun „scumpă” pentru că ea mi-a dăruit diamantul acesta; de altfel, n-am văzut-o decât o dată!). Va să zică, scumpa doamnă contesă era foarte bolnavă; sunt sigur că nu mai nădăjduia să se facă bine, căci s-a prăpădit fără a voi să mai apeleze la vreun medic; de aceea multe doamne au crezut că nici nu mai era în toate minţile. Domnule, am fost deci foarte surprins aflând că doamna De Merret are nevoie de serviciile mele. Multă lume se interesa de istoria asta. Deşi era târziu, până seara toată lumea aflase că fusesem chemat la Merret. Pe drum, camerista răspundea destul de nelămurit la întrebările mele; totuşi, mi-a spus că ziua stăpână ei fusese grijită de preotul de la Merret şi că se părea că nu va mai trăi până dimineaţa.

Pe la ceasurile unsprezece am sosit la castel. Am urcat scara cea mare. După ce am străbătut mai multe încăperi înalte şi negre, al dracului de reci şi de umezi, am intrat în dormitorul de onoare, unde se afla doamna contesă. Judecând-o după zvonurile care se vânturau despre această doamnă (n-aş mai termina, domnule, dacă v-aş înşira toate poveştile care se debitau pe seama ei!), îmi închipuisem că e o cochetă. Vă rog să mă credeţi că numai cu greu am descoperit-o în patul mare unde zăcea. Adevărat că, pentru a lumina acea încăpere enormă - cu nişte frize de pe timpul Vechiului Regim [1] atât de prăfuite, încât strănutai numai uitându-te la ele - există acolo o veche lampă de Argand. A, dar dumneavoastră n-aţi fost niciodată la Merret! Aflaţi, domnule, că patul acela e un pat de pe vremuri, cu un baldachin înalt, garnisit cu indian ţesut cu ramuri şi flori.. Pe noptiera de lângă pat am văzut un exemplar din „Urmarea lui Cristos” pe care, în treacăt fie spus, l-am cumpărat pentru soţia mea, o dată cu lampa. Mai era acolo un fotoliu mare pentru femeia ei de încredere, şi două scaune. Soba nu era. Asta era tot mobilierul. Nici zece rânduri într-un inventar.

A, stimate domnule, dacă aţi fi văzut, aşa cum am văzut eu, acea cameră vastă, cu pereţii acoperiţi de tapete cafenii, v-aţi fi crezut transportat într-o adevărată scenă de roman. Totul era glacial; mai rău: funebru, adăugă notarul după o pauză. Până la urmă, tot uitându-mă în jur şi apropiindu-mă de pat, am văzut-o pe doamna De Merret, graţie lămpii care lumina perna. Chipul ei era galben ca ceara şi aducea cu două mâini împreunate a rugăciune. Doamna contesă purta o bonetă de dantelă, părul îi era frumos dar alb ca neaua. Şedea în capul oaselor, deşi părea

[1] Înainte de Revoluţia din 1789—1794.

că îi vine greu să şadă aşa. Ochii mari, negri, învinşi, fără îndoială, de febră şi aproape stinşi, abia se mişcau pe sub oasele sprâncenelor... Oasele astea, îmi zise notarul, arătându-mi arcadele ochilor săi. Fruntea îi era umedă. Mâinile-i descărnate păreau nişte oscioare acoperite de o piele subţire; vinele şi muşchii se vedeau perfect. Trebuie să fi fost cândva frumoasă de tot; dar în clipa aceea... m-a cuprins nu ştiu ce sentiment când am văzut-o. După cum spuneau cei care au îngropat-o, niciodată nu s-a văzut fiinţă vie atât de slabă. Pe scurt, era îngrozitoare la vedere! Boala o măcinase până-ntr-atâta încât nu mai era decât o umbră. Când mi-a vorbit, buzele ei de un violet palid mi s-au părut imobile. Deşi profesiunea mea m-a familiarizat cu asemenea scene, aducându-mă uneori la căpătâiul muribunzilor pentru a înregistra ultimele lor dorinţe, vă mărturisesc că toate familiile înlăcrimate şi toate agoniile pe care le-am văzut sunt nimica toată pe lângă acea femeie solitară şi tăcută, în acel vast castel.

Nu se auzea nici cel mai slab zgomot, nu vedeam nici cea mai mică mişcare pe care respiraţia bolnavei ar fi trebuit s-o imprime aşternutului ce-o acoperea - şi aşa, am rămas nemişcat, privind-o înmărmurit. Mi se pare că aşa stau şi acum. În sfârşit, o văd că-şi îndreaptă privirea spre mine, încearcă să ridice mâna dreaptă - care însă cade pe pat - şi de pe buze îi ies, ca o părere, căci glas nu mai avea de loc, următoarele vorbe:

— Vă aşteptam cu multă nerăbdare.

Obrajii i se împurpurară. Pentru ea, domnule, fusese o mare sforţare să vorbească.

— Doamnă, i-am spus.

Mi-a făcut semn să tac. În clipa asta, o slujnică bătrână s-a apropiat de mine şi mi-a şoptit la ureche:

— Nu-i vorbiţi, doamna contesă nu suferă nici cel mai mic

zgomot, aşa că ceea ce-i spuneţi ar putea s-o neliniştească.

M-am aşezat. După câteva clipe, doamna De Merret, adunându-şi puterile care-i mai rămăseseră, mişcă braţul drept şi, chinuindu-se îndelung, reuşi să-l vâre sub pernă; apoi făcu o ultimă sforţare pentru a-şi retrage mâna care acum ţinea o hârtie pecetluită; pe frunte îi alunecau broboane de năduşeală.

— Vă încredinţez testamentul meu, spuse. O, doamne, o!

Atât. A luat apoi în mână un crucifix, care se afla pe pat, l-a dus repede la buze şi şi-a dat sufletul. Şi astăzi, când îmi amintesc, expresia ochilor ei nemişcaţi îmi dă fiori. Mult trebuie să fi suferit! Ultima ei privire părea fericită - şi acest sentiment îi rămăsese întipărit în ochii morţi.

Am luat testamentul; când l-am deschis, am citit că doamna De Merret mă numise executorul ei testamentar. Lăsase întregul avut spitalului din Vendôme, cu excepţia câtorva dispoziţii particulare. Dar să vedeţi ce hotărâse cu privire la proprietatea de la Grande-Bretèche. Îmi recomandase ca - timp de cincizeci de ani încheiaţi, începând din ziua morţii sale - să las casa în starea în care se va afla în clipa decesului său, oprind intrarea în apartamente a oricărei persoane, interzicând până şi cea mai mică reparaţie şi chiar alocând o rentă pentru plata unor paznici care, la nevoie, să asigure îndeplinirea întocmai a dorinţei sale. După expirarea acestui termen, dacă această ultimă dorinţă a testatoarei avea să fie respectată, casa va aparţine moştenitorilor săi - căci domnul ştie că noi, notarii, nu putem accepta moşteniri; iar de nu, proprietatea de la Grande-Bretèche va reveni celor în drept - dar cu obligaţia de a îndeplini condiţiile indicate într-un codicil anexat testamentului, codicil care însă nu poate fi deschis decât la expirarea susamintiţilor cincizeci de ani. Testamentul nu a fost atacat, deci...

Rostind vorba asta şi fără a-şi termina fraza, notarul cel deşirat mă privi cu un aer triumfal; ca să-l fac de tot fericit, i-am adresat câteva complimente.

— Domnule, i-am spus în cele din urmă, m-aţi impresionat atât de mult încât parcă o văd aievea pe biata muribundă, cu obrazul mai alb decât aşternutul; privirea ei sticloasă mă înfioară; la noapte o s-o visez. Dar cred că aţi reflectat la unele împrejurări legate de dispoziţiile acestui ciudat testament.

— Domnule, îmi răspunse el cu o prudenţă comică, nu-mi permit niciodată să judec conduita persoanelor care m-au onorat dăruindu-mi un diamant.

Curând însă am dezlegat limba scrupulosului notar din Vendôme care mi-a mărturisit - nu fără lungi digresiuni - observaţiile unor oameni cu scaun la cap, bărbaţi, femei, care se bucură de autoritate în Vendôme. Dar aceste observaţii erau atât de contradictorii şi de împrăştiate, încât era cât pe ce să adorm, cu toate că povestea asta adevărată mă interesa. Tonul greoi şi accentul monoton al notarului - om deprins, fără îndoială, să se asculte singur şi să fie ascultat de clienţii sau de consătenii săi - s-au dovedit mai tari decât curiozitatea mea. Din fericire, am scăpat de el.

— Vai, vai, domnule, îmi spuse pe când trecea pragul, câţi n-ar vrea să mai trăiască patruzeci şi cinci de ani... însă, o clipă, vă rog. Şi, cu un aer subtil, îşi puse arătătorul pe nas ca şi cum ar fi vrut să spună: „Fiţi atent aici!” Dar cum să apuci, când ai şaizeci de ani?!

După ultima remarcă a notarului - care lui i se păruse foarte spirituală şi care m-a mai trezit puţin din apatie - am închis uşa. Apoi m-am aşezat în fotoliul meu, sprijinindu-mi picioarele de grătarul şemineului, şi am început să mă

cufund într-un adevărat roman à la Radcliffe[1], plăsmuit din datele juridice ale domnului Regnault, când uşa se deschise, mişcată de o mână uşoară de femeie. În prag apăru gazda mea, o femeie trupeşă, veselă şi binevoitoare, care nu-şi urmase chemarea; era o flamandă ce ar fi fost mai la locul ei într-un tablou de Teniers[2].

— Mi se pare, domnule, că domnul Regnault v-a omorât cu poveştile lui despre casa de la Grande-Bretèche...

— Da, maică Lepas.

— Şi ce v-a îndrugat?

I-am repetat pe scurt tenebroasa istorie a doamnei De Merret. La fiece frază, gazda mea întindea gâtul, privindu-mă cu acea agerime proprie hangiilor - un amestec între instinctul jandarmului, ingeniozitatea spionului şi viclenia comerciantului.

— Dragă doamnă Lepas, am adăugat la urmă, mi se pare că dumneavoastră ştiţi mai multe. Am ghicit? Că altminterea de ce v-aţi mai ostenit să vă urcaţi până la mine?

— Vai, pe cuvântul meu de femeie cinstită, vă rog să mă credeţi...

— Lăsaţi jurămintele, ochii dumneavoastră sunt plini de secrete. L-aţi cunoscut pe domnul De Merret. Ce fel de om era?

— Păi să vedeţi, domnul De Merret era un bărbat chipeş, şi înalt cât uşa! Om nobil şi mândru, de fel din Picardia, şi care, cum spunem noi, avea capul bine aşezat pe umeri. Plătea totdeauna peşin ca să n-aibă vorbă cu nimeni. Era plin de viaţă, domnule. Doamnele pe la noi îl găseau foarte

---

1 *Ann Radcliffe* (1764—1823), romancieră engleză, cunoscută ca autoare a unor istorii pline de mister şi de neprevăzut.

2 *David Teniers* (1610—1690), vestit pictor flamand; a zugrăvit mai ales lumea satelor şi a hanurilor.

pe placul lor.

— Pentru că era plin de viaţă! am spus hangiţei.

— Se prea poate, admise ea. Gândiţi-vă şi dumneavoastră, domnule, trebuie, cum s-ar zice, să fi fost ceva de capul lui o dată ce s-a căsătorit cu doamna De Merret, care, deşi nu vreau să vorbesc de rău pe nimeni, era cea mai frumoasă şi mai bogată persoană de pe la noi. Avea o rentă de vreo douăzeci de mii de livre. La cununia ei a luat parte tot târgul. Mireasa era mărunţică şi drăguţă, un adevărat giuvaier! A, ce pereche minunată!

— Au fost fericiţi în căsnicie?

— Hm, hm, da şi nu, după cât mă duce pe mine capul, că doar vă daţi seama că nu mâncăm cu ei dintr-o strachină! Doamna De Merret era o femeie bună, blândă, care uneori poate suferea de pe urma firii cam iuţi a omului ei... Domnul De Merret se ţinea mândru, dar noi îl iubeam. Ce să-i faci, aşa-i era firea! Când eşti nobil, vedeţi dumneavoastră...

— Cu toate astea, trebuie să se fi întâmplat vreo nenorocire dacă domnul şi doamna De Merret s-au despărţit pe neaşteptate!

— V-am spus eu că s-a întâmplat o nenorocire, domnule? Nu ştiu nimic.

— Bine. Acum sunt sigur că ştiţi totul.

— Fie, domnule, am să vă spun toată întâmplarea. Când l-am văzut pe domnul Regnault venind la dumneavoastră, mi-am dat seama că vă va vorbi de doamna De Merret în legătură cu proprietatea de la Grande-Bretèche. Astfel mi-a dat în gând să mă sfătuiesc cu domnul, care îmi pare a fi un om de omenie, neînstare să înşele încrederea unei biete femei ca mine, care niciodată n-a făcut nimănui rău şi care, totuşi, e muncită de remuşcări. Până azi n-am îndrăznit să mă destăinuiesc oamenilor de pe la noi, care-s toţi nişte

palavragii cu limba de-un cot. Şi-apoi, domnule, încă n-am avut un muşteriu care să fi stat atât de mult ca dumneavoastră în hanul meu şi căruia să-i pot spune povestea celor cincisprezece mii de franci...

— Dragă doamnă Lepas! i-am răspuns, oprind torentul vorbelor ei, dacă spovedania dumneavoastră m-ar putea compromite, n-aş voi pentru nimic în lume să-mi împovărez conştiinţa cu ea.

— Nu vă temeţi, mă întrerupse ea. Veţi vedea.

Graba asta m-a făcut să înţeleg că simpatica hangiţă mai împărtăşise şi altora taina pe care doar eu trebuia s-o cunosc - şi am fost numai urechi.

— Domnule, îmi spuse, când împăratul[1] ne-a trimis aici nişte spanioli - prizonieri de război sau alţii - a trebuit să iau în gazdă, pe socoteala cârmuirii, pe un tânăr spaniol, trimis la Vendôme pe cuvânt de onoare. Cu tot cuvântul lui de onoare, se întâlnea zilnic cu subprefectul. Era un nobil de Spania, dragă doamne! Avea un nume terminat în *os* şi în *dia,* dacă mi-aduc bine aminte: Bagos de Feredia. Păstrez numele lui scris într-un registru; dacă vreţi, puteţi să-l citiţi. O, era un tânăr arătos, deşi se spune că spaniolii sunt toţi urâţi. Nu era prea înalt - vreo cinci picioare şi două sau trei degete - dar bine legat; şi-avea nişte mâini mici şi îngrijite, o, păcat că nu le-aţi văzut. Pentru mâini avea el mai multe perii decât o femeie pentru toaletele ei! Avea un păr lung şi negru, ochi înflăcăraţi, faţa cam arămie, dar care-mi plăcea. Purta rufe atât de fine, cum nu mi-a fost dat să văd vreodată, deşi am avut ca oaspeţi prinţese şi, printre alţii, pe generalul Bertrand, ducele şi ducesa D’Abrantès, domnul Decazes şi regele Spaniei. Nu mânca mult; era atât de manierat, de amabil, încât nu puteai să nu-l iubeşti. O, da, îl

[1] E vorba de Napoleon I.

iubeam mult, deşi nu rostea nici patru vorbe pe zi, încât era cu neputinţă să legi o conversaţie cu el; dacă-i spuneai ceva, nu răspundea; ăsta era un nărav al lui, o manie pe care-o au toţi, aşa se spune. Îşi citea breviarul de-ai fi zis că-i preot, era nelipsit de la toate liturghiile şi slujbele. Şi unde se aşeza? (Asta am băgat-o de seamă mai târziu.) La doi paşi de capela doamnei De Merret. Şi fiindcă acolo s-a aşezat de prima dată când a intrat în biserică, nimeni nu s-a gândit că a făcut-o cu vreun gând. De altminteri, nici nu-şi ridica ochii din cartea de rugăciuni, bietul tânăr! În vremea aceea, domnule, serile obişnuia să se plimbe pe munte, printre ruinele castelului. Asta era singura plăcere a bietului tânăr; astfel îşi mai amintea de ţara lui. Se spune că Spania e toată numai munţi!

Încă din primele zile ale prizonieratului său, a întârziat în aceste plimbări. La început, am fost îngrijorată văzându-l că se întoarce abia pe la miezul nopţii, dar curând ne-am învăţat cu deprinderile lui; lua cu sine cheia de la intrare şi nici nu se mai auzea când se întorcea. Locuia în casa noastră de pe uliţa Cazărmilor. Într-o bună zi, un grăjdar de-al nostru ne spuse că o dată, pe înserat, ducându-se cu caii la scăldat, l-a găsit pe nobilul de Spania înotând în râu, în depărtare, ca un peşte. Când tânărul s-a întors dintr-o plimbare, i-am spus să ia seama la algele din râu; el s-a arătat însă nemulţumit că fusese zărit în apă.

Ca să nu mai lungesc vorba, domnule, într-o zi - sau, mai bine zis, într-o dimineaţă - nu l-am mai găsit în odaia lui; nu se întorsese. Tot căutând pretutindeni, am găsit o hârtie într-unul din sertarele mesei, unde se mai aflau şi cincizeci de piese de aur spaniole: din cele care se numesc „portugheze” - şi care făceau vreo cinci mii de franci; apoi, într-o cutiuţă sigilată, diamante în valoare de vreo zece mii de franci. Pe hârtie sta scris că, în cazul când nu se va mai

întoarce, ne lăsa banii şi pietrele scumpe ca să plătim slujbe de mulţumire lui Dumnezeu, care l-a ajutat să evadeze, şi pentru mântuirea sufletului său. Omul meu, care pe-atunci mai trăia, a dat fuga să-l caute. Dar să vedeţi drăcia dracului! S-a întors cu hainele spaniolului, pe care le găsise sub o piatră mare, într-un fel de groapă, pe malul gârlei, pe partea castelului, nu departe de casa de la Grande-Bretèche.

Omul meu se dusese dis-de-dimineaţă, încât nu-l văzuse nimeni. A dat foc hainelor, după ce citise scrisoarea, şi apoi am declarat, după voia contelui Feredia, că acesta evadase. Subprefectul a pus toată jandarmeria pe urmele lui; dar zadarnic, nu l-au putut găsi. Lepas zicea că s-a înecat. Eu, domnule, nu cred; mai degrabă cred că spaniolul e amestecat în istoria asta cu doamna De Merret. Rosalie mi-a spus că crucifixul la care stăpâna ei ţinea atât de mult încât l-a luat cu ea în mormânt era de abanos şi argint - şi-mi amintesc că, în primele zile ale şederii sale aici, domnul Feredia avea un crucifix de abanos şi argint, pe care apoi nu l-am mai văzut la el. Acum, domnule, nu-i aşa că nu trebuie să-mi fac remuşcări pentru cei cincisprezece mii de franci ai spaniolului, care mi se cuvin cu vârf şi-ndesat?

— Nici vorbă. Dar n-aţi încercat să staţi de vorbă cu Rosalie? am întrebat-o.

— O, ba da, domnule. Dar zadarnic! Fata asta e tăcută ca mormântul. Ştie ea ceva, dar nu-i chip să afli.

După ce am mai stat aşa de vorbă o bucată de vreme, gazda mea m-a lăsat singur, pradă unor gânduri nestatornice şi tenebroase, unei curiozităţi romanţioase, unei groaze religioase destul de asemănătoare cu sentimentul profund care ne cuprinde când intrăm noaptea într-o biserică sumbră în care nu se zăreşte decât o slabă licărire de lumină pe sub bolţile înalte; o siluetă vagă se

strecoară, se aude un foşnet de rochie sau de sutană... ne trec fiori. Curtea de la Grande-Bretèche - cu bălăriile ei, cu ferestrele înţepenite, cu ferecăturile ruginite, cu uşile blocate, apartamentele pustii - apăru dintr-o dată, în chip fantastic, dinainte-mi. Am încercat să răzbesc cu mintea în această misterioasă locuinţă, să dau de firul acestei istorii grave, al dramei care a ucis trei oameni. În ochii mei, Rosalie devenise fiinţa cea mai interesantă din Vendôme. Cercetând-o, am descoperit la ea semnele unei gândiri intime - şi aceasta, în ciuda unei sănătăţi înfloritoare, care se putea citi pe obrajii ei rotunjori. Era capabilă de remuşcări şi de speranţă; atitudinea ei ascundea o taină, ca aceea a bigotelor care fac exces de rugăciuni sau aceea a pruncucigaşei căreia mereu i se pare că aude ultimul ţipăt al copilaşului ei. Ţinuta îi era totuşi naivă şi grosolană, zâmbetul nerod nu era de loc criminal şi - judecând-o după basmaua mare, cu carouri roşii şi albastre, care-i acoperea pieptul viguros, îndesat într-o rochie cu dungi albe şi violete - aţi fi putut jura că-i nevinovată.

„Nu, mi-am zis, nu plec din Vendôme până nu aflu toată istoria casei de la Grande-Bretèche. Ca să-mi ating scopul, mă voi împrieteni cu Rosalie - dacă va fi necesar.”

— Rosalie! am chemat-o într-o seară.

— Da, domnule.

— Eşti măritată?

Fata a tresărit uşor.

— O, s-or găsi destui bărbaţi, când mi-o veni pofta să mă nenorocesc! răspunse ea râzând.

Apoi şi-a revenit repede din emoţia interioară - căci toate femeile, de la doamnele din înalta societate până la slujnicele de pe la hanuri, toate, au un sânge-rece care le caracterizează.

— Eşti destul de tânără şi de nurlie ca să te placă

bărbaţii! Dar ia spune-mi, Rosalie, de ce te-ai băgat slujnică la han după ce-ai plecat de la doamna De Merret? Doamna contesă nu ţi-a lăsat nici o rentă?

— O, ba da! Dar să ştiţi, domnule, că locul meu e cel mai bun din tot târgul.

Iată un răspuns din categoria celor pe care magistraţii şi avocaţii le numesc *dilatorii.* În povestea asta romanescă, îmi părea că Rosalie este piesa din mijlocul tablei de şah; era în chiar centrul interesului şi al adevărului, nodul însuşi al chestiunii. Nu era pentru mine o oarecare încercare de a cuceri pe cineva; fata asta era deznodământul unui roman; iată de ce din clipa aceea Rosalie a devenit preocuparea mea predilectă. Tot studiind-o, am descoperit la ea ceea ce de obicei descoperim la toate femeile care ne preocupă: o mulţime de calităţi. Era curată, îngrijită; curând, am găsit, că are acel farmec pe care dorinţa noastră îl atribuie femeilor, oricare ar fi condiţia lor. Vreo două săptămâni după vizita notarului, într-o noapte - sau, mai bine zis, într-o dimineaţă, căci era în zori - i-am spus Rosaliei:

— Povesteşte-mi tot ce ştii despre doamna De Merret.

— Vai, nu-mi cereţi asta, domnule Horace!

Chipul frumos i se întunecă, bujorii aprinşi şi vii din obraji păliră, iar privirea-i pierdu acea strălucire umedă şi nevinovată.

— Fie, reluă ca, fiindcă îmi cereţi, fie, am să vă spun, dar să păstraţi bine secretul!

— Bine, draga mea, am să-ţi păstrez toate secretele cu o probitate de hoţ - care-i cea mai loială dintre toate.

— Dacă n-a veţi nimic împotrivă, îmi spuse ea, aş prefera probitatea dumneavoastră.

Zicând acestea, şi-a aranjat şalul şi şi-a dres glasul; căci pentru a istorisi ceva e necesară, fără îndoială, o atmosferă de încredere şi de siguranţă. Cele mai bune istorisiri se fac

la un anumit ceas al zilei. Nimeni nu istoriseşte stând în picioare sau nemâncat. Dar dacă mi-aţi cere să vă redau întocmai vorbirea împrăştiată a Rosaliei, apoi mi-ar trebui o carte întreagă. Ţinând însă seama că întâmplările pe care Rosalie mi le-a povestit într-un mod atât de nedesluşit se situează între flecăreala notarului şi aceea a doamnei Lepas - precum termenii medii ai unei proporţii aritmetice între cele două extreme - pot să vi le redau în puţine cuvinte. Deci, pe scurt:

Camera pe care doamna De Merret o ocupa la Bretèche era situată la parter. În peretele camerei se afla un cabinet, a adânc de vreo patru picioare, care-i servea drept garderob. Cu trei luni înainte de seara despre care o să vă vorbesc îndată, se vede că doamna De Merret s-a simţit atât de indispusă, încât soţul ei a lăsat-o singură şi s-a mutat într-o altă odaie, la catul întâi. Printr-o întâmplare neprevăzută, în seara de care v-am amintit domnul conte a întârziat două ore mai mult decât de obicei la clubul unde se ducea să citească ziarele şi să discute politică cu oamenii din târg. Soţia lui îl credea acasă, culcat, dormind. Dar invadarea Franţei dăduse loc unei discuţii foarte însufleţite; partida de biliard devenise pasionantă, domnul conte pierduse patruzeci de franci - o sumă enormă la Vendôme, unde lumea e strângătoare şi unde moravurile sunt încorsetate de o modestie vrednică de toată laudă, care, poate, este la originea unei fericiri adevărate, de care nici un parizian nu are habar.

De o bucată de vreme, domnul De Merret se mulţumea s-o întrebe pe Rosalie dacă soţia lui se culcase; la răspunsul întotdeauna afirmativ al fetei, se urca îndată în camera lui, cu acea naivitate făcută din obişnuită şi încredere. În seara aceea însă, întorcându-se acasă, avu ideea să treacă pe la doamna De Merret ca să-i povestească neplăcerea care i se

întâmplase şi, poate, ca să se mai mângâie. La cină, o găsise pe doamna De Merret gătită cu multă cochetărie; mai târziu, întorcându-se de la club, îşi zise că soţia lui se simte bine cu sănătatea, că în vremea convalescenţei s-a făcut mai frumoasă; îşi dădea seama de asta aşa cum îşi dau soţii seama de toate: cam prea târziu. În loc s-o cheme pe Rosalie - care în clipa aceea era în bucătărie, unde căsca gura la jocul de cărţi al bucătăresei şi vizitiului - domnul De Merret s-a îndreptat spre odaia soţiei sale, la lumina unei lămpi de mână pe care a lăsat-o apoi pe prima treaptă a scării. Pasul lui, uşor de recunoscut, răsuna pe sub bolţile coridorului. În clipa când gentilomul răsucea cheia ca să intre în odaia soţiei sale, i se păru că aude închizându-se uşa cabinetului de care v-am amintit; când a păşit însă în cameră, doamna De Merret era singură, în picioare lângă şemineu. În naivitatea lui, soţul şi-a zis că Rosalie a intrat în cabinet; totuşi, o năzăreală - care i-a răsunat în urechi ca un clopot - l-a făcut bănuitor; şi-a privit soţia şi în ochii ei a întâlnit ceva tulbure şi sălbatic.

— Vii târziu acasă, spuse ea.

Vocea ei - de obicei atât de pură şi de amabilă - îi păru uşor alterată. Domnul De Merret nu răspunse însă nimic, căci în chiar clipa aceea intră Rosalie. Părea că trăsnetul căzuse lângă el. Începu a măsura odaia în lung şi-n lat, cu paşi uniformi şi cu braţele la piept.

— Ai avut vreo neplăcere sau eşti bolnav? îl întrebă timid soţia, în vreme ce Rosalie o dezbrăca.

Contele tăcu.

— Lasă-ne singuri, spuse doamna De Merret cameristei sale, o să-mi pun singură papiotele.

Pe chipul soţului citise o nenorocire - şi voise să rămână singură cu el. După ce Rosalie a plecat sau, mai bine zis, după ce i s-a părut că a plecat - căci ea a mai zăbovit,

câteva clipe pe coridor - domnul De Merret se postă drept în faţa soţiei şi-i spuse cu răceală:

— Doamnă, în cabinetul dumneavoastră este cineva!

Contesa şi-a privit soţul cu un aer calm şi a răspuns simplu:

— Nu, domnule.

Acest „nu” l-a mâhnit pe domnul De Merret, care nu credea; şi cu toate astea, nicicând soţia lui nu-i păruse mai pură şi mai cu frica lui Dumnezeu decât în clipa aceea. Contele s-a ridicat şi a dat să se apropie de cabinet pentru a-l deschide; doamna De Merret a pus mâna pe braţul lui, l-a oprit şi, privindu-l cu un aer melancolic, i-a spus, cu un glas straniu de emoţionat:

— Dacă nu vei găsi pe nimeni, să ştii că totul s-a sfârşit între noi!

Ţinuta, plină de o demnitate de necrezut, a soţiei sale, îl făcu pe gentilom să simtă un respect adânc pentru dânsa şi îi inspiră una dintre acele hotărâri cărora nu le lipseşte decât scena unui vast teatru pentru a deveni nemuritoare.

— Nu, Josephine, spuse el, n-am să deschid. Oricum, ne vom despărţi pentru totdeauna. Ascultă, ştiu ce suflet curat ai, ştiu că trăieşti ca o sfântă, sunt sigur că nu-ţi vei încărca sufletul cu un păcat de moarte.

La vorbele astea, doamna De Merret se uită la soţul ei cu o privire rătăcită.

— Ia crucifixul în mână, adăugă bărbatul. Jură-mi în faţa lui Dumnezeu că acolo nu-i nimeni - şi te voi crede, şi nu voi deschide niciodată uşa aceea.

Doamna De Merret luă crucifixul de la gât şi rosti:

— Jur.

— Mai tare, spuse soţul, şi repetă după mine: jur în faţa lui Dumnezeu că în cabinet nu-i nimeni.

Fără a se tulbura, contesa repetă fraza.

— Bine, zise cu răceală domnul De Merret iar după o clipă de tăcere: Dar ce lucru frumos ai - şi nici nu l-am văzut până acum, zise, cercetând crucifixul de abanos cu incrustaţii de argint şi foarte artistic sculptat.

— L-am găsit la Duvivier, care-l cumpărase de la un preot spaniol acum un an, când a trecut pe la noi grupul acela de prizonieri.

— A! spuse domnul De Merret înapoindu-i crucifixul - şi sună.

Într-o clipă, Rosalie fu în cameră. Domnul De Merret se apropie repede de ea, o luă cu sine în dreptul ferestrei care dădea spre grădină şi-i spuse în şoaptă:

— Ştiu că Gorenflot vrea să te ia şi că numai din pricina sărăciei nu vă puteţi cununa, iar tu i-ai spus că nu-i vei fi soţie dacă nu se face meşter-zidar... Ascultă: dă fuga după el şi spune-i să vină îndată la mine, cu mistria şi celelalte scule. Ai grijă să nu-l trezeşti din somn decât pe dânsul, o să fiţi mai bogaţi decât gândiţi. Nu cumva să-ţi scape vreo vorbă, că e vai de tine...

Îşi încruntă sprâncenele. Rosalie dădu să plece, dar contele o reţinu:

— Ţine cheia mea, spuse. Jean! strigă el apoi pe coridor, cu o voce tunătoare.

Jean - care era vizitiul şi, în acelaşi timp, omul lui de încredere - lasă jocul de cărţi şi se înfăţişă.

— Duceţi-vă toţi la culcare, îi spuse stăpânul făcându-i semn să se apropie; apoi adăugă în şoaptă: După ce vor adormi cu toţii, auzi? după ce vor adormi, să te cobori la mine.

Domnul De Merret, care dăduse aceste porunci fără a-şi slăbi din ochi soţia, se întoarse acum liniştit lângă dânsa, lângă cămin şi începu a-i povesti peripeţiile partidei de biliard şi discuţiile de la club. Când Rosalie se întoarse, îi

găsi pe domnul şi pe doamna De Merret vorbind foarte prieteneşte,

— Domnule, a venit Gorenflot, spuse încet Rosalie.

— Să intre! răspunse tare nobilul din Picardia.

Văzându-l pe zidar, doamna De Merret păli uşor.

— Gorenflot, zise bărbatul, în remiză sunt nişte cărămizi: ia mai multe, să-ţi ajungă să zideşti uşa acestui cabinet, apoi să tencuieşti peretele.

Pe urmă, făcând semn lucrătorului şi Rosaliei să se apropie, spuse în şoaptă:

— Ascultă, Gorenflot, astă-noapte vei dormi aici. Dar mâine dimineaţă vei primi un paşaport ca să pleci într-o ţară străină, într-o localitate pe care am să ţi-o indic eu. Pentru călătoria asta, îţi voi da şase mii de franci. Vei locui zece ani în oraşul acela; dacă n-o să-ţi placă acolo, te vei putea strămuta în alt oraş, dar în aceeaşi ţară. Vei trece prin Paris, unde mă vei aştepta. Acolo îţi voi asigura prin contract alţi şase mii de franci, care-ţi vor fi plătiţi la întoarcere - dacă vei îndeplini condiţiile învoielii noastre. Pentru preţul ăsta, va trebui să nu sufli nimănui vreo vorbă despre ceea ce vei face aici în noaptea asta. Iar ţie, Rosalie, îţi dăruiesc zece mii de franci - care însă nu ţi se vor înmâna decât în ziua când te vei cununa şi cu condiţia să te căsătoreşti cu Gorenflot: dar ca să vă puteţi căsători, trebuie să tăceţi. Dacă nu, adio zestre.

— Rosalie, spuse doamna De Merret, vino să mă piepteni.

Bărbatul se plimba liniştit, în lung şi în larg, fără a pierde din ochi uşa, pe zidar şi pe contesă, dar în acelaşi timp fără a arăta vreo neîncredere jignitoare. Lucrând, Gorenflot fu nevoit să facă zgomot. Doamna De Merret se folosi de clipa când lucrătorul descărca un braţ de cărămizi şi când soţul ei se afla la capătul opus al odăii, pentru a-i şopti Rosaliei:

— Dragă copilă, îţi fac o rentă de o mie de franci dacă-i

poţi spune lui Gorenflot să lase o crăpătură în partea de jos. Apoi îi porunci tare, cu sânge rece: Dă-i o mână de ajutor!

Cât timp Gorenflot lucră la zidirea intrării, domnul şi doamna De Merret rămaseră tăcuţi. Bărbatul îşi făcuse socoteala că, tăcând, îşi va opri soţia să arunce vorbe cu subînţelesuri, în vreme ce doamna De Merret tăcea din prudenţă sau din mândrie. Când peretele se înălţase până la jumătate, vicleanul zidar folosi clipa când gentilomul sta cu spatele la el ca să dea cu ciocanul într-unul dintre cele două geamuri ale uşii. Din gestul acesta, doamna De Merret înţelese că Rosalie îi vorbise lui Gorenflot. Tustrei văzură atunci un bărbat cu faţa posomorâtă, arămie, cu părul negru, cu privirea înflăcărată. Până să se întoarcă soţul ei, biata contesă avu vreme să facă necunoscutului un semn cu capul - şi acesta înţelese că semnul voia să spună: „Nu-ţi pierde nădejdea!” Pe la ceasurile patru, când se crăpa de ziuă, căci era în luna lui septembrie, zidăria fu-gata. Zidarul rămase în paza lui Jean, iar domnul De Merret se culcă în camera soţiei sale.

A doua zi, trezindu-se din somn, spuse nepăsător;

— Tiii, drace! Trebuie să mă duc la primărie pentru paşaport!

Îşi puse pălăria, făcu trei paşi spre ieşire, se întoarse, luă crucifixul. Soţia lui tresăltă de fericire. „Se duce la Duvivier”, îşi zise.

Îndată ce cotatele ieşi, doamna De Merret o sună pe Rosalie; apoi strigă, cu un glas teribil:

— Sculele! Sculele! Să ne punem pe treabă! M-am uitat ieri cum lucra Gorenflot, avem timp să facem o răsuflătoare şi apoi s-o astupăm.

*

Cât ai bate din palme, Rosalie îi aduse stăpânei sale un fel de baros, cu care aceasta începu - cu o însufleţire de

neînchipuit - să dărâme zidul. Dar abia apucase să scoată câteva cărămizi când, ridicând barosul ca să izbească mai cu putere, îl zări îndărătul ei pe domnul De Merret şi leşină.

— Culc-o pe doamna în pat, spuse cu răceală gentilomul.

Prevăzând ceea ce avea să se întâmple în timpul lipsei sale, întinsese o cursă contesei; pur şi simplu scrisese primarului şi trimisese după Duvivier. Giuvaergiul sosi tocmai când se terminase cu dezordinea din apartament.

— Duvivier, îl întrebă contele, ai cumpărat cumva nişte crucifixe de la spaniolii care au trecut pe la noi?

— Nu, domnule.

— Bine, îţi mulţumesc, spuse, schimbând cu soţia sa o privire de tigru. Jean, adăugă el către omul său de încredere, îmi vei servi masa în camera doamnei De Merret; doamna e suferindă şi voi rămâne la ea până se va face bine.

Nemilosul gentilom rămase douăzeci de zile cu soţia sa. În primele clipe, când se auzea vreun zgomot din cabinetul zidit şi când Joséphine voia să-l implore pentru necunoscutul care trăgea să moară, el îi răspundea fără a-i îngădui să scoată măcar un cuvânt:

— Ai jurat pe cruce că acolo nu-i nimeni.

În româneşte de Gavril MARCUSON

GUILLAUME APOLLINAIRE

DISPARIŢIA LUI HONORÉ SUBRAC

În ciuda unor cercetări deosebit de minuţioase, poliţia nu a izbutit să elucideze misterul dispariţiei lui Honoré Subrac.

Subrac mi-era prieten şi - întrucât cunoşteam adevărul asupra cazului său - m-am simţit dator să informez autorităţile. După ce m-a audiat, judecătorul care mi-a luat declaraţia a abordat un ton de o politeţe atât de speriată, încât mi-am dat îndată seama că mă credea nebun - şi i-am spus aceasta. Omul a devenit şi mai politicos; apoi, ridicându-se, m-a împins binişor spre uşă - l-am văzut pe grefierul său, în picioare, cu pumnii strânşi, gata să sară asupră-mi dacă aş fi făcut pe furiosul.

N-am insistat. Ce-i drept, cazul lui Honoré Subrac e atât de straniu încât adevărul pare de necrezut. Lumea ştia din ziare că Subrac era privit ca un original. Vara şi iarna umbla îmbrăcat cu un amplu halat şi încălţat cu papuci. Era putred de bogat şi - fiindcă mă miram de ţinuta lui - într-o zi l-am întrebat de ce umbla aşa.

— Spre a putea, la nevoie, să mă dezbrac cât mai repede, mi-a răspuns. De altfel, te obişnuieşti repede să umbli îmbrăcat mai sumar. Omul se poate uşor lipsi de rufărie, de ciorapi şi de pălărie. Eu, unul, trăiesc aşa de la vârsta de douăzeci şi cinci de ani şi n-am fost niciodată bolnav.

Răspunsul ăsta, în loc să mă lămurească, mi-a stârnit şi mai mult curiozitatea.

„De ce oare, mă întrebam, o fi având nevoie Honoré

Subrac să se dezbrace atât de repede?” Şi mă pierdeam în supoziţii...

Într-o noapte, pe când mă întorceam spre casă - să tot fi fost pe la ora unu sau unu şi un sfert - aud un glas care-mi rosteşte în şoaptă numele. Mi se păruse că glasul venea dintr-un perete pe lângă care trecusem. Neplăcut surprins, m-am oprit.

— Nu mai e nimeni pe stradă? auzii din nou glasul. Sunt eu, Honoré Subrac.

— Dar unde eşti? am strigat privind în jur, fără a-mi putea însă da seama unde se ascundea prietenul meu.

Am descoperit numai faimosul lui halat, care zăcea pe trotuar, alături de nu mai puţin faimoşii papuci.

„Iată, mi-am zis, o împrejurare care l-a silit pe Honoré Subrac să se dezbrace într-o clipită. În sfârşit, mi se va dezvălui o interesantă taină.”

Apoi am spus tare:

— Stradă e pustie, dragă prietene, poţi să te arăţi.

Brusc, Honoré Subrac a apărut, ivindu-se parcă din peretele lângă care stătuse şi unde nu-l observasem. Era gol- puşcă şi primul său gest a fost să-şi ridice de jos halatul, pe care l-a îmbrăcat cât a putut de repede. Apoi s-a încălţat şi, cu hotărâre în glas, a început a-mi vorbi în timp ce mă însoţea spre casă.

— Te mirai, mi-a spus, dar acum înţelegi de ce mă îmbrac într-un mod atât de bizar. Şi cu toate astea, n-ai înţeles cum am putut să mă sustrag cu totul privirilor tale. Simplu ca bună-ziua. E vorba de un fenomen de mimetism... Natura e o mamă bună. Copiilor săi pe care-i ameninţă vreo primejdie şi care-s prea slabi pentru a se apăra, ea le-a acordat darul de a se confunda cu ceea ce-i înconjoară... Dar toate astea le ştii. Ştii că fluturii seamănă cu florile, că unele insecte sunt aidoma frunzelor, că un cameleon poate

lua culoarea care-l camuflează cel mai bine, că iepurele polar e alb ca ţinuturile glaciale pe care - fricos cum e, ca şi cel de pe la noi - le colindă aproape invizibil.

Astfel, aceste vietăţi slabe reuşesc să scape de duşmanii lor printr-o ingeniozitate instinctivă care le modifică aspectul. Tot aşa şi eu. Urmărit fără încetare de un duşman, eu, care sunt fricos şi incapabil să mă apăr luptând, sunt ca şi făpturile de care ţi-am vorbit: după cum mi-e voia şi de teamă, mă fac una cu mediul înconjurător.

Sunt mulţi ani de când mi-am exercitat pentru prima oară această însuşire instinctivă. Aveam pe-atunci douăzeci şi cinci de ani şi, în general, femeile găseau că sunt bine făcut şi pe placul lor. Una dintre ele - care era măritată - s-a arătat atât de prietenoasă cu mine, încât nu m-am priceput să-i rezist. Fatală legătură!... Într-o noapte eram la ea. Bărbatu-său îi spusese că pleacă din oraş pentru câteva zile. Stam amândoi în pielea goală ca nişte divinităţi, când, brusc, uşa se dădu de perete şi în prag apăru soţul, cu un revolver în mână. Spaima mea a fost de nedescris; laş cum eram - şi cum sunt şi astăzi - aveam o singură dorinţă: să intru în pământ. Lipindu-mă de perete, am încercat să mă fac una cu el. Şi imediat dorinţa mi se îndeplini. Am luat culoarea tapetului, iar membrele mele se întinseră voluntar într-un chip de necrezut şi se topiră astfel încât mi se păruse că aş fi una cu peretele şi că nimeni nu mă mai poate vedea. Aşa şi era. Soţul mă căuta din ochi ca să mă omoare. Mă văzuse şi ştia că nu pot fugi. Înnebunise de furie şi, vărsându-şi focul pe nevastă-sa, a ucis-o cu sălbăticie trăgându-i şase gloanţe în cap. Apoi a plecat, plângând de deznădejde. După aceea, instinctiv, corpul meu şi-a reluat forma normală şi culoarea obişnuită. M-am îmbrăcat şi am reuşit să plec înainte de a veni cineva... De-atunci mă bucur de această fericită însuşire, un fel de

mimetism. Soţul care n-a putut să mă ucidă şi-a consacrat întreaga existenţă acestui scop. De multă vreme mă urmăreşte prin diferite ţări - şi credeam că, stabilindu-mă la Paris, îmi va pierde urma. Dar mai adineauri, câteva minute înainte de a te întâlni pe tine, l-am zărit pe el. De frică, îmi clănţăneau dinţii în gură. Abia am avut vreme să mă dezbrac şi să mă lipesc de perete. Omul a trecut pe lângă mine, uitându-se cam mirat la halatul şi la papucii pe care-i lăsasem pe trotuar. Înţelegi deci că am motive să umblu îmbrăcat cât mai sumar. Calităţile mele mimetice nu mi-ar folosi la nimic dacă aş umbla îmbrăcat ca toată lumea. Căci n-aş putea să mă dezbrac destul de repede ca să scap de călăul meu, iar lucrul cel mai important e să fiu gol; altminteri, îmbrăcămintea, lipită de vreun perete, ar face inutilă dispariţia mea defensivă.

L-am felicitat pe Honoré Subrac pentru această însuşire de care acum mă convinsesem şi pe care i-o invidiam...

În zilele următoare m-am gândit tot timpul la întâmplarea asta şi uneori mă surprindeam, cu diferite prilejuri, încercând să-mi încordez voinţa ca să-mi modific forma şi culoarea. Am încercat să mă preschimb în autobuz, în Turnul Eiffel, în academician, în câştigător la loterie. Strădaniile mele s-au dovedit zadarnice. Nu izbuteam, şi pace! Voinţa mea nu era destul de puternică - şi apoi, îmi lipsea acea sfântă frică, acel pericol formidabil care trezise instinctele lui Honoré Subrac...

Câtăva vreme nu-l mai întâlnisem pe Honoré, când, într-o bună zi, vine la mine înnebunit:

— Omul acela, duşmanul meu de moarte, mă pândeşte pretutindeni. De trei ori i-am scăpat din mână graţie însuşirii mele, dar acum mi-e frică, mi-e frică, dragă prietene.

Am observat că slăbise, dar m-am ferit să i-o spun.

— Nu-ţi rămâne de făcut decât un singur lucru, i-am declarat. Ca să scapi de un duşman atât de necruţător, pleacă! Ascunde-te undeva, la ţară. Încredinţează-mi mie afacerile tale şi du-te la gara cea mai apropiată.

Honoré mi-a strâns mâna, spunându-mi:

— Vino şi tu cu mine, te conjur, mi-e teamă!

Pe stradă mergeam în tăcere, dar Honoré Subrac întorcea mereu, capul, cu un aer neliniştit. Deodată, scoase un strigăt şi o luă la fugă, aruncându-şi halatul şi papucii. Am văzut, în spatele nostru, un bărbat care se apropia în fugă. Am încercat să-i aţin calea, dar mi-a scăpat. În mână ţinea un revolver, îndreptat spre Honoré Subrac, care ajunsese în dreptul zidului unei cazărmi şi dispăruse ca o nălucă.

Omul cu revolver se opri uluit, scoase un strigăt de ciudă şi, ca pentru a se răzbuna împotriva zidului care părea că-i smulsese prada, îşi descarcă revolverul în direcţia în care Honoré Subrac dispăruse. Apoi se depărtă în fugă...

Lumea se adunase, apărură şi câţiva sergenţi ca s-o împrăştie. Atunci, mi-am strigat prietenul. Dar nu mi-a răspuns.

Am pipăit zidul. *Era căldicel încă* şi am observat că, dintre cele şase gloanţe de revolver, trei loviseră în dreptul *unei inimi de om,* în timp ce celelalte zgâriaseră tencuiala mai sus, în locul unde mi se părea că desluşesc vag, vag de tot, trăsăturile unui chip omenesc.

În româneşte de Gavril MARCUSON

SEICHO MATSUMOTO

ACCIDENTUL

I

Notă din ziarul R. din 2 septembrie:

Accidentat pe Kashima.

Domnul Hideo Iwase (28 de ani) funcţionar la sucursala băncii A. din Marunouchi a întreprins la 30 august, împreună cu doi prieteni, o excursie pe vârful Kashima din Alpii de nord japonezi. El s-a rătăcit din cauza ploii şi a ceţii şi, doborât de epuizare şi frig, a decedat în seara zilei de 31 august, într-o pădure aproape de Muntele Vacii la vest de Vârful de Nord. Prietenul său a alergat la Cabana Rece pentru a aduce ajutoare. Membrii Clubului Alpin al Universităţii M. care înnoptau la stână au pornit în zorii zilei de 1 septembrie pentru a-l salva pe accidentat, dar au ajuns prea târziu.

II

După accident, Goichi Urahashi, prietenul lui Hideo Iwase, a scris un articol în numărul din noiembrie al revistei clubului „Munţii”.

Goichi Urahashi, în vârstă de douăzeci şi cinci de ani, lucra împreună cu Hideo Iwase la aceeaşi bancă. Masatoshi Eda, al cărui nume este menţionat în articol, are treizeci şi doi de ani şi este locţiitorul şefului sucursalei. Aceşti trei bărbaţi au întreprins la 30 august excursia pe vârful

Kashima.

Am pierdut un p r i e te n pe vârful Kashima.
(de Goichi Urahashi)

1

La sfârşitul lunii iulie, domnul Masatoshi Eda m-a invitat să facem o excursie pe vârful Kashima. Domnul Eda făcea parte din Clubul Alpiniştilor încă din universitate. El cunoştea toate vârfurile importante ale Alpilor japonezi şi făcuse excursii până în îndepărtatul Hokkaido şi până la Yakudjima. Era cel mai bun alpinist dintre noi şi toată lumea participa cu plăcere la excursiile conduse de dânsul. Aveam puţină experienţă în alpinism, eram începător şi fusesem o singură dată la Cabana Karazavu pe Hodaka şi o singură dată pe Fudji. Iwase avea mai multă experienţă. Urcase de trei ori pe Hodaka şi cîteodată pe Yatsugatake şi pe Kaikomagatake. Am acceptat invitaţia domnului Eda, deoarece îmi spuneam că ar putea fi o excursie interesantă. Cum tocmai intenţionam să-mi încep concediul şi nu plănuisem nimic deosebit, propunerea a sosit la timp. Ne-am sfătuit în câteva rânduri cu privire la pregătirile necesare. La terminarea serviciului mergeam adesea într-o ceainărie, iar duminica vizitam, împreună cu Iwase, pe domnul Eda la locuinţa sa.

— Iwase crede că Hodaka n-ar mai prezenta interes pentru el. Ar dori mai curând să meargă de la Kashima până dincolo, la Goryu. Excursia este mai frumoasă decât cea de pe veşnic supraaglomeratul Hodaka.

Din vorbele acestea ale domnului Eda am înţeles că Iwase propusese Kashima. Soarta omului e de nepătruns.

Resursele fizice ale lui Iwase erau mult mai mari decât

ale mele. Faţa lui rotundă părea întotdeauna sănătoasă şi proaspătă. Domeniile noastre de activitate erau cu totul deosebite, aşa că nu ne cunoşteam decât superficial. Datorită pregătirilor pentru excursia în munţi ne-am cunoscut mai de aproape. Iwase era celibatar ca şi mine şi poseda o locuinţă proprie. Era o fire sinceră. Poate că uneori îi plăcea să bea. Se bucura foarte mult de ascensiunea pe vârful Kashima.

Deoarece aveam concediu, am plănuit de la început o excursie de trei zile cu două înnoptări. De fapt, urma să aibă loc la mijlocul lui august, dar domnul Eda avea îndatoriri urgente şi aşa ne-am înţeles în cele din urmă asupra datei de 30 august. Conducătorul era bineînţeles domnul Eda, deoarece avea cea mai mare experienţă. Fiind lipsit de orice experienţă în privinţa ascensiunilor, ajutorul lui mi-a fost preţios încă din faza pregătirilor. Chiar Iwase avea mai multă experienţă decât mine, era sigur de el şi foarte întreprinzător. Azi, când mă gândesc la cele întâmplate, aş spune că aceste însuşiri au fost în oarecare măsură cauza nenorocirii lui. Ar suna poate ca o lipsă de pietate, dar oricât de experimentat ar fi un alpinist, trebuie să fie întotdeauna modest ca un începător. Domnul Eda ştia acest lucru şi de aceea se străduia să tempereze spiritul întreprinzător al lui Iwase. Dar omul este slab şi inconsecvent şi aşa s-a ajuns, în cele din urmă, la această tragedie. Soarta lui Iwase era inevitabilă şi nimeni nu poartă vreo răspundere.

Ultima consultare a avut loc la locuinţa domnului Eda. Iwase locuia în apropiere şi vizita probabil deseori familia Eda. Soţia lui Eda îi spuse într-o zi în glumă:

— Domnule Iwase, sunteţi prea încrezut. Asta ar putea să vă fie fatal pe munte.

Prorocirea s-a împlinit. Iwase nu s-a simţit câtuşi de puţin

ofensat de această glumă, a acceptat-o, iar domnul Eda şi cu mine am făcut haz pe seama ei.

Am stabilit atunci definitiv următorul program:

28 august: ora 22,45 plecarea din gara Shindjuku.

30 august: sosirea la Omachi, cu autobuzul până la platoul Otami. Platoul Otami - Lacul Rece - Djii. Înnoptarea la Cabana Rece.

31 august: Cabana Rece - Kashima - Şaua Yatsumin - Vârful Goryu.

1 *septembrie:* Cabana Goryu - Cabana Tomi - Kamishiro. 22,39 Plecarea de la Matsumoto.

2 *septembrie:* ora 4,45 Sosirea la Shindjuku.

Era o excursie foarte normală. Domnul Eda, foarte grijuliu, reţinu pentru noi locuri de dormit la vagonul de clasa a treia, având în vedere că la trenurile personale clasa a treia este întotdeauna supraaglomerată. Ne temeam să nu ajungem obosiţi şi nedormiţi în caz că nu vom găsi locuri obişnuite. Iwase era împotriva vagonului de dormit, considera asta drept ceva inutil, dar din consideraţie faţă de mine acceptă în cele din urmă.

În sfârşit a sosit seara de *29* august şi ne-am întâlnit în gara Shindjuku. În tren am golit o sticluţă de whisky. Domnul Eda ocupase patul de jos. Iwase dormea în cel de deasupra, iar locul meu era cu trei compartimente mai departe. Iwase glumea şi povestea fără întrerupere. Nu sunt obişnuit să beau mult şi de aceea am adormit imediat. Dar puţin mai târziu a trebuit să mă scol din nou. În drum spre toaletă, am zărit îndărătul uşii, la capătul vagonului, o umbră. Nu era Iwase? Am deschis uşa şi am văzut că într-adevăr Iwase se afla la locul de trecere spre clasa a doua şi privea îngândurat pe fereastră. Ţigareta lui puncta întunericul.

— Încă nu te-ai culcat?

Se întoarse repede şi răspunse abătut:

— Hm. Whisky-ul mi s-a cam urcat la cap. Aş vrea să respir puţin aer curat.

Privi din nou afară. Era o noapte întunecoasă şi contururile negre ale munţilor se profilau pe cerul înstelat. Deoarece eram obosit, n-am continuat conversaţia, ci m-am dus să mă culc din nou. Compartimentul în care dormea domnul Eda era închis cu o perdea şi dinăuntru se auzea sforăit. M-am uitat la ceas - unu trecute.

Când, spre dimineaţă, am deschis ochii, domnul Eda se sculase şi se îmbrăca. Următoarea staţie era Matsumoto şi m-am grăbit să mă spăl şi să mă îmbrac. Iwase se sculase şi el; fuma. Mi s-a părut cam nedormit.

Tramvaiele din Matsumoto erau ticsite de alpinişti şi rucsacuri. Până la Omachi a trebuit să stăm în picioare dar, în comparaţie cu cei care petrecuseră toată noaptea şezând înghemuiţi în clasa a treia, noi călătoriserăm foarte comod.

Acum, dis-de-dimineaţă, în gara Omachi numai alpinişti - printre care şi multe femei - aşteptau autobuzul. În oraşul aşezat într-o vale închisă, am şi început să simţim aerul rece de toamnă. În autobuz a trebuit să stăm din nou în picioare aproape o oră. Era sâmbătă şi de aceea călătorea atât de multă lume, cu toate că de fapt sezonul se cam sfârşise. Curând, lăsarăm în urma noastră grădinile de meri şi de duzi; autobuzul începea să urce pe coasta muntelui. Soarele se înălţase către răsărit şi razele lui se reflectau pe zăpada piscurilor îndepărtate. Vremea era frumoasă, şoseaua se îngusta şi urca din ce în ce mai abrupt. Ultima aşezare prin care am trecut a fost satul Kashima, iar de aici înainte începeau pădurile.

Pe platoul Otami părăsirăm ultimul mijloc de transport pe care îl folosisem în drumul început seara trecută. Autobuzul se golea încetul cu încetul şi călătorii se desmorţeau în

aerul proaspăt de afară. Pe albia uscată şi plină de pietre a unui pârâu se afla o mică tabără izolată. Cei din corturi ne-au cercetat îndelung şi nu fără curiozitate.

Cam jumătate dintre călătorii veniţi cu autobuzul se aşezară pe pietre şi începură să mănânce. Cealaltă jumătate se pregăti imediat pentru ascensiune.

— Mâncam şi noi? întrebă domnul Eda.

— Desigur, am aprobat eu şi Iwase dădu afirmativ din cap.

Domnul Eda scoase din rucsac plăcintele cu orez pe care le cumpărase în ajun la gara din Shindjuku. Mi-era foame şi am mâncat cu pofta.

— Ai dormit bine? mă întrebă domnul Eda.

Am răspuns că am dormit chiar adânc. Iwase tocmai încălzea o cană cu apă; el nu scoase nici un cuvânt.

Ne-am odihnit vreo patruzeci de minute şi văzând ca treptat-treptat ceilalţi turişti porneau cu toţii la drum, ne-am săltat şi noi rucsacurile în spate. Când am simţit cele optsprezece kilograme, mi-am dat seama că de-abia acum începe excursia. Domnul Eda mergea în frunte prin albia uscată a pârâului, eu îl urmăm, iar ultimul venea Iwase. Aceeaşi ordine am păstrat-o până la sfârşit. Am trecut pe lângă un mic stăvilar, după care drumul continua între pârâu şi pădure, fără să urce prea pieptiş. Poate că şi din pricina asta domnul Eda mergea destul de repede.

— Aş vrea să mă odihnesc puţin, veni din spate vocea gâfâită a lui Iwase, iar eu atrasei atenţia domnului Eda.

— Da? întrebă domnul Eda şi lepădă rucsacul. Ne aflam în apropierea unui pârâu. Urahashi calcă şi el pentru prima dată pe-aici, aşa că să facem o mică pauză. Jumătatea distanţei până la răscrucea Nishimata am şi făcut-o.

Domnul Eda avea într-adevăr grijă de mine. Alte câteva grupe ne depăşiră şi din pădure răsunau cântece. Iwase

şedea pe o stâncă, fuma şi se uita în jos spre râu.

— Am impresia că Iwase nu se simte prea bine, îi spusei domnului Eda.

— O fi reacţia pregătirilor febrile de călătorie. A dormit bine în tren, de ce nu s-ar afla la datorie? răspunse domnul Eda. Când la-am trezit, în timpul nopţii, sforăia în patul de sus. Putem porni?

Domnul Eda dădu semnalul de plecare şi Iwase lunecă în tăcere de pe stânca pe care se aşezase. Am trecut din nou prin păduri de fag, de brad, de pin. Pârâul se-ndepărta de drum şi susura în albia sa de sub stâncă. Pe poteca umedă, în afară de noi trei nu se zărea, cât vedeai cu ochii, nici o fiinţă, în sfârşit, am ajuns la ieşirea din vale şi deasupra noastră în depărtare se vedea bolta cerului.

— Aici ne odihnim. De aici încolo urcuşul e mai anevoios, zise domnul Eda.

La răscrucea Nishimata din nou ne-am odihnit patruzeci de minute. În timpul acestui popas nori grăbiţi au acoperit, dincolo de Vârful de Nord, o parte a crestei de est. O ceaţă uşoară, subţire, plutea, asemenea unui fum de ţigară, peste stânci. Cu cât se ridica mai sus soarele, cu atât se micşorau umbrele. Creasta acoperită de zăpadă dintre Vârful de Nord şi de Sud strălucea în toată splendoarea ei.

— Ce vreme frumoasă e azi. Mergem mai departe? întrebă domnul Eda, după ce aruncă o privire către cer.

Înainte de plecare am băut apă rece din pârâu.

— Să ne umplem sticlele aici, fiindcă mai sus nu se găseşte apă, ne sfătui domnul Eda.

Într-adevăr, pe o stâncă se găsea indicaţia: „Umpleţi-vă aci sticlele.” Apa rece ca gheața era plăcută şi răcoritoare. Iwase bău mai multe pahare la rând. A băut destul de mult, era evident că-i plăcea apa.

— Acum începe un urcuş mai abrupt, fără privelişte, o

porţiune obositoare şi neinteresantă. Dar dacă rezistăm şi ajungem pe platoul Takachiho ne aşteaptă o privelişte măreaţă, ne explică ghidul nostru.

— Cât facem?

— Trei ore, răspunse domnul Eda şi porni din nou, în frunte.

Urcuşul de trei ore a fost neînchipuit de greu. Poteca trecea, drept în sus, prin pădure. După numai cinci minute eram scăldaţi în sudoare. Pădurea era atât de deasă încât nu se putea zări nimic. Înaintam numai puţin câte puţin. Domnul Eda mergea însă cu multă siguranţă; se vedea limpede că-i obişnuit de ani de zile cu asemenea excursii. Liniştit şi ritmic punea un picior înaintea celuilalt. Din când în când privea înapoi, spre mine şi Iwase. Curând am observat că Iwase rămânea tot mai în urmă. Îi vedeam cămaşa cafenie mult în urma mea, printre pomi. La început am crezut că vreo plantă i-a captat atenţia sau că a găsit fructe de pădure.

— Iwase a obosit, să facem un popas, spuse domnul Eda oprindu-se.

Când Iwase ne ajunse din urmă era foarte epuizat. Respira pe gură şi transpiraţia i se prelingea pe bărbie.

— Leapădă-ţi rucsacul şi odihneşte-te până mai prinzi ceva puteri.

Domnul Eda era foarte îngrijorat din pricina lui.

Iwase aruncă imediat rucsacul şi se trânti în iarbă. Apoi duse sticla la gură şi bău cu nesaţ. Ne-am odihnit vreo douăzeci de minute. Domnul Eda nu şi-a scos rucsacul de pe umeri; s-a aşezat-doar puţin, apoi s-a plimbat încoace şi încolo. Am auzit cum croia drum printre pomi. Trei tineri ne-au ajuns din urmă, au ocolit locul nostru de popas şi s-au dus mai departe, strigându-ne: „Noi o luăm înainte”. Domnul Eda aruncă o privire către Iwase şi le răspunse:

„Venim şi noi, acuma!‘' Iwase dădu din cap, se ridică, îşi puse rucsacul pe spate. Din nou începu urcuşul monoton şi obositor. Înconjuraţi de pădurea deasă, urcam din ce în ce mai sus. O uşoară schimbare putea fi însă uşor observată: brazii deveneau mai rari şi în locul lor apăreau pini pitici.

Iwase continua să fie obosit. Mai poposirăm de vreo cinci ori. De fiecare dată îşi scotea rucsacul, se aşeza şi îşi ştergea transpiraţia care-i şiroia pe obrazul congestionat. Încă de la a patra oprire băuse toată apa, şi domnul Eda îi dădu sticla lui.

De la platoul Takachiho urcuşul nu mai era atât de abrupt, ci mult mai plăcut. Şi ca o răsplată a eforturilor depuse până atunci, o privelişte minunată se deschidea înaintea ochilor noştri. Toate piscurile şi toţi pereţii stâncoşi erau scăldaţi de lumina soarelui şi jocul de lumină şi umbră le accentua puternic contururile. Treptat, lui Iwase îi reveni bună dispoziţie. Am mers pe cărăruia ce trecea pe alocuri peste stânci roşii acoperite de jnepeni. În jos, pe coastă, se vedea centura deasă de păduri traversată de noi cu atâtea eforturi şi acum luminată de soare. Uriaşa suprafaţă albastră părea să respire fierbinte şi greu.

— Aici este Şaua Rece. În curând ajungem la cabană, zise domnul Eda şi ne privi încurajator.

A trebuit să străbatem încă o centură de pădure şi deodată am văzut înaintea noastră cabana. Când am zărit căsuţa luminată de soarele în asfinţit, m-a cuprins un sentiment de linişte şi siguranţă.

Ne-au trebuit şapte ore ca să străbatem drumul de la poalele muntelui până la cabană. În apropierea cabanei era un lac mic şi murdar. Domnul Eda spuse râzând că, după hartă, ar fi Lacul Rece. Mi-l închipuisem mult mai mare, mai adânc şi mai curat, aşa cum îţi imaginezi un lac de munte. Aveam harta regiunii Omachi la scara de 1 : 50 000. Abia

cuprindea Kashima şi Goryu. Cum domnul Eda fusese de părere că nu mai aveam nevoie şi de altă hartă, care n-ar fi făcut decât să ne împovăreze, nu o luasem decât pe asta.

La cabană ne primi un bărbat de vreo cincizeci de ani, spătos şi lat în umeri. În încăperea mare, pardosită, cei câţiva vizitatori îşi lepădaseră bagajele. Bărbatul cel spătos ne spuse că oaspeţii aveau să petreacă noaptea acolo şi acum se duseseră să se plimbe puţin şi să admire împrejurimile.

— Dacă am vrea să mai urcăm şi pe Djii, în două ore am putea fi înapoi, spuse domnul Eda cercetându-ne din ochi.

Iwase clătină din cap şi răspunse scurt:

— Eu rămân aici.

În acel moment părea foarte epuizat. Cum şi eu eram obosit, am făcut la fel.

Domnul Eda se uită la ceas şi mormăi nemulţumit:

— E ora patru, puţin cam târziu, nu-i aşa?

Soarele se pierdea în asfinţit iar cerul strălucea în amurgul roşiatic. Vârful Tsurugi deveni imediat negru. Nori negri pătrunseră în valea Kurobe şi se îngrămădiră într-acolo.

Am petrecut noaptea în cabană, acoperiţi cu pături subţiri. Încăperea mare era atât de ticsită de oameni, încât ar fi fost imposibil de făcut un singur pas. La început n-am putut adormi din cauza oboselii. Şi mă mai pişcau şi puricii. Apoi am auzit voci care istoriseau poveşti alpine fantastice. Mai târziu vocile s-au mai potolit, dar erau atât de multe că tot mă enervau. Mă răsuceam încoace şi încolo şi la lumina slabă a lămpii am văzut că şi Iwase, lângă mine, stătea cu ochii în tavan. Am presupus că nici el nu putea adormi din cauză neîntreruptului zumzet de voci. Domnul Eda sforăia uşor. Se vedea limpede că e obişnuit să înnopteze prin cabane.

2

Am pornit a doua zi, dimineaţa la şapte. Iwase arăta mai bine, eu mă simţeam însă obosit şi mă dureau picioarele. Cerul se acoperise încă din zori şi soarele pătrundea greu prin perdeaua norilor. Vremea nu prea era frumoasă. Munţii, care cu o zi înainte se vedeau clar, se ascundeau după un strat de abur gros şi cenuşiu ca plumbul. Aveam impresia că vântul e umed. Un ceas întreg am străbătut un drum ce trecea printr-un mărăciniş, apoi am început să urcăm panta abruptă a lui Nunobiki presărată cu pietre mici roşietice. Deodată, se auzi o sirenă. Surprins, m-am oprit pe loc.

— E fabrică din Omachi, explică domnul Eda.

Se vedea că sunetele vin de foarte departe şi părea oarecum ciudat ca zgomote din oraş să urce până la noi, la două mii de metri înălţime. Mie mi se părea romantic. Mi-am amintit de un film în care alpinişti de pe Mont Blanc auzeau clopotul unei mici biserici îndepărtate.

Vârful Tateyama era ascuns îndărătul unor ciudaţi nori negri. După două ore de la părăsirea cabanei ne aflam pe Vârful de Sud pe care se găsea o coloană clădită din pietre. Priveliştea de pe micul platou era închisă de nori.

— E rău, spuse domnul Eda cu o expresie contrariată.

Totuşi Iwase propuse să mergem mai departe aşa cum fusese stabilit. În contrast cu prima zi, era plin de energie. Vălul alb de abur care îmbrăca Vârful de Nord devenea din ce în ce mai dens. Cu cât înaintam mai mult, cu atât vizibilitatea era mai proastă. Nu vedeam nimic altceva decât poteca ce cobora abrupt şi dispărea în ceaţa albă care se mişca valuri-valuri la douăzeci de metri înaintea noastră. Şi, pe deasupra, mai suflă şi un vânt puternic.

— Începe să devină primejdios, spuse domnul Eda şi, după o ezitare, se opri.

De ambele părţi ale potecii pante abrupte coborau în vale. Ceaţa plutea prin aer şi se lăsa tot mai jos. Încet-încet mă cuprinse panica. Mi se părea că vântul ar putea să mă răstoarne şi să mă arunce în prăpastia în care se rostogolea ceaţa.

— Cred c-ar fi mai bine să ne întoarcem, spuse domnul Eda.

Iwase era însă împotrivă:

— Nu, mergem înainte. Dacă am ajuns până aici, cred că n-are nici un rost să ne întoarcem.

Vocea lui era arogantă şi părea că-şi bate joc de ezitarea domnului Eda. Era din nou atotîntreprinzătorul Iwase pe care-l cunoscusem la Tokio înaintea plecării. Îl auzii spunând:

— Am avea nevoie de mai mult timp pentru înapoiere decât pentru urcuş până la Cabana Şeii.

De la Cabana Rece până aici mersesem trei ore, iar până la Cabana Şeii mai putea fi cam jumătate de oră de drum. Pentru înapoiere am fi avut din nou nevoie de trei ore. În această clipă decisivă am fost de acord cu Iwase şi am stăruit pe lângă domnul Eda:

— Mai încercăm încă puţin?

Domnul Eda răspunse însă, încet:

— Dar dacă vremea se înrăutăţeşte ne întoarcem. De acord?

Iwase dădu din cap, supus. Consimţământul lui parcă ar fi vrut să spună: „Om vedea.”

O ploaie măruntă ne lovea obrajii.

— Puneţi-vă vindiacurile, ne sfătui domnul Eda.

Am lepădat rucsacurile şi am scos din ele vindiacurile. M-am uitat la ceas; era zece şi douăzeci. Geamul ceasului se

aburise. Acum nu mai puteam vedea decât la o distanţă de zece metri. De ambele părţi se aduna ceaţa albă, din vale sufla o furtună puternică. Şi curând ceaţa deveni atât de deasă, încât nici vântul nu o mai putea clinti. Aveam sentimentul că mergem pe o creastă de munte foarte înaltă. Înaintam din ce în ce mai încet. Mi se părea că parcursesem o distanţă mare. Ploaia se înteţi. M-am speriat atât de rău, că am ţipat. Domnul Eda s-a întors către mine şi mi-a spus:

— Ne întoarcem. Ar fi prea periculos să mai continuăm.

Eu eram de acord, dar Iwase, în spatele meu, protestă:

— Cum aşa, mai avem puţin şi ajungem. În douăzeci de minute trebuie să fim la Cabana Şeii. Daţi-i drumul!

— Pe vremea asta rea e prea periculos. Ploaia e prea puternică. Să nu încercăm imposibilul. Înţelege şi tu, Iwase!

— Dar de ce să ne speriem aşa, domnule Eda. Numai douăzeci de minute. Rezistăm noi încă douăzeci de minute şi pe urmă am ajuns, stărui Iwase.

— Stai! Poteca nu mai e practicabilă, iar şaua e foarte periculoasă.

Defileul adânc de sub şaua Yatsumine îmi juca ameninţător înaintea ochilor. În locurile cele mai grele, erau fixate cârlige în peretele stâncos, dar când îmi imaginam că trebuie să ajung acolo pe ploaie şi vânt, îmi tremurau genunchii.

— E o absurditate să ne întoarcem. Înseamnă din nou trei ore de drum, stărui Iwase cu încăpăţânare.

— Mai bine să mergi trei ore în siguranţă decât douăzeci de minute în permanentă primejdie. Una sau cel mult două secunde ne pot fi fatale. Urahashi e şi el de aceeaşi părere; să renunţăm deci la asemenea experienţe periculoase, strigă domnul Eda făcând cale întoarsă. Nu trebuie să ne expunem fără rost. Poate să ne coste viaţa. Trec din nou în

capul coloanei, ne întoarcem.

Ploaia se înteţise şi mai tare, iar vântul sufla şi el tot mai violent. Cuvintele domnului Eda sunau ca un ordin. Era evident că voia să-şi îndeplinească neapărat datoria de ghid şi să se întoarcă la cabană. Mă liniştii din nou. Ne îndreptam acum în direcţia Vârfului de Sud. Bineînţeles că nu vedeam unde anume se află Vârful de Sud pe care ne aflasem doar cu o jumătate de oră mai înainte. Peretele alb se ridica tot mai sus; părea ca şi cum ne-am fi mişcat printre nori. Tatonam, întocmai ca orbii cu bastoanele drumul înaintea noastră. Prin ceaţa deasă, de-abia mai puteam zări la câţiva metri. Acum aveam ploaia şi vântul în spate. Iwase, care mergea în urma mea, nu mai spunea nimic. Am început să tremur, şi nu numai de frică. Tremuram din tot trupul. Dinţii îmi clănţăneau. Domnul Eda, care mergea cu câţiva paşi înainte, se întoarse şi mă întrebă ca şi când ar fi fost sigur.

— Ţi-e frig?

La răspunsul meu afirmativ, îşi scoase rucsacul şi spuse aproape cu asprime:

— Acum îmbrăcăm cămăşile călduroase!

Ne-am oprit, am scos de pe noi hainele ude şi ne-am luat cămăşi de lână şi pulovere. Ne-am schimbat acolo, sub ploaia torenţială.

Nu înaintam decât încet pe drumul de înapoiere. Uneori recunoşteam câte un amănunt al traseului. După forma stâncilor şi a jnepenişului mi-am dat seama că eram pe drumul bun. Am observat apoi că am trecut peste creasta Tsuri. Ploaia lovea stâncile roşii, curgea prin grohotiş şi iarbă, peste poteca îngustă. Am crezut că, în curând, trebuie să atingem Vârful de Sud. Dar în ceaţă nu se vedea nici vârful şi nici coloana înaltă de piatră.

— Domnule Eda, mai e mult până la Vârful de Sud? întrebai eu.

— Nu, curând suntem acolo, răspunse domnul Eda.

— Hei, mai avem puţin şi ajungem la Vârful de Sud! îi strigai lui Iwase pentru a-l încuraja.

Prin ploaie, mi se păru că-l văd dând din cap.

Ceva mai târziu, am ajuns pe un mic platou. Furtuna şi ploaia biciuitoare ne loveau din nou dintr-o parte. De jur împrejur clocotea ceaţa albă. Trebuia să fie micul platou de pe Vârful de Sud. Mi-am dat seama că ar trebui să fac câţiva paşi laterali, şi într-adevăr am zărit coloana. Se înălţa ca un turn în ceaţă. Fără îndoiala, ne aflam pe Vârful de Sud. M-am uitat la ceas, era douăsprezece şi cinci.

— După atâtea eforturi îndelungate ar fi bine să ne dezmorţim puţin picioarele, i-am spus noi domnului Eda şi am alergat de câteva ori în jurul platoului.

Apoi, domnul Eda dădu comanda:

— Înainte! şi începu să coboare panta stâncoasă.

Îmi mai aminteam exact cât de lată şi abruptă era poteca. Ploua neîntrerupt şi ceaţa umplea toată valea. Numai vântul părea să se fi liniştit puţin. Coborâm mereu în tăcere. Întorcându-mă, l-am văzut pe Iwase departe în urmă. Se clătina. Mi-am adus aminte că încă de la începutul excursiei a fost, dintre noi trei, cel dintâi şi cel mai grav istovit.

— Domnule Eda! am strigat. Iwase nu mai vine după noi.

Eda se opri şi privi peste umărul meu, către Iwase. Apoi trecu pe lângă mine şi se apropie de el.

— Cum te simţi?

Îi puse mâna pe umăr şi-l privi în faţă scrutător.

— Bine, răspunse Iwase şi se îndreptă puţin, ca şi cum ar fi vrut ca răspunsul şi ţinuta lui să arate că e un alpinist mai încercat decât mine.

— Adevărat? Ascultă, scoate-ţi rucsacul. Ţi-l duc eu.

Scuturând din cap, Iwase refuză propunerea prietenului.

— Bine. Atunci strânge din dinţi şi adună-ţi puterile! Într-o oră am terminat!

Domnul Eda îmi aruncă o privire, îşi îndreptă rucsacul şi trecu din nou în frunte. Mult timp am coborât în aceeaşi direcţie. Vântul şi ploaia slăbiseră, dar zidul de ceaţă nu voia să se împrăştie. Domnul Eda se întorcea adeseori şi ne aştepta.

— Am şi ajuns la Nunobiki. Suntem curând la cabană, strigă el pentru a ne încuraja.

Nunobiki e un vârf de înălţime mijlocie pe care la dus urcaserăm fără dificultate. Ceasul meu arăta două şi optsprezece minute. Şi după cum socoteam timpul, Nunobiki trebuia să se afle în faţa noastră. Poteca şerpuia în jos, nu prea abruptă, printre pietre şi tufişuri izolate. Dacă-mi aduceam bine aminte, urma să dăm curând peste o centură de jnepeniş. Aşa s-a şi întâmplat. După ce treceam prin centură, trebuia să ajungem la Cabana Rece. Iwase continua să rămână în urmă. Istovirea lui devenise evidentă. Ţinea partea de sus a corpului aplecată înainte şi respira greu.

— Iwase, mai avem câţiva paşi! Ţine-te tare, acum o să apară cabana! îi spusei eu.

Am mers mai departe, dar pădurea nu se mai termina. M-am uitat la ceas; era trei trecute. Începuse să se întunece. Deodată, domnul Eda încetini pasul. Dar nu părea că ar avea de gând să ne aştepte, ci mai curând că ar fi fost nehotărât.

— Ciudat, mormăi el.

— Ce s-a întâmplat? întrebai eu apropiindu-mă.

Domnul Eda nu răspunse imediat, ci se mulţumi să clatine din cap.

— Drumul nu-mi place de loc, vorbi el abia auzit. Ei, să mai încercăm o bucată.

Şi porni din nou, cu vechea cadenţă.

3

Pe Iwase puterile-l părăseau din ce în ce mai mult. Rămânea, departe în urma noastră şi se clătina pe picioare. Arăta asemenea unui om care se îneacă, nu puteai observa la el nici urmă din voinţa dârză a unui alpinist. Domnul Eda aşteptă până ne ajunse şi-l prinse de mână.

— Ascultă Iwase, scoţi rucsacul şi mi-l dai mie.

Iwase nu-l mai contrazise şi, tăcut, lăsă povara să-i cadă de pe umeri. Domnul Eda încarcă peste rucsacul său de optsprezece kilograme şi pe cel, la fel de greu, al lui Iwase, apoi, ca un ghid experimentat, continuă coborâşul. Nu mai ploua, dar în schimb sufla un vânt aspru şi rece. Ceaţa din jurul nostru devenea tot mai întunecată.

— Fir-ar să fie! exclamă deodată domnul Eda şi se opri în loc. Cred că ne-am rătăcit.

Surprins, m-am apropiat de el. Într-adevăr, poteca se îngusta vizibil şi se pierdea în mărăciniş.

— Ce facem? întrebai eu îngrijorat. Doar am trecut peste Nunobiki. Poteca asta de piatră şi jnepenişul ne-au indicat direcţia spre Cabană Rece. Şi de-acolo am mers direct...

— Da, într-adevăr, am trecut peste Nunobiki. De-acolo există un singur drum şi nu ne putem rătăci.

Domnul Eda lăsă capul în jos.

— Mai încercăm un pic?

Pe urmă porni iarăşi, însă de data asta mult mai încet. Treizeci de metri mai departe cărarea cotea brusc spre stânga.

— Poate suntem totuşi pe drumul bun. Să continuăm!

Domnul Eda îşi recăpătase încrederea şi porni cu hotărâre. Zidul de ceaţă din faţa noastră devenea tot mai

negru, drumul zăcea în întuneric. Dar pădurea deasă nu voia să ne scape din ghearele ei, se întindea parcă fără de sfârşit, ca şi cum şi-ar fi bătut joc de picioarele noastre.

— Stăm prost, spuse domnul Eda când l-am ajuns din urmă, arătându-mi un loc dinaintea sa unde poteca se sfârşea brusc. Asta e o cărare folosită de sălbăticiuni.

— O cărare folosită de sălbăticiuni?

— Da, o cărare bătătorită de animalele sălbatice. Cât e ceasul, de fapt?

— Patru şi treisprezece, i-am răspuns după ce m-am căznit să descifrez cadranul.

— E chiar aşa de târziu? Încă de la început mi s-a părut cam ciudat. De la Vârful de Sud ne-am rătăcit complet, spuse domnul Eda foarte încruntat.

— Cum de la Vârful de Sud? Dar Nunobiki...

— Nu, n-a fost Nunobiki, ci Muntele Vacii. L-am confundat, în ceaţă.

— Muntele Vacii?

— Da, seamănă foarte mult, ca înălţime, şi formă, cu Nunobiki. Dar creasta care duce la Vârful de Sud e mai lată. Ne-am lăsat înşelaţi de drum, de pietre şi de jnepeniş. În josul nostru se găseşte valea Kurobe.

Când am auzit asta, am încremenit de groază. În faţa Cabanei Reci, peste Vârful de Sud, Vârful de Nord, Şaua Tatsumine şi vârful Goryu, drumul mergea de-a lungul crestei de la sud către nord, noi însă, de pe Vârful de Sud am cotit direct către vest. În mijlocul crestei se află Muntele Vacii. Chiar experimentatul Eda l-a confundat, în ceaţa deasă, cu Nunobiki.

— Ai harta la tine?

— Da.

Am scos harta din buzunar. Domnul Eda lepădă cele două rucsacuri, scoase la iveală o lampă de buzunar şi îndreptă

lumina asupra hărţii.

— Asta-i harta pentru Omachi, nu ne poate fi de folos. Ne trebuie cea a Tateyamei, adăugă el enervat.

— Dar chiar dumneavoastră aţi spus că nu avem nevoie de harta Tateyamei, răspunsei eu. Şi, bineînţeles, n-am luat-o decât pe aceasta.

Disperarea se citea limpede pe faţa domnului Eda.

— Da, aşa e, pentru ascensiunea pe Goryu ne ajungea harta pentru Omachi, dar Muntele Vacii apare pe harta Tateyamei. A fost o greşeală, ar fi trebuit să luăm amândouă hărţile. Nu ne rămâne altceva de făcut, decât să ne întoarcem pe Vârful de Sud. Am făcut-o lată! Ne-am rătăcit în ceaţă. De asta mi-a fost frică!

— Nu prea e de mirare, i-am întrerupt eu scuzele. Pe o vreme atât de proastă şi un alpinist încercat se poate rătăci.

— Se întunecă, trebuie să ne întoarcem imediat.

Domnul Eda îşi puse în spate ambele rucsacuri şi porni îndărăt. Iwase zăcea pe pământ şi nu făcu nici un efort pentru a se ridica. Nu putea să se scoale. Abia acum observarăm, şi domnul Eda şi eu, că situaţia aceea fără de ieşire îl deprimase complet.

— Ce-i cu tine, Iwase? Vino-ţi în fire!

Domnul Eda îl apucă de braţ şi-l scutură. Iwase, complet epuizat şedea acolo ca un copil neajutorat. Vedeam limpede că nu mai putea face nici un pas.

— Nu poţi să zaci aici, îi strigă domnul Eda luminându-i obrazul cu lanterna.

În conul de lumină l-am văzut cum se ghemuia şi cât de adânciţi îi erau ochii în orbite. Clănţănea din dinţi şi tremura din tot trupul. Domnul Eda aruncă ambele rucsacuri, îl bătu încurajator pe umăr şi începu să-i maseze spatele.

— Urahashi, vezi te rog dacă pe aci pe undeva nu există

un locşor unde să ne putem odihni.

Am îndreptat lumina lanternei spre pământ şi am dat în lături jnepenişul des. Curând am găsit un mic luminiş doar puţin acoperit de vegetaţie. Tremuram de încordare şi de frig. Nu mai ploua, dar hainele ude leoarcă mi se lipeau de piele şi mă făceau să simt şi mai tare frigul. Când i-am vestit ce descoperisem, domnul Eda l-a ridicat pe Iwase şi l-a dus în luminiş.

Acolo, Iwase se prăbuşi.

— Să nu adormi! Somnul înseamnă moarte sigură!

Nu ştiu dacă Iwase închisese ochii, dar i-am frecat puternic obrazul şi îi repetam într-una:

— Nu trebuie să adormi! Somnul înseamnă moarte!

— Urahashi, eu plec la Cabana Rece să aduc ajutoare. Rămâi aici şi nu părăsi luminişul până când nu mă întorc. Dacă Iwase vrea să fugă, împiedică-l! Orice s-ar întâmpla nu trebuie să plecaţi de aci. Aduc imediat ajutoare, până atunci rezistaţi. Nu dormi! Nici Iwase nu trebuie să doarmă, ai înţeles?

Domnul Eda despachetă toate lucrurile şi ne puse peste picioare rucsacurile goale. Întinse un rucsac sub Iwase şi tot timpul ne sfătuia fără încetare: „Nu cumva să părăsiţi luminişul!” Apoi luă lanterna şi curând se pierdu în întuneric.

Ca o uriaşă fiinţă vie întunericul ne învălui şi pe noi. Mă cuprinse frica. Iwase tremura din tot trupul. Gândul la noaptea ce avea să urmeze stârni în mine o puternică reacţie. M-am ghemuit, am închis ochii şi mi-am astupat urechile. De îndată ce îndepărtam numai puţin mâinile, auzeam de jur împrejur gemete şi un foşnet ciudat. Pierdut în singurătate, mă cuprinse o frică nebună. Deodată, n-am mai simţit de loc frigul şi m-a cuprins o plăcută toropeală. Mor, mi-am spus în gând. Încet-încet am aţipit, până când,

brusc, am tresărit speriat de gemetele lui Iwase, care strigă deodată:

— Închide uşa! Repede, repede, altminteri năvălesc cu toţii peste noi. Prostule!

Gesticula, zguduit de febră. Când i-am auzit strigătele, am înţeles că era pe moarte. Şi când am fost din nou în stare să judec ceva mai limpede, m-a cuprins iarăşi spaima. Deodată mi-a pătruns în auz, de undeva din depărtare, larma făcută de nişte oameni care râdeau şi vorbeau cu toţii, alandala. În aceeaşi clipă mi-am dat seama că aşa ceva ar fi fost un lucru complet lipsit de raţiune. Mi se năzărise că undeva mai jos de noi erau oameni care benchetuiau. În jurul lor parcă era atâta lumină, încât ai fi zis că mijeau zorii unei zile noi.

Brusc răsună un strigăt şi Iwase se ridică în picioare. Imediat m-am trezit de-a binelea, iar vocile şi lumina au dispărut. În bezna nopţii l-am văzut pe Iwase cum îşi trăgea picioarele de sub rucsac. „Iwase!" i-am strigat, dar n-am primit nici un răspuns. Iwase se îndreptă de spate, îşi scoase vindiacul, apoi puloverul. Mişcările lui trădau o grabă înfrigurată, ca şi cum n-ar fi putut suporta căldura. Scoase din nou un strigăt ciudat şi o luă la goană spre mărăciniş. Auzii din nou voci omeneşti printre trosnetul crăcilor şi freamătul frunzelor. Iwase alerga în întâmpinarea morţii.

A doua zi dimineaţă, către ora nouă, am fost găsit de echipa de salvare alcătuită din studenţi ai Universităţii M., care înnoptaseră la Cabana Rece. Am aflat că domnul Eda sosise acolo la opt seara, dar echipa de salvare n-a putut porni înainte de cinci dimineaţa. Iwase a fost găsit degerat, prăvălit de pe o stâncă la vreo sută de metri spre vest de luminişul unde rămăsesem. Încă o sută de metri mai jos se

întindea valea Kurobe. Iwase era aproape gol. În timpul fugii se dezbrăcase şi azvârlise totul de pe el. Prietenul meu sucombase din cauza frigului, epuizării şi spaimei înnebunitoare.

Mă închin în faţa prietenului care şi-a găsit loc de odihnă în munţi, mă gândesc la el cu profund respect şi mă rog pentru liniştea sufletului său.

(*Până aici articolul lui Goichi Urahashi din revista alpină „Munţii”*.)

III

Telefonul de pe biroul lui Masatoshi Eda sună către ora patru.

— Domnul Eda? întrebă telefonista. Vă caută o rudă a domnului Iwase.

Eda se sperie:

— A cui?

— A domnului Iwase. Doamna Iwase la aparat.

Eda nu era în stare să scoată o vorbă. Ţinea receptorul la ureche şi privea drept înainte. Lângă el lucrau ceilalţi funcţionari şi în fiecare clipă răsuna clopoţelul maşinilor de calculat.

— Alo, cu domnul Eda vă rog, se auzi o voce clară de femeie.

— Da, la aparat.

— Vă rog să mă iertaţi că vă deranjez. Sunt sora lui Hideo Iwase. Dumneavoastră ne-aţi...

„O clipă, se gândi Eda, oare sora lui a fost la înmormântare? Să fi fost una dintre femeile îndoliate? Nu-mi mai aduc aminte, au trecut vreo două luni.” De atunci Eda arsese de două ori mirodenii pe altarul din casa Iwase, dar nu întâlnise decât pe mamă şi un unchi.

— Dar nu..., răspunse el nesigur, însă politicos.

— Vă rog să mă scuzaţi, pot sta de vorbă astăzi cu dumneavoastră?

— Poftiţi? rosti Eda înălţând capul.

— V-aţi interesat atât de mult de fratele meu, lucru pentru care aş dori să vă mulţumesc, şi aş mai avea o mică rugăminte. Alo? Numai o jumătate de oră. Aţi avea timp după terminarea lucrului?

Vocea insistentă răsuna ademenitoare.

— N-am nimic împotrivă.

— Vă mulţumesc. Vă aştept pe Ginza, în faţa restaurantului M. Ce oră va convine? Spuneţi-mi cinci, şi vă trimit o maşină.

— Lucrez până la cinci şi jumătate. Nu am nevoie de maşină, pot veni pe jos.

— Da? Vă aştept, prin urmare, în jurul orei şase.

Şi închise telefonul.

De la Marunouchi până la Ginza drumul nu durează nici zece minute. Masatoshi Eda ajunse înainte de şase la restaurantul M. Intră, se opri puţin la uşă şi se uită primprejur. Puţinele mese acoperite cu feţe de masă albe erau ocupate. Observă deodată că, de pe estrada scundă, o femeie îl privea cu atenţie. Avea obrazul prelung, era relativ înaltă şi purta un taior alb. Când privirile li se întîlniră femeia surâse uşor, înclină capul şi vru să vină în întâmpinarea lui Eda, dar el i-o luă înainte.

— Domnul Eda?

— Da.

Eda se înclină, gândindu-se: „E mult mai frumoasă decât mi s-a părut. Trebuie să aibă vreo treizeci şi doi de ani, dar pare mai tânără.”

— Scuzaţi-mă că v-am deranjat, chemându-vă la birou.

Era aceeaşi voce, la fel de clară ca şi la telefon.

— Dar vă rog... Nici un fel de deranj.

Când urcau treptele, silueta frumoasă a femeii îl impresionă pe Eda. Îl conduse la o masă de lângă fereastra cu vedere spre grădină. Când bărbatul chipeş, care se afla la masă, îl zări pe Eda, se ridică şi trase un scaun ca pentru a-l primi cât mai călduros. Masa era pusă pentru trei persoane.

— Eu sunt Masako, sora lui Hideo. V-aţi îngrijit foarte mult de fratele meu. Şi la înmormântare aţi fost cum nu se poate mai prevenitor, spuse femeia adresându-se lui Eda şi surâzându-i cu modestie.

— Am făcut-o din toată inima, răspunse Eda.

Masako Iwase se îndreptă puţin şi făcu prezentările:

— Vărul meu Djiro Makita. Lucrează la Societatea de electricitate nordjaponeză.

Bărbatul îşi săltă umerii laţi:

— Makita. Încântat.

După prezentări se aşezară toţi trei. Masako anunţă că era comandată şi o friptură de pasăre.

— Fratele meu v-a pricinuit multe necazuri. Dar la înmormântare am fost atât de ocupată, încât nici măcar nu v-am putut mulţumi...

— Eu trebuie să vă cer iertare pentru accidentul a cărui victimă a fost fratele dumneavoastră, răspunse Eda care, terminându-şi chiar atunci supa, îşi şterse repede buzele umede şi înclină capul.

— Nu, să nu spuneţi asta. Nu se putea face nimic. Doar n-aţi comis nici o greşeală, se împotrivi Masako Iwase, vrând parcă să-i respingă scuza. Am citit articolul domnului Urahashi. Fratele meu şi-a supraestimat puterile. Era prea încrezut şi n-a vrut să ţină seama de avertismentele dumneavoastră.

Eda se-ntreba din ce pricină îl invitaseră oamenii ăştia la cină.

— Aş dori tare mult să depun un buchet de flori pe locul unde a murit fratele meu, urmă Masako Iwase, cu vocea ei cristalină. (Eda o privi surprins.) E foarte firească dorinţa de a cunoaşte locul unde fratele meu şi-a aflat un atât de tragic sfârşit.

— Da, însă... începu Eda.

Masako Iwase surâse suav şi arătând cu degetul spre vărul ei, spuse:

— Dar vărul meu e de părere că n-ar fi un lucru rezonabil.

— Într-adevăr.

Eda încercă să mai spună ceva, dar Djiro Makita dădu din cap şi zise:

— Fără îndoială că ar fi o absurditate. Masako îşi închipuie că ascensiunea ar însemna o simplă excursie, dar acum munţii sunt acoperiţi de zăpezi.

Vorbea liniştit şi-şi tăia calm friptura de găină.

— Da, încuviinţă Eda. A căzut zăpadă proaspătă.

— De aceea l-am rugat pe vărul Djiro să se ducă în locul meu.

Fără să vrea, Eda încetă să mai mănânce.

— Domnule Eda, m-am hotărât să merg la locul unde s-a petrecut accidentul vărului meu. La înmormântare n-am putut veni, locuiesc de fapt în Sendai.

Djiro Makita îşi îndreptă bustul, dar tonul îi rămase la fel de politicos.

— Aş dori să vă adresez o călduroasă rugăminte.

— Cu plăcere.

Eda îşi închipuia ce ar vrea să-l roage, dar era totuşi oarecum încordat..

— N-aş vrea să vă deranjez prea mult, dar aţi fi oare dispus să mă conduceţi acolo?

Djiro Makita îi vorbea cu voce rugătoare şi-l privea drept în ochi pe Eda, iar Masako Iwase privea atent tot către invitat.

Ar fi simplu să refuze. N-avea decât să spună că la sfârşitul anului e mult de lucru la bancă. Dar conştiinţa nu-i îngădui. Ca iniţiator al acestei ascensiuni purta răspunderea nenorocirii. Simţea că e de datoria lui să conducă rudele la locul accidentului. Dar încă ceva îl îndemna să accepte: privirile neobişnuit de pătrunzătoare pe care le îndreptau asupra lui frumoasa soră a lui Iwase şi bărbatul cel lat în umeri. Răspunse:

— Bineînţeles.

— Foarte amabil din partea dumneavoastră, declară Djiro Makita cu recunoştinţă şi satisfacţie.

— Mă bucur mult că sunteţi atât de îndatoritor faţă de noi. Vă rog mult să ne iertaţi dacă amabilitatea asta vă pricinuieşte greutăţi în treburile dumneavoastră, zise Masako Iwase înclinându-se cu politeţe. Nu ştiu cum să vă mulţumesc. Toată viaţa vă voi păstra recunoştinţă.

— Nu are nici un fel de importanţă, ripostă Eda înclinându-se la fel de ceremonios.

— Vărul meu n-o să vă facă tot atâtea greutăţi cât fratele meu. Încă din universitate e membru al Clubului Alpin.

Fără să vrea, Eda îl privi lung pe Djiro Makita.

— Nu, nu, nu trebuie să credeţi că aş fi chiar atât de grozav. După studii am renunţat la ascensiuni, spuse Djiro Makita şi muşcă din pulpa de pasăre.

— Din ce club universitar aţi făcut parte? se interesă Eda.

— Am studiat înainte de război la Şcoala superioară din Matsumoto. Pe vremea de-atunci mă atrăgeau munţii şi de asta m-am dus la Matsumoto, deşi tatăl meu se împotrivea.

IV

Masatoshi Eda coborî în gara Shindjuku. De la staţia metroului până la scara ce mergea spre ieşire se lăsă purtat încet de mulţime, dar la ieşire îşi dădu deodată seama că nu are nici o ţintă. Mintea îi era plină de idei confuze, nu se putea concentra asupra nici unui lucru. Era ora şapte şi jumătate. Se uită la afişul unui film. Azi era singur de tot, nici acasă nu-l aştepta nimeni. Soţia plecase cu o săptămână în urmă la părinţii ei, la Kanazawe. Afişul făcea reclamă unui film străin şi se hotărî să intre în cinematograf. Pe când plătea biletul, îşi aminti de chipul surorii lui Hideo Iwase, de care se despărţise cu o oră mai înainte. Mulţumirile au fost doar un pretext, gândi el, şi începu să urmărească ceea ce se petrecea pe ecran.

Depăşise atunci puterile, omeneşti, gândi Eda. Masako Iwase însăşi recunoscuse. Toată lumea ar trebui să-şi dea seama că moartea fratelui ei se datorase unei întâmplări nenorocite. Frigul şi oboseala l-au omorât în noaptea aceea pe Iwase, violenţa elementelor naturii a frânt puterea omenească. Ajutorul a sosit prea târziu. Despre asta îl pot convinge pe oricine şi în special trebuie să mă înţeleagă cei care cunosc ei înşişi munţii. Mulţi alpinişti încercaţi au fost de aceeaşi părere cu mine.

Filmul nu-l interesa. Eda se ridică şi părăsi cinematograful. În strada întunecoasă auzi sunete de chitară. Intră într-un restaurant de unde se răspândea un miros apetisant de peşte prăjit, şi comandă *sake.* Cu paharul în mână, medita. A fost oare Djiro Makita vreodată pe Kashima? Probabil. Dacă a fost membrul unui club în Matsumoto, cunoştea Alpii de Nord pe dinăuntru şi pe dinafară. Fără îndoială că a participat la vreo ascensiune pe Kashima, cunoştea desigur şi drumul de la Vârful de Sud până la Goryu. Nu are importanţă că a fost acolo, mormăi

Eda şi sorbi cu lăcomie din vinul galben de orez. Dacă Makita cunoaşte condiţiile de pe creastă, înseamnă că va considera drept bun tot ce făcuse el ca ghid şi nu-i va aduce nici un fel de reproşuri.

Comandă încă un pahar de *sake.*

— Bună seara, îi spuse chitaristul când intră în local şi privi clienţii.

— Cânta ceva, îi spuse Eda.

— Ce aţi dori să ascultaţi? întrebă muzicantul şi se înclină zâmbitor.

— Ceva vesel, poate un cântec soldăţesc.

Chitaristul începu să cânte. Eda bătea tactul cu mâna. Ceilalţi clienţi şi patroana cântau şi ei. În timpul cântecului Eda se înfierbântă. Îl cuprinse o ciudată nelinişte. Nu putea să nu se gândească la comportarea politicoasă a lui Djiro Makita şi avea simţământul că i s-a oprit un oscior în gâtlej. Deodată îşi dădu seama că trebuie să învingă. Dar ce să învingă, de fapt? Gândul acesta îl înspăimânta. Sunt beat, îşi zise el.

Clătinându-se uşor, părăsi restaurantul. Strada era pustie. Ajunse pe artera principală şi făcu semn unui taxi. „Koendji”, porunci şi se răsturnă pe bancheta din spate. Îi era cald. Deschise fereastra şi valuri de aer rece pătrunseră în maşină.

„La începutul lui decembrie e frig pe piscurile Alpilor nordici, gândi Eda, şi locul accidentului va fi acoperit de zăpadă. Abia vom putea desluşi arbuştii în bătaia vântului.” Se gândi din nou la Djiro Makita şi la obrazul alb al surorii lui Iwase, la figura cu trăsături asemănătoare cu ale fratelui.

Era în a doua jumătate a lunii noiembrie. Eda se duse la şeful său şi ceru o învoire pentru sâmbătă, 6 decembrie.

— Bineînţeles, du-te. Banca noastră n-o să-ţi facă greutăţi. Ai aici un avans pentru călătorie. Şeful scoase 2 000 de yeni din buzunar.

Eda vru mai întâi să refuze, apoi însă, înroşindu-se, primi totuşi banii.

Duminică pregăti bastonul de munte şi o frânghie şi-şi aranjă lucrurile de iarnă. Le împrăştie prin toată odaia şi simţi mirosul de munte pe care-l mai răspândeau încă. Cercetă de câteva ori harta. Cu o deosebită atenţie, studie caracteristicile înălţimilor şi încercă să le memoreze. Ca ghid, nu voia să dea greş în vreun fel. Fără îndoială că munţii sunt de mult acoperiţi cu zăpadă, şi totuşi trebuie să ştie exact unde s-au rătăcit atunci şi unde a murit Hideo Iwase.

V

Cu rucsacul pe umeri, Masatoshi Eda părăsi metroul la Shindjuku. Era zece şi douăzeci. Merse de-a lungul trenului şi privi pe fereastra fiecărui compartiment.

— Aici, domnule Eda!

Cineva îi făcu semn. Djiro Makita râse din toată inimă. El dădu din cap şi se urcă. Zâmbind, Makita îi ieşi în întâmpinare şi-l anunţă că găsise un loc la fereastră.

— Am întârziat, spuse Eda după ce se salutară şi-şi lepădă rucsacul.

— Nu face nimic, avem încă destul timp.

Makita se înclină. Îi ajută lui Eda să-şi aranjeze bagajul. În plasa de bagaje se găsea vechiul rucsac al lui Makita, iar deasupra un buchet de flori învelit într-o foaie de nylon transparentă.

Djiro Makita îi rezervase lui Eda locul din celălalt colţ. Pentru a se arăta că locul e reţinut aşezase pe el o revistă.

Când Eda zări coperta, se sperie puţin. Era numărul din noiembrie al Revistei Alpiniştilor, cu articolul lui Goichi Urahashi. Makita luă revista şi o puse lângă el. Eda se aşeză. Djiro Makita îl privi drept în faţă, zâmbi şi spuse politicos.

— Călătoresc de mai mulţi ani cu trenul ăsta. Totdeauna e la fel de aglomerat.

— Pot să vă ofer ceva de băut? întrebă el ceva mai târziu şi scoase la iveală o sticlă de whisky. O să dormiţi bine după asta. Eu nu pot dormi în tren, continuă imediat şi trase o înghiţitură din lichidul cafeniu deschis. Dumneavoastră, domnule Eda?

— Dacă nu sunt prea obosit, dorm destul de bine, răspunse Eda privindu-şi tovarăşul de călătorie.

În colţul gurii lui Makita apăru un zâmbet uşor.

— Asta e bine. Când n-ai dormit destul, a doua zi te resimţi întotdeauna, mai cu seamă la urcuş.

Makita privi indiferent pe fereastră în timp ce Eda trase şi el o înghiţitură.

— Atunci aţi avut locuri la vagonul de dormit. A fost o dovadă de prevedere din partea dumneavoastră.

Eda se înecă cu restul lichidului. Dădu înapoi paharul şi se uită la Makita, dar expresia feţei acestuia rămânea neschimbată.

— Am procedat aşa, pentru că aveam şi un începător printre noi, pe Urahashi.

— Aţi fost foarte prevăzător. În compartimentele astea zgomotoase nu se poate dormi. Hideo s-a bucurat, fără îndoială.

— Plecăm, anunţă ceva mai târziu Djiro Makita, privind pe fereastră.

Whiskyul îl toropise pe Eda. Deodată, Makita se ridică. Eda deschise ochii, frecă apăsat cu degetul fereastra

îngheţată şi obţinu o porţiune prin care putea privi afară. În întuneric, munţii negri zburau pe dinaintea ochilor, uneori se zărea în depărtare câte o lumină. Trenul îşi încetini mersul, şi când se opri în Otsuki, Makita, observând că Eda stă cu ochii deschişi, vorbi din nou:

— E douăsprezece şi douăzeci şi cinci. Căldura asta usucă gâtlejul. Mergem să bem ceva?

Eda aprobă, şi Djiro Makita coborî pe peron şi aduse două pahare. Era un om ager a cărui mobilitate nu se potrivea de loc cu constituţia trupului. Eda bău jumătate de pahar, Makita îl goli pe al lui şi, încântat, plescăi din limbă.

— Aţi mai dori o înghiţitură de whisky?

Eda clătină din cap.

— Nu.

— Aţi dormit bine, nu-i aşa? îl întrebă Makita zâmbind ca de obicei.

Nici el nu mai bău nimic şi-şi aprinse o ţigară. Un timp fumară amândoi; Eda sufla fumul cu indiferenţă, ţigara nu-i făcea nici o plăcere.

Luminişul cel mic de pe fereastră era din nou acoperit de gheaţă. De jur împrejur dormeau toţi călătorii. În căldura compartimentului, Eda începu din nou să moţăie. Pe jumătate adormit, observă curând că Makita se ridică şi părăseşte compartimentul. Cu ochii închişi, aşteptă să se întoarcă, dar Makita nu reapăru. Atunci se sculă şi se duse în capătul vagonului. Călători obosiţi stăteau pe culoar. Când deschise uşa din fund a vagonului observă pe geamul mat al celui următor inscripţia: „Vagon de dormit, clasa a III-a”. Trecu dincolo şi deschise uşa celuilalt vagon. Chiar îndărătul ei stătea la fereastră Djiro Makita cu spatele întors spre el. Eda se sperie, deşi bănuise că aici îşi va găsi însoţitorul. Când Makita se întoarse şi-l zări pe Eda, zâmbi. Ai fi zis că-l aştepta.

— Aici trebuie să fie tare bine de dormit, spuse el cu admiraţie, privind de-a lungul şirului de perdele verzi. În asemenea vagon chiar şi eu aş fi în stare să dorm.

Pe Eda, care începea treptat să priceapă, îl cuprinse teama.

Au coborât la Omachi. Îmbrăcămintea şi obiectele de voiaj ale lui Makita erau vechi. Totuşi se putea spune că e perfect echipat pentru ascensiuni în munţi.

Autobuzul nu mai circula ca în vară, de aceea au luat un taxi. Makita îşi aşeză rucsacul cu multă grijă, din pricina florilor. Apoi reluă politicos conversaţia.

— Când vă înapoiaţi la Seridai? întrebă Eda.

— După ascensiunea asta mai rămân două zile la Tokio, pe urmă plec înapoi, răspunse Makita trăgând din ţigară.

— Aţi mai fost vreodată pe Kashima?

— Mai demult, când studiam la Matsumoto. Pe vremea aceea am fost de vreo trei ori acolo, dar e mult de atunci.

Răspunsul precis îl linişti întrucâtva pe Eda. Ajunseseră la satul Kashima, de unde şoseaua devenea mai proastă.

— Scuzaţi-mă, dar câţi copii aveţi dumneavoastră? întrebă Makita.

— Nu am copii, răspunse Eda zâmbind.

— A, dar e un lucru trist pentru soţia dumneavoastră, zise Makita cu compătimire.

Inima lui Eda începu să bată cu putere, dar observaţia privitoare la soţie nu putea să aibă vreo semnificaţie mai profundă.

Deodată, valea se deschise în faţa lor, iar povârnişul alb al Kashimei apăru foarte aproape. Maşina se opri; se aflau la picioarele lui Otsubetazawa.

— Să luăm aici micul dejun, propuse Djiro Makita.

— Bineînţeles, conveni Eda.

Despachetară proviziile. Djiro Makita reuşi să fiarbă cu îndemânare apă într-un vas mic şi-i oferi ceai lui Eda.

— Mulţumesc.

— Ce mult timp a trecut de când am văzut ultima oară acest munte!

Djiro Makita privi în sus, spre vârful Kashima. Se uită apoi la ceas.

— Au trecut patruzeci de minute, să pornim încet.

Se ridică. Eda mergea înainte, Makita îl urmă. Când străbăteau pădurea, Eda pricepu deodată sensul observaţiei „au trecut patruzeci de minute”, rostite ca în treacăt de Djiro Makita. Exact timpul petrecut cu Hideo Iwase în acelaşi loc!

La răscrucea Mishimata erau numai câţiva centimetri de zăpadă.

— Ne odihnim? întrebă Makita.

Chiar în clipa când Makita întreba „ne odihnim”? Eda îşi dădu seama că atunci, în acelaşi loc, se odihniseră de asemenea patruzeci de minute. Înţelese acum limpede că Makita voia să verifice ceva. Cunoştea pe dinafară articolul lui Goichi Urahashi, ştia cum îşi împărţiseră timpul, cât de des se odihniseră şi cât timp folosiseră pentru drum.

Străbătuseră o treime din urcuşul dificil spre Stânca Roşie. În pădure nu se vedeau decât trunchiuri de copaci şi ramuri desfrunzite. Era un drum monoton, fără privelişte, iarna la fel ca şi vara.

— Un moment, strigă Djiro Makita. Aici ne odihnim.

Eda se opri şi văzu că însoţitorul lui se aşază pe un trunchi de copac acoperit cu zăpadă. Lepădă rucsacul. Îşi scoase ţigări şi chibrituri din buzunar.

— Aici Hideo a băut apă multă, spuse Djiro Makita şi suflă fumul de ţigară.

— Da, i se făcuse sete, era la sfârşitul verii, îl lămuri Eda.

— Şi băuse puţin cam prea mult alcool, completă Makita strângând pleoapele din pricina fumului de ţigară care-l înţepa în ochi. Era, desigur, obosit. După cum scrie Urahashi, încă de la început nu s-a simţit bine, deşi se odihnise destul în vagonul de dormit!

Vorbea întrucâtva batjocoritor despre vărul lui. Deodată, ca şi cum şi-ar fi amintit ceva, spuse:

— A dormit adânc, nu-i aşa? În articol se spune că dumneavoastră v-aţi trezit în cursul nopţii şi că Hideo, care dormea în patul de sus, ar fi sforăit puternic.

— Chiar aşa a şi fost, confirmă Eda.

— Într-adevăr? rosti Makita dus pe gânduri, apoi se uită la ceas, apucă rucsacul şi spuse: Mergem?

Se odihniseră douăzeci de minute. Hideo Iwase poposise aci tot atât.

— Domnule Eda! strigă Djiro Makita ceva mai târziu. De data asta nu voia să se odihnească, ci spuse din mers: Nu-i aşa că, din contră, oboseşti mai mult dacă te odihneşti des şi lepezi rucsacul?

— Bineînţeles, răspunse Eda răstit.

În această clipă auziră un zgomot deasupra lor. Printre copacii golaşi se apropia de ei un alpinist. Părea murdar şi neglijent, ca un fugar; dar se vedea că se simte în munţi ca la el acasă. Obrazul neras al bărbatului îi era necunoscut lui Eda.

— Bună ziua, spuse străinul. În aceeaşi clipă îl văzu pe Makita. Nu eşti Djiro Makita?

În spatele lui Eda răsună vocea însoţitorului:

— Tu eşti?

Eda se întoarse şi-i văzu cum se băteau pe umeri.

— Credeam că eşti pe undeva pe la Zao. Ce cauţi pe aici? întrebă necunoscutul.

— Vărul meu a murit aici astă-vară, într-un accident..

Vreau să văd locul.
— Unde?
— În spatele Muntelui Vacii. S-a rătăcit şi a îngheţat.
— A, da, am auzit şi eu despre întâmplarea asta, răspunse omul. Era vărul tău? Păcat! Frumos din partea ta că vrei să vezi locul unde a murit. Când am să mor eu, trebuie s-o faci şi pentru mine.
— Tu? Tu ai să mori de moarte bună.
— Atunci, toate au să fie bune.
— La revedere.
Omul îşi luă rămas bun şi continuă să coboare.
— Îi lipsesc degetele de la ambele picioare. I-au degerat, explică Djiro Makita.
Eda stătea dus pe gânduri.
— Nu ştiu cum poate alerga în bocanci de munte, dar la şes şchiopătează.
— Cum îl cheamă?
— Shinkichi Toki. Când învăţam la Matsumoto făcea parte din acelaşi club ca şi mine.
Eda era surprins. Shinkichi Toki un vechi şi foarte cunoscut alpinist, un pionier al Alpilor nordici. Eda citise şi auzise multe despre el. Prin urmare, Shinkichi Toki şi Djiro Makita erau prieteni! Se uită la Makita plin de uimire şi începu să se teamă de el.

VI

De pe Şaua Rece, vârfurile acoperite de zăpadă păreau foarte aproape.
— Ce frumos, spuse Makita plin de admiraţie. Am urcat aproape pe toţi munţii de acolo. Ca studenţi eram foarte activi. Shinkichi Toki venea adeseori cu noi.
Continuară să meargă pe poteca acoperită de zăpadă. La

dreapta străluceau povârnişurile Vârfurilor de Nord şi de Sud, peretele alb al văii Kitama se prăvălea abrupt sub ei. De jur împrejur era atât de pustiu, încât ai fi crezut că şi sosise toiul iernii.

— Am escaladat peretele văii Kitama, se lăudă Eda.

— Când?

— Şi vara şi iarna.

— Zău? De altfel şi eu, o dată, spuse cu modestie Djiro Makita.

— Şi când? întrebă Eda.

— Către primăvară. Dar e mult de atunci.

La patru fără un sfert atinseseră Şaua Rece.

— De la platoul Otami şi până aici exact opt ore, anunţă Makita.

Timpul corespundea oarecum cu cel folosit cândva de Iwase. Erau singurii oaspeţi la Cabana Rece. Djiro Makita îşi scoase bocancii şi intră în sacul lui de dormit. Eda nu putea adormi. După câtva timp Makita întrebă:

— Domnule Eda, mai sunteţi treaz?

Eda deschise ochii în întuneric:

— Ce e?

— Nici eu nu izbutesc să adorm. Aţi vrea să stăm puţin de vorbă?

— Vă rog, spuse Eda, şi inima începu să-i bată cu putere.

— Accidentul s-a petrecut la 31 august. Cu o săptămână înainte staţiunea meteorologică din Matsumoto publicase o prognoză a vremii pe o perioadă lungă, începu liniştit Makita. Prognoza spunea că presiunea aerului nu era suficient de ridicată pentru ca vremea frumoasă să poată persista. Se anunţa o depresiune pentru 31 august şi 1 septembrie, vremea urma să se strice şi anume pentru mai mult timp, deoarece depresiunea avea să fie foarte pronunţată. Domnule Eda, dumneavoastră cunoşteaţi

această prognoză?

— Nu.

— Nu? Probabil, însă, că dacă aţi fi fost informat dinainte aţi fi amânat ascensiunea. Deşi o prognoză meteorologică pe o perioadă mai îndelungată nu trebuie neapărat luată chiar în serios.

A doua zi s-au trezit amândoi la şase. Au pregătit micul dejun, au băut ceai, şi la şapte au pornit. Cei mai mulţi dintre alpiniştii care vor să meargă pe Vârful de Sud aleg această oră. Makita s-a orientat totuşi după articolul lui Urahashi, unde era menţionat „am plecat la ora şapte”. Eda ştia asta din clipa în care se trezise. Acum se întreba cum va proceda mai departe Djiro Makita. În tăcere şi cu paşi egali începură urcuşul spre Vârful de Sud. Un străin ar fi putut crede că întreprind o ascensiune de iarnă, pentru a se menţine în formă.

— Domnule Eda, strigă din nou Makita.

N-avea încotro. Se opri şi se întoarse. Makita spuse:

— Când v-aţi urcat cu Hideo, priveliştea nu era atât de frumoasă, nu-i aşa?

— Încă de dimineaţă se înnorase. Am avut ghinion, răspunse Eda şi, în chip inevitabil se gândi la ce-i spusese Makita, noaptea, despre prognoza pe interval lung dată de staţiunea meteorologică.

— Aici aţi auzit sirena din Omachi?

— Da. Urahashi a scris despre asta. Chiar aici, confirmă, Eda, ca şi cum faptul n-ar fi avut nici o importanţă.

— Sufla însă vântul de la est. Şi totuşi aţi putut auzi? Însemna că vremea avea să se schimbe.

Atinseră Vârful de Sud. Coloana de piatră era acoperită cu chiciură şi arăta ca un far. Lepădară rucsacurile şi se odihniră. Makita avea multă grijă ca buchetul de flori să nu se strice. Apoi se uită la ceas şi văzu că e nouă.

Eda privea înaintea sa tăcut şi încordat. „Acum începe din nou”, îşi spuse.

— Atunci n-aţi avut o privelişte la fel de frumoasă. De aceea pierduse vărul meu orice interes. De aci înainte a început să se lase ceaţă tot mai deasă, nu-i aşa?

Makita îl privi fix pe Masatoshi Eda.

— Da, când am ajuns pe Vârful de Sud treceau nori grei peste cel de Nord. Eda arătă cu degetul într-acolo. Mie mi s-a părut primejdios şi am vrut să mă întorc, dar Iwase a insistat să continuăm. Am cedat. Nu-i un reproş la adresa lui. Din contră, l-am înţeles foarte bine. Nu ar fi trebuit să fiu atât de îngăduitor.

— Tocmai asta e, spuse Makita dând din cap. Era de acord cu toate. Îmi pot imagina situaţia. Dar când a început să plouă?

— La vreo cincizeci de metri dincolo de Vârful de Nord. Acolo.

— Era zece şi douăzeci, nu-i aşa? remarcă Djiro Makita. Exista vreo speranţă de îndreptare a vremii?

— Eu speram, de aceea am mers mai departe, răspunse prompt Eda.

— Şi când aţi constatat că totul era zadarnic?

— Când am ajuns pe creastă. Ploaia şi vântul erau din ce în ce mai puternice, iar ceaţa tot mai deasă. Nu mai voiam să risc nimic şi atunci am pus piciorul în prag. Ne-am întors.

— O hotărâre înţeleaptă, constată Makita. După aceea, pe ceaţă şi ploaie aţi ajuns până aici. Era douăsprezece şi cinci minute...

— Da, încuviinţă Eda.

Faptul că Makita sublinia fiecare amănunt avea un efect deprimant.

— Era întuneric beznă. Vârful de Nord nu-l puteam vedea, iar coloana de piatră de pe Vârful de Sud am descoperit-o

de-abia după ce am ajuns lângă ea. Vremea devenea din ce în ce mai proastă.

— Exact, răspunse Djiro Makita.

Exact? Eda pricepu abia când Makita scoase un carneţel din buzunar şi-l deschise.

— Mi-am procurat de la Institutul meteorologic din Matsumoto un raport exact asupra vremii din ziua aceea. Şi începu să citească: Din seara zilei de 31 august până în dimineaţa zilei de 1 septembrie s-a deplasat la nord de Kashima un centru depresionar din Marea Japoniei în direcţia nord-est. O ramificaţie pornită către sud-vest s-a oprit deasupra lui Honshu. O îmbunătăţire a vremii nu era de aşteptat. Previziune: precipitaţii de importanţă mijlocie de 50 până la 60 mm., viteza vântului 10 m/sec, temperatura din timpul zilei la altitudine de peste 2 000 metri în medie 5 grade Celsius, temperatura din timpul nopţii minus 3 grade.

Inima lui Eda începu să bată cu putere.

Masatoshi Eda păşi primul pe creasta care ducea spre Muntele Vacii. De fapt, mai exact spus, Makita, care mergea în urma lui Eda, îi porunci să păşească pe creastă. Eda avea permanent sentimentul că spatele îi este străpuns de privirile însoţitorului.

— La punctul acesta vărul meu era complet epuizat, nu-i aşa? întrebă Makita.

— Da, ştiam încă dinainte că e obosit, dar nu credeam că ar fi chiar atât de sleit de puteri. Abia mai putea face câte un pas. Era, desigur, şi reacţia provocată de faptul că ne rătăcisem. Pentru asta eu sunt răspunzător, recunoscu Eda lăsând capul în piept.

— Nu, nu era nimic de făcut. S-a produs o înlănţuire de împrejurări cu totul nefavorabile, îl întrerupse politicos Djiro

Makita.

Din nou merseră înainte, tăcuţi, o bucată de drum. Jnepenişul nu se mai termina, în fiecare clipă se aşteptau să ajungă la poteca pe care cei trei bărbaţi se rătăciseră atunci. Makita părea să fi renunţat la continuarea conversaţiei. Dar deodată se făcu din nou auzit:

— Domnule Eda!

— Ce este? răspunse Eda şi rămase în aşteptare.

Ce-ar mai putea să urmeze?

— Aţi fost vreodată la izvoarele de la Yamanaka?

— Nu, adică - totuşi, o dată, se bâlbâi Eda.

Inima îi bătea furtunos, buzele îi păliră.

— Hideo a fost acolo anul ăsta, în iunie. Ce ironie - vara a fost la izvoarele calde şi după două luni a degerat în munţi.

Eda nu răspunse. Nu era în stare să scoată nici un sunet. Tăcu până ce ajunseră la locul morţii lui Hideo Iwase. Djiro Makita lepădă rucsacul şi aşeză buchetul de flori pe zăpadă. Apoi se rugă încet. Din albul nesfârşit răsăreau arbuşti negri desfrunziţi. Părea că zăpada ar fi căzut peste corpul gol al răposatului Hideo Iwase. Eda îl observa în tăcere pe Makita, care scobi puţin zăpada şi înfipse florile în ea. Vântul rece scutura lin crizantemele galbene aduse ofrandă de Masako Iwase.

VII

— E unsprezece. Ne întoarcem? întrebă Djiro Makita după ce se uită la ceas.

Şi la înapoiere Eda mergea înainte. Amândoi au traversat jnepenişul şi au suit spre Muntele Vacii.

— Domnule Eda, răsună vocea lui Djiro Makita. Ce oră era când aţi plecat de aci ca să căutaţi ajutoare?

— Trecuse de cinci, spuse Eda pe cât de liniştit îi era cu

putinţă.

— Se făcuse întuneric. Drumul a fost greu tare?

— Am mers ca un somnambul. Pe la opt am ajuns la Cabana Rece, dar a fost în zadar. Echipa de salvare era acolo, însă nu putea porni până nu se crăpa de ziuă. N-am închis ochii toată noaptea.

— Da, înţeleg.

Parcă Makita ar fi fost satisfăcut de această explicaţie.

— Pot înţelege foarte bine cum v-aţi simţit dumneavoastră. Şi Urahashi descrie bine asta în articolul lui.

Eda începu să-l urască din adâncul sufletului, pe Goichi Urahashi. El era cel care publicase în revistă un articol fără nici o valoare şi uite că Makita îl foloseşte acum.

Când ajunseră aproape de Muntele Vacii, Makita spuse deodată:

— Domnule Eda, desigur, atunci n-aţi studiat harta regiunii.

Eda se sperie. Inspiră adânc înainte de a răspunde.

— Din păcate nu aveam la mine harta împrejurimilor Muntelui Vacii, adică pe cea a Tateyamei. Ţelul nostru era Kashima, şi de aceea am luat harta pentru Omachi. Nu mi-aş fi imaginat niciodată că ne vom rătăci pe Muntele Vacii, răspunse Eda şi aşteptă să vadă cum va reacţiona însoţitorul.

— Înţeleg. Marginea stângă a hărţii pentru Omachi merge de la Lacul Rece peste Vârful de Nord, peste Şaua Yatsumine şi până la Goryu. Vârful de Sud e tăiat, apare în harta regiunii Tateyama. Pentru o ascensiune normală pe Kashima e bună harta cealaltă.

Ceva mai târziu atinseră vârful neted al Muntelui Vacii. Vârfurile de Sud şi de Nord se profilau într-un alb strălucitor pe cerul albastru.

— Ne odihnim puţin?

Djiro Makita se aşeză şi privi mulţumit împrejur. Eda se aşeză ceva mai departe.

— Când, în vara anului 1913, studenţii Universităţii din Tokio s-au urcat pe Hafuzan, s-a întâmplat şi atunci un accident. Pe vremea aceea noi nu eram încă pe lume; am citit despre povestea asta, spuse Makita cu voce calmă, şi-şi aprinse o ţigară. Harta pe care figura Hafuzan era de asemenea împărţită între Kimpusan şi Mitsumine. Alpiniştii s-au rătăcit şi s-au pomenit deodată în regiunea de la răsărit de Hafuzan, şi fiindcă nu aveau o hartă pentru Mitsumine li s-a întâmplat o nenorocire.

Eda asculta în tăcere. Oare ce voia să spună însoţitorul lui? Îl privi în faţă, dar Makita fuma şi strânse puţin pleoapele.

— În cazul vostru, faptul că nu aţi avut harta regiunii Muntelui Vacii nu a fost cauza directă a nenorocirii, ci cred că a fost numai una dintre numeroasele împrejurări.

Tonul lui Makita nu se schimbase, dar Eda avu deodată senzaţia că ar fi primit o lovitură în piept. O clipă i se făcu negru înaintea ochilor.

— Atunci, dumneavoastră... strigă Eda. Vreţi cumva să spuneţi că intenţionat nu am luat nici o hartă pentru Tateyama?

— N-am spus asta, răspunse Makita surâzând. Dar în acest accident s-au reunit o mulţime de circumstanţe nefavorabile. Şi una dintre ele a fost aceea că dumneavoastră n-aţi luat harta pentru Tateyama. O hartă inutilă împovărează, desigur, dar faptul de a o lăsa acasă poate fi socotit drept o circumstanţă nefavorabilă.

Eda vru să riposteze ceva dar îi lipseau cuvintele. În sfârşit... a sosit... el... duşmanul... este aici! Inima lui Eda bătea dureros.

— Am meditat asupra tuturor acestor împrejurări, continuă Djiro Makita, fără să aştepte răspunsul lui Eda. Nici vocea, nici faţa lui nu trădau vreo urmă de enervare. Înainte de toate m-a frapat faptul că vărul meu a fost de la început foarte obosit. Deşi dormise în vagonul cu pături, era obosit încă înainte de a începe ascensiunea. Mi se pare foarte ciudat că Hideo era atât de obosit. Nu ştiţi de ce?

— Nu, răspunse Eda abia mişcând buzele.

— Adevărat nu? Atunci fără îndoială că a fost o indispoziţie. Mai târziu... dar despre asta o să vorbim pe drum.

Makita se ridică şi-şi scutură zăpada de pe pantaloni. Mergea a acum în direcţia Vârfului de Sud, iar Eda o luase el înainte.

— Acum am să continui, domnule Eda, anunţă Makita, şi pentru Eda era un fapt liniştitor să audă în urmă vocea însoţitorului. Hideo s-a odihnit de două ori pe drumul dintre platoul Otami şi răscrucea Nishimata. În mod obişnuit, acest drum e parcurs fără oprire, sau cel mult cu un singur popas. Când v-aţi oprit un timp mai îndelungat la răscruce, vărul meu a băut apă rece. Urcuşul peste creasta Stâncii Roşii e abrupt, obositor şi durează patru ore. Hideo a întrerupt drumul de cinci ori deşi, în mod normal, ar fi fost cu totul suficient trei popasuri de câte cinci minute. L-aţi lăsat totuşi să se odihnească foarte mult, ca să obosească. I-aţi mai spus să-şi scoată şi rucsacul. În aparenţă părea dovada unei griji deosebite, dar în realitate nu a făcut decât să-i irosească din ce în ce mai mult puterile. Ştiu din proprie experienţă că în felul acesta picioarele obosesc. La urcuş, ritmul mişcării nu trebuie întrerupt. Epuizarea lui Hideo a fost însă agravată de desele popasuri. A băut mereu apă. Când şi-a golit sticla lui, i-aţi oferit-o pe a dumneavoastră. De aceea aţi ajuns la Cabana Rece cu o oră mai târziu

decât fusese prevăzut. Hideo nu era ceea ce se cheamă un expert, dar avea şi el oarecare experienţă. Noaptea aţi petrecut-o în cabană; după cum scrie Urahashi, acolo erau foarte mulţi oaspeţi care au stat de vorbă până târziu, aşa încât nu era posibil să dormi cum trebuie. Ştiu cum se întâmplă treburile astea. La cabană, pe vreme de noapte, până şi şoaptele sunt insuportabile. Se pare că Hideo n-a dormit nici în noaptea aceea. Asta nu intrase în program, dar a avut urmări certe.

— În program? întrebă Eda. Ce vreţi să spuneţi?

Glasul îi tremura.

— Să presupunem, urmă Makita vorbind chiar în spatele lui, că e vorba de un om care a urcat de câteva ori pe Kashima şi cunoaşte bine munţii. Acest om invită un prieten într-o ascensiune şi-l copleşeşte cu atenţii. Celălalt trebuie să considere comportarea asta ca exemplară, dar în realitate ea nu face decât să-l obosească. Dacă, pe deasupra, şi vremea se înrăutăţeşte...

— O clipă! Eda ridică mâna. Vremea este un fenomen al naturii. În această privinţă nu se poate atribui omului nici o intenţie.

— Dar dacă ar fi cunoscut prognoza vremii pe o perioadă îndelungată? În orice caz, a fixat ascensiunea pentru o dată când posibilitatea, chiar o anumită probabilitate de înrăutăţire a vremii nu poate fi neglijată.

— Asta înseamnă a aştepta ceva întâmplător. Şi dacă vremea nu s-ar fi înrăutăţit?

— Atunci ar fi căutat, poate, o altă ieşire. Dar nu s-a bizuit numai pe o întâmplare, a avut toată încrederea în calculul probabilităţilor, continuă Djiro Makita. Când grupul a trecut de Vârful de Nord, ceaţa a devenit mai deasă. A început chiar să plouă. Omul propune înapoierea. Prietenul, îndrăgostit de aventură, vrea să meargă mai departe. N-ar

vrea să piardă timpul de pomană. Sunt amândoi funcţionari, şi deci nu pot dispune de prea mult timp. Bărbatul care conduce grupul - cedează, împotriva voinţei lui. Poate că asta face totuşi parte din plan. Au mers deci mai departe, dar în cele din urmă au trebuit să-şi dea seama că încercarea e lipsită de sens, şi s-au înapoiat. După-ora douăsprezece au atins Vârful de Sud. Omul calculase şi împrejurarea asta. Da, circumstanţele pregătitoare ale accidentului s-au succedat exact aşa cum şi le închipuise. Sau înlănţuirea acestor circumstanţe... continuă Djiro Makita pe un ton exagerat de politicos.

Atinseseră Vârful de Sud.

— Câteva minute după ora douăsprezece au ajuns pe vârf, spuse Makita şi privi în depărtare. Ceaţa era atât de deasă, încât a trebuit să se apropie mult de coloană de piatră ca s-o poată recunoaşte. Pe urmă au început să coboare spre Cabana Rece, peste Nunobiki; de fapt, însă, au pornit în direcţia Muntelui Vacii. Ambele trasee se aseamănă foarte mult, şi când bâjbâi într-o ceaţă atât de deasă, nimeni nu poate remarca vreun lucru care să-i trezească bănuieli. În manualul de alpinism se spune despre Kashima: „Deoarece Vârful de Sud este adesea acoperit de ceaţă, se poate întâmpla ca în loc de Cabana Rece, din greşeală, să se ajungă pe creasta Muntelui Vacii care se întinde până la Kurobe. Se recomandă deci multă prudenţă.” Nu sunteţi dumneavoastră primul alpinist rătăcit pe aici. Nimeni nu poate învinui un om pentru aşa ceva... În afară de mine. Eu am ajuns la o...

Masatoshi Eda se ghemui în sine şi îl privi întrebător pe Djiro Makita. Acesta însă se uita în depărtare ca şi cum n-ar fi observat nimic.

— ...m-am lovit de o situaţie specială... continuă Makita. Când sora lui Hideo, Masako, mi-a anunţat moartea lui, am

atribuit-o şi eu unui accident. Entuziasmul lui Hideo era de-a dreptul exagerat, şi unor astfel de oameni li se întâmplă adesea lucruri neplăcute. Dar verişoara mea mi-a scris că totuşi unele lucruri i se par ciudate, şi de aceea mă roagă să cercetez cazul. Bănuiala ei era, fireşte, foarte naivă. Şi anume se întreba de ce a trebuit să moară tocmai Hideo în timp ce începătorul Urahashi a putut fi salvat. Aşa poate vorbi numai cineva care nu cunoaşte munţii şi care din pricina legăturilor de rudenie judecă lucrurile cu părtinire. Două luni mai târziu Masako mi-a trimis revista cu articolul lui Urahashi. L-am citit foarte atent, şi am aflat că Hideo fusese complet epuizat. Oare de ce? Pentru că nu-i era bine? Masako spunea că a plecat de acasă vesel şi bine dispus. A călătorit în vagon de dormit, deci nici călătoria nu l-a putut obosi în mod deosebit. Într-o dimineaţă m-am gândit la asta. Stai, mi-am spus. Nu era, desigur, uşor să obţii locuri în vagonul de dormit - nu-i aşa? Dumneavoastră aţi plătit pentru toţi bilete costisitoare. Iată ceva exagerat de binevoitor.

Djiro Makita râse.

— Este exclus ca cineva să coboare din vagonul de dormit în asemenea hal de oboseală. Prin urmare, de ce era Hideo epuizat a doua zi de dimineaţă? M-am gândit mult până am găsit, în sfârşit, o soluţie. Hideo era nedormit. Dar de ce n-a putut dormi? Sunt vărul lui şi-l cunosc foarte bine, ştiu că începea să sforăie de cum punea capul pe pernă, indiferent unde s-ar fi culcat. Dacă, deci, nu a putut dormi, trebuie să fi existat un motiv. Trebuie să fi fost un motiv, repetă Makita transformându-se la înfăţişare. Fie că i s-a administrat ceva ce i-a întreţinut starea de veghe, fie că i s-a provocat un şoc nervos care l-a împiedicat să adoarmă. Lui Hideo nu i s-a administrat nimic, dar cred că a suferit un puternic şoc nervos. Cineva trebuie să-i fi spus ceva în

vagonul de dormit. Dar ce?... N-am putut descoperi. Trebuie să fie vorba de o taină pe care n-o cunoaşte decât cel care a fost atunci împreună cu el. Ceea ce-mi trebuie este deci o explicaţie din partea acestui om.

Masatoshi Eda îşi sprijini fruntea în mâini. Spatele îi era încovoiat, dar nu-şi plecase capul. Abia acum Makita se întoarse către el şi-l privi pătrunzător.

— Când am venit la Tokio, v-am rugat să mă conduceţi la locul unde s-a întâmplat nenorocirea cu vărul meu. Aţi avut amabilitatea de a accepta imediat. Am mers exact pe drumul descris de Urahashi în articolul său. Din revistă am aflat de asemenea că dumneavoastră aţi fost acela care a provocat în tren şocul lui Hideo. După asta n-a mai putut adormi, deşi dumneavoastră pretindeaţi că a sforăit. A doua zi dimineaţa s-au putut observa urmările: era încă obosit. La urcuş aţi avut grijă ca oboseala să se accentueze. Ceea ce m-a surprins în plus, domnule Eda, a fost starea vremii!

Când auzi, Eda ridică puţin capul, ca şi când ar fi fost surprins. Şi ciuli urechile.

— La ora şapte aţi părăsit Cabana Rece şi aţi ajuns pe Şaua Yatsumine, peste Nunobiki şi Vârfurile de Sud şi de Nord, parcurgând traseul într-o durată normală. Makita suflă un nor de fum. Începând de acolo, vremea s-a stricat. Hideo se afla într-o stare disperată, dar stăruia totuşi să continuaţi drumul. Dumneavoastră v-aţi opus. Tactica dumneavoastră a avut succes. Către ora douăsprezece v-aţi întors la Vârful de Sud şi aţi pornit imediat mai departe spre Muntele Vacii. Celorlalţi doi le-aţi spus că vreţi să vă întoarceţi la Cabana Rece. Aţi căutat un punct excepţional de nimerit. Nicăieri altundeva n-aţi fi putut face acelaşi lucru. După ce aţi lăsat în urmă Muntele Vacii, aţi nimerit prin ceaţă pe poteca sălbăticiunilor. Atunci aţi spus însoţitorilor dumneavoastră, pentru prima dată, că v-aţi

rătăcit şi aţi umblat un timp, încolo şi încoace, fără nici o ţintă. Pe la ora cinci aţi pornit spre Cabana Rece în căutare de ajutor. Se pare că aţi calculat dinainte timpul cel mai potrivit. Ştiaţi că veţi avea nevoie de trei ore pentru drum. La ora opt aţi şi ajuns la cabană. Chiar dacă s-ar fi aflat acolo o echipă de salvare, tot n-ar fi putut porni înainte de zorii zilei. Şi aşa s-a şi întâmplat.

Ai fi putut crede că Makita citeşte dintr-un roman.

— Hideo, ud leoarcă şi complet epuizat, nu mai putea face nici un pas. Trebuia să petreacă noaptea în aer liber, pe un frig de trei grade, aşa cum am aflat de la staţiunea meteorologică. Acţiunea combinată a frigului şi a epuizării poate provoca moartea. Chiar Urahashi, care mai era oarecum în puteri, se afla într-o stare primejdioasă atunci când a fost salvat.

Djiro Makita întrerupse brusc lungile sale explicaţii. Numai o tuse uşoară sparse tăcerea ce se aşternuse.

— E o poveste interesantă, spuse Eda ceva mai târziu. Numai că presupunerile dumneavoastră se întemeiază pe întâmplări. O întâmplare însă, indiferent de ce gândiţi dumneavoastră, nu poate fi luată drept intenţie.

— Recunosc că ar putea fi vorba de o întâmplare, ripostă politicos Makita la obiecţiunea lui Eda. Dumneavoastră tocmai pe acest aspect al situaţiei v-aţi bizuit. Dar aici nu mai poate fi vorba de o întâmplare. După cum am mai spus-o a fost o înlănţuire de împrejurări. În ceea ce priveşte vremea, se pot face previziuni; în anumite condiţii, este posibil ca unui om să i se provoace oboseală în mod deliberat; de asemenea, poţi omite, cu bună ştiinţă, să iei harta pentru Tateyama, şi tot intenţionat să te rătăceşti pentru a jongla cu timpul. Toate aceste împrejurări ar putea deveni cauza morţii. Numai că o asemenea înlănţuire de împrejurări nu se mai cheamă întâmplare, ci premeditare.

VIII

Până atunci nu fusese pronunţat cuvântul ucigaş, însă Djiro Makita demonstrase limpede că Hideo Iwase fusese ucis de către Masatoshi Eda. Nu întrebuinţase nici măcar un ton aspru, deşi conţinutul demonstraţiilor sale era cu totul neobişnuit. Ambii bărbaţi şedeau acolo, cufundaţi în contemplarea peisajului.

— Totuşi ceva încă nu e clar, continuă Djiro Makita. Şi anume - motivul. De ce trebuia să-l laşi pe Hideo să moară? Nu pot să înţeleg. Nici verişoara mea, Masako, nu-şi dă seama. Pe când mă gândeam la concursul acela de împrejurări, mi-a trecut prin minte că în iunie Hideo a fost la izvoarele de la Yamanaka. El n-a spus niciodată nimic, dar este evident că n-a fost singur acolo. Masako crede că aci se ascunde vreo taină. Dumneavoastră n-aţi fost acolo cu el; m-am interesat. Toată luna iunie aţi lucrat la bancă. Îşi muşcă vârful degetelor şi se apleca brusc înainte. Nu ştiu dacă acest concediu petrecut la izvoare are vreo legătură cu dumneavoastră. Domnule Eda, dacă v-aş ruga să-mi indicaţi motivul, desigur că nu mi l-aţi dezvălui.

Makita privi fix spre Eda. Acesta îi susţinu privirea. În ochii amândurora ardea un foc sălbatic. Masatoshi Eda plecă cel dintâi ochii. Dar asta nu însemna încă deplina lui înfrângere. Era învins, dar mai ridică o dată capul. Mai avea o clipă de răgaz. Adversarul nu cunoştea un amănunt important.

— S-ar părea că vă plac anchetele.

— Vreau să aflu totul.

— Într-adevăr?

— Da. Voi afla.

— Şi dacă reuşiţi?

— De îndată ce aflu motivul cazul este pe deplin lămurit.

Djiro Makita vorbea pentru prima dată cu voce aspră.

— Ar însemna că crima dumneavoastră este dovedită.

— Şi ce faceţi dacă dovediţi?

Makita nu răspunse imediat. Nu se aşteptase la o reacţie atât de surprinzătoare. Îl privi pe Eda, al cărui chip nu exprima decât ură.

— Voi răzbuna crima.

Vocea lui Djiro Makita deveni şi mai puternică.

— Cum anume, asta nu v-o pot spune în clipa de faţă. Am însă intenţia de a vă da o lovitură de moarte. Şi să ştiţi că asta o voi face în orice caz.

Masatoshi Eda înălţă capul. Makita, care părea liniştit ca o stâncă, era copleşit de furie.

— Am înţeles, răspunse Eda! Apoi se uită la ceas. E târziu, ora două. Trebuie să prind trenul de seară. Învoirea mea expiră azi, mâine trebuie să fiu la lucru. De la Cabana Rece până la răscrucea Nishimata sunt necesare patru ore, apoi alte două până la Kashima. Nu mai apucăm ultimul autobuz. Am putea înnopta la Kashima, dar atunci aş fi abia mâine după amiază la Tokio. Domnule Makita, aţi vrea să coborâţi pe peretele Kitamata? În patruzeci de minute am fi la răscrucea Nishimata. În acest caz mai apucăm ultimul autobuz.

Masatoshi Eda arătă peretele ce cobora abrupt în valea plină de zăpadă a cărei albie strălucea cu o mie de metri mai jos. În stânga şi în dreapta se înălţau creste scunde, în faţă se afla platoul Atsumi, iar în depărtare se ridicau spre cer, asemenea unui fum alb, munţii. Djiro Makita şi Masatoshi Eda întoarseră spatele acestei privelişti şi începură să coboare peretele abrupt şi acoperit de zăpadă. Eda mergea înainte, Makita îl urma la distanţă de vreo trei metri.

Când Eda privea în sus vedea, printre picioarele lui Makita, cerul albastru. Eda înfigea bastonul de munte în zăpadă şi săpa trepte cu o adevărată artă, dacă ţineai seama că zăpada era proaspătă şi moale. Cobora pas cu pas, ritmic.

Djiro Makita nu ezitase să coboare peretele înzăpezit. Alpinismul este un sport, şi un om ca Makita nu putea să refuze. Privea, din când în când spre însoţitorul său şi zâmbea. Spusese că a mai coborât o dată, primăvara, pe acolo. Dar primăvara, zăpada care mai rămâne e tare ca betonul. Zăpada proaspătă e moale.

Masatoshi Eda coborâse pe acolo de mai multe ori în timpul verii şi cunoştea perfect fiecare locşor, ştia că aici există o crăpătură adâncă de zece metri. Cine se prăbuşeşte în ea nu mai are scăpare. Vara acolo urla o cascadă acum acoperită de nămeţi. Dacă Djiro Makita a fost acolo primăvara, a trecut probabil prin acelaşi loc, dar primăvara zăpada veche stă înfiptă ca o pană în crăpătură, aşa că n-aveai de unde şti ce se ascunde dedesubtul ei. Zăpada proaspătă e cu totul altfel, e moale şi afânată. Cine călca pe ea...

Masatoshi Eda înfipse bastonul în zăpadă, ca şi cum ar fi căutat ceva. Chiar în clipa când socotea că ajunsese la crăpătură, bastonul pătrunse adânc. Îl lăsă pe Makita să se apropie până la o distanţă de trei metri şi începu din nou să găurească zăpada.

— Domnule Makita, doriţi să cunoaşteţi motivul, spuse el deodată în aşa fel încât însoţitorul său să nu observe ce făcea.

Djiro Makita se opri.

— Ascultaţi cu atenţie!

Eda găurea zăpada fără întrerupere.

— Iwase întreţinea cu soţia mea relaţii mai mult decât

prieteneşti. În iunie au fost împreună la izvoarele Yamanaka. Soţia mea a lipsit, sub un pretext oarecare, cinci zile de acasă. Mai târziu am aflat unde a fost. După aceea m-am dus la izvoare şi am aflat la ce hotel au locuit amândoi. Am dovezi.

Makita asculta cu atenţie. Stătea încremenit.

— Iwase credea că nu ştiu nimic, rosti răspicat Masatoshi Eda. În vagonul de dormit i-am dat a înţelege câte ceva. Nu i-am spus nimic direct, ci am făcut numai aluzii. Asta i-a provocat tulburarea sufletească ce l-a împiedicat să doarmă. Înţelegeţi? Acum aveţi şi motivul.

Djiro Makita scoase deodată un strigăt. Nu era clar dacă e reacţia la cele abia auzite sau un strigăt de groază pentru că-i fugea terenul de sub picioare şi începea să alunece. Zăpada căzu peste porţiunea bortită de Eda şi o mică avalanşă îl antrenă pe Makita, care zadarnic se zbătea să se oprească. Ca prin farmec, statura neagră a lui Djiro Makita dispăru într-un nor de zăpadă. Când norul se împrăştie, Eda nu mai putu decât să-şi imagineze corpul lui Makita cufundat jos în prăpastie, la zece metri adâncime.

Masatoshi Eda continuă să coboare. Zidul nu mai era atât de prăpăstios. Trebuia să ajungă jos cât mai repede cu putinţă şi să anunţe accidentul lui Djiro Makita. Cadavrul urma să fie găsit abia către vară.

În clipa când Masatoshi Eda observă că avalanşa continua să se mişte, simţi şi zăpada în spate. Dădu cu disperare din braţe, ca să nu fie îngropat. Din fericire, avalanşa era mică, îi ajungea numai până la şold, şi se opri imediat pe un loc mai puţin prăpăstios. Gâfâind, Masatoshi Eda se eliberă. Repede, repede, îşi spuse el şi deodată se gândi la soţia care plecase la ţară. Se linişti, şi, bine dispus, continuă să coboare.

În spatele lui surveni însă o schimbare nebănuită. Mica avalanşă întâlnise un strat mai gros şi zăpada moale se puse în mişcare. De data aceasta un zid uriaş de zăpadă îl ajunse din spate pe Eda. Mai auzi doar un zgomot ciudat, după care corpul îi fu împins înainte cu o forţă uriaşă. Zăpada îl acoperi şi-l trase în jos, în vale. O singură dată mai putu Eda să ajungă la suprafaţă. Zări o clipă, pentru ultima oară, crestele Vârfurilor de Sud şi de Nord. După aceea avalanşa îl îngropă în adâncurile ei.

În româneşte de Adina GERARD

CUPRINS

Contents

COMBINATUL POLIGRAFIC
„CASA SCÂNTEII”
Coli tipar 13,5. C. 90405